

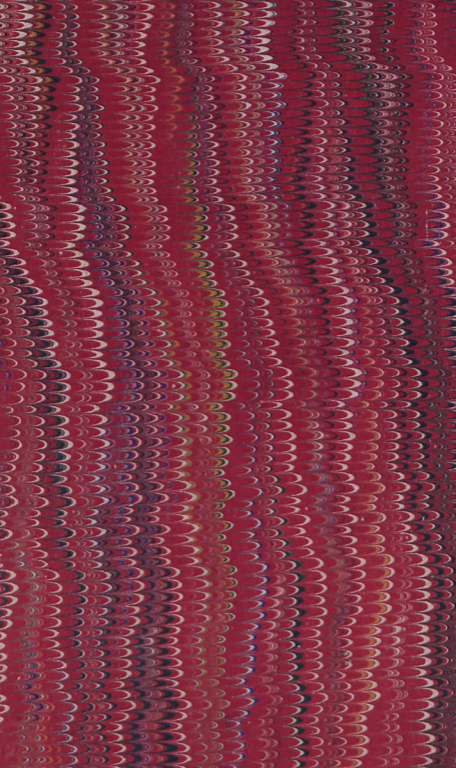
THE
CASTLES
AND BARRIERS
OF THE EAST

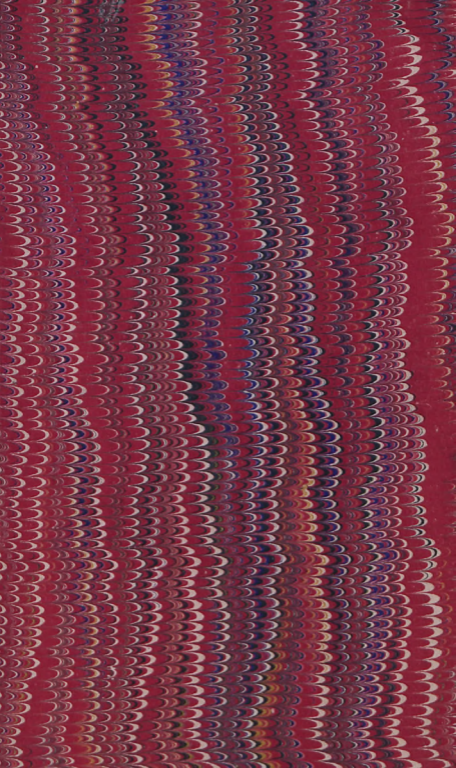

1871

AZ ORSZÁGOS
ERDÉSZETI EGYESÜLET
ÉVKÖNYVE

187¹/₂-re.

SZERKESZTI

BEDŐ ALBERT,

AZ EGYESÜLET TITKÁRA.

D. h. 153.

BUDÁN, 1872.

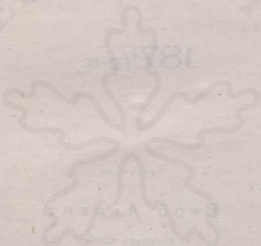
NYOMATOTT A MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMNYOMDÁBÓL.

AZ ORSZÁGOS

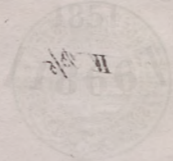
ERDÉSZETI EGYESÜLET

ÉVI KÖNYVE

1871-ÉVI

1851

BUDA, 1871

2. p. 123

	Lap.
Az országos erdészeti egyesület alapszabályai	1
Az országos erdészeti egyesület ügyrendje	10
Az egyesület 1871. évi közgyűlésének jegyzőkönyve	20
Nyílt levél hazai fakereskedésünk érdekében	36
Az egyesület 1872. évi közgyűlésének jegyzőkönyve (Tordai közgyűlés)	40
Az egyesület 1872. évi közgyűlésének jegyzőkönyve (Petrozsényi közgyűlés)	81
Titkári jelentés az 1872. évi közgyűlésen	108
Egyesületi közlemények: I. Homokkötési ügy	115
II. A faburkolat alkalmazása tárgyában	121
III. Az egyleti házépítés ügyében	124
Egyesületi vélemény a Bazin városi erdők ügyében	131
Az országos erdészeti egyesület 1872. évi közgyűlése Erdélyben	135
Nyílt kérés a t. országgyűlési képviselő urakhoz	149
Pénzügyministeri körrendelet a kincstári vadászat ügyében	150
A világiállítási országos bizottmány	152
A vadászati törvény	153
Egyesületi vélemény a budai hegyek beerdősítése iránt	163
A közép erdő-üzem a községi és kisbirtok számára	166
Vázlatok erdészetünk fejlődéséről	177
Észrevételek a kisbirtokosok erdőgazdászataról	200
A magyar birodalom államerdőségeinek 1872. évi költségvetése	207
A faárak jegyeztetése	208
Kivonat az 1871. évi LIII. törvényczikkből	209
Egyleti előterjesztés a földmívelési ministeriumhoz az erdőtörvény ügyében	213
Erdészeti államvizsgák	214
Az egyesület tagjai 187 ¹ / ₂ -ben	215
Az egyesület igazgató-választmánya	240

1	...
10	...
20	...
30	...
40	...
50	...
60	...
70	...
80	...
90	...
100	...
110	...
120	...
130	...
140	...
150	...
160	...
170	...
180	...
190	...
200	...
210	...
220	...
230	...
240	...

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

ALAPSZABÁLYAI *)

Az egyesület célja.

1. §.

Az „Országos Erdészeti Egyesület“ célja:

A 2. §-ban meghatározott eszközök által az erdőgazdaság minden ága és az erdészeti magyar irodalom előmozdítására közrehatni.

2. §.

Az egyesületi célok elérésére a következő eszközök szolgálnak:

a) a tagoknak időszakonkénti gyűlései az ország különféle vidékein, erdőgazdasági ügyek fölötti tanácskozás végett;

b) lehető gyarapítása azon állapot ismeretének, melyben az erdőgazdaság összes ágai Magyarországon jelenleg léteznek, s megismertetése azon akadályoknak, melyek azok kifejlésének útjában állanak;

*) Az egyesület közgyűlése az igazgató-választmányt az alapszabályok és ügyrend időszerűnek ismerhető módosítása iránt javaslattétellel bizván meg, t. tagtársainkat felkérjük, hogy az itt közölt együleti alapszabályokra és ügyrendre vonatkozó indítványukat s észrevételüket a titkári hivatallal közölni sziveskedjenek.

A szerk.

c) az erdészeti magyar irodalom pártolása alkalmas erdészeti munkák kiadásának előmozdítása által;

d) jeles, de szegény sorsu ifjaknak az erdészetben való kiképztetése;

e) alkalmas szakembereknek, az erdőgazdaság emelése érdekében, bel- és külföldön való utaztatása;

f) erdészeti magyar tanodáknak fölállítására és a létezők gyarapítására való közreműködés;

g) az erdőgazdaságot illető mindennemű tárgyak gyűjteményeinek és szakbeli könyvtárnak alapítása és szaporítása;

h) a kormány által az erdészeti egyesület elé terjesztett erdészeti kérdésekre adandó véleményezés;

i) az erdészet bármely ügyeire vonatkozó figyelmeztetéseknek és javaslatoknak a kormány elé terjesztése;

k) az ország összes gazdasági egyesületeinek az erdészeti egyesülettel kölcsönös érintkezésre való fölszólítása, a mindkettővel közös érdekek kielégíthetése végett;

l) az erdőbirtokosok fölszólítására szakképzett egyéneknek erdészeti hivatalokra való ajánlása.

Az egyesület szervezete.

3. §.

Az egyesület pártfogó, tiszteletbeli és rendes tagokból áll, mely utóbbiak alapítók vagy évdíjasok.

4. §.

Az „Országos Erdészeti Egyesület” tagjául minden feddhetetlen és kellő műveltségű állampolgár választható.

5. §.

Rendes tagokat a közgyűlés vagy a választmány vesz fel, mely utóbbi esetben ez az új tagokat a legközelebbi közgyűlésnek bejelenti.

6. §.

Tiszteletbeli tagokul a választmány ajánlatára, a közgyűlés oly kitűnő egyéneket választ, kik vagy ezen egyesület, vagy pedig általában az erdőgazdaság emelése körül különös érdemeket szereztek maguknak.

7. §.

Külföldiek rendes vagy tiszteletbeli tagokul csak a hazai kormány megerősítésének fönntartása mellett választhatók.

8. §.

Alapító tagokul azon egyének, községek vagy egyesületek tekintendők, kik az egyesület részére legalább 100 forintnyi tőkét készpénzben vagy 5⁰/₀-os hitelpapirokban letesznek, vagy az alapítványi tőkéről kötelezvényt állítanak ki s attól évenként 5⁰/₀-nyi kamatot pontosan fizetnek. Ily alapítványi tőkék a választmány által csak az esetben mondhatók fel, ha a kamatok pontosan nem fizetnek.

Készpénzben letett tőkék a hazai hitelintézetek valamelyikénél kamatozólag elhelyezendők.

9. §.

Évdijas tagok azok, kik 3 évig 5 forintnyi évi illeték fizetésére az egyesületbe való belépés által magukat kötelezik.

Az egyesületi tagok jogai és kötelességei.

10. §.

Az egyesület a maga tagjait a következő jogokkal ruházza fel:

a) minden egyesületi tag résztvehet az egyesület választmányi- és közgyűlésein s azonkívül az igazgató-választmányhoz bármely hazai nyelven javaslatokat küldhet be;

b) a közgyűlésben minden tagnak szavazati, a választmányi üléseken pedig csak véleményezési joga van;

c) tiszteletbeli tagok a rendes tagok jogaival birnak;

d) minden tag az egyesület részéről a választmányi és közgyűlések jegyzőkönyveit, valamint az egyesület évkönyvét is ingyen kapja, s azok útján évenként a pénztár állapotáról s a zárszámadásokról is tudomást nyer; a jegyzőkönyvek és évkönyv megküldése a tagsági díj lefizetése mellett posta-utánvétellel történik;

e) az egyesület könyvtárát s másnemű gyűjteményeit minden tag az ügyrend szerint használhatja.

11. §.

A közgyűlés jogában áll azon egyesületi tagokat, kik a 4. §. értelmében kifogás alá vehetők, az egyesületből kizárni.

12. §.

A felsorolt jogok élvezete kiterjed:

a) az alapító tagoknál élethossziglan;

b) az évdíjas rendes tagoknál a 9-ik §-ban megjelölt lekötelezettségi időtartamára.

Az egyesületbe lépés bíróság előtt is kötelező. A hátralékban lévő illetékeket az egyesület az általa szabadon választandott bíróság előtt sommás szóbeli peruton behajtja.

Az egyesületi év január 1-jével kezdődik s így az évközben belépő tagok kötelezettsége ugyanazon év január 1-jétől számíttatik.

Egyesületi igazgatás.

13. §.

Az „Országos Erdészeti Egyesület“ igazgatási székhelye Buda-Pest. A rendes igazgatás igazgató-választmányra van bízva.

14. §.

Az „Országos Erdészeti Egyesületet“ hatóságok és mások irányában az elnökség képviseli; az vezeti a választmány közreműködésével annak minden ügyeit az alapszabályok s a közgyűlésen hozott határozatok értelmében.

A választmány az egyesület elnökéből, 2 alelnökből 24 választmányi tagból s a titkárból áll. Ezeket, a titkárt kivéve, a közgyűlés 3 évre választja; még pedig az elnököket általános, a választmányi tagokat pedig aránylagos szótöbbséggel.

A választmány tagjai, kivéven a titkárt, ezen tiszteletbeli hivatalaikért semmi fizetést sem huznak.

Titkárt és irnokot a választmány választ és azok munkakörét is az szabja meg; fizetésüket pedig a közgyűlés állapítja meg.

A választmány tagjainak, nemkülönben azon szakférfiaknak utiköltségeik, kik megbízatás folytán az egylet érdekében eljárnak, megtérítetnek.

Köz- és választmányi gyűlések.

15. §.

Ugy a köz- mint a választmányi gyűléseken az elnök, ennek távollétében az alelnökök egyike, mind a három elnök jelen nem létében pedig a köz- vagy a választmányi gyűlés által általános szótöbbséggel választott tag elnököl.

16. §.

A köz- valamint a választmányi ülések is határozatokat általános szótöbbséggel hoznak. A szavazatok egyenlő száma esetében az elnök szavazata dönt.

17. §.

A választmány határozatokat csak úgy hozhat, ha az elnökön és titkáron kívül legalább 3 választmányi tag van jelen.

18. §.

A közgyűlés rendes vagy rendkívüli.

A rendes közgyűlés évenként egyszer, választmányi ülés pedig legalább évnegyedenként tartatik; rendkívüli közgyűlések tartását sürgős esetekben az elnök vagy választmány határozza el.

A rendes, valamint a rendkívüli gyűlések a hazai kormánynak bejelentendők.

Az egyesület minden gyűléseiből politikai kérdések megvitatása ki van zárva.

19. §.

A rendes gyűlések tárgyai következők:

- a) jelentés az utolsó közgyűlés óta lefolyt ügyvezetésről;
- b) az évi számadás megvizsgálása;
- c) a jövő évi költségvetés;

- d) az egyesület vagyonát illető intézkedések;
- e) az egyesületi igazgatóság választása vagy kiegészítése;
- f) a jövő rendes közgyűlés helyének és idejének meghatározása;
- g) indítványok a jövő közgyűlés tanácskozási tárgyaira nézve;
- h) javaslatok az egyesület céljai előmozdítására általában;
- i) az előbbeni közgyűlés által kitűzött vagy egyes tagok által az igazgató-választmánynak 3 hónappal a folyó gyűlés előtt bejelentett tárgyak megvitatása;
- k) az egyesületi alapszabályok netaláni megváltoztatása, melynek esetében azok a hazai kormány új megerősítése alá terjesztendők.

20. §.

A rendes közgyűlések tárgysorozatát a választmány legalább 3 hónappal a gyűlés előtt hirdapok és az illető választmányi ülés jegyzőkönyve útján teszi közzé.

21. §.

Az egyesület csak saját ingatlan vagyonára vehet föl kölcsönt a közgyűlés határozata folytán.

22. §.

A közgyűlés jegyzőkönyvét aláírják az elnök, egy választmányi és az elnökség által kijelölt egy rendes tag.

Ügyvezető.

23. §.

A választmány minden közgyűlésre ügyvezetőül a gyűlés helyének közelében lakó tagot választ, ki a gyű-

lés tartamára a választmányba, mint annak tagja lép, s az elnök melletti helyet foglalja el. Az ügyvezetőnek választott tag neve a hazai kormánynak bejelentendő.

Választott bíróságok.

24. §.

Az egyesületi viszonyokból keletkező perlekedések választott bíróság által döntendők el, mely célra a perlekedő tagok mindenike egy bírót nevez s ezek maguknak elnököt választanak, melyre nézve, ha azok meg nem egyezhetnének, az ajánlottak közt sorshuzás fog dönteni. A választott bíróság ítélete ellen felebbezésnek nincs helye.

Ha a perlekedő tagok valamelyike bírót nem választana a perkérdés fölött sommás szóbeli eljárás útján, az egyesület által választandó rendes bíróság dönt.

Az egyesület föloszlása.

25. §.

Ha az egyesület föl akarna oszolni, e kérdést először csak az egyesületi összes tagok egy harmadának jelenlétében tárgyalhatja s a jelenlévők legalább két harmadának szavazata által döntheti el. Ha a főntebbi célból kitüzött első közgyűlésen legalább egyharmada a tagoknak nem jelent meg, ugy azon időtől számítva 4 hónap múlva e tárgyban új közgyűlés hirdettetik, melyen a jelenlévők két harmada dönt.

Föloszlás esetében az alapítványi tőkék az alapítók-nak vagy ezek jogutódaiknak szolgáltatnak ki. Az egye-

sületi vagyon többi része fölött a közgyűlés hazai czélok javára intézkedik. Ebbeli határozatát az egyesület a hazai kormányoknak följelenti.

Ügyrend.

26. §.

Az alapszabályokhoz alkalmazandó ügyrendet a választmány dolgozza ki s megerősítés végett a hazai kormányhoz fölterjeszti.

Keglevich Béla,
elnök.

Bedő Albert,
titkár.

2606. szám. Jelen módosított alapszabályok Ő Felsőségének előterjesztésem folytán folyó évi február hó 3-án kelt legfelsőbb elhatározásával jóváhagyattak.

Kelt Pesten, 1870. február hó 8-án.

M. kir. földm., ipar- és kereskedelmi minister

Gorove István.

AZ

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

ÜGYRENDJE.

I.

Ügyvezetés.

1. §.

Az Országos Erdészeti Egyesület ügyeit a köz- és választmányi gyűlések az alapszabályok értelmében intézik.

2. §.

Az alapszabályok 14. §-a szerint az egyesület ügyeit az elnökség vezeti.

II.

Elnök.

3. §.

Az elnök minden köz- és választmányi ülésben az alapszabályok 15. §-a értelmében elnököl s mint ilyen megnyitja és bezárja a tanácskozást.

4. §.

Az egyesület által kiadott okleveleket s mindazon iratokat, melyek annak — vagy az igazgató-választmány

nevében a hatóságokhoz, más egyletekhez vagy az egyesület körén kívül álló egyénekhez intéztetnek az elnök írja alá.

5. §.

Az elnök igazgatja az egyesület vagyonának kezelését, s gondoskodik a választmányi gyűlések határozatának végrehajtásáról.

6. §.

Az elnök hívja össze a választmányi üléseket és sürgős esetekben az alapszabályok 18. §-a szerint rendkívüli közgyűlést is hirdethet.

Fontosabb ügyek tárgyalására a választmányi ülésekbe az egyleti tagok közül másokat, vagy az egyesület körén kívül álló szakértőket is meghívhat.

A választmányi ülés tárgysorozatát az illetőkkel előre közli. — A mennyiben valamely ügy külön intézkedést igényelne s annak halasztása káros volna, jogában áll a kérdéses ügyet előleges kidolgozás végett a választmány valamelyik tagjának kiadni s azt megbízni, hogy arról a közelebbi választmányi ülésen jelentést tegyen.

7. §.

Ha valamely ügynek elintézése végett külön bizottmány volna kinevezendő annak tagjait az elnök hozza javaslatba.

8. §.

Az elnök jelöli meg, hogy a tanácskozás tárgyai mily sorban vétessenek föl, ő nyitja meg a tárgyalást s az illetőknek a bejelentési rendszerint szót ad; felteszi a kérdéseket a szavazásra és kimondja a határozatot.

Az elnök örködik az ügy- és napirend pontos megtartása felett.

9. §.

Az elnök a közbeszólókat rendre utasíthatja; a csend helyreállítására pedig csengetyűvel ad jelt.

10. §.

Az elnök tisztének megakadályozása esetében annak jogai az első- és esetleg a második alelnökre, ezek távollétében pedig az alapszabályok 15. §-a értelmében a kijelendő választmányi tagra mennek át.

III.

Választmány.

11. §.

A választmány ülést tart az elnök meghívása folytán.

12. §.

A választmányi tagoknak jogában áll a tárgysorozatban kitűzött ügyeken kívül is indítványokat tenni, ezek vagy a gyűlés folyama alatt vétetnek tárgyalás alá, vagy bizottmánynak adatnak ki, a legközelebbi ülésben teendő jelentés végett, mire nézve vélemény különbség esetében szavazás határoz.

13. §.

A választmány megvizsgálja az utolsó választmányi ülés óta történt pénzkezelésről a kimutatást és a szükséges kiadásokat az utolsó közgyűlésen megállapított költségvetés határai közt utalványozza.

14. §.

A választmány elintézi a közgyűlés által reábizott ügyeket s örködik, hogy annak határozatai végrehajtassanak.

15. §.

A választmány megállapítja a jövő közgyűlés tárgysorozatát s választja annak ügyvezetőjét.

16. §.

A választmányi ülések jegyzőkönyvei csak úgy hitelesek és közrebocsáthatók, ha azokat az elnök és ennek megbízásából még két az ülésben résztvett választmányi tag aláírta.

17. §.

Az alapszabályok 16. §-a értelmében hozandó választmányi határozatoknál a szavazás rendesen nyilvános, fontosabb esetekben a választmány határozata szerint titkos is lehet.

Oly kérdések tárgyalása alkalmával, melyek a választmány valamely tagjának személyes érdekeit illetik, az érdekelt a gyűléstermet elhagyja.

A kisebbségben maradt félnek jogában áll indokolt nézetét jegyzőkönyvbe iktattatni.

18. §.

Ha a választmány valamely tagja bizottmányi taggá neveztetik ki, résztvételét helyes ok nélkül megtagadni s a neki véleményezés végett kiadott ügyeket visszautasítani nem szabad.

IV.

Közgyűlések.

19. §.

A közgyűlést az alapszabályok 19. §-a f. pontja szerint kitűzött helyre és időre az elnök hívja össze.

20. §.

Minden közgyűlés számára az alapszabályok 20. §-a értelmében tárgysorozat készítenődő, melybe ha a közgyűlés rendes, az alapszabályok 19. §-ában említett tárgyak is felveendőek.

21. §.

A tárgy-sorozatba fel nem vett kérdések tanácskozás alá csak akkor vehetőek, ha azt a gyűlés szavazattöbbséggel elhatározza.

22. §.

Azok, kik a tárgyalás alatt levő ügühöz szólni kívánnak szándékukat az elnöknel jelentik, ki az illetőknek a bejelentés sorozata szerint szót ad.

23. §.

A tárgytól való eltérések nem engedhetők meg; nyomtatott vagy írásbeli értekezést felolvasni csak az elnökség megegyezésével szabad.

24. §.

A programba felvett tárgyakról tartandó előadások az elnöknek a gyűlés előtt bejelentendők.

Ha nagy terjedelmű értekezések szóbeli előadása időhiánya miatt nem lenne megengedhető, azok a titkárnak az Egylet Közlönyében való közzététel végett átadhatók.

25. §.

Minden tagnak joga van a vita befejeztét indítványozni, s ha az ily indítványt legalább még egy tag pártolja az szavazás alá kerül, és ha elfogadtatik csak az addig jelentkezett szónokok élhetnek még szólási jogukkal.

26. §.

A szavazás rendszerint felállással és ülve maradással megy véghez.

Választások czédulák által történnek.

27. §.

Az alapszabályoknak vagy az ügyrendnek értelmezésében felmerülő kételyeknél az akkori köz- vagy választmányi ülés szótöbbséggel dönt.

Szavazást bármely tag indítványozhat, de hogy annak hely adassék, szükséges, hogy az indítványozót a közgyűlésben legalább tiz, a választmányi ülésen pedig legalább egy tag pártolja.

V.

Titoknok.

28. §.

A titoknok hatásköréhez tartoznak: a köz- és választmányi ülések jegyzőkönyveinek vezetése, az egyesület évkönyvének és közleményeinek szerkesztése, végül az egyesület ügyeire vonatkozó minden levelezések.

29. §.

A titoknok vezeti az egyesületi irodát, s ellenjegyzzi az egyesület által kiadott okleveleket.

30. §.

Felbontja mindazon leveleket, melyek az egyesülethez vagy annak igazgató választmányához vannak czimezve, azokat az elnöknek bemutatja s gondja van arra, hogy a beadványok jegyzőkönyvébe pontosan be legyenek iktatva.

31. §.

Az elnök távollétében elintézi az annak köréhez tartozó, de halasztást nem szenvedhető levelezéseket s erről az elnöknek lehető leghamarább jelentést tesz.

32. §.

A beadványok jegyzőkönyvét minden választmányi ülés alkalmával bemutatja, melyet az elnök láttamoz; ezenkívül kötelessége az egyesülethez érkezett vagy annak nevében az elnök és általa kiadott fontosabb levelezéseket a választmány tudomására hozni, valamint az egyesületnek küldött nyomtatványokat is bemutatni.

33. §.

A titoknok gondoskodik arról, hogy az egyesület minden évdijas tagja megtörtént belépését a neki kézbesített ebbeli nyilatkozat aláírása által bizonyítsa. Ezen nyilatkozatok a tagok névsorával összeköttetésben nyilván tartandók.

34. §.

A titoknok kötelessége azon tagokat, kiknek kötelezettségi évköre lejáráóban van, az egyesületben leendő megmaradásra az illető év második felében a 33. §-ban megjelölt nyilatkozat megküldése mellett írásban felszólítani.

35. §.

Az egyesület pénztári ügyeit mindaddig míg pénztárnok választatnék, a titoknok kezeli s ezen célból pénztári naplót vezet, melyben minden bevétel és kiadás úgy a mint történt az illető okmány hozzácsatolása mellett felveendő. A pénztári naplót minden választmányi ülésen bemutatja; ezenkívül vezeti az egyesületi tagok névjegy-

zékét, melyben a tagok tartozásait valamint a tartozás törlesztésére tett fizetéseket felírja s a bejegyzett számokért ő felelős.

E névjegyzéket a fizetések és tartozások kimutatásával az egyesület közleményeiben időnként közzé teszi.

36. §.

A titoknok kötelessége az egyesület minden vagyonáról gondoskodni, s e végre a butorokról az erdőműtani és más gyűjteményekről készített leltárt nyilvántartani.

VI.

Ügyvezető.

37. §.

A közgyűlésre választott ügyvezető gondoskodik a tanácskozás helyiségéről s mennyiben lehetséges a gyűlésen résztvevő egyleti tagok elszállásolásáról, különös figyelemmel van arra, hogy a közgyűlés helyének vidékén levő mindennemű erdészeti viszonyokat az egyesület tudomására hozzon és végül a gyűléshely közelében levő erdők megismerhetési céljából tett erdészeti szemlék alkalmával az egyesület segélyére van.

VII.

Pénztár.

38. §.

Az alapítványi tőkék valamint a rendkívüli adományok és segedelmezések is az alapszabályok 8-ik szakasza szerint gyümölcsözőleg helyezendők el.

39. §.
Olyan rendkívüli kiadások, melyek a megállapított előirányzatban bennfoglalva nincsenek, vagy annak illető tételeit túlhaladják csak a választmány megelőző beleegyezése folytán engedhetők meg.

40. §.

A pénztárt bármikor megvizsgáltatni az elnöknek és igazgató-választmánynak jogában áll.

VIII.

Az egyesület könyvtárának és gyűjteményeinek használata.

41. §.

A tagok az egyesület könyvtárát és másnemű gyűjteményeit az egylet helyiségein belől vagy Buda-Pesten azonkívül is szabadon használhatják.

42. §.

Minden tag az általa kivett tárgyról nyugtát ad, melyben kötelezi magát, hogy ha azt elveszitené vagy megromlána, akkor az általa okozott kárt vagy beszerzési költséget az egyesülettől vett felszólítás folytán haladéktalanul megtéríti, vonakodás esetére pedig feljogosítja az egyesületet követelésének a legrövidebb szóbeli per útján bármely szabadon választott bíróság előtt érvényt szerezni.

43. §.

Kivevő köteles az egylet helyiségéből kivitt bármely tárgyat 3 hét alatt visszahozni, s azt csak azon esetben viheti további három hétre ismét el, ha arra nézve a kivitel óta újabb kikölcsonző nem jelentkezett.

44. §.

Ha valaki egy tárgyat hat hétnél hosszabb ideig kívánna magánál tartani, arra nézve az elnökség engedélye szükséges, azonban ezen esetben is köteles azt az egyesülettől netalán vett figyelmeztetés után egy hét eltelte alatt mulhatlanul beszolgáltatni, vagy pedig annak beszerzési költségét megtéríteni.

IX.

Az egyesület pecsétje.

45. §.

Az egyesület mindennemű levelei és iratai a titkár őrizete alatt álló egyesületi-pecsét alatt adatnak ki.

A pecsét leírása: körmezőben Magyarország czime-réből a négy folyam jelvénye és a koronás hármashalmon álló kettős kereszt, következő körirattal „Országos Erdészeti Egyesület“, alul kisebb betűkkel „1866. december 9;“ melyen még alább fenyőgalyak- és tölgylobok jelképe van koszorúívben előtüntetve.

Keglevich Béla,
elnök.

(P. h.)

Bedő Albert,
titkár.

10.974. szám. Ezen az alapszabályok 26. §-a értelmében készült ügyrend ezennel jóváhagyatik.

Pest, 1867. december 14-én.

(P. h.)

Gorove István.

Az

„Országos erdészeti egyesület“

1871. évi decemberhó 16-án Pesten tartott

közgyűlésének

j e g y z ő k ö n y v e .

Elnök: Keglevich Béla gróf.

Jelen voltak :

R e n d e s t a g o k :

Agotha Alajos, pénzügyministeri számtiszt Budáról.

Balás Pál m. k. erdőrendező Visegrádról.

Balás Vincze m. k. főerdész Budakeszről.

Bedő Albert az orsz. erd. egy. titkára Budáról.

Borszéki Soma m. k. ministeri fogalmazó Pestről.

Divald Adolf m. k. osztálytanácsos Budáról.

Eleőd Jósa ügyvéd Pestről.

Farkas János m. k. jószágigazgató Ó-Budáról.

Forberger János m. k. erdőrendező Lippáról.

Gräszmann Imre főerdész Pilis-Csabáról.

Halácsy Kálmán főerdész T.-Sághról.

Haske Emil városi főerdész Kassáról.

- Hirsch István m. k. min. fogalmazó Budáról.
 Horváth Imre m. k. erdész Dorgosról.
 Hudoba Gusztáv m. k. bányá-pénztárnok Pestről.
 Járos János m. k. erdőgyakornok Beszterczebányáról.
 Kádár István m. kir. közalap. erdőmester Pilis-Maróthról.
 Kenessey Kálmán m. kir. osztálytanácsos Pestről.
 Kugler Lajos m. k. erdész Lippáról.
 Láng Gábor m. k. erdész Kozoráról.
 Legányi Géza m. kir. erdész Budáról.
 Lónyay Gábor földbirtokos Pestről.
 Luczenbacher Pál földbirtokos Szobbról.
 Máday Izidor min. titkár Pestről.
 Polgár Károly Pestváros képviselője Pestről.
 Roller Adolf m. k. faraktárgondnok Budáról.
 Rutska Tivadar m. k. erdész Budáról.
 Stengel Dániel városi erdőmester Szászvárosról.
 Sólyomi Lipót főerdész, Kis-Komáromból.
 Szappanos István kecskemétváros képviselője Kecskemétről.
 Szathmári Károly az egyesület tiszteletbeli tagja Pestről.
 Vanke Sándor főerdész Nyerges-Ujfaluból.
 Wagner Károly m. k. főerdőtanácsos Budáról.

I. ELNÖK: Engedjék meg uraim, hogy önökhez intézett szives üdvözetem kifejezése mellett mindenekelőtt köszönetet szavazzak egyesületünk nevében Pestmegye igen tisztelt első alispánjának Beöthy Lajos urnak, ki felszólításomra a megye termét, ez idő szerint itt Pesten megtartandó közgyűlésünkre teljes kézséggel és vendégszeretettel megnyitotta.

Van szerencsém még üdvözölni és bemutatni Kenessey Kálmán osztálytanácsos urat, ki a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minister urat képviselendő közgyűlésünkre megjelent.

Ezek előrebocsátása után pedig az igen tisztelt közgyűlést tisztelet-teljesen felkérem, méltóztassék nekem megengedni, hogy egyesületi működésünket a lefolyt év alatt, lehetőleg röviden elmondhassam, némi teendőket jelezhessek, mielőtt a rendes tárgysorozat szerint való tanácskozást megkezdzenők.

Egyesületünk vagyoni állására vonatkozólag, azon örvendetes mozzanatot jelenthetem, hogy ezen most lefolyt év alatt ismét gyarapodásnak örvend az egyesület, s ha a tőkevagyonnak nem is valami nagyszerű szaporodását fogjuk évkönyvünkben feljegyezhetni, mégis úgy reménylem, hogy a számadások ez év végén, minthogy 5000 frttal való növekedését mutatandják fel. A szellemi téren is birkunk mozgást felmutatni, s e részben főtörekvésünk oda irányult, hogy az erdészeti szakismeretek terjedését lehetőleg előmozdítsuk. Sikerült a múlt évi országgyűlési budget-tárgyalás alkalmával — közgyűlésileg felterjesztett kérelmünk alapján, általam az országgyűlésen felhozott ösztöndíj kérdését, oly szerencsésen megoldani, hogy az országgyűlés e célra, a selmeczi erdész-akadémián 4000 frtot évenként ösztöndíjakra megszavazott; minek azon örvendetes eredménye lett, hogy ma már összesen véve az eddigi ösztöndíjakkal 23 erdész-növendék részesül állami ösztöndíjban a mi bizonyára tetemesen fogja elősegíteni a szakképzés terjedését. Kiadtunk egy az erdőművelést tartalmazó szakmunkát, melynek czime „Erdőtenyésztés tan“ szerzője Illés Nándor tagtársunk, kinek kettős érde-

mét elismeréssel kell felemlitenünk a mennyiben nemcsak az első magyar nyelven írt szak munkával gazdagította iradalmunkat, de oly czélszerű könyvet adott, melyet a nem szakértő is előnyösen használhat.

Az „Erdészeti műszótár“ kiadás végett új átdolgozás alatt van.

S kiadtuk elvégre az egyesületi évkönyvet, melynek feladata, ugy az elmélet mind a gyakorlat terén, szakunkban előforduló fontossabb mozzanatokat figyelemmel kísérni, és ezek felett tagtársainknak alapos tájékozást nyújtani.

A gyakorlati téren is egykezttünk hivatásunknak megfelelni:

Ajánlottuk az országos közmunka tanács figyelmébe, Luczenbacher Pál igen tisztelt tagtársunk személyes tapasztalata folytán amerikában czélszerűnek bizonyult, fenyőfa burkolatot, kövezet helyett, kísérletképen s miután tudva lévő, hogy Budaváros már is a lánchid és alagut közötti téren e nemű kísérletet létesített érdeklél várjuk, a kísérlet eredményének, constatálását, mert ha csakugyan költség és tartóság szempontjából, a mi helyi és éghajlati viszonyainak között, minden egyéb burkolatnál jobbnak és olcsóbbnak bizonyulna, egy újabb és biztos értékesítési forrással rendelkezhetünk fenyveseink javára.

Budaváros felhívásának is teljes kézséggel engedttünk, s Bedő Albert, Hoffmann Sándor és Balás Vincze tagtársaink személyében bizottságot küldöttünk ki a czélből, hogy a budai kopárhegyek újra erdősítésének minként való foganosítása körül szakvéleményt adjanak. Bárki fordult legyen hozzánk szakértői tanácsért erdőügyekben, a legnagyobb kézséggel szolgálttunk; s ezentul is ugy hiszem

egyike főfeladatunknak, hogy minden erdőérdeket közvetve és közvetlenül szolgáljunk.

Van azonban oly ügy is, a melyről nem leszek képes a várakozás szerint megfelelni, és ez a házvétel ügye azt hiszem egyébiránt, hogy a t. közgyűlés nem fogja az igazgató-választmány eljárását ez esetben sem megróni, ha elmondom, hogy nézetem szerint nem ártottunk ez ügynek azáltal, hogy — nem elhamarkodva intézkedtünk, hanem inkább késedelmesen jártunk el azért, mert — egészen megnyugvásra jogosító oly telket vagy házat megvételre nem találtunk, a mely magunkat, s az igazgató-választmányt, a kiket terhel a felelőség, kielégített volna. Míg ellenben reményünk van, hogy a kör- vagy sugárút létesítésekor igen méltányos feltételek mellett és szép helyen módunkban leend jutányos telket szerezni s azon oly épületet állítani fel, mely nemcsak egyesületünk büszkeségére, de fővárosunk díszére is fogna szolgálhatni; s az egyesület saját helyisége mellett még jövedelemre is fog talán számithatni.

Beadtuk ez irányban kérelmünket a közmunka-tanács-hoz, s befolyásos tagjainak ígéretét bírom, hogy egyesületünkre való tekintettel, kérelmünk figyelembe fog vétetni, s mint közintézetnek a lehető legjutányosabban fog a telek átengedtetni. Bátor vagyok felemlíteni azt is, hogy sajnálattal kell constatálnunk miszerint már két évben tavaly és idén léteztek okok, melyek az igazgató-választmányt arra kényszerítették, hogy az évi közgyűlés vidéken való megtartását elhalaszsa, mit bizonyára nem szívesen tett, mert hisz mindnyájan örömmel emlékezünk vissza és legszivesebben azon gyűléseinkre, a melyeket hazánk szépségben gazdag vidékein, s néha a szabad ég és a fák lombja alatt tartottunk. Nem szándékom az okokat felsorolni, de

hiszem, hogy a jövő évtől kezdve sem nyugtalanító háborus idők, sem más okok sem fognak már gátolni abban, hogy előbbi kerékvágásunkba bejutva ismét vidékről vidékre mehessünk, s ez esetben talán találkozom a t. közgyűlés nézetével, ha azt mondom, hogy első sorban 1872-ben a királyhágóntuli testvéreinket látogassuk meg.

Még egy megbizást vettünk tavaly a közgyűléstől, és ez Luczenbacher Pál t. tagtársunk indítványa folytán történt. Ezen igen helyes indítvány abból áll, hogy az egyesület homok területet vásároljon s azt a beerdősítés sikerülte után ismét eladja; ez által az egyesület hasznot várhatott volna, a közönségnek pedig tanulság leendett volna. De valóban nem volt ez eszme eddig keresztülvihető, mert a homokterületek birtokosai oly aránylag magas örökárt kértek, hogy ez üzletbe vágni nem mertünk, tanácsosnak nem tartottuk, és én ez ügynek továbbra mikénti eldöntését a t. közgyűlés figyelmébe ajánlom, figyelmeztetvén egyuttal azon körülményre, hogy Luczenbacher tagtárs ur e célra a szükséges tőkét 5⁰/₀-os kamattal mellett felajánlani szives volt.

Ez mindaz a mit elmondandó voltam, s befejezésül csak is azt ismétélhetem, hogy nagyszerű eredményeket egy év alatt felmutatni nem lehet, de ha tekintjük azt, hogy rövid 4 év alatt alig 10—15 ezernyi forint vagyonuk közel még háromszorozódott, hogy tagjaink száma folyton növekszik, hogy az érdekeltség nem fogy — hogy szellemi mozgalmunk van, szóval ha lassan is de mindig haladunk, nincs okunk egyesületünk jövője felett aggodnunk, hanem Széchenyivel mondhatjuk egyesületünkről a mit ő Magyarországról mondott, ha nem volt eddig, de — lesz!

Midőn ezzel befejezném elnöki előterjesztésemet, legyen még szabad egy indítvánnyal lépnem a t. közgyűlés elé. Tudjuk, hogy egyesületünk titkárában, egy munkás és lelkes hivatalnokot bir, hogy e titkár már 5 évet meghaladóan ernyedetlen szorgalommal viszi a teendőket, s hogy egyesületünk valóban teljes elismeréssel kell, hogy legyen működéseért, nem lehet tehát irányában szükkeblűeknek lennünk és azért is, mert ő talán azon egyetlen egyesületi hivatalnok a kinek Buda-Pesten 5 év alatt a fizetése nem emeltetett, én bátor vagyok indítványozni: méltóztassanak neki a folyó egész 1871. évre és ezentulra fizetését évi 200 frttal felemelni, s így évi 1000 frt helyett 1200 forintot adni. (Helyeslés.)

II. STENGEL D. Mindenek előtt tárgyalás alá vétetvén a homokkötési ügy az elnökséget arra kéri méltóztatnék, értésére adni, hogy holdanként mily áron tartatott a megvenni szándékolt homokföld?

ELNÖK: Kaptunk ajánlatokat, melyek cat. holdanként 20, 25—40 frtig mentek, mely árakat azonban az igazgató-választmány mint tulzottokat nem fogadhatta el, s ennél fogva a jelen kérdés megoldása feletti határozatot annyival inkább kell kérnünk, mert Luczenbacher urat, ki a vételre szükséges pénznek mérsékelt kamat mellett való kölcsönbeli ígéret által igen szép ajánlatot tett, biztosítván a netalán szükséges 10 vagy 20 ezer frtnyi összeget örökösen lekötelezve nem tarthatjuk a nélkül, hogy a dologban valamint tennénk.

LUCZENBACHER P. Talán legjobb volna, ha a kormányt kérné fel egyesületünk, hogy legyen kegyes részünkre egy beerdősítésre való futóhomokterületet átengedni, mert különben boldogulni alig fogunk.

DIVALD A. Azon nézetben vagyok, köszönjük meg Luczenbacher urnak szivességét, melylyel egyesületünk iránt viseltetett, s tüzzünk ki inkább valami jutalmat a kísérlettevő beerdősítőknek serkentésére.

ELNÖK: Én azt indítványozom, küldjünk ki egy három tagból álló bizottságot, mely e kérdést megvitattván, ez iránt véleményét az igazgató-választmánynak beadja, mely azután az ügyet annak idején a közgyűlés elé terjeszti. (Helyeslés.)

LUCZENBACHER P. Én nem hiszem, hogy ha az egyesület Kecskemét, Czepléd és Körös városokat felszólítaná, hogy e felszólítás eredménytelen lenne.

ELNÖK: Ez mindenesetre megfontolandó lesz a kiküldendő bizottság kebelében. Én e bizottság tagjaivá Divald, Luczenbacher, Máday urakat és a titkár urat ajánlanám megválasztatni. (Helyeslés.)

A közgyűlés helyeslő nyilatkozatánál fogva tehát határozatkép kimondom, hogy ezen ügynek tanulmányozására és minél előbbi véleményadás végett egy 4 tagu bizottság küldetik ki. A bizottság tagjai az általam előbb megnevezett urak.

DIVALD A. Részemről még Farkas urat ajánlanám ötödik tagul a bizottságba. (Helyeslés.)

ELNÖK: Ennélfogva Farkas ur is tagja leend e bizottságnak.

III. ELNÖK: Következik az igazgató választmány kiegészítése. Egyik választmányi tagtársunk Blassek Frigyes erdőmester ur meghalt; Rombauer Emil ur pedig lemondott. Méltóztassanak tehát ezek helyébe két választmányi tagot választani, mi célból a szavazat jegyek összeszedéséig a további tárgyalás függőben marad.

LONYAY Gábor választási elnök a szavazatok számbavétele után a szavazat szedőbizottság nevében jelenti, hogy legtöbb szavazatot nyertek Tisza László és Almásy Pál tagtársak. A közgyűlés a megválasztottak neveit éljenzéssel fogadja, s a választási okirat kiadásával az elnökséget bizza meg.

IV. ELNÖK: Következik a számadások megvizsgálására és a jövő év költségvetésre vonatkozó jelentés.

A titkár következő jelentést és költségvetést olvassa fel:

Tisztelt Egyesület!

Alulírtak az igazgató-választmány által az egyesület 1870. évi számadásainak s illetőleg a kézi- és alapítványi pénztárnak megvizsgálására küldetvén ki, e tisztünk teljesítéséről a következő számadást van szerencsénk a tisztelt egyesület tudomására hozni:

I. A kézipénztár:

a) a mellékelt kimutatás szerint az egyesület összes bevétele

1870-ben . . . . . 6375 frt 22 kr.

b) összes kiadás 1870-ben . . . . . 6113 „ 08 „

c) 1871-re átment pénztári készlet . . . . . 262 frt 14 kr.

II. Alapítványi-pénztár:

a) készpénzben . . . . . 692 frt 82 kr.

b) magyar földhitelintézeti záloglevelekben . . . . . 15300 „ — „

c) Magyar- és erdélyországi urbéri kötvényekben . . . . . 1950 „ — „

d) egységes állampapírban . . . . . 200 „ — „

e) házvételi alapra tett adományozás . . . . . 150 „ — „

f) alapítványi magánkötelezvényekben . . . . . 25400 frt — kr

Összesen 43692 frt 82 kr.

Midőn megbízatásunkhoz képest a jövő 1872. évi egyleti költségvetést is felülvizsgálat és további megállapítás végett $\frac{1}{2}$ alatt mellékeljük, van szerencsénk megemlíteni még azt, hogy egyletünk alapítványi pénztára a fennebbi adatok szerint évenként örvendetesen gyarapszik, s hogy a kézipénztárból illetőleg a folyó évi bevételekből a múlt évben is 1600 frt készpénz csatoltatott az alaptőkéhez.

Budán, decemberhó 12-én 1871.

Balás Vincze, *Badini Hudoba Gusztáv,*
m. k. főerdész és alapító tag. m. k. bányapénztárnok és alapító tag.

Az „Országos erdészeti egyesület“ 1872. évi költségvetése.

Bevétel	1871-re jóvá- hagyott	1872-re tervezett
	forint	
Alapítványi kamatokból.		
a) Magyar földhitelintézeti záloglevelek után	770	850
b) „ urbéri kötvények után	85	95
c) Magán kötelezvények után	1155	1270
d) Egységes államkötvények után	8	8
e) Készpénz vagy ebből vásárolható záloglevelek után	50	50
Tagsági díjakból.		
520 egyleti tag után 5 forintjával	2600	2400
Pártoló díjakból és rendkívüliekből	200	200
Összesen	4868	4873 3660 1213

K i a d á s	1871-re jövá- hagyott	1872-re tervezett
	f o r i n t	
Hivatali fizetések: titkár és irnok	1360	1360
Az Egyesület közleményeinek kiadása; könyvtár és az „Erdészeti Lapok“-nak szerződésileg járó évi 150 frt díj	700	700
Egyleti helyiség és titkár lakásának bérdíja	900	800
Irodaköltségek átalánya	50	50
Világítási és fűtési átalányra	80	80
Utiköltségek és napidíjak	200	200
Postadíj és bélyegkiadás	150	150
Rendkívüliekre, közgyűlési kisebb kiadásokra és jutalmazásokra	200	200
Szolgálat	120	120
Összesen	3760	3660

Az 1872. évre tervezett bevétel és kiadás összehasonlítása szerint várható megtakarítás 1213 frt.

Budán, decemberhó 13-án 1871.

ELNÖK: Ezen jelentést szabályszerűleg felül kell vizsgálni.

A bizottság, mely e célra kiküldendő lesz, mint-hogy a közgyűlés most csak egy napig tart, vizsgálatának eredményéről az igazgató válaszmányt fogja értesíteni, mely ezt a jövő közgyűlés elé fogja terjeszteni. Ezen tisztteljesítésére Kádár István és Balás Pál urakat kérem fel. (Helyeslés.)

V. ELNÖK: felkérem a tisztelt közgyűlést, hogy tárgysorozatunk értelmében intézkedni méltóztatnék, a jövő évi közgyűlés helyének megválasztása iránt.

DIVALD A. Részemről azon nézethez csatlakozom, melyet elnök ur ő méltósága megnyitó beszédében felem-

litett, hogy czélszerű volna, ha a jövő közgyűlés Erdélyben tartatnék meg, a hol még úgy sem voltunk; már annál fogva is, miután újabb időben igen sok dolog történt ott, mi az egyesület tagjait érdekelni fogja. Így pl. egy egészen új tutajozási rendszer hozatott ott alkalmazásba. Én azt hiszem, hogy legczélszerűbb volna a közgyűlést Tordára összehívni.

ELNÖK: Azt hiszem e tekintetben mindnyájan egyetértünk. Eddig az volt a szokás, hogy az igazgató választmány bizatott meg a hely megválasztására vonatkozó intézkedésekkel. Én reményelem, — bár még eddig Torda részéről meghívást nem kaptunk, — hogy idei közgyűlésünket még is ott fogjuk tartani.

LUCZENBACHER P. Óhajtandó, hogy minél számosabban jelenjenek meg az egyesület t. tagjai: hanem mivel az utazás Erdélybe mégis kissé nagyobb költségbe kerül, melyet bajjal járna az egyesület minden tagjának teljesen viselni, talán felkérnök az Elnökséget, hogy ha netán nagyobb leszállítását lehetne kieszközölni az utazási költségnek, ez iránt a kellő lépéseket megtenni kegyeskedjék.

ELNÖK: Ha mindig olyan urakkal volna dolgunk, mint Luczenbacher ur, könnyen menne a dolog; de oda gőzhajón nem lehet menni (derűltség); a vasutak kevésbbé kedvezőn fogadják az embert s a szokásosnál nagyobb mérséklet adásért tett lépésünknek sikert nem eszközölhetünk.

Azonban újabban is elfogunk követni mindent, hogy minél nagyobb engedményeket eszközölhessünk ki nyerni.

Abban tehát megállapodhatnánk, hogy meghagyatik a választmánynak, hogy a jövő közgyűlés iránt olyképen

intézkedjék, hogy ha csak valami előre nem látott körülmény nem jön közbe, az a vidéken tartassék meg.

LONYAY Gábor: Talán azon ohajtását is kifejezhetné a közgyűlés, hogy az hacsak lehetséges, Erdélyben, Tordán tartassék meg. Torda mindenestre szívesen fogja látni az egyesületet.

ELNÖK: Meghívást ugyan még nem kaptunk, de magán uton értesültem róla, hogy az meg fog történni legközelebb.

A végzést tehát abban mondom ki, hogy a közgyűlés ohajtja miszerint a jövő évi közgyűlés Erdélybe és illetőleg Tordára hivassék össze.

VI. Indítványok:

1) ELNÖK: Kérem a t. közgyűlést, hogy azon indítványom felett, melyszerint az egyesület titkárának fizetése folyó 1871. évi januárhó 1-től számított 1000 frtról évi 1200 frtra volna felemelendő, határozni méltóztatnék.

KÁDÁR J. részemről a fizetés felemelést tekintettel fővárosi viszonyainkra s a titkár urnak 5 évet meghaladó szolgálati idejére teljesen indokoltnak tartom. (Általános helyeslés.)

ELNÖK: A közgyűlés e szerint a titkár fizetését f. évi január 1-től számítva évi 1200 frtban állapítja meg.

2) DIVALD A. Bedő Albert titkár ur hazai fakereskedésünk érdekében egy igen korszerű nyílt levelet tett közzé, melyben felszólítja a magyarországi községeket, hogy a fa árát jegyezzék, s azokat illetékes uton köztudomásra juttassák. Miután egy magán ember szava az ily ügyben rendesen eredmény nélkül szokott elhangzani, talán fel lehetne kérni az egyesület részéről a földműve-

lési ministeriumot, hogy e tekintetben a szükséges intézkedéseket megtegye. (Helyeslés.)

WAGNER Bécsben a fának börzei árfolyama van; nálunk pedig azt sem tudjuk, hogy azt a szomszédságban mily áron adják el teljesen osztom azért az előttem szóló indítványát.

ELNÖK: A földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter ur fel fog tehát kéretni, hogy e tekintetben a szükséges intézkedéseket elrendelni kegyeskedjék.

3) A titkár felolvassa a földművelés-, ipar- és kereskedelmi ministeriumnak az egyesülethez intézett azon felhívását, hogy a Bécsben tartandó világkiállításra az egyesület részéről bizottság alakittassék.

Az közgyűlés az e részben való teendőkkel az igazgató választmányt bizza meg.

4) ELNÖK: Következik az alapító és új tagok bejelentése és felvétele.

Az egyesületbe a következő alapító és új tagok véttnek fel:

Scherthosz Artur gróf, Érkövy Adolf, Kremser János, Eleőd József, Kallina Károly, Kalmár Tivadar, Schobel Károly, Haasz Adolf, és Kenessey Kálmán külön külön 100 forint alapítvánnyal; továbbá Tárnok Imre, Balog Lajos, Tamásy Antal, Pilis-Maróth községe, Kovácsics Ede, Zemlicska Venczel, Fritz Lipót, Púza Jenő, és Gombossy Ferencz rendes tagokul.

5) KENESSEY KÁLMÁN; Nem bírok tudomással az iránt valjon Magyarországon tétetett-e kísérlet homokon a tengeri fenyővel (*pinus maritima*). Tudomásunk szerint Hollandban, s déli Franciaországban ezt nagy sikerrel

alkalmazzák. Kivánatos volna tudni, történt-e e tekintetben nálunk is valami?

WAGNER K. Nekem véletlenül tudomásom van arról hogy Somogyban tétetett ily fenyőkkel kísérlet, Inkey József ur birtokán. Mint ő nekem írta, 30—40 évesek, homokban vannak, s kitünően diszlenek. Nekem egy ágat is küldött, mert maga sem tudta, micsoda fenyü az. Ez oly gyönyörű volt, hogy kívánni sem lehet szebbet, a miből azt lehet következtetni, hogy a homokban kitünően diszlik.

FARKAS J. Én vagy három évvel ezelőtt szereztem abból fenyőmagvakat, nem nagy mennyiségben ugyan, mert nem tudtam, szereti-e a homokot, vagy nem. Azóta azonban saját tapasztalásom után mondhatom, hogy nagyon szereti a homokot.

SOLYOMI L. Épen az idén tettem kísérletet faiskolában többféle fenyőmagvakkal és azon szerencsés eredményt tapasztaltam, hogy épen a pinus maritima diszlik legjobban. Futó homokon, Zalának Somogy melletti részében: Kis komáromban tettem e kísérletet, s az eredmény nagyon örvendetes volt.

KENESSEY Kálmán. Bátor vagyok ez irányban egy indítványt nyújtani be, mely oda irányul, méltóztassék gondoskodni arról, hogy csemete hozatnék be külföldről, déli francziországban leginkább lehet kapni, és azokkal az ország egy néhány pontján talán kísérletet lehetne tenni. Egyes birtokosok saját területükön szivesen vállalkoznának erre.

LÓNYAY G. A gazdasági egyesület az István-kertet szivesen felfogja ajánlani ily kísérlet tételre.

SZAPPANOS J. Kecskemét városa szintén szívesen fog helyet adni kísérletekre, sőt a költségeket is viselni fogja. Óriási homokterületei vannak, s nagyon örülni fog, ha a kísérletek sikerre vezetnek.

ELNÖK. Az indítványt, a mint látom a t. közgyűlés elfogadja, minélfogva határozatkép kimondom, hogy annak keresztülvitelével az igazgatóválasztmány bizatik meg. (Helyeslés).

Ezzel a tárgysorozat ki levén meritve, nincs egyéb hátra, minthogy a jegyzőkönyv hitelesítésével Kádár István és Balás Pál tagtársainkat bizzuk meg s bucsut véve egymástól, azon reménnyel zárjam be jelen közgyűlésünket, hogy a jövő nyáron Erdélyben találkozunk.

Keglevich Béla,
elnök.

Kádár István,
választmányi tag.

Bedő Albert,
titkár.

Balás Pál,
rendes tag.

Nyilt levél

h a z a i

fakereskedésünk érdekében.

Irta Bedő Albert.

A magyar földbirtok egyik elsörendü jövedelmi ágát az erdők képezik.

Erdőgazdaságunk belterjesebb fejlődésének ujabban tapasztalható jelei, s azon feladat, melyre Magyarország erdőipara ugy a bel- mint a külföldi fapiaczokon, nevezetesen Europa déli részén, Éjtszak-Némethonban s ezeken kívül keleten is hivatva van, hathatós intéssel figyelmeztetnek minket arra, hogy ne csak a lehető legjobb minőségü és legkeresettebb fatermelésére gondoljunk, hanem arra is, hogy fakereskedésünk tényleges viszonyait egymással minél jobban megismertessük.

A kereskedési forgalomba jövö faárunk termelésének és szállításának az anyag természete által, illetöleg nehéz sulyánál fogva, megkivánt lehető jutányos eszközlése egyik alapfeltételét képezi fakereskedésünk kedvezöbb fejlődésének. Az e téren felmerülö nehézségek elhárítására a fának mind eladója, mind vevöje, vagy együttesen vagy külön, de minden esetben közremüködnék; szakembereink pedig a gondjaikra bizott erdöket az előbb érintett két főirányban, különösen a közelebbi pár évtized alatt, beha-

tóan tanulmányozzák s a helyi érdekek által kívánt teendőköt nem mulasztván el, különálló és egymástól független munkásságuk által is az általános feladat közös megoldására törekednek.

A mi pedig a fának az erdők kerületén kívül való szállítását illeti, az e tekintetben felmerülő és az egész országra kihatóan mielőbb megoldandó főbb kívánságnak röviden abban adhatunk kifejezést, hogy a faanyagok vasuti szállítási díjának tetemes alábbszállítása szükséges.

Az olcsó termelés és könnyű elszállítás igényein kívül azonban van még egy másik igen természetes és nem kevésbé nélkülözhetlen kellék arra, hogy úgy a termelésre, mint a szállításra szükséges tökebefektetés az illetők részéről a létező faértékesítési viszonyok által kiszabott határig terjedhessen, s hogy ennek szemmeltartása mellett a birtokos azon jövedelmet nyerhesse, melyet számára az általános kereskedelmi tényezők adhatnak.

E kellék a bel- és külföldön fennálló faárak ismerete.

Ki csak azon helyi faárakat ismeri, melyek saját tűzhelye körül állanak, soha sem lesz képes fáját oly áron eladni, milyent számára azon fapiaczkok ára adna, melyek pontjáig az eladandó fatömeg az elszállítás árát elviselheti.

Ha valami e világon az enyém és tiéd között forog, az valójában a kereskedelem, s kissé közelebről fontolgatva, senki sem kívánhatja, hogy a tőlem vásárló kereskedő nekem igazán megmondja azon értékesítési árt, melyel fátat az általa kiszemelt piacon eladhatja. Mulhatlanul szükséges tehát, hogy teljesen ismerjem mindazon piaczkok hiteles faárait, melyeken a nálam termelt faáru értékesíthető, hogy így az eladásnál egészen tájékozva lehessenek és természetszerű árat kívánhassak.

Ha ismerőseink körében, vagy akármely nevezetesebb hazai város piacán hiteles faárak után tudakozódunk, hamar kell azon meggyőződésre jutnunk, hogy ilyeneket nem nagy számmal lehet kitudni, s ezeket is legtöbbször csak azon esetben nyerjük, ha személyes ismerettségünk által férhetünk a forráshoz.

Fakereskedésünk legértékesebb részét az épület-, mű- és szerszámfa képezi, miután a fa ily alakba öntve képes a szállítással járó terheket leginkább elviselni. Így például míg egy köbláb fenyőfa tövön 10—15 krral adható el, addig ugyanezen fa egy-köblábja deszkává feldolgozva már 30—40 kron értékesíthető.

De kérdem erdőbirtokosainkat, hogy ha egyik vagy másik fapiaczon valamikor tudomást akartak szerezni ezen fák árairól, hány esetben juthattak adatokhoz és épen megbízhatókhoz? — Bizony tiz eset közül alig egyszer. A külföldi, vagy az ezekkel közvetlen összeköttetésben álló piacok faárait pedig eladóink vagy épen nem ismerik, vagy csupán csak gyanítják.

Alkalmunk volt hazánk főbb fapiaczain megfordulni, s tapasztalatból kell bevallanunk, hogy kivéve azon pár helyet, hol a fakereskedés kulcsát az árakat nyíltan közlő kincstár tartja kezében, sokszor sehogysem, némelykor pedig csak nagy nehezen, s nem egyszer feltételes combinativ számítások segélyével szerezhettünk tájékozást az épületi és szerszámfa-árakról.

Hogy a kereskedelmi áruk s így a fának értékesítése is, minden fokozaton illetőleg kézen át, a fennálló tényleges értékviszonyokhoz képest történjék, ezt nemcsak az illetők magánérdeke, de a kereskedelem hitelesebb

állása, helyes irányu fejlődése s ebben a közügy érdeke kívánja.

Ki felelhetne pedig nekünk azzal, hogy nálunk ugy a birtokosok, mint a vevők és a kereskedelmi ügyek szolgálatában álló hivatali közegek részéről teljesítették, azon az ügy és ennek értékéhez mérve igenis csekélynek mondható teendő, melynek követése mellett, fakereskedésünk állapotáról koronként és hazánk minden részéből, a nélkül, hogy az egyesek erejét súlyosan terhelő költséges utántudakozódásokat tennék, tudomást nyerhetnénk.

Mi azt mondjuk: senki!

És a külföldi fapiaczok? Ezekről évek végével kapunk valami tudósítást, midőn már régen túlélte magát az, a mit abban elmondanak.

A fakereskedés tényleges állapotának ismerete Magyarországon az eladó és fogyasztó közönség legnagyobb része előtt ez idő szerint terra incognita, vagy legalább is véka alá rejtett gyertya!

Avagy mit jelenthetne egyebet az, hogy 30—40000 frtra becsült és 1—2⁰/₀ felülfizetéssel megvett erdőállományokat, az első vásárló, a nélkül, hogy egy kis erdei szemlénél és a szerződés megiratásánál egyebet is tenne, 60--80000 frtért ad el, hogy még e második vásárló is ugyanez erdő után 2—3 havi üzér fáradság mellett a 20—30000 frt nyereséget mosolyogva dugja zsebre, s a tényleges kihasználát után nyerhető valódi jövedelmet még ő is egy harmadik vállalkozónak engedi át. És végül, hogy olyan erdőket, melyeknek holdja 100—200 frtot ér, a birtokos, ama hitben, hogy igen jó vásárt csinál, 10—15 frtért veszteget el.

Ha a fa- és erdőterményárak országos megismertetésének útjában oly akadályok állának, melyek legyő-

zésére rendkívüli költség és munka kellene, akkor még tudnók érteni, hogy illető körökben eddig miért nem tették meg az e részben szükséges lépéseket. Ily akadályok azonban nincsenek s az egészet inkább csak annak tulajdonítjuk, hogy azon közigazgatási tisztviselők, kiknek feladatához tartoznék a faárak jegyeztetése, nyilvántartása és nyilvánosságra hozatala, ezt általában véve sokkal jelentéktelenebbnek hívék, hogysem arra a megérdemlett behatóbb figyelmet fordítsák. Másfelől pedig az is, hogy különösen a tömegesebb mennyiségű erdőtermények eladóinak és vevőinek száma, aránylag más kereskedési tárgyakéhoz csekély, miután a fát inkább a nagyobb földbirtokos termeli, s bár e termény minden háztartásnak lényeges fogyasztási czikke is, mégis az östermelőtől ritkábban jut közvetlenül a fogyasztó kezébe.

Akármit legyen egyébiránt a dolog, általánosan beismert tény az, hogy elmultak az idők, melyekben saját zsirunkban úgy is jól megélheténk, ha szomszédunk termelésével, terményei minőségével és a birtokunkra vonatkozó értékesítési viszonyokkal mit se törődünk; eljött pedig azon kor, melyben bárminő térre terjedő tevékenységünk iránytűjét, úgy magunk mint a társadalom irányában, a reánk és céljainkra kiható összes tényleges viszonyoknak minél részletesebb ismerete vezetheti.

Erdészeti körünkben, erdőgazdasági érdekeink kellő megőrizhetése és emelése szempontjából egyik sürgős és késedelmezés nélkül teljesítendő feladatnak találjuk, hogy hazánk valamennyi fapiacznának árai pontosan jegyeztesenek, s az erre hivatott közegek által időnként nyilvánosságra hozassanak. Indokoljuk-e e szükségességet még azzal is, hogy Magyarország területének 25- és Erdély-

nek 45⁰/₀-a fát termel, s hogy faáruink és erdőterményeink évenkénti értéke kerekszámban 30—40 millió forint körül forog?

Lehetne-e valaki, a ki a megemlítésen kívül bővebb bizonyítgatását kívánná annak, hogy a faárak jegyzése, koronkénti és hiteles ismertetése mind az eladónak, mind a fogyasztó közönségnek, mind pedig a kereskedelemnek érdekében áll, s haszna mindenikre háramlik?

Ha érdeklik az ország közönségét a tojás, a csirke, a kappan és a rucza párjának árai, bizonyára és még közelebbről érdekelheti, hogy mi ára van a fának, melynek tűzénél amazokat megsüti.

Városaink mindenikében vannak piaczi vagy vásár-biztosok, s ezeknek hivatalos teendőik végzése alkalmával nem nagy fáradságukban kerül a faárakat is megtudni, s azon jegyzékbe, melyben a borsó, paszuly és hagyma árát felveszik, szintén befoglalni.

Vegye kezébe akárki az ujságokat s azok közgazdasági rovatában keresse fel a vásári tudósításokat, mindenről kap ott elegendő tájékozást, csak egyről nem és ez a fa, melylyel épít, melylyel főz, melyből butorait s házi és gazdasági eszközeinek nagyobb részét készítetteti, melyben boldogságának álmait is aluszsza, s melyért a külföld aranyát küldi az országba. — És ha itt-ott valamelyik vásári jegyzékben meg is találja valaki, hogy egy öl fának mi az ára, ez oly könnyedén van odavetve, hogy abból ki nem érti még magát, mert az egy öl, lehet 3, 4, 5 vagy 6 láb hosszú hasábokból is, s lehet még az értékében egymástól nagyon különböző cser-, fenyő- vagy nyárfa; — és ha még azt is megtalálná, hogy egy szál deszkának ára mennyi, ez ugyan már nem reménylett

dolog lenne, azonban még ekkor sem tudja azt, hogy ama deszka mily széles, mily hosszú, mily vastag és mely fanemből való; hogy pedig egy ily vásári jegyzékben csak hírét is vehetné valaki annak, hogy egy köbláb épületi fának mi az ára, ez a lehetetlenségek netovábbja; mintha bizony a fát csakis öllel mérnék. Forduljunk azonban másfelé, s bámuljuk ama szakavatott részletességet, melylyel nem egy vásári közleményben találkozunk, országra szólóan hirdetve, hogy mi az ára a sovány libának, a kövér ludnak, a félig hizott kappannak, meg a deres pulykának.

De kérdem, csodálkozhatunk-e ezen, midőn még hazai kereskedésünk örei, a kereskedelmi és iparkamarák sem járnak el a faárak nyilvántartása körül úgy, a mint az kötelességökben áll, s a mint a dolog természete kívánja. Több kamara nem tud más faárakat kimutatni, mint azon tűzifa árakat, melyeket a cs. és k. hadügyministerium számára gyűjt; pedig azok megszerzése alkalmával nem nagy fáradságban kerülne az épületi, mű- és szerszámfa árakat is megtudni. Ha egy külföldi erdész, vagy eddig nálunk még nem ismeretes fakereskedő egy ilyen kamarához belépve, a folyó és megelőző év összes faárainak koronkénti állását akarná megtudni, nem kaphatna más árkimutatást, mint a tűzifaárakat, és ekkor ugyancsak elszégyenelhetnők magunkat, ha a tett átnézés után teljes joggal és talán szánalommal is kérdezné tőlünk, hát Magyarországon a fát csak tűzre használják, vagy általában véve csupán tűzifa árakért értékesítik?

Azokban itt is kérdem, hogy lehet-e még ezen is oly nagyon csodálkozni, ha eszünkbe jut, hogy az ország külkereskedését képviselő consulatesoktól is láthatunk oly

tudósításokat, melyekben a faárúk és erdőtermények évi forgalmáról tanuskodó adatok emnyiből állanak: „Fiuméből fát hozott 3 osztrák és 3 olasz hajó.“ Tessék már most ebből ki-arithmetikálni, hogy mennyi volt az a fa, mily választékokból (Sortiment) állott, s mily áron kelt el.

De ne menjünk ki az országból, hanem emlitsünk belföldi példát a par excellence kereskedelmi városnak nevezett Pestről, s mondjuk el, hogy a pestvárosi terményárakról hivatalos uton, és pedig országosan közre adott kimutatásban is az ánizs és köménymag pontosan jegyzett árát megtaláljuk, míg a faárakról egy árva vonást sem fedezhetünk fel; pedig lám Pest városa számos hivatalát és kórodáit látja el fával, s épített is, mindezek felül pedig még faraktári helyiségeket is ad bérbe, szóval bizonyosan bajlódik legalább annyit a fával mint a köménymaggal, s még is az előbbinek áráról nem ad tudósítást a közönségnek.

Azok után miket eddig elmondottunk, Magyarország fakereskedésének érdekében valamennyi t. városi közönséghez s ezek mellett a t. kereskedelmi és iparkamarákhoz is azon tiszteletteljes és hazafiui kérelemmel fordulunk, hogy az erdei terményeknek kebelökben és vidékőkön fennálló árait, s a hol csak tehetik az eladott termények mennyiségét is, illető közegeik útján jegyeztetni, és az ekként felvett árakat legalább havonként egyszer nyilvánosságra juttatni sziveskedjenek.

Részünkről az ügy érdekében ezen tudósításoknak örömmel nyitjuk meg az „Erdészeti Lapok“ terét, s kérjük, hogy azokat akár a szerkesztőséghez, akár az Or-

szágos Erdészeti-egyesület titkári hivatalához Budára koronként beküldeni ne terheltesse.

Hasonlóan kérjük és pedig saját érdekeikben az erdőbirtokosokat, — továbbá a fakereskedőket, az ország minden részében levő szaktársainkat, azon vidéki t. levelezőket, kik az ujságokban a vásári árakat közlik, és erdészetünk valamennyi ügybarátait, hogy a náluk előforduló erdőtermények árait most és valahányszor azok változnak, velünk közölni sziveskedjenek. Az „Erdészeti Lapok“ szerkesztősége az e téren felmerülő levelezési költségeket a közhaszon érdekében szivesen viseli, a hazafiságból szolgáló ügybarátok fáradságát pedig jutalmazza meg azon tudat, hogy a közjó érdekében az erdészet terén is teljesíték polgári kötelességeiket s itt is méltóvá teszik magukat honfitársaik tiszteletére.

Az erdőtermények árjegyzékének mily alakban való szerkesztése végett a következő mintázatot közöljük:

Erdőtermények árjegyzéke

a ..... piacon.

Tuzifa	Ára	Hasáb vagy dorong hosszaiában	Hasáb vagy dorongfa h. vagy d. jelöléssel	Kemény		Lágy				Faszén		Megjegyzés.	
				cser	bál, gyertya körös	tölgy, szil, hárs	nyár	fenyő	nyír és éger	fűz	kemény		lágy
				krajczárookban					krajczárookban				

Áru	Egy darab			Tölgy	Fenyő	Bikk	Megjegyzés.				
	hossza	szelessége	vastagsága								
	hüvelyk			frt	kr	frt		kr	frt	kr	
	100 darab			á r a							
Hordó donga	100 darab										
	1000 darab										
Zsindely				Vasuti ászokfa				Megjegyzés.			
Egy darab	Fenyő-fából	Tölgy-fából	Bikk-fából	Szélessége	Magassága	Tölgy	Bikk				
hossza	1000 darab ára			alsó felő		egy darab ára					
szelessége	hüvelyk			láb	hüvelyk	frt	kr		frt	kr	
	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	
Cser-kéreg						Gubacs	Háncs	Hamu-zsir			
A tekercs hossza hüvelykben	Luczfenyő			Tölgy			Egy mázsa ára	1 mázsa			
	egy öl		egy mázsa ára	egy öl		egy mázsa ára	egy köteg súlyja fontokban	hárs	fűz	nyers	liágetett
	ára	ará	ára	ará	ára	ára		kr	kr	kr	kr
	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	kr	kr	kr

M a g v a k																									
Lucz- fenyő			Jege- nye- fenyő			Fekete fenyő			Erdei fenyő			Vörös fenyő			Tölgy			Bikk			Cser			Megjegyzés	
1	1	zsa	1	1	zsa	1	1	zsa	1	1	zsa	1	1	zsa	1	1	zsa	1	1	zsa	1	1	zsa		
ára krajczárookban																									

Ez árszabályt illetőleg ideirjuk még, hogy az eladott áruk mennyiségét, valamint amaz eseteket is, midőn a tűzifa, selejtes, usztatott minőségű vagy kereszttrakásolt, midőn az épületfa ára megácsolt vagy kéreggel mért állapotban van értve, midőn egyik vagy másik ártétel első-, másod- vagy harmadminőségű áruczikkre vonatkozik, mindannyiszor az árkimutatás „Megjegyzés“ rovatában lehet és kell is felemlíteni. Önként értetvén még, hogy az esetleg újra irandó árjegyzékből mindaz, mi az illető helyen kereskedés tárgyát nem képezi, kihagyandó.

Megemlitjük továbbá azt is, hogy azon ügybarátaink számára, kik kívánják, ily nyomtatott mintázatokkal szivesen és minden díj nélkül szolgálunk.

Nem mulaszthatjuk el még, hogy a t. földművelési ministeriumot is, mint közgazdasági ügyeink elsőrendű képviselőjét szintén tiszteletteljesen meg ne kérjük, miszerint lehető legegységű intézkedni méltóztatnék az iránt, hogy a fát tulságosan terhelő vasuti szállítási díj a köszénre nézve fennálló vasuti szállítási díjjal a mindkettőben levő hasznóérték arányához képest szabassék meg. Kérjük továbbá, hogy utasítsanak azon consulusok is, melyek

ügyviteli kerületébe a magyar birodalomból erdőtermények szállíttatnak, miszerint azok árának jegyzékét, a fakeresleti viszonyokra s az odaszállítási költségekre vonatkozó jelentéseiket, a czélből is, hogy azok a t. ministerium által a hivatalos lap és a szakközlönyök útján nyilvánosságra hozathassanak, évnegyedenként legalább egyszer, és ha a viszonyok lényegesen változnának többször is, közvetlenül a m. k. ministeriumhoz megküldjék.

Ez az egész munka az illetőknek csekély fáradságot csinál, míg ellenben a fát-eladó és vásárló közönségnek hiteles és becses tájékozásul szolgál arra, hogy terményeivel vagy árucikkeivel melyik külföldi piac- vagy kikötő felé fordulhat legjobb kilátással.

Nyilt levelünket azon óhajtásunk kifejezésével zárjuk be : vajha többé szükség nem lenne, előadott kéréseink ismétlésére!

03

Az

„Országos erdészeti egyesület“

1872. évi

KÖZGYÜLÉSÉNEK JEGYZŐKÖNYVE.

Elnök: Keglevich Béla gróf.

Jelen voltak:

R e n d e s t a g o k:

- Balás Emil m. k. bányanagy Tordáról.
Bedő Albert egyleti titkár Budáról.
Bömches Frigyes m. k. erdész Szászsebesről.
Capesius Rezső m. k. erdész Szászsebesről.
Decani Ernő megyei főerdész Nagy-Enyedről.
Eleőd Józsa választmányi tag Pestről.
Fekete Lajos erdőacadcmiai tanár Selmechről.
Fekete Ferencz földbirtokos Tordáról.
Fikker Béla m. k. főerdész Görgényből.
Fligl Nándor m. k. erdész Topánfalváról.
Fritz Lipot m. k. erdőrendező Besztercebányáról.
Forberger János m. k. erdőrendező Lippáról.
Fuchs Szilárd m. k. erdőmester Görgényből.
Füzy Dénes m. k. erdőmester V.-Hunyadról.
Halácsy Kálmán urad erdész T.-Sághról.
Heinrich József biztosítási vezérügynök Kolozsvárról.
Hoffmann Sándor m. k. erdőmester Budáról.
Illés Nándor erdőacadcmiai tanár Selmechről.
Joász Alajos m. k. erdész Diósgyőről.
Klipunovszky Károly m. k. jószágigazgató Kolozsvárról.
Kraus József m. k. erdész Petrozsényből.

- Koch Ede m. k. erdőmester Mikeszászáról.
 Kovács Gyula főerdész N.-Enyedről.
 Laitner Elek m. k. erdész N.-Bányáról.
 Osterlamm Armin m. k. erdőrendező N.-Bányáról.
 Pfalcz Károly m. k. erdész Szászsebesről.
 Pirkner Ernő m. k. erdész Zalathnáról.
 Rákosy József m. k. erdész Abrudbányáról.
 Récsey Pap Albert főerdész Kolosvárról.
 Reschner Frigyes m. k. erdőmester Szászsebesről.
 Schillinger Adolf m. k. erdészeti számvevő V.-Hunyadról.
 Scholcz Rezső m. k. osztálytanácsos Besztercebányáról.
 Stanislav Simon m. k. erdész Temesvárról.
 Stengel Daniel városi erdész Szászvárosról.
 Székely Mihály erdészeti tanár Kolosmönostorról.
 Szentpétery Antal földbirtokos Tordáról.
 Szigethy Sándor városi főhadnagy Tordáról.
 Szöcs Károly m. k. erdész Zalathnáról.
 Szöllösy István megyei erdész Tordáról.
 Terbócs Bertalan m. k. erdész V.-Hunyadról.
 Tisza László választmányi tag M.-Csánból.
 Veres Dénes földbirtokos Tordáról.
 Vélis Ödön földbirtokos Tordáról.
 Wieser Alajos m. k. erdész N.-Bányáról.
 Wolf Gábor gyógyszerész Tordáról.

Torda, augusztus-hó 20-án.

I. ELNÖK : Engedje meg a t. közgyűlés, hogy minde-
 nek előtt szives üdvözlétemet fejezzem ki az egyesület
 nevében, mindazon tisztelt urak irányában, kik közgyűlé-
 sünket jelenlétükkel megtisztelték. Nevezetesen van sze-
 rencsém üdvözölni Torda város képviselőit, kik bennünket
 oly szívesen fogadtak, nemkülönben az erdélyi gazdasági

egylet küldötteit Tisza László, Székely Mihály és Gamauf Vilmos urakat, valamint a torda-aranyoskői gazdasági egylet küldötteit Nagy Ferencz, Veres Dénes urakat, és a földmivelési ministerium részéről kiküldött Székely Mihály erdészeti tanár urat, s a közoktatási ministerium részéről kiküldött Hoffman Sándor erdőmester urat.

Azt hiszem meglepéssel vehetjük azon tényt, hogy bár az országnak különböző és messze vidékeiről jöttünk is ide, bár sokat a távolság és más körülmények a résztvevésben gátolhattak, mégis a szokott számnál nem sokkal kevesebben jelentünk meg e gyűlésen a királyhágón innen. Ezen örvendetes jelenség abban keresendő, hogy azáltal, hogy egyesületünk végre is itt tarthatja ez évi rendes közgyűlését, annak egy rég táplált vágya, egy rég kitűzött célja teljesült. Két év előtt a háborus világ, mely a kedélyállapotra oly lehangolólag hatott, akadályozta e tervünk kivitelét, tavaly pedig, midőn már szintén el volt határozva, hogy csakis Erdélyben tartjuk meg közgyűlésünket, az erdészeti munkálatok, melyeknek meg szemlélése kitűzetett, nem készülhettek még annyira el, hogy kirándulásunk e céljának is megfelelhett volna, s így csak most két év lefolyása után örvendhetünk azon vágyunk teljesülésének, hogy erdélyi szaktársaink működését megtekintsük s itteni testvéreink szives vendégszeretetét igénybe vegyük.

Minthogy utolsó pesti közgyűlésünk óta csak 8 hó telt el, az egyesület ez idő alatti működéséről szóló jelentésem nem lehet ugyan terjedelmes, mindazáltal egyesületünk e rövid idő alatt sem mulasztotta el megtenni mindazt, mit az erdészeti ügy érdekében és a társulat programjához hiven a szellemi és anyagi téren eszközölhetett.

Igy jelesen Bazin és Gyöngyös városok erdeit illetőleg szakvéleményt terjesztettünk be a földm. ministeriumhoz. Továbbá egyesületünk költségén, egyik buzgó tagtársunk Bedő Albert egyesületi titkár ur által irt tájékozó röpiratot adtunk ki a világkiállítás erdészeti részét illetőleg, mely serkentésül szolgál erdőbirtokosainknak, hogy a jövő világkiállításon erdészeti termékeink minél nagyobb mérvben képviseltessenek, s mely egyszersmind utasítást tartalmaz, hogy mikép kellessék e részben czélszerűen eljárni. Ezek voltak azon főbb teendőink, melyeket ezen rövid fél év alatt végezhattünk. Most még csak azt vagyok bátor megemlíteni, hogy alaptökénk — ha nem is oly mérvben, mint magam és alkalmasint tagtársaim is az ügy érdekében méltán kívánnák, — de folyton szaporodik, úgy, hogy ma már 44.500 forintra megy az egyesület vagyona, mely 5—6 év előtt még alig állott valamiből.

Feladatunkhoz tartozik még azt is elmondani, hogy mennyire mentünk az egyleti házvétel ügyében. Mint tudni méltóztatnak, az igazgatóválasztmány és az elnökség a közgyűlés által már rég megbizattak, hogy vagyonunk fekvő ingatlanra, illetőleg házvételre fordíttassék. Mi e részben először a fővárosi közmunkák tanácsához adtunk be folyamodást, melyben felkértük, hogy tekintve ez intézet közhasznosságát s azt, hogy ez intézet az erdészeti érdekeknek, különösen Magyarországon, nagyfontosságánál fogva, nem megvetendő szerepre van hivatva, s tekintve végre azt is, hogy egyesületünk magyar közintézet, lenne szives az egyesületi ház helyéül a város egyik diszes helyén, a kisajátítási áron telket átengedni, melyen úgy a főváros diszének, mint az egyesület méltóságának és komoly céljának megfelelő házat lennének képesek építeni. Időközben

azonban a közmunkák tanácsa az egész kisajátítási és építészeti üzletet egy bankintézetnek adta át, jelesen az ugynevezett Municipalis-banknak, s egyuttal mindazon folyamatokat és előjegyzéseket, melyek hozzá beadattak, át tette e bankhoz. Épen egy nappal Pestről távozásom előtt vettem a banktól azon kedvezőnek mondható írásbeli értesülést, hogy nem lévén még bevégezve a kisajátítási üzlet, nem lehet még meghatározni, mily árra fognak felmenni az egyes tárgyak, de mindenesetre tekintettel lesz a társulat az erdészeti egyesület ohajtására. Kilátásunk lehet tehát még arra, hogy az eredeti beszerzési áron kapunk majd telket oly helyen, hol az építészeti modor maga is olyan, mely megfelel a stylusnak, melyben mi építeni kívánnánk, s hol sem a drágaság, sem a lárma nem oly nagy, mint a központban. Ezt mind csak tervgyanánt van szerencsém előadni, mert utoljára is az igazgatóválasztmánynak és közgyűlésnek lesz föladata ezen ügyben végleg dönten.

A házvétel ügyének mostani stadiuma mellett nem mondhatni, hogy gyorsan fog elintéztetni, de bár magam is ohajtanám, hogy az egyesület mielőbb saját házbirtokába jusson, azért nem látok veszélyt abban, ha nem siettetjük a dolgot, mert így legalább módunkban van, még alaptökénk szaporítására törekedve, e célra megfelelő összeget előteremteni.

Azon alázatos indítványnyal lépek tehát fel, hogy talán jó lenne az igazgatóválasztmányt és elnökséget megbizni, hogy azon terjedelmes erdőbirtokok tulajdonosait, kik főleg hivatvák egyesületünk támogatására, de, kik első felhívásunkat figyelembe nem vették, ismét szólítsa fel, hogy tekintve egyesületünk hivatását, alaptökénk szaporításához járulni sziveskedjenek. Ezen indítványomat annak

idejében a többi indítványok sorozatában kérem majd tárgyalni. (Helyeslés.)

Végül engedjék meg előadásomat azon biztosítással bezárnom, hogy az elnökség ép úgy mint az igazgatóválasztmány a lefolyt 3 év alatt mindent elkövettek, mit szerény tehetségökhöz képest az egyeslet érdekében tehetni véltek. (Éljenzés!)

Be lévén fejezve 3 évi pályánk, megköszönve azon bizalmat, melyet eddig irányunkban tanusítani méltóztattak, az alapszabályok értelmében van szerencsém mindnyájunk leköszönését bejelenteni s a tisztelt közgyűlést a szabályszerű új választás eszközzésére felhívni. A szavazatszedőbizottság tisztének elvállalására Füzi Dénes, Fekete Lajos és Stengel Dániel tagtársakat van szerencsém felkérni. (Éljenzés.)

TISZA László: Mélyen t. erdészeti egyesület! Engedjék meg, hogy röviden kifejezést adjak azon meleg érzelmeknek, melyekkel az orsz. erdészeti egyesületet úgy az erdélyi mint a torda-aranyoskőri gazdasági egyesület, itt helyben üdvözlik; fogadják azon őszinte nyilatkozatunkat, hogy mindkét testvéregyesületnek, mint különösen Torda városának — ha ugyan teljes meggyőződésemmel képest ennek nevében is szabad nyilatkoznom — nagyobb örömük alig lehetett volna mint az, hogy ezen életképes nagy jövővel bíró és hazánkra áldásdus eredményeket hozó egyesületnek a királyhágón innen tartott első közgyűlése épen városunkra, Tordára, épen az általam említett két egyesület működési területére esett. Fogadják e figyelmökért hálás köszönetünket, fogadják ezt annyival inkább, mert megvagyunk győződve, hogy ez elhatározást nem csak a rokonszenv, nem csak azon vágy szülte tetteleg

megismerkedni elvégre az anyaországhoz visszacsatolt erdélyi részekkel, de szülte azon szakismereten alapuló tudat is, hogy hazánknak alig van része, melynek az erdészeti egyesület működésére nagyobb szüksége volna, mint épen e vidéknek, mint épen a Tordával kapcsolatos mezőségnek. Midőn tehát ezért legőszintébb köszönetemet mondanám a t. erdészeti egyesületnek, és annak ugyan már lemondott igen t. elnökének, legyenek meggyőződve, hogy habár az ellátás minden tekintetben oly fényes nem lehet, mint magunk is óhajtottuk volna, ez nem jóakaratonkon, hanem csakis a körülményeken mult, s kérjük, hogy bennünket továbbra is szives jóindulatukban megtartani s műszaki figyelmüket e vidékre továbbra is kiterjeszteni kegyeskedjenek. (Lelkes éljenzés.)

II. ELNÖK: Ha a t. közgyűlés megengedi, addig, míg a szavazatok összeszámíttatnak, időnyerés végett a titkári jelentés is előadható volna. (Helyeslés.) Felkérem tehát a titkár urat, sziveskedjék jelentését megtenni.

BEDŐ A. titkár jelentését előadván, azt a közgyűlés helyesléssel tudomásul veszi s a határozatot igénylő pontok felett később intézkedik.

III. ELNÖK: A tárgyalásra kitűzött erdőgazdasági kérdések közt ez is foglaltatik: „Mi módon lenne a mezőség vidékének kopár és sovány legelőt is alig szolgáltatható talaja, legczélszerűbben beerdősíthető? Kívánatosnak látszik, hogy e kérdés soronkívül ma tárgyalassék. (Helyeslés!)

ILLÉS Nándor: A mezőség beerdősítésének kérdése a mennyiben alkalmam volt a viszonyokat közvetlenül a helyszínén tanulmányozni, mi ránk erdészekre nézve nem nyújt semmi különöst; nem szükséges ott egyéb, mint egy ügyes erdőtenyésztőt kiküldeni s kellő pénzt és munka-

erőt adni rendelkezésére, s ha ekkor mégis eredményre nem jut, igen rossz bizonyítványt állít ki magáról. Ez ne legyen azonban vádul felhozva arra nézve, hogy nem sikerült minden eddigi kísérlet, mert én ezt csak alapos szakismerettel és gyakorlottsággal bíró szakférfiura vonatkozólag tétélezem fel, de azért, mert én azt állítom, hogy az erdészre nézve e kérdésben nincs semmi különös, korántsem következik az, hogy ezt nem volna szükséges tárgyalni, mert többen vannak itt, kik idevágó alapos ismeretekkel nem bírnak, s kikre nézve fontos, ha a kellő eljárásra nézve tájékozást nyerhetnek.

Mielőtt ezen kérdés tárgyalásába bocsátkoznám, célszerű lesz a geologiai viszonyokkal megismerkednünk, és azért bátor leszek Erdély geologiai térképét előterjeszteni. Ha ezen térképen végig tekintünk, azt látjuk, hogy a térkép közepén egy roppant nagy terület sajátos homokkő képződményt mutat fel.

A mennyiben alkalmam volt a mezőségbe betekinteni, a mennyiben t. i. Kolozsvárról Mező-Csányra kimentem és onnan Tordára jöttem, láttam, hogy igen sajátos terület áll előttünk, minőt alig találunk másutt. Nem akarok ezen sajátos vidék leírásába bocsátkozni, csak azt akarom felemlíteni, hogy ezen homokos kőzetek mind kitünő televényes anyaggal vannak fődve, mely több lábnyi vastagsággal is bír, melyen kitünő minőségénél fogva a legbujább növényzetet látja az ember, s azért az ugynevezett mezőgazdasági terményekre igen alkalmas. Különösen feltűnő az, hogy a déli lejtők sokkal meredekebbek, s ezekről az agyagot — legalább a televényes agyagot — az eső már lehordotta s tisztán csak sárga agyag lép előtérbe, részint pedig a homokos kőnek porladványa. Ily

hegyek egyrésze kiválólag alkalmas a szőlőtenyésztésre, mely Erdélyre nézve nagy fontossággal bír.

Már most ezen területek beerdősítése, t. i. ezen szíkesebb talajjal bíró területek beerdősítésénél legelőszőr meg is kell állapítani, hogy mely fánemek a legalkalmasabbak s mimódon volnának kezelendők.

Mielőtt e kérdés tárgyalásába bocsátkoznám megemlitendőnek tartom, hogy ezen vidék hajdan erdőségekkel kell hogy borítva volt legyen, melyeknek nyomait mindennütt látjuk. Így a csányi határban van tölgyes erdő, melyet közélről nem láthattam ugyan, de messziről is kivehettem, hogy szép nagy fák vannak benne, s utamban is több helyen talákoztam ilyenekkel, miből következtetem, hogy itt hajdan rengeteg erdők létezhettek, melyeket a népesség gazdálkodási módja tett tönkre; itt t. i. a nép főleg marhatenyésztésből él, e kettő pedig egymás mellett meg nem fér, s így lassanként — minek még most is nyomait lehet látni — a legszebb erdőt levágják, marhát hajtnak bele s így az erdőt tönkre teszik.

Hogy itt erdőségek állottak mutatja még az is, hogy nem csak a mezőség, hanem úgy szólva az összes erdélyi talaj — erdőtenyésztésre s kiválólag tölgyerdőtenyésztésre alkalmas.

Megjegyzendőnek tartom azonban, hogy fő figyelmet érdemel e vidékre nézve a kocsántalan tölgy (*quercus robur*) és csak is mélyedésekben és vizenyösebb helyeken volna a kocsános tölgyfa (*quercus pedunculata*) is tenyésztendő, mennyiben ennél a gubacstermelés remélhető. Azontul a többi fa nemek közül a köris-t és a szil-t mint kitünő szerszám fát ajánlanám. Itt azonban, hogy mi uton lehetne lehető legrövidebb idő alatt

és leggyorsabban segíteni a fa szükségleten, mert ha valahol, akkor itt nyomasztó a szükséglet, mert alig hatol az ember e vidék belsejébe egy pár óra járásnyira és a fa oda szállítása már is oly nehézségekkel van összekötve, hogy erre csak is a legvagyonosabbak képesek, a mit tényleg az is sajnoson igazol hogy a népesség legnagyobb része a fával való fűtésről fogalommal sem bír, hanem fűtésre szalmát és trágyát használ. Nagy szükség mutatkozik továbbá az épületfában, is. A néplakásai oly nyomorultak hogy az ember elbámul miképen lakhatnak azokban emberek; megfejtí azonban a körülmény hogy fa hiányában nem építhetnek jobbakat. Továbbá szerszámfára is nagy szüksége van ott a mezőgazdának, és főleg a szőlőtenyésztés, melynek itt oly nagy jövőt jósolnak, okvetlenül arra utasít, hogy legelőszőr is a szükséges szőlőkarókat állítsuk elő, mert e nélkül a szőlő-tenyésztés lendületet nem vehet.

A feladat tehát az minél gyorsabban minél rövidebb idő alatt fát állítani elő. Ennek elérésére azt hiszem legcélszerűbb volna itt a mezőségen is úgy járni el mint a magyar alföldön járnak el, kiváltképen azon oknál fogva, mert a mint halottam a földet itt is csak úgy elkapja és magával ragadja a szél mint az alföldön a homokot, noha talán nem is oly nagy mérvben hogy buczkákat képezne. Az alföldön mostani utazásom alkalmával volt szerencsém a vacsi pusztán tanulmányozásokat tenni, mely kopár erdőbérczek közt fekszik. A puszta be van osztva négyszögökre melyek 100—300 holdnyi területtel bírnak. A faszorok iránya ott nem egészen éjszak délnek húzódik; szélességök 20-ól azon oknál fogva hogy legelőt is szolgáltatassanak; a szegélyezést pedig két

ölnyi széles akác és aylanthus képezik. A fák pedig a sorokban 3 ölnyi távolságban állanak egymástól. Az eredmény már abban mutatkozik, hogy a szél hatalma megtörtetett a homok nincs már futásban, hanem televény képződik a lehulló lombokból, és a mi földlog a fa szükséglet is fedezve van, mert annyi fát vágnak, hogy saját szükségletükön felül még el is adnak. Ha tehát hasonlólag járnának el itt a mezőségen is és a fasorokat akác ültetvényekkel szegélyeznék és pedig nem csak egyes tanyákban, hanem egész tágasabb dülökben 20-ól széles sorokban, itt is elérnék, hogy a szelek megtörténnének. A fasorok irányát a célból úgy kellene vezetni, hogy az uralkodó veszedelmes szelek azokra függőleges irányban jöjjenek.

De különben ha e szelek irányától eltekintünk is, az akác azon sorokban minden esetre kitünően fog tenyészni, mert a megkötött talajban legerősebben szokott diszteni.

Az akác a szegélyezésre minden esetre ajánlható mert Tisza László ő méltósága csáni birtokán is meggyőződtem, hogy kitünően növekszik, s nem vettem észre, hogy a szél eltörte vagy elfagyasztatta volna. Ily akác szegélyzetben általában minden egyéb fa sokkal erőteljesebben és gyorsabban fog nőni, mert minél inkább ki van téve a növény a viharoknak annál erőteljesebben nő, a fasorokban pedig két oldalról van kitéve.

Az ily akác fordájára vagyis vágás forgására nézve nagyon bajos valamit megállapítani, hanem az határoz leginkább, milyen fára van szükség.

Miután pedig nem csak tüzi fára van szükség, hanem főleg szőlőkarókra is, 12 év előtt nem fognánk

czélt érni, ennyi idő alatt azonban 5—6"-nyi vastagságu fákat nyerhetünk melynek félőléből 500—600 szőlő karó kerül ki, mi annál nagyobb nyereség mert ennek tartossága mesés a mennyiben 20—30 évig kitart. Ezt kívántam az akácra nézve megjegyezni.

Talán még czélszerű volna kísérletet tenni az aylanthus glandulosa-val, de igen óvatosnak kell lenni; mielőtt azonban meg nem győződünk, hogy miként fogja magát viselni nem kell e fával nagyban megkezdeni, mert ezen fa igen erősen hajt, úgy hogy tavasztól őszig nem képes megfásodni és ezért télen elvész, vagy nem nőhet fel egyenesen. Különböben annyit mondhatok, hogy jelenleg az alföldön, illetőleg a hol jártam, fája keménysége miatt nagyra becsült.

Benn voltam egy faragó béresnél, s ott egy kereket láttam mely javításra volt hozva; régi ágai oly erősek voltak, hogy késemet próbálva rajtok alig tudtam valamit lefaragni. A faragó nem bírta eléggé dicsérni, volt ott egy járom is, mely eltörve volt, melyről a faragó béres azt mondta, hogy erőszakkal kellett eltörni; láttam kaszanyelet, láttam gyalú-fát és a mi mindennél különösebb, láttam vésű-nyelet, mely hosszú ideig használtatott. Nem győzték eléggé dicsérni e fanemet és a gazdatiszt azt mondotta nekem, hogy kerekeket készítettett, melynek minden darabja ezen fából készült. A béres oda nyilatkozott, hogy míg nedves a fa, könnyebben lehet azt feldolgozni, de ha száraz, akkor az roppant munkával jár. Nem hasadózik, nem reped. A keréktalpak, a járom, melyeket láttam oly állapotban voltak, mintha csak ép most készültek volna. De mint már említettem óvatosnak kell lenni addig míg meg nem győződtek róla, hogy fagy-

nak nem lesz alávetve. De hogy később meg ne átkozzanak figyelmeztetnem kell egy rossz tulajdonságára is. Ha már az akác nagy ki sarjadzási képességgel bír és betolakodik a szomszéd földekbe is, akkor ez még csak szerény növény az aylanthushoz képest, mely mint a kender oly sűrűn veri fel magát és azért ha körülötte megművelt talaj van abba is be fog hatolni. Azonban ez ellen is meg lehet védelmeznünk az illető földeket, ha elégséges mélységű árokkal vesszük körül, mert nem hajt mélyen a talajba. Különböztettem tapasztaltam, hogy ezen fanemmel inkább a homokosban oly területeken szoktak kísérletet tenni melyek nincsenek összekötetésben gazdaságilag művelt részekkel például szántó földekkel stb., és ily helyeken még egy különös jó sajátja is van, melyet erdésznek nem lehet eléggé megbecsülni, t. i. nincs marha mely azt megrágja. Magam is láttam, hogy a legelő juhok nem csak le nem rágták, hanem közelébe sem mentek. Körül kell ültetni ezen fanemmel az erdőt és a marha nem fog abba be menni. Tehát mi a pagonyok beszégetését illeti minden esetre aylanthus volna az melylyel kísérlet volna teendő.

Már most menjünk át a szegényebb illetőleg soványabb részekre. Nem akarok oly egyoldalú erdész lenni, hogy minden ily területet a magunk számára akarnék elfoglalni, hanem a mi a szőlőművelésre alkalmas azt erre kell fenntartani, a többit pedig czélszerű lesz már most művelés alá venni, mert azt tapasztaltam, hogy az egészen meredek területekről és épen a délnek fekvőkről a televény le van mosva; a kevésbé meredeken azonban jelenleg még nincs lemosva, de már mosatik úgy, hogy évek múlva melyeknek számát ugyan még meghatározni

nem lehet, ezekről is el lesz hordva a televény. Most ugyan még van legelő e helyeken, de eljön az idő melyben — ha mi nem is éljük meg, de megélik fiaink vagy unokáink, — egészen használhatlan lesz e föld és elpusztul.

Ezen területeket kell művelés alá venni és pedig erre nézve első helyen az akác ajánlható azon oknál fogva, mert ezzel a célzt leghamarább fogjuk elérni és a fa-szükségletet fedezhetni.

Meg kell jegyeznem, hogy az ültetvényezésnél általában véve mindig zsenge csemeték használandók. Csányban azt vettem észre, hogy a csemeték nagyra voltak hagyva. Zsenge csemeték alatt oly csemetéket értünk melyek a tő felett bizonyos magasságban elcsapatnak; 5—6"-nyi hosszasság elegendő, tehát annyi mint a munkásnak ökle a nagy ujjal együtt; vastag példányokat nem kell venni és nem kell venni gyöksarjakat mint alkalmam volt látni, ha nem vetni kell akác magot. Legcélszerűbb erre nézve az, hogy 3-ölnyi távolságra huzzuk a sorokat melyekbe az akác magot vetjük, a sorok között maradó földet pedig ki lehet adni burgonya termelésre, mit 2—3 évig lehet üzni t. i. míg a csemeték annyira fel nem nőttek, hogy ki lehet ültetni. Az ültetés attól függ, hogy minő volt a siker, mert minél fiatalabban ültetjük ki annál biztosabban fogamzanak meg.

Az akáczon kívül ezen területek beültetésére még igen jó sikerrel láttam alkalmaztatni a kőrist, mely bármily meredek volt a lejtő mindig jól sikerült; ez azonban csak annak köszönhető mert a kőrist idősebb állapotában is jól lehet kiültetni. Bátran merem tehát ezen fanemet is a kérdéses területek beerdősítésére ajánlani.

Megjegyzem a körisre nézve, hogy ha valaki nevelni akarja a magot egy esztendőn át a földben kell tartani, mi célra egy lépés mélységű és féllépés szélességű árkokat kell huzni, azokba a magot berakni, és betakarni földdel vagy homokkal, honnan aztán a vetésre a jövő tavasszal kivesszük és elvetvén gyors kikelésre számíthatunk.

Szintén ily fanem a szil, ez is igen jól sikerül, és bármily idős korában lehet kiültetni, csak az kár, hogy jó szíleseméteket nem kapni, s ezért igen czélszerű volna, ha e vidéken valaki ily cseméteket nagy mennyiségben nevelne. Lapos helyek beültetésére czélszerű lesz az éger és a fűzfa. Ez utóbbinak ültetvényezése oly könnyű, hogy dugványozás által is eszközölhető. Az éger ültetvényezése azonban nehéz, melyre nézve ajánlhatom, hogy mocsáros helyeken árkokat ássanak és az árkokból a földet hányják ki oly magasra, hogy a víz ellen biztosítva legyen, vagyis, hogy a víz arra felne érhessen, mire aztán az felkapáltatik és az égermag rá sűrűn elvettetik. Ily faiskola azután a csemete szükségletet több évig tartósan fedezni képes. Minden esztendőben azon fácskákat tépjük ki belőle, melyek nagyobbak és átültetésre alkalmasak. Neustadtban egy oly égerfaiskolát láttam, melyet több évig használnak.

Ezentúl még kiemelendőnek tartom a fenyők közül lúczot (*pinus picea*). Azt tapasztaltam, hogy a lúcz e vidéken kitünően tenyészik. Nem volnék feljogosítva azon lúcz példányok után itélni, melyeket Csányon láttam, de igen szépeket láttam a kolozsvári muzeumkertben, melyek már 40—50 évesek lehetnek. Különben a clima nem oly meleg, hogy a fanemnek ártalmára lehetne, és így ezzel is szép eredményeket érhetnénk el; a körissel és szillel

is elegyíthetnék, mely két fanem a szél ellen biztosítaná.

Ezeken kívül a közperesznye (*pinus sylvestris*, erdei fenyő) sem hagyandó ki. A kísérletek, melyek Ausztriában e fanemmel tétettek, azon oknál fogva nem vezettek jó eredményre, mert igen nagy példányokban ültették ki. Ezen fanem ugyanis általában a fenyérek azon fajtája, mely a nagyobb korban való átültetést meg nem bírja.

Miután ez utóbbi fánál oly megnevezéseket használék, melyek talán nem is ismeretesek, bátor vagyok megemlíteni, hogy erdészeti lapunkban és az általam kiadott erdőtenyésztéstan című könyvben a fenyőfélékre nézve bizonyos elnevezéseket hoztam be. Nem akarom állítani, hogy tökéletesen jók ezen elnevezések, de miután azok, kiknek joguk lett volna hozzá szólni, nem nyilatkoztak, hallgatásukat beleegyezésnek veszem, s itt még különösen felszólítom szaktársaimat és ügybarátaimat, hogy minden uralkodó elnevezéseket az erdészeti-lapokban közölni sziveskedjenek, mert e részben csak nagyon óvatosan kell eljárni. Erdélyi szaktársaink leginkább bírnak e tekintetben, különösen a székelyek elterjedt elnevezéseiről is, adatokkal szolgálni.

E rövid eltérés után tárgyamhoz visszafordulva, megemlítem még, hogy a fekete és közperesznye (*pinus austriaca* és *pinus sylvestris*) volnának azon fák, melyekre figyelmet kellene fordítani. Ezekre nézve szintén az áll, hogy kötött talajon roppantul tenyésznek. És itt mindenestre alkalmazható volna, különösen a *pinus sylvestris*; tekintetbe vehető a *pinus maritima* is, kinek pedig módjában van, kísérletet tehet, bármely egyéb *pinus* nemmel.

A peresznyékre nézve általában meg kell jegyeznem, hogy fiatal cseméteket kell kiültetni, 1 vagy 2 éveseket, mert csak ezek ígérek sikert. Végre azt is tapasztaltam itt, hogy a dió is kitünően tenyészik, s Csányon jó ültetvényt is láttam. Ezen fát szintén ajánlhatom, mert kifizetni fogja magát.

TISZA László. Tisztelt közgyűlés! Bocsánatot kérek, hogy mint nem szakférfi ily jogosult szónok után, mint ki épen előttem szólt, szót emelni bátorodom. Minthogy épen távol voltam, mikor a tisztelt tanár ur a mezőség erdészeti viszonyainak tanulmányozása végett bennünket szerencseltetett, legyen szabad a mezőség befásítására vonatkozólag saját tapasztalataimat is előterjesztenem. Ha szerencsém lett volna a tanár urhoz a helyszínén, vele közöltem volna azokat, hogy szakavatottabban terjeszthesse a közgyűlés elé.

Arról, hogy a mezőség befásítása országos kérdés, ez erdészeti gyűlésben felesleges volna szót vesztegetni. Erre tehát nem akarok kiterjeszkedni, mindamellett kénytelen vagyok előre is azon meggyőződésemet nyilvánítani, hogy itt egyesek törekvése úgy elvesz, mint egy csepp víz a sivatag homoktengerben, s hathatósan működni e téren csak úgy lehet, ha egyfelől országos intézkedések tétetnek, másfelől pedig társulatok alakulnak a birtokosok között e nagy cél előmozdítására. Országos intézkedésekről szólva kötelességemnek tartom kinyilatkoztatni, hogy én nem hiszem, hogy kényszerítő eszközökkel, melyeknek egyáltalán sem vagyok barátja, e téren célt érni lehetne. Hiszen láttuk a német kormány idejében azon nagy erőfeszítéseket, melyek tétettek, de eredménytelenek maradtak. Van azonban a törvényhozásnak és

nek azon tulajdonsága van, hogy mindig belebb-belebb harapodik. Bátor lesznek elmondani a módot, melyet én ezen befelé tolokodás meggátlására czélszerűnek találtam. A kiásás a télen semmitsem használ, mert a gyökér vége benn maradván, minden tavasszal új csemete fog előállani; a kivágás nyáron többet ér, de a czélnak nem felel meg, mert még azután is jönnek ki a gyökér hajtásai. Egyetlen mód a végleges megsemmítésre a cseméteknek meghámózása, melyet úgy szoktam eszközölni, hogy a héjat a földtől két arasznyi távolságban, két ujnyi hosszúságban tökéletesen lehámóztam. Megtörténik ugyan, hogy még ezen erőszakos műtétel után is még hónapokig fűntartja magát, de utoljára mégis bekövetkezik a levelek elsárgulása, s azután a fának gyökerestül való elszáradása, úgy hogy ha az ember ősszel kiásatja, a szántóföldben semmi betolakodó akácza hátra nem marad.

A karószedésre nézve, mely a mezőségre nézve nagyon fontos eddig két módot használtak. Az egyik az, hogy nagyon sűrűn tenyészített akáczerdéből magukat a fiatal csemeteket a fiatal növéseket vágják ki, hol tehát nem kellett mint a tanár ur szíves volt megjegyezni, nagy tudomány s hosszú 10—20 évi várakozás, míg hasitványok útján jöhet az ember karókhöz, hanem már 4—5 éves fácskák a legtökéletesebb karókat szolgáltatnak körülbelül oly vastagokat mint rendes karóink, és gondolom, hogy ily ifjú hajtásokból készült karók állandóbbak is mint a hasitvány karók, melyeket idősebb akáczból készítenek. A másik módon, ha az akáczfákat bótoljuk vagy mint némely vidéken nevezni szoktak herélyjük, a mikor szintén körülbelül az iméntiekhez hasonló vastagságu karókat nyerünk. Lehet talán, hogy az ily

idősebb fáról levágott karónak a szövete az előbbi módon nyert karóknál tartósabb.

Egy különös akácz művelési módra is bátorkodom a t. közgyűlést figyelmeztetni, melyet nem magam kezdeményeztem ugyan de a melyet én is sikerrel alkalmaztam s melyet kizárólag mezőségi akácz művelési módnak nevezhetnék. Ezt Vajda-Kamaráson br. Kemény Domokos birtokán tanultam. Ő ugyanis eredetileg 10 öltre vetette egymástól a sorokat, s mikor bizonyos vastagságot elértek kimetszette a töben, időközben folytonosan ültetvén 10 öles közökbe. Miután a vénebb fák ki lettek metszve a gyökér a közökben elterült s kinőtt. De miután én Kamaráson láttam, hogy a 10 öles közöket rövid idő alatt be nem nőtte az új növény, én a távolságot megfeleztam azaz: öt ölnyi távolságra ültettem a sorokat forrázott akáczmaggal; ha emlékezetem nem csal 7 évig műveltetem ezen sorok közeit a cselédek által s természettem ott a nekik bérül járó kukoriczát, s mint-hogy ez alatt kar vastagságnyira meglehetősen megerősödtek az ültetvények tökéletesen lemetszettem és pedig nem a földszinén, hanem valamivel a föld alatt az egész sorokat, elébb kapával a földet eltakarítatván, s csak egyes darabokat hagytam melyeket megtartani kívántam. Ennek következése az lett, hogy a kivágás után következő nyáron az 5 öles közök úgy benőttek mint a kender, s most már ezen terület hol nem szedettek ki belőle a csemeték ültetés végett, tökéletesen be van növe, s azt hiszem az erdő jövője is kellőleg biztosítva van; sőt hol egyik évben ki is vettük a gyöknövéseket azon helyek másodszer is kezdenek befásodni, azonban nem oly gyorsasággal mint az első gyökér kihajtása történt.

Az ültetésre nézve bátor vagyok megjegyezni, hogy én, habár tévedésből és kedvem ellen idősebb csemetéket is ültettem némelykor, legczélszerűbb a három vagy a négy éves csemete ültetése. Hol az akácza kellőleg diszlik, ott a 3 éves csemete legalább is oly vastag mint az ujam, s az ilyen a legczélszerűbb.

A szilfa tagadhatlanul jól diszlik nálam; vannak ültetésem a kertben, melyekhez egy igen t. barátom ajánlatára kaptam a csemetéket. Meg vagyok tehát győződve, hogy a szilfa ültetése a czélnak megfelel, még eddig azonban bár több év óta ültetem, oly szilfa magot mely nálam vagy a szomszédok birtokában kelt volna ki a mezőségen, még nem kaptam. Ha e tekintetben tudnánk magunknak segíteni és biztos magforrásra vergődni, bizonyosan a mezőségen ugy tenyészne mint a körisfa, melynek jellemzésére nézve a t. tanár ur előadásához hozzá tenni valóm nincs. A fűzfát illetőleg csak arra vagyok nem a t. erdészeti közgyűlést, hanem itt jelenlevő gazda társaimat figyelmeztetni, hogy a fűzfaültetés könnyen megyen, de a fűz és fűz nem mindegy. Igyekezniünk kell a mezőségen jobb fűz fajtákat megtelepíteni, melyek mind a kósárkötésre, mind más technikus célokra s különösen a szőlőkötözésre a most divatosoknál jobb. E tekintetben két fűzfanemet bátorokodom ajánlani a t. gazdaközönségnek: a kenderfűzt s különösen a kötésre a zsinégfűzt (Spagatweide), mellyel épugy lehet kötni mint egy zsineggel.

A fenyők ültetése körüli eljárásunk valósággal tapogatódzásnál egyébnek nem nevezhető, s mint a t. tanár ur helyesen is megjegyezte, az, a mit e részben Csányon látott, nem jogosít fel határozott véleményre. Tökéletesen osztom azon nézetét, hogy téves eljárás volt tőlem, a

mit egyébiránt egy ismerős erdész ajánlatára tettem, hogy t. i. a pinus austriacat nagy korában ültettem ki. A ki azon ültetést megnézi, habár nem maga ültette is, fájdalommal fog meggyőződni, hogy botlás történt. De nem ajánlom azért, mert midőn a földből kiássuk, hosszabb gyökere lévén a földet elviszi, míg a lúczfa épen ellenkező tulajdonsággal bír, a mennyiben a földet maga körül megtrágyálja és ültetése is biztosabb mint a pinus austriacá-é.

A pinus maritimával csak annyi kísérletet tehettem, hogy elvettem magvát, de fájdalom nem kelt ki, s így erre nézve bővebb felvilágosítással nem szolgálhatok.

Átmenve az elnevezésekre, bátor vagyok a tanár urat az abies excelsa jó magyar nevére figyelmeztetni; Bánffy-Hunyad vidékén és a valkói havasokon ezen fát szemernyének nevezik. (Felkiáltás: A tótból!) Meglehet, de szemernye az általánosan elfogadott kitétel.

Ezek után bocsánatot kérve a különösen tisztelt erdész uraktól, hogy nem szakavatott előadásommal figyelmeztetést fárasztottam, bátorkodom a gyakorlatiasság szempontjából figyelmeztetni azokat, kik erdőt ültetni óhajtanak a mezőségen, hogy ne mellőzzék azon két fa fajt sem, melyről azt hiszem csak előadása rövideje szempontjából nem emlékezett meg a tanár ur. Az egyik a populus faj (Helyeslés); a pop. tremulá-t nagy horderejű és fontosságú fannemnek tartom, különösen már azon szempontból is, melyet a tanár ur kifejtett, hogy a mezőségi erdőültetésnél nem csak az kell, hogy adjál uрам sokat, hanem mihamarább is. E faj igen gyorsan szaporítható rossz tűzifát ad, mely épületekre is használható s ott hol semmi sincs, ennél még is jobb. Eleven sövénynek ajánlom a másikat, a gyertyánfa bi-

zonyos fajait, és lehetne erre tömötségekknél fogva használni mind azon bokrokat és cserjéket melyeket a kertben szegélyzésre szoktunk használni.

Bocsánatot hogy visszatérek még az Aylanthusra. Ez nálam nagyobb mértékben 12 példányban a kertben diszlik. A tökéletesen éjszoknak fekvő kertben nem fagyott el, mint ezt például két három év alatt alkalmunk volt látni a bécsi „Ring“ ültetésein; az idei fagy ott annyi kárt tett, hogy az utolsó évi hajtások mind lefagytak. Kísérletet tenni akarók kedvéért megjegyzem, hogy ez nekem a legteljesebben sikerült. Az ailanthust magam is oly fa nemnek tartom, — különösen most a tanár ur előadásából annak használhatóságáról is örömmel meggyőződván, mire nézve megvallom féltem, — melyet nagyobb mérvben is érdemes ültetni, s én ezt jövőre tenni is fogom.

Magát az ültetési eljárást illetőleg, bátorkodom végezetre mindazoknak kik a mezőségen ültetéseket akarnak tenni, legyen az gyümölcsfa vagy más erdei fa, különösen ajánlani, hogy lehetőleg soha máskor ne, csak ősszel ültessenek, mert mint már pár szóval érinteni volt szerencsém, nálunk a mezőségen nem a talaj a bajunk, hanem azon szelek, melyeket a tanár úr is említett, de melyek nálunk, különösen a tavaszon, ugy kiszáritják a levegőt és a földet, hogy a csemeték meg nem fogamzhatnak; pedig tudjuk hogy mindenféle gyümölcs vagy erdei fa ültetésénél lényeges, hogy bizonyos fokig, mindjárt az ültetés kezdetén a talajt beárnyékolhassa. Én tehát az őszi és sűrű ültetést ajánlom. (Élénk Éljenzés.)

ELNÖK. Szólásra Fliegel tagtársunk van feljegyezve, de előbb halgassuk meg a szavazat szedő bizottság jelentését.

IV. FÜZY. D. (olvassa a szavazás eredményét), mely szerint megválasztottak :

Elnökül: Keglevich Béla gróf (Éljenzés.)

I. Alelnökül; Tisza Lajos

II. Alelnökül: Wagner Károly.

Az igazgató választmány tagjaiul: Almásy Pál, Divald Adolf, Divald József, Eleőd Józsa, Hoffman Sándor, Ghyczy Emil, Gervay Nándor, Giller János, Haske Emil, Lónyay Gábor, Luczenbacher Pál, Prugberger József, Scholcz Rezső, Scherffel Samu, Major Pál, Bikkal Nándor, Prindel András, Kádár István, Tisza László, Máday Izidor, Atzél Péter, Pálffy János gróf, Degenfeld Imre gr., Klipnovszky Károly.

ELNÖK. Én magam és tisztársaim nevében köszönöm a t. gyűlés bizalmát s azon ígéretet teszem, hogy tehetőségünk szerint mindent elkövetünk majd, hogy intézetünk érdekeit, minél jobban szolgálhassuk. (Éljen)

V. FLIEGEL N. Tisztelt közgyűlés! Én csak minden bevezetés nélkül Illés Nándor t. barátomnak a mezőségen gyűjtött adataira nézve, kívánok némi megjegyzéseket tenni. Én nem ismerem ugyan a mezőség geológiai viszonyait, de a helyszínén tett szemle után ítélve ezen vidékre legcélszerűbbnek találtam a tölgyet és az akáczfát. Ezek lennének az általánosságban ültetendő fajok, míg a többiekre csak kivételesen, kivételes körülmények közt jöhetne a sor, mihez még azon megjegyzésem van, hogy én a kocsántalan tölgy helyett inkább a csertölgyet ajánlanám.

A tábláknak szegélyzése akáczfával volt ajánlva, azon okból, mert az később szőlőkarókat is szolgált. Én

célszerűbbnek tartanám, ha elegyítve ültetnék, mert akkor sudara jobban nő, holott különben nagyon bokrosodik és sohasem adhat oly alkalmas szőlőkarót. Azonkívül az akácza nem lenne rossz hatással a tölgy növéseire is, mert ezek igen jól megférnek egymás mellett. A cser-tölgyet pedig azért ajánlom, mert a kocsántalan tölgnél hamarabb nő, jó tűzi fát ad, s nem hiszem, hogy a tőgyfából való épületfára várhatnánk, miért talán ép oly jót adna az akácza, mely igen jó a tüzelésre és építkezési célokra. Én a cserfát egyenesen tűzifának használnám. Az Alcsut mellett fekvő kis-pagonyban nincs fanem, melyel próbát nem tettek volna s egyedül a cser volt az, mely legkönnyebben diszlett.

A mi a mezőség beerdősítését illeti, erre nézve mi tárgyaltuk ugyan a kérdést annyiból, hogy mily fanem lenne a legcélszerűbb, de mint helyesen jegyzé meg Tisza László ő nagysága, ez nem elegendő, ha mi erdősíteni akarunk, pusztába hangzó szókat mondhatunk csak, ha nincs erő annak keresztülvitelére. Pártolom tehát azt is, hogy a kormány közvetítését kellene kikérni, ahhoz kellene fordulni, hogy nyujtson segédkezet, legalább ösztöndíjak kitüzése és adóelengedések által; ily buzdítás mellett talán még is sok beerdősítendő terület birtokosa vállalkoznék erre.

De még célszerűbbnek tartanám, s azért azt indítványozni is bátorodom, hogy küldjön ki a t. közgyűlés egy bizottságot, mely megszerezvén magának a kellő statisztikai adatokat tervet készíthetne a helyi fekvésről s kijelölhetné különösen azon helyeket és területeket, melyek beerdősítése célszerű és kívánatos volna. E bizottság jelentését és tervezetét a közgyűlésnek nyujtaná be, mely

azt megítélve, ezen alapon a kormány közvetítését kikérhetné a már fentebb jelzett irányban. Egyáltalán a beerdősítés ügyét szakavatott kezekre kellene bízni, nem az egyes birtokosokra; s e célból össze kellene írni mind azokat, kik részt akarnak venni, s kik földjeiket e célra felajánlják. Ezek volnának megjegyzéseim e tárgyra nézve.

ELNÖK. Akar valaki hozzászólni ezen indítványhoz?

RÉCSEY P. Én részemről az indítványt nem tartom célszerűnek, mert mindenben a kormánytól várni segítyt nem ér semmit. A bizottság kiküldése jó lehetne, de azt is tudom, hogy a bizottság oly valami, hol sokan dolgoznak, de keveset végeznek. Tanulmányozásra szükség esetében jobb egy embert kiküldeni. A mi a beerdősítési terv elkészítését illeti, legelőbb is kérdem, honnan fogjuk ily nagyszerű munkálatra a pénzt venni? Azonkívül meg vagyok győződve, hogy a nép, melynek közönye ugy is sok nehézséget okoz, ily terv kivitele elé még nagyobb akadályokat fogna gördíteni.

Világosítsuk inkább fel a birtokosokat, figyelmeztessük őket, Tisza László ur követésre méltó példájára, menjenek, nézzék meg s tanuljanak, ha majd ők is jó példával mennek előre, a nép is okulni fog azon, s nem marad vissza. Megvagyok győződve, hogy egy jó példa többet ér, mind száz könnyítéssel való biztatás, mert hiába a nép az iránt, mit a kormány tesz ellenszenvvel viseltetik.

FLIEGEL N. Miután én a bizottság kiküldését oly módon ajánlottam, hogy az önkényt ajánlkozókat hívja fel aláírásra, ez azt hiszem, már előre is minden ellen-

szegülést elenyésztet, mert nem kényszer eszközről van itt szó, de különben sem hiszem, hogy az erdőültetésre nézve itt ellenszenv uralkodnék. A mi azt illeti, hogy egyes ember küldessék ki, nincs kifogásom, mert ez csak ugyan kevesebb költséggel jár s hivatott szakértő egyén e feladatnak egy maga is megfelelhet. A kormány támogatását, illetőleg én magam sem mondtam, hogy egyenesen a kormány legyen felszólítva, hanem azt, hogy terv alapján a bizottság állapítaná meg, mikép kellene tovább haladni.

STENGEL D. Az erdőtenyésztésnél avatott erdészek közbejárása is szükséges, mert különben, ha a föld az ültetésnél nem úgy műveltetik, mint kell, az ültetés nem sikerül. Ha csak odavetik a magot a műveletlen földbe, különösen nálunk, hol burján lepi azt el, az egész vetés tönkre megy; megjegyezni kívántam azért, hogy földolog műveltebb földbe vetni a magot, kivált, ha agyagos a föld; műveletlen földben 7 évig is úgy marad, hogy alig nő, míg rigolirozott földben sokkal hamarabb nő.

ELNÖK. Tisztelt közgyűlés! Én azt hiszem, hogy már az eredeti tárgyalási ponthoz még vissza nem térhetünk, hanem a Fliegel tagtársunk által formulázott indítványt kell megvitatnunk, egészen eltekintve attól, hogy melyik fa, mily eredménnyel ültethető. Tagtársunk indítványa a módra vonatkozik, mely által a mezőség befásítása előmozditható volna. Én részemről e tekintetben azon körülményre bátorodom figyelmeztetni, hogy nekünk e részben már határozatunk is van, t. i. az erdélyi gazdasági egyesület pályakérdést tűzött ki az iránt, hogy mikép volna a mezőség befásítása legjobban, legcélszerűbben s legrövidebb idő alatt eszközölhető. Azt hiszem tehát, hogy a

pályázat eredményét be kellene várnunk, s csak akkor lesz ideje eldönteni, hogy mily eszközökkel lehet a mezőség befásítása legcélszerűbben elérhető. A nyilvánult óhajtások, hogy t. i. a kormány pártolása vagy engedmények vétessenek igénybe szintén oly téren mozognak, melyen már történt valami, a mennyiben t. i. az erdészeti törvény életbeléptetését, illetőleg mi hamarabb meghozatalát sürgettük. Az erdészeti törvény már magában olyan, hogy bizonyos területeket feltétlenül erdőterületté tétetni rendeli, azonkívül, hogy ily területeket kedvezményekben is részesít, még az is javasoltatik e törvényjavaslatban, hogy ha abból, ha valamely terület be nem fásítatnék, veszély háromolna, a befásítás a tulajdonos mellőzésével is történjék. Mondom a törvényjavaslat több ilyenmü intézkedést tartalmaz, s azért nem tartanám egyelőre szükségesnek, hogy a kormány pártolását más irányban is igénybe vegyük. Mi mindenesetre köszönettel fogadtuk azok felszólalását, kik velünk tapasztalataikat megismertették, s e kérdést értekezésük tárgyává is tették, de most csak annyit vélek kimondandónak, hogy mi óhajtuk a mezőség helyenkénti befásításának eszközlését, azonban legcélszerűbbnek tartjuk, ha a birtokosok a társulati úton igyekeznének valamit elérni, s a részletes kivitelre nézve szakértők segélyét vennék igénybe. Vissza térve előterjesztésem kiindulási pontjára, kérem a t. közgyűlést méltóztatassanak nyilatkozni, hogy t. tagtársunk indítványát méltóztatnak e pártolni, vagy megnyugodnak abban, a mit erre vonatkozóan előterjeszteni s határozatkép kimondani szerencsém van?

Kovács Gy. Az előbb mondottakra lett volna megjegyzésem, de elnök ur figyelmeztetése után, attól elállok,

csak annyit jegyezvén meg, hogy szakértőt kellene a mezőségre küldeni, ki megvizsgálná, hogy a viszonyokkal megalkudva, miféle fanemek lennének ültetendők a községek határaiban. Azért nem bizottság, hanem egyes szakértő lenne kiküldendő, ki az egész mezőséget bejárna s azután tervet terjesztene elő.

TISZA László : Tisztelt közgyűlés! Én részemről is azt hiszem, a mit az elnök ur is mondott, hogy addig, míg a kihirdetett pályázat eredménye előttünk nem fekszik, a mikor előttem szólott t. tagtársunk által említett kérdések ugy is előkerülnek, e tekintetben részletes intézkedést ne tegyünk. Miután körünkben tisztelhetjük azon illetékes szakférfiakat, kik annak idején hivatvák a pályakérdéshez hozzászólani, erre nézve némi felvilágosítással fogok szolgálni. A pályakérdést ezelőtt 3 évvel én tűztem ki, s magam is fogalmaztam. Nem lévén kezeimnél a szöveg, annak tartalmát kimerítően nem részletezhetem, de amnyit mondhatok, hogy a pályakérdés a practikus érdekekre nézve is nagy tért ölel föl. Nehogy azonban azon nézet, hogy 50 aranyért egy kimerítő erdészeti szakmunka követeltetik, valakit a pályázattól elrettentsen, bátorkodom kiemelni a pályakérdés azon czélzatát, mely akkor lelkebben élt és él most is. Én t. i. nem egy szakkönyvet akartam nyerni, melyben minden okadatolva legyen, hanem rövid összeállítsát azon gyakorlati utasításoknak, melyeket a gazda bizalommal követhetne. De még azt sem kívántam, hogy ezen utasítások az erdészet egész körét felkarolják, vagy egész Erdélyre terjeszkedjenek, hanem csakis a mezőségi viszonyokat tartsák szem előtt. Ha ezen pályamunka utasítást ad arra nézve, hogy mely fanemek alkalmazása czélszerű, ha utasítást ad a művelési módra nézve,

megtette mindazt, mire szükségünk van, s mentül rövidebb ezen kereten belül, annál jobb. Én tehát mint mondom, jelenleg részletes intézkedés szükségét nem látom.

Azonban szabadjon részemről is egy indítvánnyal fellépnem, melyben én törekvéseink leggyakorlatiabb kifejezését látnám, s melytől eredményt is reméllenék, és ez az: szólítsa fel a t. gyűlés a mezőszéki birtokosokat hírlapi vagy levelezési úton arra, hogy igyekezzenek a befásítás érdekében localis egyleteket létesíteni, melyeknek czélja például, nagyobb erdei faiskolák előállítására, s azok kezelésére szakértő alkalmazása lenne, ki a befásítást eszközölhetné. (Helyeslés.)

SCHOLCZ R.: Nem akarom a t. közgyűlés türelmét a már előrehaladott órában hosszasan igénybe venni, hanem csak röviden azon nézetemet fejezem ki, hogy én mindezen indítványt időelőttinek tartom mindaddig, míg a már kitűzött pályakérdésre megfelelő nem lesz. Az által, hogy e kérdés kitűzetett, már némileg az is megtörtént, mit Fliegel tagtársunk indítványozott, mert az, ki a pályázati kérdésre meg akar felelni, s nyertes akar maradni, mindenesetre tanulmányozása tárgyává fogja tenni a mezőség erdészeti viszonyait, s tán még alaposabban fogja leírni, mint akár milyen bizottság, melyek, mint már helyesen megjegyeztetett, rendesen keveset szoktak végezni. A mi Kovács t. tagtársunk nézetét illeti, az tulajdonképen ugyan erre megy ki. Minek valakit külön felszólítani, ha a pályázat ugy is mindenkit felhív, ki arra magában hivatást érez. Ha a pályázat eredménye nem felelne meg a várakozásnak, akkor lesz idején más, talán czélszerűbb eszközökről gondoskodni. Pártolom az elnök ur nézetét, várjuk be a pályázat eredményét. (Helyeslés.)

ELNÖK : Ennélfogva a közgyűlés határozataként ki-
mondhatom, hogy be akarja várni a pályázat eredményét.
(Helyeslés.) Egyébiránt Tisza László tagtársunk indítvá-
nyához képest az egyesület nem fogja elmulasztani közlő-
nyében az érdekelt közönséget figyelmeztetni, hogy oly
erdő-társulati egyesületek létesítése a leghathatósabbán moz-
ditaná elő a kitűzött célt. (Helyeslés.)

VI. ELNÖK : A költségvetés és a pénztári számadás
vizsgálatára bizottság kiküldése szükségeltetvén még. Fel-
kérem Fritz Lipót urat elnökül, s Székely Mihály és Joász
Alajos urakat vizsgáló tagokul, legyenek szivesek e tisz-
tet elvállalni.

A kiküldött urak a megbízást elvállalván, ezzel a
mai ülést bezárom és Eleőd Józsa s Illés Nándor tag-
társakat a jegyzőkönyv hitelesítésére kérem fel.

Az

Országos Erdészeti egyesület

1872. évi aug. hó 26-án

Petrozsényben tartott közgyűlésének

jegyzőkönyve.

Elnökölt: Scholcz Rezső.

Jelen voltak: az augusztus hó 20-án Tordán tartott közgyűlésben részt vett tagok nagyobb része.

VII. SCHOLCZ R. A távol levő elnök megbízásából az elnöki széket ideiglenesen elfoglalván, jelen ülést megnyitottnak van szerencsém nyilvánítani. Az ülés első tárgya a pénztári számadások vizsgálatára még Tordán kiküldött bizottság jelentése. A küldöttség egyik tagja a társulattól elmaradván, az időközben elnökieleg megbízott Forberger János erdőrendező ur fogja helyettesíteni. Ezen kívül vannak indítványok melyek Tordán a választmány által tárgyalattak, ezekről az egyesület titkára fog referálni, végre pedig a még napirendre kitűzött többi kérdés tárgyalása következik, s miután ezek tisztán erdészeti szakkérdések, kérem az erdész egyesületi tagtársakat, hogy azokhoz minél tüzetesebben hozzá szólni méltóztassanak.

RÉCSEY PAPP A. Mielőtt a rendes tárgyalásra áttérnénk, legyen szabad egy szerény észrevételt tennem. Abba hogy egyesületi tagtársunk nagyságos Scholcz Rezső ur

az elnöki széket elfoglalta, magam is bele nyugszom, de az eljárást nem tartom egészen correctnek, mert nézetem szerint az elnöknek nincs azon joga, hogy távollétében valakit helyettesítsen. Minthogy itt nevezetes pénztári számadások vizsgálata fölött határoz a közgyűlés, azt hiszem szabatosabban kell eljárunk ugy magunk mint a számadók irányában; hogy jövőre ez előzményül ne szolgálhasson, legcélszerűbb volna ha a t. közgyűlés határozná el a helyettesítést s e jogot nem bizná az elnökre. Én egyébiránt készséggel bevallom, hogy ha választanom kellene, szavazatommal akkor is az elnöki széket jelenleg elfoglaló Scholcz Rezső ur választásához járulnék.

ELNÖK. Méltóztatnak e tárgyhoz szólani!

FRITZ L. Én részemről correctnek tartom a követett eljárást, s nem akarnám az elnöktől megvonni a jogot, hogy magát helyettesíthesse.

BEDŐ A. titkár. Az egyesület választott elnöke személyesen jelen volt s személyesen meg is nyitotta a kögyűlést, minthogy azonban fontos közügyi teendői miatt távozni volt kénytelen, s így minden esetre helyettesítésről kellett gondoskodnia, hogy legyen valaki, ki a legközelebbi ülést összehívja s megnyissa, ezen teendőkkel Tordán tartott választmányi ülésünk alkalmával Scholcz Rezső választmányi tag urat meg is bizta. Scholcz ur pedig a jelen ülést megnyitván, maga is világosan kijelentette, hogy csak ideiglenesen foglalta el az elnöki széket. Ez által tehát nincs kizárva a gyűlés azon joga, hogy ha szükségesnek vagy kívánatosnak tartaná mást is választ-hasson elnöki helyettesül.

RÉCSEY PAPP A. Annyit mindenesetre szükséges lesz kimondani, hogy a közgyűlés tudomásul veszi az incorrect helyettesítést s abban részéről is megnyugszik.

BEDŐ A. titkár. Nem lehet semmi esetre mondani, hogy incorrect volt az eljárás, mert valakinek csak össze kellett hívni a gyűlést. A titkár ezt nem tehetette s azért az elnök igen helyesen átruházta ebbeli jogát a választmány egyik tagjára, szabadságában állván a közgyűlésnek esetleg mást is választani.

ELEŐD. Az erdészeti egyesület létele az alapszabályokban gyökerezik, s működésében is szorosan ezek szabványaihoz kell magát tartania. Magában véve tehát Récsey tagtársunknak ezen körültekintő jogfentartása csak helyeselhető, a mennyiben ha eredménnyel akarunk működni, mindenekelőtt szorosan az alapszabályokhoz kell alkalmazkodnunk, mert minden lépés mely attól eltérést tartalmaz bomlásra fogna vezetni s veszélyeztethetné talán magát az egyesület fenállását is. Ez azt hiszem nem is képezheti a vita tárgyát, csak az a kérdés hogy az alapszabályok e tekintetben mit határoznak s kibontakozhatunk e azok alapján ezen látszólagos tömkelegből. Nézetem szerint e részben az alapszabályok 15. §. mérvadó, mely azt mondja : köz- és választmányi gyűléseken elnök vagy alelnökök akadályozása esetében a gyűlés által szó többséggel választott tag elnököl.

Az elnökhelyettesítés joga tehát a közgyűlésnek vagy a választmányi gyűlésnek van fentartva. Ugy emlékezem, hogy Tordán épen Keglevich Béla gróf, távozása előtt egy választmányi gyűlést hitt össze, s akkor nem ugyan formális szavazással, hanem egyhangu belenyugvással fogadtatott a távozását bejelentő grófnak, a helyettesítésre vonatkozó előterjesztése. Ha ez nem történt volna Tordán akkor talán itt kellett volna most helyettes elnököt választanunk, a választmány részéről azonban mint mondok ez már megtörténvén, s a felmerült aggá-

lyok a titkár ur előadása folytán is eloszlattatván, megnyugodhatunk a követett eljárásban, mert az alapszabályok megtartattak, s bizonyosan Récsey tagtársunk is csak e szempontból indult ki felszólalásánál. (Helyeslés).

VIII. ELNÖK. Méltóztatnak e nézethez hozzájárulni? (Igen!) Ennélfogva most már a t. titkár urat kérem feljelentése előadására:

BEDŐ A. titkár. Tisztelt egyesület! Méltóztatnak tudni, hogy az alapszabályok szerint, a feladatok egyikét, melyeket az egyesület maga elé tűzött szakkönyvek kiadása is képezi. Ily szakkönyvet adott ki az egyesület a múlt évben „Erdőtenyésztéstan“ czim alatt, melyet Illés tagtársunk irt, s melynek kiadási költségei kerek-számban 1000 frtra mennek. A kiadási költségeket a múlt évi közgyűlés akként állapította meg, hogy a kiadás költségeit a szerző terhére előlegezi, a kinyomott könyvek valamennyi példányat átveszi s mind addig maga az egyesület értékesíti, míg a könyvek eladási árából oly összeg folyt be, a milyen az egyesület által a kiadásra fordított. Tudjuk hogy nálunk az erdészeti irodalom termékei még koránt sincsenek oly általánosan elterjedve mint a külföldön, s hogy nálunk ilyen munkák koránt sem számíthatnak oly keletre, mely a kiadást a szerzőre nézve jutalmazóvá tenné, vagy csak a kiadási költségeket is fedezné. Így volt ez az Erdőtenyésztéstan-nal is. Elkelt belőle mintegy 100 példány, még ma is el kel belőle minden három-négy hétben egy-egy példány, de e kelet koránt sem olyan, hogy arról biztosíthatna, miszerint kiadási költségeink még pár év múlva is fedezve lesznek. Egyébiránt az egyeletnek nem is célja hogy az erdészeti irodalmat csak így közvetve pártolja, s csak annyit áldozzon hogy a költséget előlegezi, hanem elis-

mertetett már más közgyűlések alkalmával is, hogy a mennyire egyesületünk tehetségében áll szívesen is áldoz a körébe vágó szakismeretek terjesztésére s előmozdítására.

A választmány is ez elvből indulva ki azon kérdés tárgyalásánál, hogy mikép áll az egyesület az „erdőtenyésztés” kiadásával, meggyőződött, hogy a kerek-számban már fentebb jelzett kiadási költségeknek körülbelül fele sem folyt eddig vissza, másik fele pedig még hátralékban van, hogy a könyvekből mintegy 700 példány rendelkezésre áll, de arra hogy az egész hátralék befolyjon még mindenesetre több évig kellene várni, s hogy egyáltalán kérdés, vajjon ezen jeles és terjedelmes munka szerzője nyer e majd ezen fáradságaért némi jutalmat. A választmány tehát a mint mondom, azon elvből kiindulva s azon reményben, hogy nézetét a t. közgyűlés is jóvá fogja hagyni, azon megállapodásának előterjesztésével bizott meg, miszerint óhajtaná, hogy a kérdéses munkáért eddig befolyt összegeket az egyesület kárpótlásul tartaná meg, a még el nem adott könyveket pedig adná át a szerzőnek, s engedné el neki azon hátralévő 5—600 frt megtérítését, mely a fedezett kiadási költségekből még be nem folyt. E terhet az egyesület annál könnyebben viselheti, mert maga is kapott az államtól segélyezést, s mert hála istennek anyagi viszonyai is olyanok, hogy ezt tenni bírja, s mert ekkor tagtársunk sem fáradozott talán hiába, hanem a szerint a mint sikerülend neki a tőlünk átvett könyvkészletet eladni, munkájáért jutalmat is nyer. (Helyeslés.)

ELNÖK. Miután ellenvélemény nem merült fel, határozatul kimondhatom, hogy a választmány előterjesztett javaslata a közgyűlés által egyhangulag elfogadtatott,

IX. BEDŐ A. titkár. A másik tárgy melyet a választmány nevében elő kell terjesztenem, az egyesületi alapszabályok és ügyrend módosítására vonatkozik. Ezen alapszabályok még 1866-ban állapították meg; minthogy pedig az idő leforgásával minden változásnak van alávetve, s így már nem egyszer merült fel a választmány keblében azon nézet, hogy jó volna az alapszabályokat tüzetes vizsgálat alá venni, s azokat a jelen viszonyokhoz és a lefolyt öt év alatt szerzett tapasztalatokhoz képest javítani. A választmány kéri tehát a t. közgyűlést, hogy hatalmazná fel arra, hogy az alapszabályokat vizsgálat alá vehesse s a netán teendő változtatások iránt javaslatát a jövő közgyűlés elé terjeszthesse, önként értetvén, hogy a választmány addigi eljárásában a mostani szabályokhoz fog alkalmazkodni. (Helyeslés.)

ELNÖK: Tehát a választmánynak a kért felhatalmazás szintén megadatik.

X. ELNÖK: Felkérem Fritz L. urat legyen szives a pénztári számadások és a jövő évi költségvetés vizsgálata eredményét előterjeszteni.

FRTZ Lipót. A kiküldött vizsgáló bizottság nevében van szerencsém a t. közgyűlésnek a következőket jelenteni:

Tisztelt közgyűlés.

Egyesületünk alapítványi és kézi pénztárat felülvizsgálván erre vonatkozó jelentésünket következőkben van szerencsénk előterjeszteni:

I. Az alapítványi pénztárban találtak:

kézpénz	262	frt	27	kr.
II. Földhitelintézeti záloglevelekben	16000	"	—	"
III. Egységes államkötvényekben	200	"	—	"
IV. Magyar urbéri kötvényekben	1850	"	—	"

V. Alapító tagok magánkötvé-

nyeiben . . . . . 26200 frt — kr

Összesen . . . . . 44512 frt 27 kr.

A kézi pénztár számadása szerint:

az egyesület 1871. évi számadása sze-

rint bevétetett . . . . . 6714 frt 90 kr.

Az összes kiadások tettek . . . . . 5226 „ 43 „

Készletben maradt tehát az

1872-ik évre . . . . . 1488 „ 47 „

Az 1873-ik évi költségvetést egy-
uttal következőkben van szerezésnk elő-
terjeszteni:

Bevétel:

Az alapítványi pénztár jövedelme . . . . . 2200 frt.

Pártoló díjakból . . . . . 200 „

Tagsági díjakból . . . . . 2200 „

Összesen . . . . . 4600 frt.

Kiadás:

Hivatali fizetések . . . . . 1560 frt.

Egyesületi közlemények nyomda
költsége . . . . . 600 „Egyleti helyiség és titkári lakás
bérdíja . . . . . 900 „

Irodai költségek átalánya . . . . . 50 „

Világítás és fűtési átalány . . . . . 80 „

Utazások és napidíjak . . . . . 150 „

Posta- és bélyegdíj . . . . . 150 „

Rendkívüliek és jutalmazások . . . . . 200 „

Szolgálat . . . . . 120 „

Összesen . . . . . 3810 frt.

Összehasonlítva a bevételt a kiadással, várható megtakarítás az 1873-ik évre 4600 — 3810 = 790 frt.

Végül kérjük a tisztelt közgyűlést, hogy ezen költségvetést jóváhagyni és Bedő Albert titkár urnak az 1871-ik évi számadásokra felmentvényt adni méltóztassék.

Petrozsény, 1872. augusztus 26-án.

Joász Alajos,

m. k. erdész mint kiküld. tag.

Fritz Lipót,

m. k. erdőrendező és bizottsági elnök.

Forberger János,

bizottsági tag.

ILLÉS Nándor. Ezen számadásokból s a költségvetésből is azt látjuk, hogy az egyesület vagyona a lehető legjobban kezeltetik, s hogy az összehasonlítva a multtal, folytonos gyarapodást mutat. Ez ránk nézve minden esetre örvendetes, mert úgy fogunk csak majd nagyobb s sikeresebb tevékenységet kifejthetni, ha egyszer a kellő anyagi eszközök fölött is rendelkezhetünk. Indítványozom tehát, hogy a költségvetés helybenhagyása s a számadásokra nézve a jóváhagyás kiadása mellett, egyszersmind az egyesület titkára és pénztárnokának köszönetet szavazzunk, s felkérjük, hogy jövőre is hasonló buzgalommal s körültekintéssel járjon el s annyira szíven hordja az egyesület érdekeit, mint azt eddig tevő.

(Helyeslés.)

ELNÖK. Elfogadja a t. közgyűlés az indítványt? (El!)

BEDŐ Albert. Köszönöm a t. közgyűlés kegyességét, iparkodni fogok a becses bizalmat jövőre is kiérdemelni.

XI. ELNÖK. Ha a t. tagok közülvalaki tán még indítványt kívánna tenni, méltóztassék most felszólalni, azután pedig átmenyünk a kérdések tárgyalására.

FÜZY D. Minthogy a programok igen későn érkeztek meg, úgy hogy az egyes tagoknak nem maradt idejük a kitűzött kérdésekre nézve megállapított nézetre jutni, azt volnék bátor indítványozni, hogy jövőre a programok legalább is 5—6 héttel előbb közöltessenek a tagtársakkal, hogy mindenkinek ideje is legyen elkészülni.

RÉCSEY Papp. Erre nézve bátorkodom megjegyezni, hogy az egyesületi alapszabályok 20. §. a közgyűlési tárgyak sorozatát a tagokkal három hónappal előbb rendeli közzéadni. Nincs tehát e tekintetben különös határozatra szükség, hanem elégséges, ha megkérjük a titkár urat, hogy a programok szétküldését a maga idejében legyen szives eszközölni.

FLIGEL N. Miután úgy is elfogadtatott már az alapszabályok revisiojára vonatkozó indítvány, meg lehetne a választmányt bizni, hogy javaslatában e tekintetre is legyen figyelemmel.

STENGEL D. Elégséges ha a titkár urat felkérjük, hogy az alapszabályok szerinti időben közölje a tárgysorozatot.

ILLÉS N. Mint már felemlítve lett, az alapszabályokban gondoskodva van a dologról, s mint tudjuk, máskor nem is volt e tekintetben panasz. A jelen esetre nézve magam is fel akartam szólalni, de magán uton nyert felvilágosítás folytán, ezen szándékomtól elállottam. Arról értesültem t. i., hogy a tanácskozási tárgyak azért tűzettek ki oly későn, mert az utolsó időig nem lehetett elhatározva, hogy hol tartatik a közgyűlés, a mennyiben Somogyról is szó volt. Hogy mily tényezők hatottak e részben közre, azt felesleges fejtegetnem, elég az hozzá, hogy mihelyt a közgyűlés helye meg volt állapítva, a szükséges

intézkedések rögtön meg is tétettek. Így tehát azt gondolom e kivételes esetre nézve megnyugodhatunk, s segítsünk a dolgon a mint lehet, t. i. kérjük fel erdélyi tagtársainkat, hogy előadásaikban azon felvilágosításokra szorítkozzanak miket további készülés nélkül is megadhatnak.

ELNÖK: Tisztelt közgyűlés! Hogy a választmány a nyilvánult jogos kívánságnak bizonyosan meg fog felelni, arról meglehetnek győződve; az indokokat, melyek folytán az idén ez nem történhetett, a tisztelt tanár ur épen igen helyesen előadta. Igaz ugyan, hogy a tárgysorozat késő közlése végett, kivált a helybeli erdész urak — általános értelemben véve az „erdész“ szót — nem igen készülhettek a kitűzött kérdések tárgyalására, de mégis azt hiszem annyiban hozzá lehet szólni, a mennyiben csak általános adatok előadására s összehasonlítására, s a helyi viszonyok leírására is szorítkozhatnak.

Bátor leszek ennél fogva a kérdéseket felolvasni. A mennyiben az egyikhez vagy másikhoz készütség hiánya miatt hozzá nem lehetne szólni, azokat ez alkalommal mellőzhetjük, de lesznek mindenesetre olyan kérdések is, melyek még érdekes tárgyalási alapul szolgálhatnak.

Az első kérdés ez: „Mily állapotban vannak Erdélyben a községi, közbirtokossági s közhatósági erdők s mikép intéztetik azok irányában az állam felügyeleti joga?“

E tekintetben körünkben eddigelé csak egy nézet nyilvánult. Láthatták nem erdélyi szaktársaink is, hogy az erdők, ugy a közbirtokossági mint a közhatóságiak, a lehető legsilányabb állapotban vannak, mert mint tapasztalhattuk, erdőt csak akkor láttunk, ha a kincstári területbe léptünk, a többi ugyszólván el van pusztítva. Hogy mi e sajnos jelenség oka, azt én kevésbé mondhatnám

meg, mint helybeli tagtársaink, de annyi mindenestre bizonyos, hogy ez főleg a tulságos s különösen a kecskékkel való legeltetés következménye, mert láttuk mindenütt, hogy főleg ez tartja olló alatt a cserjéket oly anynyira, hogy daczára a kitünő talajnak, melyen mindenütt a legszebb erdő állhatna — úgy mint áll a kincstári területen is — lehetetlen, hogy ott az erdő tenyésszen. Arra nézve, hogy mennyire van itt az állam felügyeleti joga a közhatóságok részéről gyakorolva, erdélyi tisztársaink nyujthatnak csak majd bővebb felvilágosítást, s kérem is, hogy ez irányban nyilatkozni sziveskedjenek.

RÉCSEY Papp A.: Megvallom nem vagyok elkészülve a szólásra s azért elnézésre számítok, ha mindazonáltal, mint oly erdész, ki Kolozs megye területén a legnagyobb erdőrészeket ismeri, szükségesnek tartottam némi tájékozással szolgálni.

Kolozs megye területén igen sok a közbirtokossági erdő és nevezetcs nagy terjedelmű testet képeznek, s a kincstári erdőségekkel szomszédos havasok részét fődik el.

Ez erdőségek állapota a legszomorubb, a havasok ott tele vannak lakókkal s ezek mindegyike ugyszólván erdész, mert azon határtalanul rossz szokás áll fenn, hogy a lakósok czédulát váltanak egy-egy fára s azt ott vágják ki, ahol nekik tetszik, s az egy fa helyett, melynek levágása jogosult legalább 10-et dönt le, s a zsindekészítésre száz meg száz fát megkóstol vagyis megvagdál, míg egyet kiválaszt; ez oly visszás szokás, melyen egyhamar segíteni nem lehet. De mindezeknél még nagyobb baj az, hogy fennáll a szolgalom (servitus), s míg e szolgalom kérdése megoldva, a servitus megszüntetve nem lesz, végleges erdőrendezés sem eszközölhető. A többi alsóbb fekvésű

területeket elborító erdőkre nézve, valóban helyesen jegyezte meg elnökünk, hogy ezek a baromlegeltetésnek estek áldozatul; a Kolozsvártól északnyugoti irányban elterülő erdőségek ez uton kopár legelővé silányultak, s maholnap maga a talaj termőképessége is elenyészlik; szóval erdészeti viszonyaink a legprimitívebb állapotban vannak, mihez helylyel-közzel a közhatóságok valóban közömbös elnézése is járul.

Egyébiránt e bajainkat, csak egy viszonyainknak s érdekeinknek tökéletesen megfelelő erdészeti törvény megalkotása lenne képes orvosolni, s azért, bár ezt már többször tettük, szükségesnek látnám, hogy tekintettel a titkár ur jelentésében is előadott körülményre, újabban is felirjunk, a belügy- vagy kereskedelmi minister urhoz, kérve őt, hogy tekintse már valahára elodázhatatlannak, hogy a már elkészült erdészeti törvényjavaslat valahára törvény erejére emeltessék. (Helyeslés.)

STENGEL D. Nézete szerint az erdők nagymérvű pusztulásának egyik legfőbb oka a tulságos legeltetés, s miután az erdők legeltetése az okszerű használattal össze nem egyeztethető, ennél fogva a legeltetést, mint minden bajok egyik főkutforrását az erdőkből kitiltandónak véli.

RÁKOSY J.: Ha bár kevésbé ismerem is a székelyföldi s különösen az aranyosszéki erdőket, legyen azonban mégis szabad egy pár megjegyzést tennem.

Tudjuk, hogy az 1769. évi regulatív punctumok, valamint az 1791. 30. t. cz. az erdők felügyeletét tökéletesen a földesurra bizzák, s azokat minden erdőpusztításért felelősökké teszik. Ezen hatalmat, tulajdonképen ezen kötelességet az újabb erdészeti szabályok, nevezetesen a pátens, tulajdonképen a politikai hatóságokra ruházták, de ezek, mint látjuk e kötelességöket nem teljesítik,

s ebben keresem és találok én legfőbb okát annak, hogy a magán és községi, de még a kincstári erdők is, nagy mérvben pusztítottak.

1848. óta csak egy pár periodus volt, melyekben az erdőkárosítási tárgyakat elővették. Először mindjárt 48. után a községi birák láttak hozzá az erdő-károsítások tárgyalásához; azon tetteseket, kikkel haragban voltak, megbüntették, ha jó emberük éretett rajta, azt szabadon bocsátották. Később a kerületi törvényszékek korában szintén elővették ezen tárgyakat, de miután az akkor biráskodásra hivatottak viszonyainkkal ismeretlenek voltak, sokszor badarságokat vittek véghez. Egy pár esetet bátor leszek felemlíteni. Igy például egy szolgalmra jogosult hatalmát mutatni akarván, a fát megyűrűzte, minek következtében az kiszáradt; az erdőcsősz ki rajta kapta, a kárttevőt feljelentette, de ez a helyett, hogy megbüntetett volt, felmentetett azon indokolással, hogy száraz fát szabad elvinni. Egy másik esetről, midőn tárgyalásra került a dolog, azt kérdezé a biró: hogy be van-e az erdő kerítve vagy sem, s mert nem volt bekerítve, ítéletül kimondta, hogy nincs kereset a kárttevő ellen. Ez mindkettő megtörtént dolog.

Egy ideig t. i. 1863—1864-ben biztosokat is küldöttek ki a károsítási esetek felvételére; ezek egy darab időig, míg tudniillik — s ezt bátran ki merem mondani — megteltek pénzzel, jól vitték a dolgot, de mihelyt adományokat kezdtek elfogadni, nyom nélkül félre tették s elejtették a legfontosabb ügyeket; meglehet, hogy ezt azon előttük volt kilátásban is tették, hogy ma holnap megbukik az egész és kiesnek a hivatalból. Ismét később a szolgabirák jöttek; ezeknél ugyan ezen eset forgott fenn.

Magok beismerték, hogy nem akartak az emberekkel összetüzni, mert választástól függvén állásuk, félték hogy a legközelebbi választásnál majd kiesnek, s azért a kihágások elintézését többnyire csak segédeikre bízták.

Nézetem ezek után az, hogy az erdész soha sem bír a néppel szembe szállani, mert az ő kezében csak kalács van, de ostor nincsen. Ha a közhatósági személyek részéről nagyobb felügyelet nem lesz, az erdők napról napra rosszabb állapotba fognak jutni. Nekünk, van erdészeti törvényünk olyan, a milyen, talán jobbat is fog adni az isten, de ha ezen törvényeket tiszteletben nem tartatják azok, kiknek ez hatalmában van, akkor előre nem haladhatunk. Erre nézve bátor leszek annak idején egy kimutatást adni be, mely kitünteti, hogy még a kicstári erdőkben is, hol a felügyelet még is csak lelkiismeretes, úgy állunk, hogy például 1860-tól 1870. évig, bejelentetett 15 ezer néhány száz eset egy pagonyban, melyekből 2000 eset tárgyalva lett, 13.000 pedig elintézetlen maradt. Addig is pedig ajánlom, hogy az igazságügyi ministerium útján egyesületünk az erdőkárok erélyes letárgyalását sürgesse.

ELNÖK. Méltóztassanak a Récsey ur által tett indítvány fölött nyilatkozni.

RÁKOSY J. Az én szerény nézetem oda járul, hogy talán egyelőre legczélszerűbb lenne, ha egyesületünk felsőbb helyre az iránt folyamodnék, hogy az új erdészeti törvény megalkotásáig, legalább a fennálló törvény tiszteletben tartása s végrehajtása szigoruan ellenőriztessék.

ILLÉS NÁNDOR. Mint a titkári jelentésből értesültünk, az erdészeti törvényjavaslat el van ugyan készítve, de még a képviselő ház asztalára le nem tétetett, s előre

sem látható, hogy mikor fog ez megtörténni. Azt is tudjuk, hogy az erdészeti egyesület e tárgyban illetékes helyre már többször terjesztett feliratot, nevezetesen kassai gyűlésünk alkalmával is, de mai napig még semmi eredményt nem láttuk. Én csatlakozom azon indítványhoz, hogy felirjunk a földmívelési ministeriumhoz, de azon kívül, vagy talán egyedül is, egyenesen a minister tanáchoz vagy ministerelnökhöz is kellene fordulnunk az erdészeti törvényjavaslat beterjesztéseért. (Helyeslés.) A mi pedig Rákosy barátom indítványát illeti, úgy tudom hogy az igazságügyminister e tekintetben már köriratot intézett a hatóságokhoz, melyben meghagyta, hogy szigorubbán járjanak el; de úgy hiszem az igazságügyminister sem tehet semmit ha nincs tudomása, hogy kik azok, kik a törvény rendeleteit nem teljesítik, s azért talán sikeresebb s egyszerűbb volna, ha az illető erdőhivatalok azon törvényhatóságokat, kik ezen ügyeket nem tárgyalják le, egyenesen feljelentnék.

ELNÖK. Kiván még valaki e tárgyhöz hozzá szólni? (Nem!) Mint a vita folyamából kivehettem, a nézetek elvégre is abban pontosulnak össze, hogy megfelelő erdészeti törvényünk még mindekoráig nincs, s ebből azt vélem következtethetni, hogy a t. közgyűlés Récsey tagtársunk indítványát egyhangulag elfogadja. Az én nézetem is az, hogy petitionáljunk mind addig, míg erdészeti törvényünk lesz. Erre kivált idei vándor gyűlésünk ad újabb alkalmat, a mennyire épen Erdélyben, tehát azon vidéken fordultunk meg, hol az erdőpusztítás legnagyobb mérvben gyakoroltatott s gyakoroltatik mai nap is.

Én tehát a nyilvánult nézetek alapján, határozatként kimondom, hogy az egyesület azon kérelemmel ki-

ván a ministeriumhoz járulni, hogy az a kész erdészeti törvényjavaslatot terjeszsze valahára az országgyűlés elé, mert ennek elfogadásától s törvénynyé emelésétől várjuk, leginkább az itt felhozott bajok orvoslását, a mennyiben akkor köztörvényhatósági erdőfelügyelők is lesznek felállítva, kik törvényesen hivatvák felügyelni a községi erdőkre, s feljelenteni mind azt, a mi azok károsítására történik. E nélkül nem érhetünk célt, mert mai fennálló törvényeink oly általánosak, oly sokféle magyarázatot engednek, hogy a hatóság, mely ha valamit tenni nem akar, biztos kibúvót talál; nem találni hatóságot vagy bírót, ki szorosán a törvény értelmében járna el. Tehát csakis az új törvényektől s a most felállított bíróságoktól kell várunk azt, mit eddig elérni képesek nem voltunk.

Bátor vagyok még néhány megjegyzést kockáztatni az erdei legeltetésre nézve. Miután azon nézet is fordult elő, hogy az erdei legelő egyáltalán össze nem egyeztethető az okszerű erdőhasználattal, s hogy erdőt legelőül soha sem is kellene használni, be kell vallanom, hogy e nézetet részemről nem oszthatom, mert ezzel egyik szélsőségből a másikba esnénk; legkevesebbé pedig lehetne ezt oly országban alkalmazni mint Erdély. De nézetem szerint ez nem is szükséges, mert a legjelesebb erdőkezelés mellett az erdőlegelőt mint mellékhasznot igen jól lehet értékesíteni, de természetesen nem a vágásokban kell legeltetni s az erdő felújítását ez által megakadályozni. Hanem vagy külön ki kell jelölni a legelésre az erdőt, mint itt is láttuk a kincsári erdőkben. Sok és szép erdők vannak, melyekben a vágások tilalom alá vehetők; ez még a szolgalmak fenállása alatt is kivihető, s nem volna azért szükséges a legelőt egészen kizárni, sőt azt mondom, hogy

ez Erdélyben tiszta lehetetlenség is. Ritka ültetések által is lehet segíteni, melyekben, ha oly magasra nőnek, hogy a marha hozzá nem férhet, évekig lehet legeltetni.

Én bátor voltam a káros kecskelegeltetést is fel-
emliteni, de épen erre nézve nem hallottam semmiféle né-
zetet. Még egyszer kérdem tehát, lehet-e itt Erdélyben a
kecskéket kipusztítani, vagy talán életkérdés ez a szegény
népre nézve, úgy hogy azokat bizonyos számban fenn kel-
lene tartani? Magyarországbán tapasztaltam, hogy bizo-
nyos községekben, hol 300—400 kecske volt, mind ki-
pusztítottatott s a nép még is megélt. Lehetséges-e ez az
itteni viszonyok között is? Erre érdekes volna felvilágo-
sítást nyerhetni.

KLIPUNOVSKY K. 1848 előtt mindenütt el volt
tiltva kecskéket tartani, de 1848 óta, mikor felszaba-
dultak a jobbágyok, mindenütt megszorítás nélkül tartják.

ELNÖK. Ezzel meg van oldva a kérdés; 1848. előtt
még el lehetett tiltani, de ma ez többé nem lehetséges.

FLIEGEL N. Aranyosszéken mint négy hó alatt al-
kalmam volt tapasztalni, egészen különös viszonyok álla-
nak fenn az erdőbirtokra nézve; ott az erdőbirtokot —
ugymint ez a földekre nézve szokásos, — commassálják.
Az ezelőtt községi erdők ott most már az egyesek ke-
zeiben vannak, s így nem látok módot, hogyan és mikor
lehessen már a kecskék s egyéb marha bebocsátását
eltiltani, hogy lehessen ott szabályozást létrehozni. Ott,
hol ezen kihatások már megtörténtek, hol minden zsel-
lérnek a földhöz mért erdőrészeket adtak ki, ott igen
sajátságos képet nyújtanak az erdők s nem hiszem, hogy
ezen már változtatni lehessen. Ugy tudom, hogy a székely
nemzetnek külön jogai voltak, melyeknél fogva így bán-

hattak el az erdőkkel. Egyébiránt már az is elég sajnós, hogy eddig is úgy használták fel a legelőt, hogy közösen bocsátották be a marhát az erdőbe, s miután az egyiknek vágása a másiknak vágható erdeje mellett volt, ezen ment keresztül a marha.

Ez persze csak egyes helyi viszonyra vonatkozik s így általánosságban nem lehet mérvadó. De a mennyire magam is tapasztaltam s másoktól is hallottam, csak ugyan a legnagyobb rendetlenség uralkodik a községi erdőkre nézve, s ezen egyedül erélyes erdészeti törvény s annak erélyes végrehajtása segíthet, s azért részemről is pártolom az indítványozott felterjesztést.

ILLÉS N. Sok helyen történt-e hogy az erdőket így felosztották?

KLIPUNOVSZKY K. A községi birtokosok magok közt osztották fel az erdőt s így nem is szólalhatott fel senki ellene.

ILLÉS N. De ez mindenesetre törvénytelen eljárás volt.

FLIEGEL N. Erdélyben majd minden megyének van saját erdésze, ezek ismerhetik leginkább a viszonyokat, s azért elég sajnós, hogy a gyűléstől távol maradtak.

RÉCSEY P. A. A megyéknél alkalmazott egyének többnyire nem is erdészek, s így nem csoda ha kezelésük alatt az erdők ügye és java nem megy semmire.

ELNÖK. Kiván még valaki hozzá szólni? (Nem!) Tehát elfogadja a t. közgyűlés Récsey ur indítványát, hogy felirat intéztessék a földművelési ministerhez, az erdészeti törvény mielőbbi megalkotása ügyében. (Elfogadjuk!) Nézetem szerint e felirat azon felül a ministerelnök urhoz is fel volna küldendő. (Helyeslés.)

XII. ELNÖK. Ez alkalommal van szerencsém a t. közgyűlést értesíteni, hogy Klipunovszky osztály tanácsos ur, szives volt megígérni hogy az 1867. év óta tárgyalás alá került károkra nézve az adatokat összegyűjteni s azokat az óriás tutajozásra vonatkozó értekezéssel együtt a titkár urnak be fogja küldeni, az évkönyvben való közlés végett.

Ha az óriás tutajozásra nézve észrevételeik volnának a t. tagtársaknak, legyenek szivesek azokkal a jövő közgyűlést megismertetni. Klipunovszky Károly osztály tanácsos ur az erdei szolgalmányok kérdése ügyében is írásbeli értekezést ígért beküldeni, minthogy azonban ennek a bíróságok által való tárgyalása már fel lett említve, bátor leszek a kérdés ezen részét, házzászólhatás végett felolvasni: „Az Erdélyben működő urbéri törvényszékek előtt mennyire haladott az erdei szolgalmak megváltásának ügye, minő eljárást követtek a szolgalmányok terjedelmének kipuhatólására s a váltságul szolgáló erdőterület nagyságának meghatározására; mily tapasztalatok tétettek a szolgalmányok megváltása körül, s mily nehézségek merültek föl?”

Méltóztassanak nyilatkozni, történt-e Erdélyben ez irányban valami vagy nem.

RÉCSEY P. A. Bátor leszek csekély körömből az e részben történekről a mennyiben előttem ismeretesek, néhány adatot közölni. A kolozsvári urbéri törvényszék, s a jelenlegi királyi törvényszék előtt, Kolozsmegye területét beleszámítva, összesen 53 községben van erdő s legelő elkülönítés folyamatban; ezek közt vannak olyanok is, melyek már 12—15 esztendőig folynak, de érdemlegesen még egy sem lett eldöntve. Csak öt községben történt békés uton kiegyezés; ezekben 3, 6—8 holdat kapott a község egy-egy telek után.

Nagy-Almás községében oly sajátságos eset fordult elő, hogy felemlitendőnek tartom. Ott tudniillik a birtokos az urbéres községgel a faizási s alkalmasint a legeltetési szolgálat elenyésztetése iránt egyességre lépett, egy erdőrészt adván ki a községnek; ott minden volt urbéres telekre $9\frac{1}{2}$ 1600 □-nyi katastrális hold s azon kívül az egyháznak s egyázi személyeknek 50—50 hold erdő jutott. Később miután a békés uton eszközölt kiegyezést be kellett a bíróságnak jelenteni, ez meg is történt s a törvényszék részéről kiküldett bíró a birtokba adást eszközölte is, illetőleg az erdő részeket melyeket a birtokos gróf a szolgalmak váltságául adott, nekik átadta, de akkor azt is kérdé, hogy legeltetési jogukat is bele tudják e? A község természetesen azt mondta hogy nem, bár mikor a szerződésre léptek s azt kérdezték hogy átadják e minden erdőbeli jogaikat ebbe belenyugodtak. S így az eljáró bíróság közönbössége, ha talán nem rossz akarata, azt eredményezte, hogy a legeltetési jog váltságául is ugyanannyit követeltek, s a birtokosnak csak kis része marad az erdőből.

KLIPUNOVSKY K. Tény az, hogy a bíróságok részéről e téren eddig egyáltalán még csak kevés támogatást tapasztalunk.

STENDEL D. Hunyad megye több községében vittem keresztül szolgálatváltást a községek lakosai itt telkenként 3— $3\frac{1}{2}$ hold erdőt kaptak, oly eset azonban, hogy egy telekre 9 holdat kellett volna adni, egyáltalán elő nem fordult.

RÉCSEY. Én 10 holdat ajánlottam egy helyen és el nem fogadták. Fordultak elő Erdélyben esetek, hol az eljáró bíróság el lett kergetve; sőt egy törvényszéki elnök, ténylegesen bántalmazva is lett.

ELNÖK. Kiván még valaki e kérdéshez hozzászólni? (Nem!) Közönnel vesszük ezen felvilágosításokat s én részemről kész volnék a magyarországi tagosítások és birtok rendezésekről szólni, de az erdélyi jogviszonyok annyira eltérők a magyarországiaktól, hogy összehasonlítani sem lehet. Abban tehát nem igen lenne köszönet, ha itt a magyarországi birtokviszonyok tárgyalatnának, s azért csak annyit kívánok megjegyezni, s ebben azt hiszem tisztelt tagtársaim is egyetértenek, miszerint jelen közgyűlésünk is oda nyilatkozik, hogy mindenütt s mindig legjobb a tagosítást s birtokszabályozást barátságos uton véghezvinni, s a pert, a mennyire csak lehet kikerülni. Mert eltekintve az idővesztéstől, a per kimenetele mindig kétséges, is mivel az sok tekintetben a bíró felfogásától függ, mely felfogás mint sok eset mutatja a birtokosra nézve gyakran hátrányos szokott lenni. Nem jó tehát, ha a birtokos egy pár holdra oly nagyon néz; mielőbb megszabadulni a szolgálmányoktól barátságos uton, ez Erdélyre nézve is legajánlatosabbnak látszik.

XIII. ELNÖK: E kérdés ekként befejeztetvén, áttérhetünk a 4-ik kérdésre, mely így szól: „Az új bíróságok felállítása óta minő eredmények tapasztalhatók az erdőkárosítások állása, bírói tárgyalása és a hozott ítéletek végrehajtása körül.“

Egyik tagtársunk már szólott a fennállott bíróságok erélyesnek éppen nem mondható eljárásáról, most kívánatos volna, az új év óta felállított királyi bíróságok eljárásáról némi tájékozást nyerhetni.

KLIPUNOVSKY K. A kincstári birtokra nézve mondhatom, hogy eddig semmi jót nem tapasztaltunk, még egy esetet sem tárgyaltak az új bíróságok, azt mondják, hogy nem érnek rá.

FIKKER B. Kivételt csak a görgényi bíróság tesz; nálunk nincs eset, mely négy hét alatt elítélve s végrehajtva nem volna; igaz, hogy nálunk a károsítások sem oly nagyok és könnyebben is megakadályozhatók. (Éljen a görgényi kir. bíróság!)

STENGL D. Én örömmel constatálom, hogy a kir. bíróságok jobbak az eddigi politikai hatóságoknál, s hogy a szászvárosi bíróság is félelmet kelt a károsító népben, azonban az eddig összegyűlt esetek letárgyalása a személyzet csekélysege miatt lassan haladhat.

ELNÖK. A közgyűlés örvendetes tudomásul veszi, hogy találkoznak egyes bíróságok, kik ez irányban is erélylyel megkezdték működésüket; valóban el kell ismerni, hogy itt mint másutt is, igen sok hátraleköt vettek az új bíróságok át s azért egyelőre tulságos követelést nem lehet tenni. Még most csak nyolcz hónapja, hogy az új bíróságok szervezve lettek, s remélhető, hogy ezen túl a kártételek is jobb és gyorsabb elintézését nyernek. (Adja Isten!)

XIV. ELNÖK. Hátra van még a 8-ik kérdés tárgyalása:

8. A sövénykertelések Erdélyben nem csak a belső, de a külső telkekre is nagy mértékben alkalmaztatván, az e célra szükségelt fonóvessző megszerzése végett ott számos erdő pusztult el, mit kellene azért tenni, hogy az említett okból eredő további károsodásoknak elejét vételessék?

STENGL D. A sövénykerteléseknek tulajdonítja az erdők elpusztulását, miután az által ezek fiatal növése idő előtt és az évről évre való szükség miatt tönkre tétetik, indítványozza azért, hogy ez ellen a ministeriumhoz felirat intéztessék oly értelemben, miszerint hatósági engedély nélkül sövénykertelés ne legyen állitható.

ILLÉS N.: Én azt hiszem, hogy előttem szóló indítványa, hogy t. i. felirat intéztessék a ministeriumhoz, nem felelne meg a célnak, mert ha ezen kertelések csakugyan ártalmasak, akkor törvényhatósági intézkedésekkel nem fogunk messze menni. Jó példa itt a leghathatósabb eszköz. Eleven sövény a legjobb kerítés, kerítsük be erdeinket így, mutassunk ez által jó példát; megtanulja majd a szomszéd s a paraszt ember is, s így lassanként a kerítés ezen módja el fog terjedni. Ehez természetesen idő kell, ezt rögtön tenni nem lehet.

Elismerem, hogy az anyag megszerzése ezen kertelésekhez ártalmas, de helyes erdőkezelés által ennek is elejét lehet venni. Első sorban nekünk erdészeknek kell e részben propagandát csinálni, s a népet felvilágosítani, s az erdészeti törvény is megteszi majd hatását. Végre a sövénykertelések nem is ártanak az erdőknek, hogy ha az illetők a fonó vesszőt veszik. Magyarországon nagyon örülünk, ha ilyenekre vevő akad, mert így legalább még haszonnal is áterdölhetjük erdeinket.

Én tehát azt hiszem, hogy lassanként a ministerium nélkül is elérhetjük a célt; a jó példa s az erdészeti törvény mindent meg fognak tenni.

RÉCSEY P. A.: Az én nézetem is körülbelül oda megy, azért csak azon megjegyzésre szoritkozom a kivitel módjára nézve, hogy leginkább a lelkész, a tanító hathat e tekintetben a népre. Nekünk az eleven sövényvel nincs dolgunk, ez a mezőgazdát illeti. Az áterdölésnek nálunk csakugyan másképp kellene történni, nincs soha tekintet arra, hogy mikor van annak ideje. (Helyeslés.)

ILLÉS N.: Ez a körülményektől függ; s ezek szerint 4—5 éves erdőt is áterdölni kell.

STENDEL: A sövénykertelések legtöbbszörre már csak ott fordulnak elő, a hol erre az anyagot lopják.

ELNÖK: Ugy látom, hogy az utóbbi indítvány helyességgel találkozott, s azért — ha csak talán szavazni nem kívánnak — határozatképp kimondhatom, hogy főleg jó példával az élő sövények behozatalára nézve vél az egyesület e bajon segíthetni, mert akkor majd a lopások is megszűnnek, s nem fog a fiatal erdő olyanra pazaroltatni, mit más uton is lehet pótolni.

STENDEL D.: Én a legcélravezetőbbnek találom, hogy a sövénykertelésre a közhatósági engedély is megadassék, kérem azért a kérdést ily értelemben is feltenni s a felett szavazni.

ELNÖK: Stengel tagtárs ur most nyilvánított kívánatának elfogadása által, az előbbi egészen elejtetnék, miután az, hogy hatósági engedély nélkül nem szabad a sövénykertelést alkalmazni, csakis a ministerium útján lenne kieszaközölhető. Minthogy pedig a közgyűlés az indítványozott feliratot nem fogadta el, az e határozattal ellentétes indítvány szavazás alá sem bocsátható. (Helyes.)

XV. ELNÖK: A mennyiben az 5. 6. és 7-ik kérdésre nézve, Klipunovszky tanácsos ur szivességéből, mint már említettem, az évkönyvben fognak az idevonatkozó adatok közöltetni, a kérdések tárgyalása be lett fejezve.

Felkérem még a titkár urat, sziveskedjék az ujonnan belépett tagokat bejelenteni.

BEDŐ A. titkár: Az egyesületbe ujonnan belépett következő 7 tag: Bömches Frigyes, Kraus József külön-külön 100 frt alapítvánnyal, Wolf Gábor, Balás Emil, Fekete Ferencz, Szigethy Sándor, Szentpétery Antal. (Felvétetnek.) Ezenkívül van szerencsém jelenteni, hogy még

Tordán mulatásunk alkalmával beérkezett Benkő Ferencz birtokostól egy irat, melyben a mezőség befásítására vonatkozólag követendő elveket fejtegeti. Ez talán a szokáshoz képest szintén az évkönyvbe való használatra lenne kiadandó. (Helyeslés.) Végül, hogy elnök ö méltóságának közgyűlésünk első napján tett abbeli indítványa miszerint erdőbirtokosaink felszolitassanak az egyesületba alapító tagokul belépni elfogadandó és a kivitellel az elnökség megbizandó volna. (Helyes! Elfogadjuk.)

XVI. ELNÖK: Más tárgy nem levén, mielőtt a közgyűlést bezárnám, nem mulaszthatom el annak nevében köszönetet nyilvánítani, Klipunovszky osztálytanácsos ur ö nagyságának nem csak a vendégszerető fogadásért, hanem kivált azon lankadatlan buzgaloméért, melylyel az erdészeti egyesületnek kerületét és az itt behozott tutajozási módot, a hely színén bemutatni szives volt. Köszönetet mondok azonkívül Torda városa közönségének is, az irányunkban tanusított vendégszeretetért; köszönetet mondok Reschner és Fúzi erdőmester uraknak és Szöcs erdész urnak a közgyűlés fogadása körül tanusított fáradságukért. Nem mulaszthatom továbbá el köszönetemet kifejezni erdőfelügyelőnknek, Eleőd Józsa urnak, ki mint egyesületünk buzgó tagja mai közgyűlésünket is, habár betegsége rövid időre el is szakítá tőlünk, jelenlétével megtisztelni sziveskedett. (Helyeslés!)

Van talán a tisztelt tagtársaknak, mielőtt az ülést bezárnám még valami megjegyzése.

ELEÖD JÓSA: Az alapszabályok értelmében a közgyűlés hatásköréhez tartozik a jövő rendes közgyűlés helyének s idejének meghatározása is. Nem tudom, van-e a t. közgyűlés azon helyzetben, hogy ezt már most elhatározhatja, vagy talán a választmányt méltóztatnak ezzel megbizni.

BEDŐ Albert titkár: Én bátor vagyok a t. közgyűlést kérni, hogy a mint ez már évek során át történt, ez alkalommal is a választmányt méltóztassanak megbizni a jövő közgyűlés helyének és idejének kitűzésével. Nehéz is volna egy évvel előre az időközben gyakran változó körülményeknél fogva e részben határozatot hozni. A választmány bizonyára kellő figyelemmel lesz, hogy a helyet és időt akként válaszsza meg, mint az legelőnyösebbnek fog mutatkozni a tagokra nézve is. (Helyeslés.)

RÉCSEY P. A. Midőn a tárgysorozat 7. pontját tárgyaltuk, elnök ur ömagysága emliteni méltóztatott, hogy ezen kérdésre nézve írásbeli értekezlet fog beadatni. Mi, kik mint egyesületünk tagjai e fáradalmas utat megtettük, uton, utközben megállapodási helyeinken mindenütt legnagyobb szíveséggel s előzékenységgel lettünk fogadva; de ezenkívül tanulmányaink gyarapítása végett bár mindig kérdésekkel ostromoltuk Klipunovszky osztálytanácsos urat, mindenkor a legnagyobb előzékenységgel nyújtotta a kért felvilágosításokat. Valóságos tanulmánynak nevezhetjük utunkat, s azért illőnek látnám, hogy ha mint már elnök ur meg is tette, tudniillik megköszönte ömagyságának szíves és mondhatni barátságos utmutatásait, ezt különösen jegyzőkönyvileg is kifejezzük. (Helyeslés.)

BEDŐ A. titkár. A t. közgyűlés határozata a jegyzőkönyvben is felvételik s írásban is közöltetni fog.

XVII. ELNÖK. A jegyzőkönyv hitelesítésével egy választmányi és egy rendes tag lévén megbizandó, e végett Előd József és Illés Nándor urakat kérem fel. És most fogadják összes szaktársaink köszönetemet azon kitartásért, melylyel tapasztalataikat gyarapítani iparkodtak, és semmi fáradságot nem kíméltek újabb ismereteket is sze-

rezni, melyek nem csak magoknak, hanem erdészeti egyesületünknek s egyáltalán hazánk erdészetének igen nagy hasznára válhatnak. Remélem, hogy a jövő gyűlésen még számosabban fogunk összegyűlni, mindent megteendők, a mi csak csekély erőnkben áll, hogy hazánk erdészetét emelhessük. Végül megköszönve szíves elnézésöket gyenge elnökletem iránt is, azzal zárom be az ülést, hogy virágozzék egyesületünk, éljenek az egyesület összes tagjai! (Általános éljenzés.)

Keglevich Béla,

elnök.

Scholcz Rezső,

a petrosényben tartott közgyűlés elnöke.

Eleőd Józsa,

választmányi tag.

Bedő Albert,

titkár.

Illés Nándor,

rendes tag.

Titkári jelentés az 1872. évi közgyűlésen.

Régen óhajtottam azon alkalmat, hogy az országos erdészeti egyesület közgyűlésen teendő titkári jelentéseim egyikét, a szép magyarország keleti részében a történelmi nevén Erdélynek nevezett országrész, valamelyik városában adhassam elő.

Kettős vágy fokozá keblemben ez óhajtasom teljesülésének reményét, egyik a szülőföld iránt öröklött benső szeretet, másik a szakember ama vágya, mely a nevét is erdőktől nyerő Erdély erdőségeinek állapotáról s erdészeti viszonyairól a szakismeret szövetnekével megvilágított közvetlen szemlélődés alapján kívánt tudomást szerezn. Elmondhatom ezt így tisztelt tagtársaim, mert Erdély szülötte vagyok s mint tanuló ifjúkoromban távoztam el innen anélkül, hogy tudomásul birhattam volna az itteni erdőgazdaságról, noha később életpályámul választám az erdészetet, a polgári munkásságok azon egyikét, mely a természet örök templomát diszitő a köz- s magán jóllét igen lényeges előmozdítói gyanánt tisztelhető erdeifák ápolásának s azok okszerű használatának módjait tanítja.

Mint gondtalan ifju nem egy erdőségében jártam e bérczes hazának, nem gondolva, hogy majd epedve várom az alkalmakat, melyek lehetővé teszik, hogy az akkor laicus szemmel bámult fákat, később azok tenyészeti viszonyainak értelmes megfigyelésével láthassam.

Ez alkalom most jött el, és én itt Torda nemes város körében kétszeres örömmel adhatom elő egyszerű szavakba összevont titkári jelentésemet.

Az országos erdészeti egyesület idei közgyűlését Torda városában, főképen azon czélból hívta össze, hogy ezen alkalommal az ország különböző részeiről összegyűlendő szaktársaink közvetlenül szerzett tapasztalatok alapján nyerhessenek tudomást az itteni erdőgazdasági viszonyokról.

Az erdélyi erdőségek állapotáról eddig nyilvánosságra jött általános ismertetések nyomán azok, kiknek nem volt alkalmuk Erdélyt láthatni, nem nagyon kedvező fogalmakkal bírnak; s valóban, ha rá gondolunk arra, hogy az ember természetének tulajdonához tartozik azt, a mit bővében bir kevésbé becsülni, nem lehet csodálkoznunk, azon, hogy évek során át az erdélyi erdők pusztulásáról kell hallanunk. Bővében voltak itt az erdőknek, s mert a természet ajándékából könnyen kapták, könnyen is bántak velök el.

Részemről egyébiránt megvallom, hogy a dolgot végleges és elháríthatlan veszélyt jelző sötét színben levőnek most még nem találom, mert ma az állapot még olyan, hogy ha a jó következményre vezető fordulat nem késik, akkor az erdélyi erdőgazdaság szebb jövője iránt még bizalmas reménnyel lehetünk.

Az erdélyi erdők hanyatlásának s kedvezőtlen állapotának legfőbb baja ma az, hogy azok birtokosaiban és a körükben élő népben nem él azon érdeklődés és tisztelet, melyre a nekik mindennapi segélyt nyújtó erdők érdemesek. Kimondom ezt ha netalán még félre értenének is, mert kötelességemnek tartom a helyzet mibenlétére

utalni, s mert e baj igen komoly és annyival veszedelme-
sebb, mivel éppen ott, hol az erdők iránti érdeklődés és
tisztelet hiányzik, vagy megszűnik, minden azok fenntar-
tartása és okszerű használatára tett intézkedések csak
kevés vagy éppen semmi sikerre nem vezetnek.

Avagy nem az erdők iránti érdeklődés és tisztelet
hiánya van-e ott, hol a birtokos még életében sem látta
erdejét s annak használatát pár forintnyi árért, bármely
pusztitónak kezébe dobja, vagy anélkül, hogy megfelelő
tájékoztatást szerezne a jószág és faértékesítési viszonyokról,
a közel jövő más irányban leendő alakulásáról, azok hold-
ját 5 6 vagy 10 forintért vesztegeti el, s még akkor
sem szégyenli mondani, hogy maga és családja érdekében
előnyös vásárt kötött; vagy feltalálható-e a tisztelet a
nép azon részénél, mely legelő nyelés kedvéért a legszebb
erdőrészt sem átallja hamuba dönteni, mely kecskecsor-
dákat hajt a kimélést igénylő fiatalosba, és sem ő sem
vezetői nem törődnek azzal, ha legmeredekebb hegyoldalok
sziklás talajáról a fát egészen lepusztítva, azokat veszélyt
hozó vizmosásos kopárokká változtatják.

Ezen nem éppen felvidító állapotnak kell Erdélyben
véget érni, s midőn e szerencsés fordulat időpontja bekö-
vetkezett, akkor az ország és szakközönségünk megnyerte
azon zálogot, mely az itteni erdőgazdaság felvirágzásának
biztos alapját képezi.

Szemben e kevésbé kedvező körülménnyel kifejezést
adok azon hitemnek, melylyel a várt fordulat bevezetését
már bekövetkezettnek tartom, mert Erdélyben is vannak
már tiszteletre méltó erdőbirtokosok, kik erdeikre megér-
demlett gondot fordítanak: s ezért hihetjük, hogy a jó
példa több jót hoz magával.

Az országos erdészeti egyesület az általános közóhajtás folytán szintén azért választá jelen közgyűlési működésének színhelyül Erdélyt, hogy maga is meggyőződjék az itteni erdők állapotáról s egyszersmind közrehaszon azon érdekeltség serkentésére, mely szükséges arra, hogy állandó figyelmet nyerjen oly tárgy, mely részint a kellő nem ismerés, részint indokolatlan közömbösség folytán mellőzésnek volt kitéve.

E körülmény és a mezőség éveken át hangoztatott befásításának kérdése is magyarázzák meg tisztelt tagtársak azt, hogy mi 1872. évi közgyűlésünkön itt Tordán találkozunk; szakközönségünk képviselőinek itt kellett összejönni, hogy erdőgazdaságunk emelésére irányzott működésünk ne késsék el azon vidékről, melynek népe, közigazdasági viszonya és erdeje azt élénken igénylik.

A tárgyalásra kitűzött kérdéseket kizárólag az erdélyi viszonyok köréből vettük s úgy hisszük, hogy az ezek felett kifejtett eszmecserék eléggé behatóak lesznek arra, hogy az itteni erdőbirtokosokban ha majdan olvassák, vágyat és célra törekvő kitartó akaratot keltsenek arra, hogy erdőgazdaságuknak általában véve káros és minden rendszer nélküli állapotán segítsenek.

Az eddigiekben az erdőgazdaság iránt való itteni érdeklődésről némi tájékozó fogalmat kívántam adni, magyarázatául annak, hogy miért jövénk ide, s ezt szükségesnek tartottam azért, mert magam hallottam — noha nem erdész embertől — „hát miként van az, hogy az erdészek gyűlhelyül Tordát választák? mely kérdésre az előzőkben már felelvén, kerekebb tájékozásul most még csak annyit válaszolok, hogy Torda lett találkozásunk gyűlpontja s mi innen indulunk ki arra, hogy Erdélynek

ezuttal szemlénk tárgyává tehető erdőségeiről erdélyi szaktársaink szives közreműködésével szaktapasztalatokat szerezzünk, s meggyőződünk azon korszakot alkotni hivatott berendezési munkálatok minőségéről s azok alkalmazásának mibenlétéről, melyeket az államkinestár saját szempontjából véve és magán jollétünk emelésének érdekében is az itteni államerdőkben életbe léptet.

Figyelmet kérek még a tisztelt közgyűléstől arra, hogy említési tegyek azon általunk végzett szakdolgozokról melyeket Pesten mult évi Deczember hóban tartott közgyűlésünk óta tehát a lefolyt 8 hónap alatt végeztünk.

Ez évben az egyesület közreműködését különösebben a bécsi világkiállítás ügye vette igénybe.

A kiállítás tárgyában tett egyleti működésről részletesebb megemlékezést feleslegesnek tartok azért, mert t. tagtársaink a lapokból e felől kétség kívül kellően vannak tájékozva s mint tényt csupán csak annyit említek meg, hogy az egyesület a hazai erdészeti kiállítás minél sikeresebb eszközlése végett egy szakröpiratot adott ki s ezt mint a kiállítás felől adó részletes tájékoztatást minden nevezetesebb erdőbirtokosnak megküldte.

Erdőgazdasági ügyben véleményt adtunk, Bazin sz. kir. városnak az ottani erdők rendezését tárgyazó mű felett, továbbá Gyöngyös városának erdőkezelési szabályzata felett.

Kisebb és jelentésünk keretébe nem vonható tájékozással szolgáltunk egy és más erdőirtokosnak vagy szaktársunknak.

Az erdészeti szakoktatás ügyéről a közelebb lefolyt időből azon örvendetes körülményt említem meg, hogy a selmeczi academiánál ujabban egy ezer forintos ösztöndíj

alapítottatott, mely összeggel ezután évenként egy-egy fiatal szaktársunk az erdészet egyik vagy másik ágában szélesebb körű kiképztetés végett külföldre fog küldetni.

Jelentésemnek feladata lévén a hazai erdőségeket illető intézményekről megemlékezni, fel kell említenem azt hogy ez évben hirdettetett ki az alkotmányos uton hozott vadászati törvény s hogy annak alapelve ugyanaz, mely az egyesületünk utján szerkesztett törvényjavaslaté volt, noha egyes részeiben attól eltéréseket tartalmaz még is hisszük, hogy a vadászati viszonyok eddigi rendezetlenségének véget vet.

Meghozatott az urbéri viszonyokat, és így az erdei szolgalmak megváltását szabályozó törvény is.

A vadászati törvény az 1872. évi VI., az urbéri pedig az 1871. évi LIII. törv.-cikket képezi.

Lehetne még egy másik törvény is, melyet valamennyi erdész és erdőbirtokos élénken várnak, s melynek hiányát az ország naponként ezerekre minő károkkal fizeti meg; ezt illetőleg azonban nem vagyok azon szerencsés helyzetben hogy elmondhassam: „van már erdőtörvényünk“ s ez annyival sajnosabb, mert tisztelt tagtársaim tudomása szerint már évek óta van kész törvényjavaslat, de ez a képviselőháznak még eddig elő nem terjesztetett.

Az egyesület az erdőtörvény mielőbbi megalkotása végett maga részéről mindazt megtette, mi módjában állott s hiszem, hogy jelen közgyűlésünk sem mulasztja el e feletti nyilatkozatának kifejezést adni.

Egyesületünk vagyoni állapotát a pénztári tudósítás mutatja s itt tagjaink számáról emlékezem meg.

Van az egyletnek 3 pártoló és 8 tiszteletbeli tagja, 276 alapító és 442 évdijas, összesen tehát 729 tagja.

Ujabb alapítványokat tettek ez évben az egyesület számára : Hoffmann Antal 200 ft, Takács Ferencz, Hirsch István, Uray Bódog, Weiss Ferencz, Ghyczy Emil külön külön 100 frt.

Évdijas tagok lettek : Göcz Károly, Krausz Nándor, Zemlicska Ferencz, Kovács Sándor, Ebner Sándor, Hubay Sándor, Decani Ernő és Ehrenhelms Ágoston.

Végül jelentésem bezárása előtt kifejezést adok azon hő óhajtásomnak, mellyel kívánom, hogy Tordán megkezdendő működésünk s annak következményei oly emléket és kapcsot alkossanak tisztelt házigazdáink és szak társaink között, melynek legüdvösebb és örökre állandó becses emléke a mezőség fahiányának megszünthe s az erdélyi erdőségek gazdaságának biztos alapokon nyugvó felvirágzása legyen.

Bedő Albert.

Egyesületi közlemények.

I. Homokkötési ügy.

Jegyzőkönyv, mely az Országos Erdészeti-egyesület kebeléből az alföldi erdősítés ügyében Mlgs. Major Pál elnöke alatt Divald Adolf, Luczenbacher Pál, Scholcz Rezső és Bedő Albert tagtársak személyeiben kiküldött bizottságnak 1871. évi január-hó 7-én tartott üléséről az alábbiak szerint felvétellett:

Elnök felhívására Bedő A. együleti titkár előadja, hogy a múlt évi december-hó 18-án tartott választmányi ülésben Luczenbacher Pál és Illés Nándor tagtársak részéről az alföldi erdősítés ügyében bejelentett és véleményezés végett ezen bizottságnak kiadott indítványok következők.

I. Luczenbacher P. tagtárs, azon czélból, hogy a homokkötés üdvös és sürgős munkájának általánosabb megkedveltetésére az egyesület saját részéről való kezdeményezéssel adhasson gyakorlati példát, indítványozza: az Országos Erdészeti-egyesület vásároljon futóhomok által borított s egy tagban 500—1000 holdra terjedő földbirtokot, azt erdősítse be és az erdősülés sikerülte után adja el.

II. Illés N. tagtárs a magyar alföld erdősítése ügyében, megemlítvén az erdészeti vándor előadások netaláni megkísérlését indítványozza;

a) „hasson arra az Országos Erdészeti-egyesület, hogy ügyes szakember küldessék ki az alföld tanulmányozására az erdősítés és homokkötés érdekében, és ennek tétessék kötelességévé az, hogy tanulmányai eredményét

írásban benyujtsa, viszont pedig biztosítsák ezen munkának kiadása és terjesztése“ ;

b) „hasson arra az Országos Erdészeti-egyesület, hogy az alföld szívében e célra kísérleti állomás alapítsák ügyes erdőtenyésztő vezetése alatt.“

Elnök: Mielőtt a bizottság az előadott indítványok tüzetesebb vitásába bocsátkoznék, a javaslatok tárgyaltabb tárgyalhatása végett tudomásra hozza, hogy a m. k. földmívelési ministeriumnál az alföldi erdészeti viszonyok tanulmányozása s ezzel kapcsolatban az ottani befásítás iránt is, a jelen viszonyok szerint kivihető intézkedés folyamatban van, s hogy ehhez képest a kormány által egy erdészeti szakember fog alkalmaztatni, kinek feladata leend:

Pest-, Békés-, Csanád-, Csongrád-, Bácsme gyékben és a Kunságban, a talaj és égalji viszonyok gondos tanulmányozása, az említett vidékek erdősítésére alkalmas fánemek természetének és tenyészeti kellékeinek tapasztalati kipróbálása, s a nép számára erdészeti ügyekben különösen az erdősítési munkaidőben helyi szemle alapján adandó utmutatások.

A bizottság a földmívelési ministerium előbbi intézkedését az alföldi erdészeti viszonyok tanulmányozására és az erdészeti ismeretek ottani közvetlen terjesztésére, a jelen körülmények között elégségesnek ismervén, Illés N. tagtárs indítványának bővebb tárgyalását nem tartja szükségesnek, minélfogva áttér Luczenbacher P. tagtárs azon indítványára, melyszerint az egyesület által futóhomok terület lenne vásárlandó, beerdősítendő és ezután eladandó.

Ezen indítvány több oldalú megvitatása után a bizottság tekintettel arra, hogy a hazánkban lévő futóhomok

területeknek állandóan termőképes talajjá való változtatását a közügy és egyes polgárok érdeke is sürgősen igénylik, hogy annak általános eszközlésére és megkedveltetésére igen előnyös hatással lehet a meggyőző eredményt felmutatható egyesületi példa: abban állapodik meg, hogy az egyesület igazgató választmányának az indítványba hozott homokterület vásárlást és illetőleg erdősítést a következők szerint ajánlani fogja.

A folyó évben megtartandó közgyűlés jóváhagyásának fentartásával vásároltassék 500—1200 holdnyi futóhomok terület egy tagban, s az 6 év múlva illetőleg a sikerült beerdősítés után a termelt fával együtt adassék el.

Hogy a homokterületek tulajdonosai az eladásra annál hajlandóbbak legyenek, biztosítsanak arról, hogy akkor, midőn az egyesület a befásított erdőterületet eladja egyenlő vásári feltételek mellett a megvételre elsőségi joggal birandnak, avagy a szükséges terület megvétele fogantatassék olyképen, hogy abból az egylet által eszközendő későbbi eladás alkalmával egyhatod rész például 100—200 hold, a most eladó tulajdonos birtokába beerdősítve szálljon vissza.

A m. k. pénzügyministerium kéressék meg, hogy a vásárlandó futóhomok területre, tekintve annak hasznát nem adó állapotát és azt, hogy a célba vett erdősítés a termő tehát adóképes talaj szaporítását célozza, adómentességet adjon.

A megvásárlandott erdőterület befásításának eszközlésére és közvetlen felügyeletére nyilvános pályázat útján a nyugalmi állapotban lévő, de a fennforgóhoz hasonló könnyebb szolgálatra alkalmas erdészek közül ideiglenesen 400 forint évi tiszteletdíj mellett, szabad lakás és a vásár-

landó erdőterület minőségéhez képest házikert élvezetével megfelelő szakember alkalmaztassék, s ennek segítségével a körülmények szerint kiszabandó díjjal erdőítési munkálatokra és erdőőri szolgálatra használandó szolga adassék.

Coburg herceg ő fenségének jószágigazgatósága kéréssek meg, hogy a vásárolt erdőterületen eszközöndő erdőítéshez a szükséges dugványokat a vacsi pusztán lévő erdőkből az egyesület számára ingyen szolgáltatassa ki.

A mi a vásárlásra szükséges pénzerőt illeti a bizottság örömmel kívánja az igazgató választmány tudomására hozni, hogy Luczenbacher P. tagtárs, kívánat esetére késznek nyilatkozott a szükséges összeget 5⁰/₀-os kamattal mellet az egyesület számára a vásárolt erdőterület eladásáig előlegezni.

Végül Bedő A. egyleti titkár megbizatik, hogy a bizottság fennebbi javaslatának értelmében szükségessé válándó írásbeli intézmények tervezeteit, a folyó hó 14-én tartandó választmányi ülésnek további tárgyalás végett mutassa be.

Kelt, mint fent.

A választmány a bizottság e véleményét elfogadván, az annak értelmében szükségelt intézkedések megtétettek, az eredmény azonban a várákozásnak nem felelt meg; valamint az eszközölt helyi szemle alapján azon homokterület sem volt elfogadható, melyet Festetich Pál gróf a február-hó 27-én tartott választmányi ülésen a természetben lévönél sokkal nagyobb 1000 holdnyi nagyságban jelölt meg és ingyen felajánlt.

Az adómentesítés ügyében a pénzügy- ministerhez intézett felirat.

Nagyméltóságú minister ur !

Az Országos Erdészeti-egyesület a hazánkban terjedő futóhomok megkötésének példaadás által való általánosabb megkedveltetése céljából 500—1200 holdnyi futóhomok területet fog vásárolni, s azt beerdősíteni szándékozik.

Tekintve azt, hogy a futóhomok területeknek állandóan termőképes talajjá való tételét, úgy az egyes polgárok mint a közügy érdeke is sürgősen igénylik, hogy annak általános megkedveltetésére a meggyőző eredményt felmutatható egyesületi példa igen előnyös hatással lehet, hogy az egyesület a jelenleg hasznot nem adó terméketlen földbirtoknak beerdősítése által, a termő tehát adóképes talaj szaporítását célozza, hogy a birtok megvásárlására és beerdősítésére szükséges tőkének kamatját az egyesület nagy áldozat mellett kénytelen hosszú ideig nélkülözni, hogy a beerdősítés által gazdasági művelésre alkalmassá tett terméketlen földterületek számára a földadó ügyében jelenleg fennálló pénzügyi szabályok 93. §-a adóelengedést biztosít, hogy a földadó telekzet kiigazítása ügyében Nagyméltóságod által országgyűlés elé terjesztett törvényjavaslat 5-ik §-ában 30—60 évi adóelengedés van kitűzve, s hogy a köztudomásra jutott erdőtörvényjavaslat is adóelengedést helyez kilátásba: van szerencsénk Nagyméltóságodat mély tisztelettel megkérni, miszerint az Országos Erdészeti-egyesület által beerdősítés céljából vásárlandó futóhomok terü-

letre, melynek nagyságát és hollétét a foganatosítandott megvásárlás után kegyes tudomásra hozandjuk, 30 évi adómentességet adni, valamint azon átruházási illetéket is, mely a kérdésben forgó terület megvétele, illetőleg eladása iránt kötendő szerződésekre esnék, kegyes figyelemre méltatva, egyesületünknek a közjó érdekében kitűzött szándékát, elengedni méltóztatnék.

Az országos erdészeti egyesület nevében.

Budán, január-hó 1871.

Az előbbi felíratra adott válasz.

Az Országos Erdészeti-egyesületnek Budán.

Folyó évi január 25-én 38. sz. a. kelt iratának elintézéséül, mélyszerint 500—1200 cat. holdnyi futóhomokterület megvásárlása s annak beerdősítése szándékolatik, az országos erdészeti egyesület részéről, kénytelen vagyok kijelenteni, hogy hatáskörömön kívül esik, ezen területre nézve, melynek megvásárlása még nem is vált tényné, a szorgalmazott 30 évi földadómentesség elnyerése iránt biztosítást adni, minthogy e részben az 1868. évi XXV. t. cz. 7., s a földadóra vonatkozó törvényesített szabályok 93. szakaszainak rendelkezései még mindig érvényben s mérvadók lévén; nemkülönbén a törvényhozás netáni újabb intézkedéseire való hivatkozás időelőttinek mutatkozván, erre tekintettel nem lehetek, s egyáltalában oly ügyben, mely mint a fennevezett, minden irányban még nincs befejezve, adómentesség engedélyezése iránt döntő határozatot nem hozhatok.

Mi továbbá a kérelem azon részét illeti, hogy azon átruházási illeték is, mely a kérdésben forgó terület megvétele, illetőleg eladása iránt kötendő szerződésekre esnék, elengedtessek, sajnálattal ki kell nyilatkoztatnom, hogy ily elengedés a fennálló törvényekbe ütköztvén, szintén nem vagyok azon helyzetben, hogy ezen kérelmet teljességgel sithessem.

Egyébiránt szabadságában álland az országos erdészeti egyesületnek, ha s mennyiben ezen adásvevési üzlet létrejövend, a szabályszerűleg járó illeték befizetésére nézve, kellőleg felszerelt, külön folyamodvány benyújtása mellett könnyítéseket szorgalmazni.

Budán, 1871.

Kerkapoly, m. k.

II. A faburkolat alkalmazása tárgyában.

Mélyen Tisztelt Közmunka-Tanács!

Luczenbacher Pál tagtársunk Amerikában szerzett tapasztalata alapján az Országos Erdészeti-Egyesület igazgató választmányához intézett és hiteles másolatban ide mellékelte előterjesztésével az utczai kövezetek helyett alkalmas amerikai fenyőfaburkolatnak rövid leírását adja s azok célszerűségét mutatja ki. Tekintve azon rendkívüli előnyöket, melyek az Amerikában czélszerűnek ismert rendszernek hazánkban netalán lehető alkalmazása esetében ugy a középitészet, mint az erdőgazdaság terén, egyfelől az olcsóbb építés és másfelől a sok helyt heverő faanyag termés értékesítése által várhatók lesznek, az Országos Erdészeti-Egyesület igazgató választmánya, figyelemmel a Buda-Pesten közelebbről fogatosítandó középitkezésekre, nem késhetik

a fennebb említett tagtárs által közvetlen tanulmányozás alapján czélszerűnek ismert fenyőburkolatokat, a mélyen tisztelt közmunkatanács figyelmébe ajánlani és kérni, miszerint a mellékelt ügyiratban leirt burkolati rendszernek hazánkban lehető alkalmazhatósága iránt meggyőződést szerezni, s e részben teendő becses intézkedéseiről egyesületünket értesíteni méltóztatnék.

Az országos erdészeti egyesület nevében
Budán, 1871.

Az előbbi ügyirat melléklete.

Az Országos Erdészeti Egyesület tisztelt választmányához.

Folyó deczemberhó 18-án tartott választmányi ülés alkalmával, rövid vázlatban az utczai kövezetek helyett az amerikai fenyőfaburkolatok behozatalának czélszerűségét hozván javaslatba a tisztelt választmány felhívása következtében erre vonatkozólag tett észleléseimet ime bővebben van szerencsém előadni:

Amerika több városaiban már sok év előtt történtek az utczák faburkolataival kísérletek, s az eddigi kedvező eredmények mindinkább felösmertetvén ujabban számos nagyobb városok, de különösen a rendkívüli fejlődésben lévő Chicago városában ezen burkolatok legnagyobb mérvben foganatosíttatnak, sőt sok helyen a kész kövezetek felszedetvén, ezek helyébe is fenyőfaburkolatok rakatnak le, mert ugy czélszerűség mint költség kiméltési tekintetből előnyösebbnek lettek beösmérve.

Az ilyenmü burkolatok 8—10 hüvelknyi vastagságu tömött homokrétegre, mely egy hüvelk vastagságu deszkával leborittatik rakatnak le, — ez alap gyanánt szolgál, melyre 3" vastagságu fenyőforstokból 6" magasságu szelvényekre fűrészelve a burkolat oly formán állítatik fel, hogy minden ily 3" réteg között egy hüvelknyi hézag marad, mely kátrány és kavics keverékkel beöntetik; s midőn ez megtörtént a burkolat egész felszine vékonyabb kátrány és homok folyadékkal áthuzatik, mely később áthengereztetvén, a lágy fa porusaiba a homokrészek benyomatván ez által az egész faburkolat vizellenes tömeget képez, s czélszerűségre nézve felülmul minden eddig ösmeretes kövezeteket — a tisztántartási költségek nevezetesen kevesebbek, javítások éveken át az ilyenmü burkolatoknál elő nem fordulnak s a 10 évig használatban levőket is még, daczára a roppant forgalomnak, elég jó karban találtam.

Chicago roppant belterjedelmén kívül, a várostól minden irányba elvezető utak több ang. m. távolságra is, mindenütt ily módon készítettnek; — nagy érdekeltségem mellett, ott tartózkodásom ideje alatt a munkálatok folyamát naponként megszemléltem, s alkalmam volt az e munkálatok vezérletével megbizott városi másod mérnökkel Hirsch urral megösmernedni, kinek előzékeny szivesége által az e munkálatokra vonatkozó részletes költségvetést is megszereztem — helyi viszonyaink, anyag-áraink, és munkabéreik mellett e költségvetés alapján egynéyszögöl hasonnemü fenyőfaburkolat 16—18. o. é. forintba fogna kerülni.

Ösmerve kövezeteink költséges voltát, azok gyakóri javítási szükségeit, helyén látom a faburkolatok czélszerű-

ségét azon körök figyelmébe ajánltnai, melyek hivatva vannak Budapest átalakítási eszméjét megtestesíteni.

Midőn ezeket a. t. választmánynyal van szerencsém közleni, egész tisztelettel maradok

Szobon, 1870. december 20-án.

A t. választmány

alázatos szolgálja

Luczenbacher Pál.

A fenyőfaburkolat kísérleti alkalmazása Budapest egyik legjártabb helyén Budán a lánchid és alagut közötti utrészen megtörtént.

III. Az egyleti házépítés ügyében.

Mélyen Tisztelt Közmunka-Tanács!

Az Országos Erdészeti-egyesület arról értesült, hogy a Pesten létesítendő sugár-ut mentében kisajátított telkek már beosztvák s nem sokára eladásra is bocsáttatnak.

Egyesületünk, mely a t. közmunka-tanács tudomása szerint is a hazai erdészet ügyében közgazdaságunk egyik legkiválóbb ágát szolgálja, — működési helyiségéül, hivatalnokai elszállásolására, könyvtárának és szakgyűjteményeinek czélszerű és a közhasználat igényeinek megfelelő elhelyezhetésére állandó lakházzal kíván birni, másfelől pedig közgyűlésileg is elhatározta pénzbeli tőkét az egylet anyagi jövőjének lehető biztosíthatása végett ingatlanba fektetni.

Az ezen határozat keresztülvitelére felhatalmazott igazgatóság körében legujabban azon eszme merült fel, hogy az egyesület részére a sugár-ut jobboldalán lévő azon telkekből, melyeken a lakházak hallomás szerint kerti környezet fenntartásával lennének felépítendők az ugynevezett octo-gonban vagy annak közvetlen közelében egy 300—400 négyszögölnyi telek örök-áron volna megszerzendő s azon az építkezés haladéktalanul foganatosítandó.

Tekintve azt, hogy az egyesület vagyonának ingatlanban való elhelyezését az egyleti közgyűlés határozatilag kimondotta, hogy ezen az egyesület érdekét biztosító határozatnak kivitele aként van korlátolva hogy a telek és háznak megszerzése az egylet által ily célra szánt tőkének határát meg nem haladhatja, hogy azon esetben ha most felmerült és a közérdek szempontjából is legcélszerűbbnek ismerhető tervünknek létesítése tulságosan terhelő költséggel járna, akkor attól elállani kénytelenítve a város más részében kellene valamely megfelelő telket keresnünk: mély tisztelettel kérjük a t. közmunka-tanácsot miszerint az Országos Erdészeti-egyesület számára a fennebb megjelölt helyen az előbb megírt nagyságu telket oly áron a melyen az kisajátítatott eladni s a vételárnak kamatos törlesztéssel való lefizetését engedni méltóztatnék.

Egyesületünk jól tudja azt, hogy az általa hazafiu bizalommal kért engedmények olyanok, melyekben magánvevők alig részesülhetnek, mindazon által legjobb reménnyel van az iránt, hogy a t. közmunkatanács figyelemmel arra, miszerint egyesületünk nem magánvevő, hogy az építkezést késedelem nélkül megkezdji és mielőbb befejezi hogy az általa felállítandó középület külalak tekintetében

is olyan leendő, a mint ez egy országos közintézet tekintélyével összeegyeztethető, hogy az épület körül fenntartandó kert úgy a szépzészet kellékeinek mint az egyesület céljainak megfelelőleg aként fog berendeztetni és kezeltetni, hogy az, bár kisebb terjedelemben, de a közvagyon egyik becses tárgyát képezze, hogy az erdészeti egyesület minden jövedelmét tudományos czélokra, nevezetesen a hazai földmivelés körében elsőrendű hivatással bíró erdőgazdaság fejlesztésére s az erdészeti ismereteknek mind az irodalom mind a gyakorlati élet útján való terjesztésére fordítja, hogy egy az ország anyagi jóllétének emelését minden anyagi nyeresemény nélkül szolgáló országos közintézet, a méltányos támogatásra érdemes lehet és igényt is tarthat, a fennebb előadott kérelmet óhajtott értelemben fogja elintézni s minket a további teendők megállapítása végett ebbeli határozatáról mielőbb értesítend.

Az orsz. Erdészeti egyesület nevében és megbízásából.

Budán, augusztushó 9-én 1871.

V á l a s z.

Tisztelt Elnökség!

Hivatkozással f. év augusztus hó 9-én 264. szám alatt kelt megkeresésére, értesítjük a tisztelt Elnökséget, hogy a fővárosi közmunkák tanácsa, azon szándékáról, miszerint a főközlekedési sugárut vonalába építeni akar, örömmel értesült s hogy benyújtott kérvénye előjegyeztet-

vén, az a háztelkek újból eszközözlendő felosztása után lehetőleg figyelembe fog vétetni.

Kelt Budán, a fővárosi közmunkák tanácsa 1871. augusztus 24-én tartott üléséből.

alelnök ur helyett

Dr. Ország Sándor.

A közmunkatanács a telekeladás ügyében újabban megkeresetvén, az egyesület ebbeli levelére következő választ adta.

Fővárosi közmunkák tanácsa 1510 sz.

Tisztelt Elnökség!

Hivatkozással f. é. július hó 15-én 205 sz. a kelt becses levelére, van szerencsénk értesíteni, hogy mi az egész sugárut vonalának kiépítésére nézve — miként erről hirlapi értesítés folytán, bizonyára a t. egyesület is tudomással bir — a m. municipalis hitelintézettel lépván szerződésre, nem vagyunk azon szerencsés helyzetben, miszerint a fent tisztelt egyesület kérelmének az általunk is ohajtott kedvező eredményt, közvetlenül biztosithassuk, mert a vállalkozó intézet és közöttünk létre jött szerződésben csakis a váczi- és sugárut sarkán tervezett magyar színház telke iránt sikerült kedvezőbb feltételeket fenntartani.

Kedves kötelességünknek tartottuk mindazonáltal a t. egyesület kérvényét jelen sorainkkal egyidejűleg a nevezett vállalkozó társulat figyelmébe a legmelegebben ajánlani s megvagyunk győződve, hogy a t. egyesületnek,

a vállalkozó társulattal szemben is, a legkedvezőbb föltételeket biztosítani sikerülend.

Fölkérjük ennélfogva a fennt czimzett egyesület tisztelt Elnökségét, miszerint a hivatkozott átiratban érintett telkek megvétele iránt, közvetlenül a m. municipalis hitelintézet igazgatóságához fordulni sziveskedjék.

Kelt Budán, 1872. július 23-án.

Szápáry Géza,
alelnök.

Ország Sándor.

Mélyen tisztelt Igazgatóság!

Az Országos Erdészeti-egyesület mult év augusztus-hó 9-én 264. sz. a. kelt iratával az iránt kereste meg a fővárosi közmunka tanácsot, hogy az egyletünk számára a sugárut jobb oldalán lévő telkek egyikéből az ugynevezett octo-gonban, vagy annak közvetlen közelében egy 300 — 400 négyszögölnyi telket oly áron a melyen az kisajátítatott, eladna, s a vételárnak kamatos törlesztéssel való lefizetését engedné.

A közmunkatanács mult évi 1640. sz. a. egyesületünknek adott válaszában kifejezván a feletti örömét, hogy a sugárut vonalában kívánunk építeni, arról értesített, hogy kérvényünk előjegyeztetett és a háztelkek újból eszközlendő felosztása után lehetőleg figyelembe fog vétetni.

Később, midőn f. évi július-hóban 205. sz. a. kelt iratunkkal és folyó hó 20-án tartandó közgyűlésünk alkalmából, a közmunkatanácsot előbbi kérésünk feletti hatá-

rozat hozatala végett ismételve megkerestük, a t. tanács idei 1310. számú ügyiratával minket arról értesített, hogy a sugárut egész vonalának kiépítésére nézve a m. municipalis hitelintézettel már szerződés kötöttvén, kérvényünk teljesítését közvetlenül nem biztosíthatja, azonban az e tárgyra vonatkozó iratokat egyidejűleg a vállalkozó társulatnak a legmelegebb ajánlással tette át, s meg van győződve, hogy egyesületünk a m. municipalis hitelintézettel szemben is a fenforgó ügyben a legkedvezőbb feltételeket nyerendi.

Azon kötelességünkéből kifolyólag, melyszerint folyó hó 20-án Tordán (Erdélyben) tartandó közgyűlésünknek az egyesület számára veendő telek és az arra való házépítési ügynek mibenléte és kivitele felől tüzetesen tájékozó jelentést kell tennünk, hazafiui tisztelettel kérjük a m. t. igazgatóságot, miszerint sziveskednék a közmunkatanács által ajánlólag áttett és ott részletesebben is indokolt fennebbi kérelmünket jelen beadványunkkal egyidejűleg és a mához legközelebb tartandó ülésben tárgyalás alá venni, s azt 1-ör tekintettel arra, hogy egyesületünk a hazai erdészet ügyében közgazdaságunk egyik legkiválóbb ágát szolgáló országos közintézet és mindenekfelett magyar társulat, mely nem nyereszkezik, hanem az erdőgazdaság tudományos és gyakorlati terén szolgálja a hazát és a magyar ügyet, s mint ilyent méltán megilletné egy diszes helyen álló épület; 2-or hogy egy ily épület a fővárosnak és az országnak egyaránt díszére lenne, s a nemzeti közvagyon egyik becses tárgyát képezné és 3-or, hogy nem csak a vétel, de az építkezési üzletet is a t. igazgatósággal kívánjuk megkötni, kedvező értelemben elintézni s a hozandó és részünkről hazafiui bizalommal várt határozatot egyesületünk alulírt elnökével, figyelemmel a közgyűlésünkig

még hátralévő párnapos időre rövid uton lehető legegység közölni.

Az Országos Erdészeti-egyesület igazgató választmányának nevében.

Budán, augusztus-hó 15-én 1872.

A magyar municipalis bank válasza.

Tekintetes igazgató választmány!

A nagytekintetű fővárosi közmunkák tanácsa folyó évi július 23-án 1510. sz. a. kelt átiratában már is közölvén velünk a t. egyesület azon szándékát, melyszerint a sugárut mentében egy 300—400 □ ölnyi terület megszerzését óhajtja, és ennek átengedését a kisajátítási ár és kamatának megtérítése mellett kéri, f. aug. 15-én hozánk intézett becses levelükből értesülünk arról is, hogy a sugáruti nyolczszögön vagy annak tájékán óhajt a t. egyesület építeni.

A hazai közczélra szánt épület a sugárutnak csakis diszére válhatván, igyekezni fogunk a kívánt terület megszerzésére nézve lehető kedvező feltételeket szabni, mindamelllett azonban szabad kezlet kell tartanunk még ugy a hely kijelölésére, mint az ár meghatározására nézve, miután a kisajátítások még be nem fejeztetvén, az egyes telkek költségei meg nem állapíthatók.

Pesten, 1872. aug. 16-án.

Kiváló tisztelettel maradván:

Hodossy.

Lechner.

Egyesületi vélemény a Bazin város erdők ügyében.

Nagyméltóságu földmívelési Minister Ur!

A mult évi 12.876. szám alatt kelt becses intézmény folytán Bazin város erdeinek üzemrendezési munkálatára az Országos Erdészeti-egyesület véleményét következőben van szerencsénk előadni :

Az egész munkálaton látszik, hogy annak készítője gyakorlati tapintattal és helyesen fogta fel Bazin városának az erdőrendezés által elérni kívánt céljait, s ezeknek megfelelőleg törekedett munkálatát úgy a mint képes volt elkészíteni. A kitűzött cél tisztán állott előtte, ámde nem rendelkezvén az erdőrendezési szakban a szükséges elméleti és gyakorlati ismeretekkel, inkább csak tapogatódzva, nem ismerve a tudomány által ez irányban rég megállapított utakat, úgy járt el, mint a naturalista, ki jeles tehetség mellett is a kezdetlegesség fokán alig bir fölülelemelkedni.

Az erdőüzem alapelveinek megállapításánál döntők : a birtokos célja és szükséglete, az erdőgazdaság szabadságát korlátozó törvények vagy rendeletek, továbbá az előforduló fanemek s azon tér, a melyet ezek elfoglalnak, végre a termőhelyi viszonyok.

A városnak mint erkölcsi személynek főczélja az, hogy a községet erdőterületéhez képest tüzi- és épületfával tartósan ellássa. Az erdőgazdaság első alapelve tehát a tartamos üzem, mely az államfelügyelet alatt álló

községi erdőkre nézve a törvény által is szabályul van kitűzve. Ezen elv ellen a szóban lévő munkálat szerkesztője csak a fenyűállabokra nézve vétett, melyeket szünetelő üzemben kívánna kezelni. Ez csak oda magyarázható, hogy az erdőrendező ezen állabokkal nem tudott mit csinálni, mivel azok felfogása szerint sem a bükkesek, sem a tölgyesek rendes vágássorába nem illettek, s azoknak ezek közé való beosztása által nem akarta azon eshetőséget előidézni, hogy majd azon években, midőn a fenyűállabok kerülnek vágás alá, a tölgy- vagy bükkvágások szüneteljenek; ezt azonban mint később lesz szerencsénk felemlíteni, másként s a tartamos üzem fenntartása mellett is ki lehet kerülni, sőt még a község-céljaira nézve előnyösen fellehet használni.

A városnak nem csak tüzi, hanem épületi fára is van tartósan szüksége. A bazini erdőkben előforduló fa-nemek s ezeknek területi kiterjedése és szerencsés csoportulása ezen cél elérését igen elősegítik. Az állabok egyik és nagyobb csoportját, a tűzifaszükséglet fedezésére szolgáló bükkesek képezik; a másik kisebb csoport bükkal elegyes tölgyesekből és néhány holdnyi tisztá fenyvesekből áll. Az utóbbi csoportnak természetes rendeltetése, hogy épületi és szerszámfát szolgáltatasson.

Ezen két állabcsoportot tehát lehetőleg a természetes határvonalak megtartása mellett két külön üzemetestre (Betriebsklasse) kellene osztani. Ezek elseje *A* magába foglalandja a bükkeseket, másika *B* pedig a bükkal elegyes és tiszta tölgyeseket, valamint a fenyveseket.

Bazin városa erdőmestere az egész erdőt egy üzemmé foglalta össze, de tisztán állván előtte a cél, hogy

évenként a fanemek tömegarányához képest évenként úgy a bükkből, mint a tölgyből is kell vágni, de nem ismervén az utat és módot, melyen ehhez rendszeresen jutni lehet, hogy a két fanemet egy kalap alá hozhassa, úgy segített magán, hogy mind a kettőre nézve egyenlő fordát állapított meg, s azután ehhez képest mindkét fanem vágható állabaira nézve az első korszakra terjedő külön vágástervet készített. Általános üzemtervet nem állított, de nem is állíthatott volna fel, mert az elvben, ámbár öntudatlanul képzett két üzemtestet egy vágássorba és üzemtervbe összefoglalni nem lehet. Általános üzemterv nélkül azonban lehetlen meggyőződést szerezni arról, hogy a forda minden korszakā fedezve lesz-e, annak idején vágható állabokkal, s hogy eként az erdőgazdaság előbb kitűzött főelve a tartamosság biztosítva van-e. Ennek folytán az *A* és *B* üzemtestekre nézve külön általános üzemtervek (Genereller-Betriebsplan) lennének készítendőek.

Mindkét üzemtest szálerdőüzemben lenne kezelendő, minthogy ezen üzemmódot úgy a fanemek, mint a szükségletnek két irányban való fődözése föltétlenül követelik.

Az *A* üzemtestre nézve 100 éves, a *B*-re nézve pedig 120 éves forda lenne megállapítandó, mert a bükkesek 100 éves korukban bírnak legnagyobb átlagnövedékkel, a tölgyesek pedig 120 éves korukban növekvésük tetőpontjához közeledve, kellő mennyiségben képesek már oly nagyobb méretű épületi és szerszámfát szolgáltatni, mint a milyenre tapasztalat szerint rendesen szükség van.

Á lucz- és jegenyefenyű állabocskák 80 éves korukban kerülnének szálalva vágás alá, míg az erdeifenyő-állabok 60 éves korukban volnának letarolandók.

A korosztályok s ezekkel a használati korszakok szokás szerint egyenként 20 évet foglalnának magukban, nem pedig 25 évet, mert ezzel például a 120 éves fordá jól nem is osztható, de mert a korszak fele sem ád egész éveket.

Az általános üzemterv felállításánál a fenyvesek az egyes korszakokba úgy sorolandók be, hogy vágathási koruknak megfelelőleg körülbelül 80, illetőleg 60 éves korukban kerüljenek vágás alá. Ennélfogva a III.₃. lucz- és XV.₅. jegenyefenyő állabok a III. korszak második felébe lennének beosztandók, s itt 5—6 éven át részint az állabok csekély terjedelme, részint pedig a természetes uton való felújítás végett, kihasználандók. A XVI.₅. erdeifenyő állab a II.-dik korszak 2.-dik felébe, a XIX.₄ pedig a körülmények szerint vagy a II. korszak második, vagy pedig a III. korszak első felébe lenne felveendő s 8—12 év alatt évenként egy-egy holdnyi területtel letarolandó. Magától értetik, hogy a korszak azon éveiben midőn fenyők vágatnak, az évi hozam kiegészítésére szükséges épületfa tömegeket a tölgyesek szolgáltatandják.

Az előbbieken javasolt két külön üzemtestnek megállapításából következik, hogy mindenikre nézve külön térkimutatás, állableírás, korosztálytáblázat, általános üzem-, vágás-, ertési és áterdölési terv készítendő.

A mennyire a kéznél lévő adatokból lehetett, a térkép is vizsgálat alá vétetett, s hét osztág tértartalma kísérletkép kiszámított. A kiszámított tértartalmak azonban az erdőrendező által a térkimutatásban kimutatott tértartalmaktól 8—75 százalékkal, tehát annyira térnek el, hogy legalább az itt fekvő térképet teljesen használhatlannak kell nyilatkoztatni. Azt megállapítani, hogy valjon

csak ezen térkép, mely állítólag a 40-es mértékben készített eredetinek 80-as másolata hiányos-e, azért, mert talán a 80-as mértékre való áttétel csak szemmérték szerint történt, vagy pedig hogy az eredeti sem helyes, azt itt eldönteni nem lehet, mert arról csak a térképnek rendszeres authenticatioja által lehetne meggyőződést szerezni, s e tekintetben jó lenne Bazin városát arra figyelmeltetni, hogy mindenek előtt szükséges lenne az erdőrendezés alapjául szolgáló eredeti térképet valamely avatott mérnök által a helyszínen eszközöndő utánmérések útján hitelesíttetni.

Budán, 1872.

Az országos erdészeti egyesület 1872. évi közgyűlése Erdélyben.

Az orsz. erdészeti egyesület ez idei közgyűlése a szó teljes értelmében vándorgyűlés volt: Tordán nyitott meg, Petrozsényben záratott be.

Torda nem valami erdődus vidék közepén fekvő város, melynek erdőgazdasága s jelenlegi fakereskedése az egyesület tagjai számára rendkívül és nagy mértékben tanulságosat szolgáltatathatna, mindazáltal czélszerű volt itt gyűlésezni az egyletnek, mert az elerdőtlenült vidék birtokosaira buzditólag hatni, azokat tanítani egyik kötelessége. Azonkívül a város alatt elfolyó Aranyos a legközelebbi jövőben nagyszerű fakereskedés pályájává alakítják a kir. kincstár által; ezen százezrekbe kerülő munkákat megtekinteni és azokfölött véleményt nyilvánítani senki sem lehetett inkább hivatva, mint az orsz. erdészeti egyesület.

A mint ki vannak pusztitva Erdély némely részeiben az erdőségek, ugy ismét kivált havasaiban roppant erdőkincsek vannak fölhalmozva, melyek csak nagyszerű és költséges építkezések által tehetők folyóvá. Az erdélyi vándorgyűlés alkalmával a jelen volt egyleti tagoknak e tekintetben valóban alkalmuk volt látni, tapasztalni és tanulni.

Midőn a gyűlésről referálunk, különösen ezen látottak és tapasztaltak és élményeink előadására véljük fektetendőnek a fősulyt; miután magáról a gyűlés menetéről és a szakkérdések tárgyalásáról a jegyzőkönyv ugy is hű képet szolgáltat az érdeklődők számára.

A programm értelmében nagyobb részt augusztus 19-én érkezünk Tordára; egyik része Aradról Károlyfehérváron át, másik része Nagyváradról Kolozsváron át.

A vaspálya Nagyváradtól Kolozsvárnak a regényes Kőrös völgyén vezet. Eltekintve a vonat lassu haladásától, és hogy az minden állomáson 10—20 perczig álldogál; az utazás élvezetes. Nagyvárad előtt, az Alföld végtelenig terjedő síksága kezdi veszíteni jellegét: a táj előbb hullámos, majd halmos és hegyessé válik; már a síkon nagyobb terjedelmű erdők láthatók, melyeknek kihasználásával, a mi azonban nagyon hasonlít a pusztitáshoz, erősen foglalkoznak. Följebb meszes hegyek szegélyzik az utat; ezeknek lejtőit cseplyés borítja, melynek elpusztítására kitűnő szer a több ponton látható mészégetés. A mint tovább robog a vonat, a völgy mindinkább szűkebb, a hegyoldalak meredekebbek lesznek: roppant, függélyes sziklafalak között haladunk. Feketető, Csucsá tájékán jegeczes palák, Kis-Sebesen tul Trahyt tömegek között.

Néhány regényes kép disziti utunkat: a Tündérvar, a vizesések, az alagutak sat.

Bánfi-Hunyadnál tágul a táj; melyet helyenként terjedelmes erdők borítanak, míg jobbra [a Bihar hegység erdőtlen, több ezer láb magas csúcsai merednek ég felé. Mindenütt a legeltetés pusztító nyomaival.

Kolozsvárról Tordának az utat az egészen egy postaállomást tevő Felek hegységen át szekeren kellett megtennünk, miután a vaspályát csak most építik, a mely azonban Tordát közvetlenül úgy sem fogja érinteni. Az erdők elpusztításának jelenségéről ez ut is szomorú képet nyújt. A Maros-, Aranyos- és Szamos folyamok és a gyergyói havasok alja között elterülő, Kolozsvártól kelet- és délfelé fekvő vidék az, melyet mezőségnek neveznek, melynek talaja televénydus, gazdag termő, hajdan valószínűleg terjedelmes erdők által borítottatott, jelenleg azonban ezek annyira kipusztultak, hogy mértföldekre nem lát a szem fát.

Tordán igazi magyar vendégszeretettel fogadták az egylet tagjait; a városi polgároknál szállásoltak el, és az ismerkedési estélyen gazdagon terített asztallal vendégelték meg. Régi bajtársakkal találkozni, ujakkal megismerkedni, valóban egyike az ily vándorgyűlések nagyobb élvezetnek. De nemcsak szaktársak voltak itt jelen, hanem ott voltak a szak iránt érdeklődő városi lelkes polgárok, és a vidék ügybuzgó birtokosai is. Megemlítjük itt, hogy úgy ezen estélyen, mint a későbbi alkalmaknál sem hiányzottak a lelkes, szellemdus, néha csipős vagy humoristikus toasztok.

Augusztus 20-án reggel 10 órakor nyitotta meg az egyesület elnöke gr. Keglevich Béla a közgyűlést a városi

kaszinó nagy termében számos egyleti tag és városi és vidéki vendég jelenlétében. A hivatalosan bemutatott vendégek között ott voltak Torda város, az erdélyi mezőgazdasági egyesület, a földmivelési és közoktatási minisztérium s a torda-aranyosközi gazdasági egyesület küldöttei. Kivánatos volna, ha ily küldöttek az egyes vidékek részéről minél nagyobb számmal jelennének meg jövő közgyűléseinken, hogy így ne csak mi erdészek tanulnánk egymástól, de mások is tőlünk, különösen azok, a kikre hatni kívánunk.

Mellőzve a mondott hivatalos beszédeket, melyekből csak azt kívánjuk kiemelni, hogy az elnök és titkár által mondottak egyesületünk gyarapodását és haladását jelezték, az ülés főbb mozzanatait fogjuk kiemelni.

Az egyesület elnöksége és igazgató választmánya minden harmadik évben új választás alá esvén, a jövő három évre titkos szavazás útján megválasztottak :

Elnökül : Keglevich Béla gróf.

Első alelnökül : Tisza Lajos.

Másod alelnökül : Wagner Károly.

Az igazgatóválasztmány tagjaiul : Almási Pál erdőbirtokos, Divald Adolf, Divald József, Eleöd Józsa, Hoffmann Sándor, Ghyczy Emil, Gervay Nándor, Giller János, Haske Emil, Lónyay Gábor, Luczenbacher Pál, Prugberger József, Scholcz Rezső, Scherfel Samu, Major Pál, Bikkal Nándor, Prindel András, Kádár István, Tisza László, Máday Izidor, Atzél Péter, Pálffy János gr., Degenfeld Imre gr., Klipunovszky Károly.

Azalatt, míg a szavazatszedő bizottság a szavazatok összeállította, az időt minél jobban kívánván fölhasználni, a közgyűlés a kitűzött szakkérdések közül :

„Mi módon lenne a mezőség vidékének kopár és sovány legelőt is alig szolgáltatató talaja legczélszerűbben beerdősíthető“, vétetett tárgyalás alá.

Bevezette a kérdést és tüzetesen tárgyalta Illés Nándor, tanár a selmeczi akademián, ki e célból a közgyűlés összejövele előtt az illető vidékre kirándult, szerinte a kérdés erdőtelepítési szempontból nincsen nehézségekkel összekötve, mert a mezőség dus talaján minden fanem diszleni fog, a klíma pedig kedvező és nem zord.

Utána Tisza László közölt igen érdekes adatokat 20 éven át a mezőségen (Nagy-Csányban) az erdősítés körül tett tapasztalatairól.

A két előadásközben fölmerült némely kérdés fölött, ezután érdekes vita fejlődött ki, magára a tárgyra nézve Fligel Nándor indítványa következtében, hogy az erdősítés gyakorlati kivitelének előmozdítása céljából bizottság küldessék ki. A közgyűlés, miután szakilag nehézségek nem forognak fenn, abban állapodott meg, hogy a kérdésre pályázat lévén kitűzve, annak eredménye várassék be; czélszerűnek tartván még az egyesület azt is, ha a birtokosok a kivitel végett erdőtársulattá egyesülnének, és közös erővel igyekeznének czélt érni.

Az említett pályázatot illetőleg, a mely most már másodszor van kiírva, és a melyre, valószínűleg a szövegezés következtében, az első alkalommal pályázó nem akadt, Tisza László az erd. mezőgazdasági egyesület *) alelnöke, azon fölvilágosítást adta, hogy eltérőleg a pályázat szövegezésétől, a pályázat oly munkának fog odaitéltetni,

*) A pályázat kitűzője.

a mely tisztán a beerdősítés szempontjából leghelyesebb tanácsot és utasítást fog szolgálni.

A tárgyalások végeztével az egyesületi elnök hívta meg a tagokat, s a jelen volt résztvevőket az általa adott diszebédre; ebéd után pedig a tordai sóbányát néztük meg. Nagyszerű az a sóréteg, száz és száz ölnyi kényelmes alagutaival, melyeknek oldalai ragyognak az ezernyi gyertya fényében, és azon benyomást teszik a szemlélőre, mintha sűrű nehéz selyemmel volnának bevonva. Roppant termék, 20—30 öl hosszuk, 10—15 öl magasak, erkélyekkel körskörül, melyeket a gyertyasorok, transparantek, a sóvágók munkája, mély üregekbe hullasztott égő láng, taracz durrogás több perczig tartó viszhanggal, a velünk betódult nép zivaja, tolongása felejthetlenné teszik örökre. A bánya megnézése után az elnök a szolgálatot tevő sóvágókat megajándékozván, visszatértünk Tordára, hol az estét közös vacsoránál erdészeti ügyeink megbeszélésével töltöttük el.

Következő napon kirándultunk a tordai hasadékba, mely nem más, mint egy vulkánicus eruptio következtében közepén kettőbe hasadott mészhegy. Az expeditio igen érdekes volt; és számos tragikomikus eseményre szolgáltatott alkalmat. A hasadék ugyanis igen keskeny völgy, melynek fenekét az esőzés következtében megdagadt patak egészen elfoglalta. A hol a sziklák függélyes oldalai a patak mederből emelkedtek ki, más oldalra kellett gázolni, a hol nem volt a part oly meredek. Mely oldal mászások következtében egyik társunk a meredek sziklalejtőn nem törököt, de majdnem kurta-kigyót fogott. Miután pedig az átjárás közvetítésére szolgáló deszkák épen akkor érkeztek meg, mikor a hasadékból visszaérkeztünk, képzel-

hetni a topánok és rövidebb szárú csizmák elmerüléseit és más efféléket. Az elnök, mint illik, jó példával mindig elől ment, és megmutatta, hogy hideg lábfürdőtől erdészember meg nem ijed, ha a természet nagyszerűségeinek megszemléléséről van szó.

A szemlélőnek a tordai hasadék nagyszerű látképet nyújt, csakhogy körében pusztá minden, alig látni helyenként egy-két elnyomorodott cserjét.

Délután 1 órakor a kincstári faraktárban (berek) találkozáink diszebédén, a hol a tálak és toasztok hosszú sora reggeli fáradalmainkat felejteti és ujkra erőt szerezni alkalmat szolgáltatott.

Ebéd után egy része a tagoknak a munkában lévő gerebépítményeket és a faraktár berendezését szemlélte meg helyben, más része pedig Várfalvára rándult ki, hogy az Aranyoson ránk váró óriási tutajt megszemlélje és azon Tordára visszautazzék, miben azonban a megáradt Aranyos megakadályozott. Az óriási tutaj u. i. magas vizálásnál nem kormányozható, miután a fékfák nagy vízben feneket nem érnek; a fékezhetlen tutaj pedig veszedelmes sebességet ér el, és kívánt helyen vagy időben meg nem állítható. Az egyesület azonban örömmel győződött meg arról, hogy a tutaj Topánfalváról lejtött, s hogy így a megkezdett nagyszerű vállalat életrevalósága bebizonyult, s hogy ennek alapján a topánfalvi erdőhivatal kincsei rövid idő alatt föltárulnak és a magyar kincstárnak nemcsak a befektetett tőkét fizetik vissza, de tartamosan és nagy összegekkel fokozandják évi bevételeit.

Nem hallgathatjuk itt el azon tapasztalatunkat, hogy az aranyosszéki székelyek is értenek az erdő elpusztításához. Várfalva községi erdei meredek lejtőkön feksző-

nek, lejtőkön, melyeken az erdő létele már veszélyeztve van. A helység lakosai az erdőt nagy bölcsen fölosztották maguk között, és a fölnyesési és lenyesési munkálatokat benne marhanyáják által végeztetik. Ha így megy, 10—20 év múlva Várfalva erdei helyét vizmosás szaggatta parlag képezendi.

Bizony-bizony mondom néktek törvényhatóságok, kiknek hivatalos- és népbarátok, kiknek emberi kötelessége, gondotok legyen arra, hogy e téren mulasztásaitok nemzetünk pusztulására ne vezessenek. A mint elpusztulnak az erdők, veszendőbe megyen egy jövedelmi forrás, a mint elpusztul a talaj, veszendőbe megyen egy nemzeti kincs.

Honatyák, kormány! legszükségesebb törvényhozási teendők közé tartozik az erdőtörvény meghozása. Ha nem hiszték, nézzetek körül. Honfiak, ti pedig világosítsátok föl a népet saját érdekeiről, és a pusztítást megakadályozandók, a pap- és tanító-növeldékben az erdészeti alapvonalait és az erdő fontosságát, szükséges voltát tanitassátok.

E nap estejéről kell itt megemlékeznünk, s őszinte üdvözetünket küldeni ezuttal is azon szép tordai hölgyeknek, kik az egyesület otléte alkalmából rögtönözve rendezett báliestélyen megjelentek, s Tordán volt mulatásunkat szépségük, kedvességük és kedélyes társalgásuk által valóban felejthetlenné tevék.

Augusztus 22-én reggel hagytuk el Tordát, nehéz szívvel válván el szives házigazdáinktól, és a mult éjjeli bál következtében a város szépeitől.

Felvinczig szekeren, onnét Károly-Fehérvárig vaspályán, onnét ismét egyhuzamban, előnkbe küldött fogaton, Szászsebesre utazánk, hová délután 4 órakor érkez-

tünk meg, és a Gedeon-féle fogadóban pompásan megvendégelttünk, azután pedig az evangélikus község iskolájának megszemlélése után a polgároknál szállásoltattunk el.

Az iskola diszes épülete és berendezése megfelel a homlokán diszló mondatnak „Bildung ist Freiheit“ (a műveltség szabadság).

Másnap már jókor reggel talpon voltunk, és kocsira ülven, megnéztük utközben a tolyításra berendezett szászsebesi faraktárt, Péterfalván az ideiglenes bakgerebet. Másfélórai szekerezés után Lázba érkeztünk, a hol a hegységi kirándulásra várakoztak ránk a háta- és podgyász lovak, összesen 70 darab. Festő ecsetjére érdekes kép, az apró oláh lovak primitív fanyergeikkel; az oláh parasztok prém-sövegeikkel; a tolongás, zajt stb. Mindenki a legjobb lovat, nyeret szeretne volna elkapni, és mégis hány jutott rossz gebére. Sors bona nihil aliud, itt is igaznak bizonyult.

Végre megindult a kavalkád, s az nap még 7 mértföldet tévén, este 10 órakor a bisztrai erdőlakhoz érkezett. Az utazás több érdekes szemlélni valót engedett, miután csak pár év óta szabályozott vadpatak mellett vitt utunk. A magánosok kezeiben lévő erdők iszonyuan el vannak pusztitva, és csak a kincstári néz jobban ki, mely a fennebb fekvő völgyekben eddig érintetlen állabok fatömegét adja rendelkezésre.

Augusztus 24-én néztük meg részletesebben a bisztrai erdőlakot, mely mint említők, a szekérrel megközelelhető helységtől 7 mértföldnyire fekszik és vidéke tökéletesen lakatlan és roppant erdőkincset tartalmaz. Az oláh nép az erdei munkáknál meglehetősen gyengének bizonyult; minélfogva és miután a mellékpatakok csekély

vize miatt a szálfá kihozása csak óriás tutajozás segélyével volt lehetséges, erre pedig, ahhoz értő munkásokra volt szükség, a kincstár Badenből hozatott ilyeneket, kik a vadságával csaknem páratlan Bisztrán az óriás tutajozást, mely hazánk újabb kora erdőgazdaságának egyik legüd-
vösebb és becsesebb vívmánya, meghonosíták, s melyet a magyar erdőszet, legnagyobb mesterének Divald min. tanácsosnak köszönhet.

A fejszecsapások alatt porba hullott egy erdőrészt és helyén csinos faházak emelkedtek, mindenik munkás család számára egy szoba, konyha, kamra és kis kertecske. Rövid idő alatt élénk gyarmat lesz, az eddig csak hírből ismert fadus vidéken és a kincstár tartamosan ügyes erdei munkásokkal leendő ellátva. Hogy mily nagy a feladat, nem nehéz belátni már abból is, hogy e roppant távolságra a sziklás vad völgybe most minden élelmet lovak hátán kell szállítani; a szekéru az azonban szintén készül, s már a jövő évben járható lesz.

Visszajövén a gyarmat megszemléléséről és megreggelizvén, lóra ültünk. Utban megszemléltük a 10.000 köb-
öl vizet tartalmazó „Frigyes“ vízfogót, alább pedig a tutajkötő helyet. Itt egy óriás tutaj volt számunkra készítve, hogy annak járását megláthassuk. Azontúl bemutat-
ták a fa-leeresztést is kötésegélyével, meredek hegyoldalon, csuszornán, melyen a 30—40''-es szálfá oly ügyességgel hozatik le, hogy a kallodás ugyszólva ismeretlen. Éjszakára a csibáni erdőlakba érkeztünk jó későn estve. Ez nap a Bisztrát elhagyva, a szabályozás alatt lévő Sebes vize mellett csak $4\frac{1}{2}$ mértföldet lovagoltunk, miután az utba eső vizsgálódások sok időt vettek igénybe, és a

tájék és szállítási eszközök nagyszerűsége, czélszerűsége s helyes berendezése, figyelmünket gyakran lekötötték.

A csibáni erdőlak, svájci stýlusban építve, az „Adolf“, vízfogó mellett fekszik, mely 11.000 köböl vizet képes fölfogni. A fáradt utasok sötétben érkezvén meg, az épület és táj szépségeit csak másnap reggel vizsgálhatták; annál kellemesebb hatást tett a fáradtakra a terített asztal, melynek oly izletes, elrendezése és megterhelése annyira távol a városi civilizációtól, nem csekély munkába került és a rendezők irányában köszönetünket érdemelte ki. Hát még az a gyönyörűséges oláh fáta, az a szép Szalomie, a ki az asztalnál fölszolgált! Még az öreg urak is elfeledték, hogy két nap alatt 11 mértföldet lovagoltak fanyergen, oláhgebén!

A mult két nap derült ég mosolygott reánk, de 25-én reggel köd feküdt a völgyben, és szemzett az eső: még is menni kellett. E nap lett volna a kirándulás legszebb része, mintán pár órai lovaglás után fölértünk a havasi régióba. A nagyszerű tájat csipkés felhő fátyolok takarták előlünk, melyeken csak néha-néha lebbentett egyet a barátságos hegyi szél, melynek barátsága nem is állott egyébből, mert többi idejét azzal töltötte, hogy megvizsgálja öltönyeink vastagságát, áthathatóságát. Gyakran haladtunk át több száz és száz holdnyi havasi legelőn, melyeken hosszuszőrű oláh juhok nyájai legelésztek; míg a ritkás fenyvesek között vadlovak, és szarvasmarhák csoportjai tünedezének helyenként elő. A hulló eső, csipős szél daczára jó kedvvel utaztunk, valamenyien boldognak érezvén magunkat az erdők mélyében.

Jártunk hidegtől törpe fenyvek, alpesi boróka, gyalog fenyőbokrok, erica, alpesi potentilla által díszített, iram-

szarvas zuzmó és más havasi rangiferinákkal fődött térségeken; áthatottunk a Vurvuluj 6.000 láb magasan fekvő nyergén, míg végre leszállítottak lovainkról; mert oly meredeken kellett lemennünk, hogy lóháton lehetetlen volt. A fej szédült, ha lefelé nézett az ember, s a vizes gyepen lehetetlen is lett volna a menés, ha külön e célra jó ösvényt nem vágnak. Az auseli hegyen voltunk, melyen mintegy ötven hosszú kanyarulat vitt le az igazán szédítő mélyen fekvő völgybe az auseli erdőlakhoz és vízfogóhoz. Festői látvány volt a három napi erdei utat tett vándor erdészeket s kísérőiket, a 70 lovas, e hegyen leereszkedni látni, emberek és lovak egymás feje fölött mentek, s ha csak egy vétette volna lépését, akkor a meredek oldalon magát meg nem tarthatva, az alatta menők halálhozó angyala lett volna.

Alant a völgy mélyén zene s mozsárlövések köszönték az érkezőket, s az utolsó serpentin végén lévő díszkapu üdvözlő felirata alatt zsilvölgyi erdész- és bányászbarátaink fogadták a régi akademikus collegákat, s az erdei munkások felállított diszsora kiáltott éljent.

Kitünő szép ezen erdőlak. Emeletes fából épült svajcziház erkélylyel, előtte vízfogó tavat képez, a kettő között keskeny tér, a tó felől egy sor fenyő. És mind ez egy völgy szélesedésben, melyet több ezer láb magas hegyek képeznek. Köröttük zöld erdő, diszitve felhőszegélyzettel.

Ebéd után egy óriás tutajt indítottak utnak kedvünkért a Tája vizén, a tutaj nem kevesebb mint 14.000 köbláb fát tartalmazott, s 40 darab egymással összefüggő talpból állott.

Az óriás tutajozás leírását az Erdészeti Lapok 1870. évi 1-ső füzeté már közölvén, azt nem ismételjük. A pa-

takmeder sziklás és keskeny, a vízfogó nem ad annyi vizet, hogy egy közönséges tutajt levihetne, de ha ez a kigyótutaj több ezernyi köbláb fájával megindult, akkor megyen oly sebesen, hogy jól meg kell csapkodni a lovat, hogy futást lehessen vele tartani. A hátsó talpak fara szélesebb a patakmedernél, vagy a kanyarulatokon kiugrik néhány talp a partra: se baj; az első k ragadják az utolsókat. Ha az ember, az erdei munkásság nagyszerűségének e netovábbját egyszer látta, akkor nem fél, hogy lenne patak, a melyen ki ne hozhatná fáját.

Utközben még a zsilvölgyi kőszéntelep Deák-tárnájába szállottunk be, megtekintendők évezredek előtt föld alá jutott növényzet roppant rétegeit. Egy réteg 24 öl vastag.

Idáig Csibántól $6\frac{1}{2}$ mértföldet lovagoltunk, s tehát a 3 nap alatt 18 mértföldet; de volt is öröm, midőn a tárnából kiérvén, tudomásunkra esett, hogy nem kell lóra ülni, hanem a kőszén-miniatur vonatja visz le Petrozsenyig.

Mielőtt szakbeli utazásunk leírásától teljesen megválnánk, nem mulaszthatjuk el még kifejezést adni azon közvetlen tapasztalaton szerzett meggyőződésünknek, hogy az Erdélyben lévő kincstári erdőségeknek a mult rendszer alatt elhanyagolt gazdasági ügye épen oly élénk és élet-erős fejlődésnek indult, mint a mennyire hátramaradott volt, s hogy rövid időn egyike leend a szaktekintetben legelsőbb rendű belterjes erdőgazdaságoknak, s hogy az egyesület és valamennyi tagja a most munkálatban lévő kezeési és szállítási építmények czélszerű alkalmazásáról s az összes beruházási költségek productiv felhasználásáról kétségtelen és örvendetes meggyőződést szerzett.

Augusztus 26-án tartatott meg Petrozsényben a zárulás, melynek tárgyai közül csak azt jegyezzük ide, hogy a jelen volt összes tagok sajnosan kifejezett kívánatára az erdőtörvény mielőbbi meghozása ügyében a ministerium-hoz felirat intézése határoztatott.

E nap délutánján még egy kirándulást tettünk a Szurdok völgybe Oláhország felé, melyen át az Oláh-Zsily partjain azon vaspályát fogják vezetni, mely a jó szomszéddal összeköt.

Másnap elhagytuk a szép és regényes Zsily völgyét, melynek lefestéséhez a költő tollára volna szükség, elhagytuk az Amerikára és Salgó-Tarjánra emlékeztető Petrozsényt és a Szemmeringhez hasonló pályán visszautaztunk Dévára, hol társaságunk széteszlott; egyik rész haza sietett, másik rész kirándult Vajdahunyadra. A vár, melyet hős Hunyadink lakott romjaiból emeltetik ki, hogy királyi lak váljék belőle. Szép lesz, s valóban királyi szépségű kilátást nyújt a Cserna és Maros völgy gyönyörű terére, s az ezt körben szegélyző helyekre.

Az erdélyi közgyűlés működési tere egyike volt a legnagyobbaknak, melyet az egyesület körébe vont, és boldognak érezte magát mindenki, a ki jelen volt, daczára a kiállott fáradalmaknak; mert annyi nagyszerűt és szakbavágó érdekest nem egyhamar akad alkalom látni, a kincstár pedig, melynek erdőségeit az egyesület ez alkalommal szemle alá vette, s ki e szemle elfogadásával bebizonyítá, hogy erdőgazdasági intézményeit a szakértők nyilvános bírálata alá bátran bocsátja, mint erdőbirtokos az egyleti tagok méltó elfogadásáról gondoskodott, s ugy ezért, mint a szakműveltségnek ezen közgyűlés tanuságos kirándulásai által eszközölt előmozdításáért az őt képviselő rendezőséggel együtt mindenkit őszinte köszönetre kötelezett.

Nyílt kérés a t. országgyűlési képviselő urakhoz.

A választási törvény módosítása jelenleg tárgyalás alatt lévén, a t. képviselő urakat arra kérjük, hogy a magyarországi 1848. évi V. t. cz. 2. §-a d. pontján, az erdélyi 1848. II. t. cz. 3. §-a d. pontján és illetőleg a törvényjavaslat 7. §-án, — melyekben a tudorok, sebészek, ügyvédek, mérnökök, akadémiai művészek, tanárok, a magyar tudományos akadémia tagjai, gyógyszerészek, lelkészek, segédlelkészek és iskolai tanítók, ott a hol állandó lakásuk van, jövedelmökre való tekintet nélkül választási joggal bírónak nyilvánítatnak, — azon változtatást méltóztatnak eszközölni, hogy a hozandó törvényben értelmi állásuknál fogva választó-képeseknek ismert polgárok között az okleveles erdészek, bányászok és mezőgazdák szintén megneveztessenek.

Kérésünk indokolását merőben feleslegesnek tartván, csupán abbeli hitünknek adunk kifejezést, hogy a t. képviselőház valamennyi tagja kétségkívül meg lesz győződve arról, miszerint hazánk őstermelésének előbb megnevezett munkásai, kik egyébiránt a köztörvényhatóságok rendezéséről szóló 1870. évi LXII. t. cz. 23. §-ban is megfelelő figyelemben részesültek, szakképzettségöknél fogva a műveltség oly pontján állanak, hogy az idézett 7. §-ban elősorolt választók közé való felvételre méltó igényt tarthatnak.

Budán, február-hó 1872.

Bedő Albert.

Pénzügyministeri körrendelet a kincstári vadászat ügyében.

Miután a kincstári területeken lévő vadászat eddigi értékesítésének módja, a rövid időn megjelenő vadászati törvény által rendezendő viszonyok közt többé meg nem felelend; felhivom az igazgatóságot, miszerint a kezelése alatt lévő összes erdő- és mezőgazdasági területek vadászatanak emelése, s az ide csatolt % törvényjavaslat szellemében való értékesítése céljából, a vadászat terén avatott erdészekből s esetleg más e tárgyban illetékes bizalmi egyénekből alakítandó, az igazgató vezetése alatt működő bizottságot hívjon össze, s ez elé megvitatás és véleményadás végett a következő tárgyakat terjessze:

1. Miként és mily nagy vadászkerületekre enne az igazgatóság kezelése alatt álló összes erdő- és mezőgazdasági kincstári terület a vadászat neme, például: nyul, róka, őz, szarvas, medve, vaddisznó stb. szerint, s a helyi viszonyok szoros tekintetbevételével mellett beosztandó?

2. Mily módon lehetne a vadállományt az egyes kerületekben a helyi viszonyoknak és a földművelés érdekeinek megfelelő mértékben tetemes költség nélkül és lehető legrövidebb idő alatt emelni?

3. A tervezendő vadászkerületek bérbeadása esetére hány évre terjessztessék ki a bérlet, s mily haszonbérszerződési föltételek volnának megállapítandók, hogy ezek által a vadállománynak nem csak fenntartása, hanem gyarapítása mellett a kincstár érdeke megfelelő haszonbér által is kielégithető legyen. Különös figyelem fordítandó itt a vadá-

szat rendszeres gyakorlatának, s a törvényszabta tilos idő megtartásának ellenőrzésére, valamint arra is, hogy azon esetben, ha bérlő bármi oknál fogva külön és elegendő vadászati őrszemélyzetet nem tarthatna, vagy tartani nem kívánna; lehetne-e és mily föltételek mellett a kincstári erdővédszemélyzetet az idegenek által bérelt vadászat őrzésével is megbizni?

A bizottság véleményének tekintetbevétele mellett az igazgatóság által tervezett vadászkerületek az e czélra (1" = 200, legfeljebb 400 öl mértékben) készítendő átnézeti térképen kirívó határvonalakkal tüntetendők ki, mely térképen a helyrajzi tárgyakon kívül különféle szinezés által megkülönböztetendők a mezőgazdasági és erdőterek, ez utóbbiak tülevelü és lombfa szerint.

Hasonlókép magán a térképen feljegyzendő az egyes vadászkerületek tértartalma a művelési ágak szerint; továbbá a vadállománynak megközelítő nagysága s az utolsó évek átlagában évenként elejtett különféle vadaknak, még pedig nem csak hasznos, u. m.: szarvas, vaddisznó, öz, zerge, süket és nyirfajd, császármadár, nyul, fogoly stb., hanem a ragadozó vadak, különösen a medvéknek, farkasoknak, hiuzoknak, rókáknak stb. száma.

Az igazgatóság e tárgyat kimérintő jelentésének és az említett térképnek előterjesztését legkésőbb 1872. évi február végeig biztosan elvárom *).

Budán, 1871. december 26-án.

---

*) A kincstári vadászat használatát illető pénzügyministeri intézkedés még nem történt meg, s ezért az ebbeli megállapodást csak jövő évkönyvrünkben fogjuk közölhetni.

A világ-kiállítási országos bizottmány.

A földművelési-, ipar- és kereskedelemügyi m. k. minister által az 1873-ki bécsi világkiállításra kinevezett országos bizottmány tagjai 1871. évi deczember hó 18-án és 19-én tartották meg Pesten a Hungaria szálloda disztermében a szervezési tanácskozásokat.

A bizottság elnöke: Zichy Nándor gróf.

Alelnökök: Korizmics L., Vukotinovich J. és Kochmeister Fr.

A tagok közül mindenki tetszés szerint azon osztályba jegyezte magát, melyben működni kíván.

A tagok önkénytes bejegyzései folytán megalakult egyes szakosztályok választottaiból az országos bizottmány határozatainak foganatosítására a szervezési szabályzat értelmében egy végrehajtó bizottság alakított: Ennek elnöke: Korizmics L.

Tagjai:

A mező- és erdőgazdasági szakosztályból: Szapáry Gyula gr., Divald Adolf, Harkányi Frigyes, Morócz István, Térei Pál és Bedő Albert.

Az ipar- és bányászati szakosztályból: Ráth Károly, Eichleitner Antal, Volny József, Posner Károly Lajos és Doswald József.

A mérnöki és építészeti szakosztályból: Lechner Lajos és Steindl Imre.

A művészi és régészeti szakosztályból: Keleti Gusztáv és Pulszky Ferencz.

A tudomány- és oktatásügyi szakosztályból: Gönczy Pál, Eber Nándor és dr. Szabó József.

A nemzetközi forgalmi és kereskedelmi osztályból: Strasser Albert és Vecsey Sándor.

A vadászati törvény.

Azon czélből, hogy t. olvasóink netaláni szükség eseteére a vadászati törvénynek hiteles tartalmát birják, a következőkben közöljük annak az országos törvénytár idei 6-ik számában megjelent szövegét.

Az 1872. évi VI. törvénycikk a vadászatról.

(Királyi szentesítést nyert 1872. évi februárhó 18-án, kihirdettetett az országgyűlés mindkét házában 1872. évi februárhó 19-én.)

I. FEJEZET.

A vadászati jogról.

1. §. A vadászati jog a földtulajdonjognak elválaszthatatlan tartozéka.

2. §. Saját földbirtokán a tulajdonos, vagy az, a kinek az jogot vagy engedélyt adott, a vadászatot ezen törvényben meghatározott korlátok között szabadon gyakorolhatja, ha az:

1. egy tagban vagy összefüggésben álló részekben legalább 100 holdra terjed, holdját 1600 □ ölével számítva, habár több határban fekszik, vagy utak, vasutak, csatornák, folyó vagy patakok által hasítottak is; vagy ha a földbirtok

2. száz holdnál kisebb ugyan, de kertileg műveltetik és kerítéssel vagy árkolattal el van zárva, belső telket, szőlőt vagy szigeteket képez.

Ha aziránt, hogy valamely terület ezen §. 2. pontjában körülírt területek közé tartozik-e vagy nem, vitás

kérdés támad, a fölött első sorban a járás közigazgatási szolgabirája és föllebbvitel útján az illető megye alispánja határoz, fennmaradván a magát sértettnek érző fél számára a törvény rendes útja.

3. §. A 2-dik §. alá nem tartozó földbirtokon a vadászat mikénti gyakorolhatása fölött az egy határbeli földbirtokosok többsége határoz.

Ez esetben az évi tiszta jövedelem a tulajdonosokat földbirtokuk terjedelméhez mért arányban illeti. A közös tulajdonra eső részlet azon kulcs szerint lesz felosztandó, mely a tulajdonjogra, vagy a közös földbirtok más jövedelmeire arányul szolgál. Ha az arány ily módon sem lenne megállapítható, az egész jövedelem a községet illeti. Ha több kisebb birtokos birtokával egyesül, és az így egyesített birtok egy tagban legalább 100—1600 □ öllel számított holdra terjed, vadászati jogát azon szabadon gyakorolhatja.

Ha valamely külön vadászterületet képező nagyobb erdő által egy vagy több más birtokosnak 1600 □ öllel számítandó 100 holdnál kisebb terjedelmű birtoka körülvéttetik, az ilykép elszigetelt birtok tulajdonosa a vadászati jogot az azt környező vadászterület birtokosának vagy haszonbérelőjének haszonbérbe adni, ez viszont haszonbérbe venni köteles.

A barátságos egyezség létre nem jötte esetére a rendes bíróság határoz.

4. §. Azon községekben, hol a birtokszabályozás és az urbéri elkülönzés még nem eszközöltetett, a vadászati jog a közös legelőkön, erdőkben és nádasokban a községet; azon erdőben és nádasokban, melyek a korábbi földesur tulajdonát képezik, habár a volt urbéreseket illető faizási

vagy egyéb szolgálomakkal vannak terhelve, kizárólag a volt földesurat; irtványokon, udvartelki bérfizetés mellett birt (curiális és censuális) és egyéb urbéri természetű tartozásokkal terhelt ingatlanokon pedig, a törvényhozásnak az ily természetű viszonyok iránti további intézkedéseig, a jelenlegi birtokosokat illeti.

5. §. Azon községekben, hol a birtokszabályozás és urbéri elkülönzés megtörtént, és a korábbi földesur a vadászati jogot a volt urbéresnek tulajdonában magának jövőre is fentartotta, az ily kikötés érvényét veszti. A volt urbéresnek azonban kötelesek, ha a földesur a vadászati jog fentartásáért akár ingatlanban, akár más módon bármi árt adott, ezen szolgálmat azon szabályok szerint megváltani, a melyek az urbéri természetű szolgálományok megváltására külön törvény által megállapítottak.

6. §. A haszonbérlő a vadászati jog gyakorlásában csak ezen és az 1840. IX. mezei rendőrségi törvény határozatai által korlátozható; köteles azonban mindazon kárért teljes elégtételt szolgáltatni, melyet a vetésekben, ültetvényekben vagy más gazdasági vagy erdészeti tárgyakon maga tett, vagy megbizottjai, vagy azok, kiknek a vadászatot megengedte, okoztak.

II. FEJEZET.

A vadak által tett károk megtérítéséről.

7. §. A fővadak (szarvas, dämvad és vaddisznó) által a vetésekben, ültetvényekben, vagy más gazdálkodási és erdészeti ágakban okozott minden kárért azon birtokos vagy haszonbérlő, kinek vadászterületén az említett fővad tenyésztés teljes kárpótlással tartozik.

E végre megkivántatik, hogy a kár a hatóságnak a kár elkövetésétől számitandó 8 nap alatt felvehetés céljából bejelentessék.

8. §. Azon birtokos vagy haszonbérlő, a ki a szomszéd területén tenyésző fővad-lelőhetési jogot magának fentartotta, kárpótlást nem követelhet.

9. §. Ragadozó vagy kártékony állatok (III. fejezet, 15. §.) által tett károk — mivel ezek a birtokos által bármikor elpusztíthatók — meg nem téríttetnek.

III. FEJEZET.

A vadászati tilalmakról.

10. §. Az általános vadászattilalom tart február 1-től augusztus 15-ig.

Ettől eltérőleg tilos a vadászat:

a) szarvasbikákra október 15-től, dämvasdbikákra november 15-től július 1-ig;

b) szarvas-, dämvasd- és öztehénre február 1-től október 15-ig;

c) őzbakra január 15-től április 1-ig;

d) zergékre november 15-ről július 1-ig;

e) a fajdkakasra június 1-től márczius 1-ig, jércékre pedig minden időben;

f) foglyokra január 1-től, fáczánokra és tűzokokra február 1-től augusztus 15-ig;

g) minden más madarra, a 13. és 14. §-okban meghatározott kivételekkel, február 1-től augusztus végeig, azon hozzáadással, hogy a fentkített időszakok alatt sem a vadak fiait elfogni, sem a madarak fészkeit szándékosan érinteni vagy tojásaikat elszedni nem szabad, kivétetvén

ez alól azon tulajdonosok vagy bérlők, kik a tojást ép a vad tenyésztése céljából szedetik.

11. §. Tilalmi időszakban, az első 8 napot kivéve, vadat általában, vagy ha a tilalom csak némely vadra vonatkozik, illet áruolni, venni, vagy nyilvános helyiségekben étlapra jegyezni nem szabad.

12. §. Szabad időben is tiltatik a foglyokat, fácánokat, túzokokat és nyulakat hálókka, törökkel, hurkokkal vagy bármely eszközökkel elfogni e tekintetben kivétel csak a tenyésztők részére engedtetvén, kik azonban a rendes befogásokat ismert szakértők által tartoznak végbevitetni.

13. §. A madarak közül kivételt képeznek a vándor- és vizimadarak; de ott, hol ez utóbbiak keltenek, a párosodás és keltés időszaka alatt a tilalom reájuk is kiterjed.

14. §. Tiltott időszak alatt is szabad vadászni a seregekben vonuló vadludakra és vadkacsákra, vad- és szelid galambokra, seregélyekre, keselyűkre és sasok, sólymok, kányák, vércsék, héják és ölyvek minden nemeire, valamint a nagy suholyra s végül a hollókra, szarkákra, varjakra és verebekre is.

15. §. A ragadozó- vagy kártékony állatokat, ugymint: medvét, farkast, rókát, hiuzt, vadmacskát, nyestet, vaddisznót, borzot, tengerinyulat, hörcsököt, ürgét, görényt, menyétet, nyustot és vidrát saját területén bármikor elpusztítani mindenkinek szabad azon esetben is, ha a vadászat bérbe volna adva, ha azonban a pusztitást vadászatilag akarja végbe vinni (18. §.) erre ez esetben a bérlő beleegyezését tartozik kieszközölni.

16. §. A vadászati területen talált házimacskákat és kóbor ebeket a vadászatra jogosított elpusztíthatja.

17. §. Hivatalból tartani szokott vadászatok jövőre nem gyakorolhatók.

18. §. A vadászat csak lőfegyverrel vagy lóháton bármilyen ebek használatával gyakorolható.

A vadászatra jogosítottakon kívül senkinek sem szabad a vadászati területre bármi fajú ebeket bocsátani; kivételtnek a nyájörök, kik azonban kötelesek ebeik nyakára oly nehezéket függeszteni, mely első lábaik térdein egy hüvelyknyi távolságra lóg alá.

19. §. A sebzett vadat idegen területen üzni nem szabad. Ha a vadászatra jogosultak ebei idegen területre átmennek, ott az illető vadászatra jogosult által letartóztatottak mindaddig, míg gazdáik az okozott károkért teljes elégtételt nem adtak.

20. §. 10. §-ban meghatározott tilalmi időszak alatt vadászni senkinek sem szabad, kivéve keritással kellőleg elzárt helyeken, hol a tulajdonos a vadászatot minden időben gyakorolhatja, és megengedheti.

IV. FEJEZET.

A vadászati kihágásokról és azok büntetéséről.

21. §. A ki a tulajdonosnak, vagy ha a vadászat bérbe van adva, a haszonbérlőnek engedélye nélkül vadász: 10 frttól 50 frtig, és ha a vadászat lóháton történt 20 frttól 100 frtig terjedhető pénzbírsággal sújtandó. Ismétlés esetében a bírság 100 frtig, illetőleg 200 frtig terjedhet.

22. §. Ha az orvvadászat éjjel vagy kerített helyen, vagy tiltott eszközökkel történt, vagy ha az orvvadász álcázva, avagy másképen ismerhetlenné téve találtatik, vagy ha nevét eltagadja, avagy álnévvel azt, ki tetten

kapja, félrevezetni igyekszik, vagy azt veszélyesen fenyegeti, ellene fegyvert fog vagy erőszakot használ, 100 frttól 200 frtig terjedhető pénzbírságban elmarasztalendő.

Azonfelül, amennyiben az elszámolt esetek a büntető törvényekben is tiltott cselekvényt képeznek, a bűnvádi eljárás külön megindítandó.

23. §. Ha a haszonbérbe adott vadászati téren a tulajdonosok valamelyike a haszonbérlet, vagy azt a ki ennek engedélyével vadász, megtámadja vagy akadályozza annyiszor, amennyiszor 10 frttól 50 frtig terjedhető pénzbírságban marasztalendő.

24. §. A ki tiltott időben vadász, 5 frttól 50 frtig büntetendő.

25. §. A ki a vadak fiait elfogja, a madarak fészkeit (kivéve a 14. és 15. §§-ban említett ártalmasokét) elrombolja, tojásait elszedi, 1 frttól 10 frtig terjedhető pénzbírsággal sújtandó.

26. §. A ki a tiltott időben vadat hordoz, árul vagy vesz, ha a vad nála találtatik, 2 frttól 10 frtig terjedhető pénzbírsággal sújtatik, azonfelül az ily időben talált vad a helyi szegények javára elkobzandó.

27. §. A ki ebét szándékosan valamely reá nézve tilos vadászati térre viszi, 1 frttól 10 frtig büntetetik.

28. §. A 22., 24., 25., 26., és 27-dik §-okban foglalt kihágások ismétlése esetében a büntetés megkét-szerezendő oly módon, hogy a kiszabandó bírság a megelőző esetben alkalmazottnak mindig kétszeresét tegye.

29. §. Ha az ezen fejezetben elősorolt esetekben a vadban is kár okoztatott, a vadászatra jogosult azon bíróság előtt, mely a bírság kiszabására illetékes, egyuttal kártérítést követelhet.

Ha kiskorúak vagy oly személyek íteltettek pénzbírságra, kik gyámság gondnokság alatt állanak a pénzbírsá-
gért a szülők, a gyám vagy gondnok felelősek.

Ha valaki egyszerre több kihágásért kerül vád alá,
a bírság minden egyes kihágásért külön szabandó ki. —
Ha valaki a vadászati kihágás elkövetésénél szolgálait vagy
napszamosait használta segédekül, a segédek ellen kiszabott
pénzbírságokért szintén felelős.

32. §. A pénzbírságok fele mindenkor a földbirtokost,
vagy ha a vadászat haszonbérbe van adva, a haszonbérlet
illeti, másik fele azon község szegényei javára esik, melynek
határában a kihágás elkövetetett. Ha a kihágást a tulaj-
donos vagy haszonbérlet követte el, vagy nem tudatik, hogy
a kihágás kinek tulajdonán történt, az egész pénzbírság a
szegények javára esik. Ha pedig a kihágás ugyanegy alka-
lommal több határban követetett el, a pénzbírság egyik
fele a vadászati tulajdonosok vagy haszonbérlet, másik
fele pedig a községek között egyenlően osztandó fel.

33. §. A pénzbírság a vétkes fizetési képességére
való tekintet nélkül szabatik ki; egyszersmind az ítélet-
ben a fogság tartama is meghatározandó, a mely a pénz-
bírság be nem hajtása esetében fog alkalmaztatni.

Öt frtnál kisebb pénzbírságnak mindig egy napi fog-
ság felel meg. Magasabb pénzbírságnál minden öt frt egy
napi fogsággal ér fel.

Ha a fogságban lévő a pénzbírságnak a szenvedett
fogság által még le nem rótt részét lefizeti, azonnal szaba-
don bocsátandó.

V. FEJEZET.

A z e l j á r á s r ó l .

34. §. Az előbbi fejezetben meghatározott büntetéseknek kiszabása végett az illetékes bíróság nem csak a vadászattulajdonos vagy haszonbérbe adó avagy haszonbérbe vevő panaszára, hanem a 24., 25., 26-ik §§-ok esetében a közrend fenntartására felállított hatósági vagy községi közegeknek feljelentésére hivatalból is tartozik eljárni.

35. §. A vadászati területre való felvigyázattal megbízott személyeknek hit alatt teendő vallomása teljes bizonyító erővel bír, míg annak ellenkezője be nem bizonyítatik.

36. §. Az előbbi §-ban említett felvigyázó személyek hitletételre csak akkor bocsátathatnak, ha:

- a) nagykoruak;
- b) hamis eskü, hamis tanuságtétel, tolvajság, csalás, sikkasztás és rágalom miatt soha büntetve nem voltak;
- c) az illetékes hatóság előtt felvigyázói minőségük eleve bejelentetvén, e felől hivatalos bizonyítvánnyal vannak ellátva.

37. §. A vadászat tulajdonosa vagy haszonbérelője és a felvigyázó személyzet, nemkülönbén a közrend fenntartására hivatott közegek jogosítva vannak mindenkit, kit tilos vadászatot kapnak, ha magát fel nem ismerhetővé tette, nevét eltagadta, vagy állandó lakhelye ismeretlen, a legközelebbi községi hatósághoz kísérni, hogy itt kiléte kideríttessék.

38. §. Vadászati kihágásokra nézve a birói illetőséget az elkövetés helye határozza meg.

Ha az elkövetés helye szerint több bíró lenne illetékes, ezek közül a panaszló szabadon választhat.

39. §. Ha többen társaságban követtek el valamely kihágást, a kártérítésért egyetemleg felelősek

40. §. Az okozott költségek és károk minden egyes esetben megállapítandók, és az elmarasztaltaktól behajthatók. Viszont, ha a panaszlott a vád alól felmentetik, költségei a magánvádló ellen megítélendők.

41. §. Ha a vadászati kihágás miatt a bíróságnál a tett elkövetése napjától számítandó három hó alatt panasz vagy feljelentés nem történt, a büntetésre vonatkozó kereket elévült.

Ha azonban a büntető törvények alá tartozó eset forog fenn, az elévülési idő is a büntető törvények értelmében határozatlik meg.

42. §. A vadászati kihágások elítélése a királyi járásbíróságok hatásköréhez tartozik.

A jelen fejezetben foglalt határozatok mellett az eljárást, bizonyítékokat, perorvoslatokat s végrehajtást illetőleg, a kihágásokra vonatkozó törvényes szabályok és gyakorlat a vadászati kihágásokra nézve is zsinórmértékül szolgál.

43. §. A vadászatra vonatkozó minden eddigi törvény eltöröltetik; a jelen törvény hatályba lépte előtt történt cselekvények azonban úgy kártérítés, mint büntetés tekintetében a korábbi törvények határozatai szerint ítélandók meg.

44. §. Ezen törvényezikk végrehajtásával a belügyi és igazságügyi ministerek bizatnak meg.

Egyesületi vélemény a budai hegyek beerdősítése iránt.

Buda főváros képviselő közönsége a város tulajdonához tartozó, a megelőző időkben is erdőkkel díszített és legczélszerűbben ma is erdőművelésre alkalmas birtokterületet ismét beerdősíteni óhajtván, felhívta az országos erdészeti egyesületet, hogy kebeléből küldene ki néhány tagot, kik a város részéről is kirendelt bizottsággal az illető erdőterületeket együttesen szemle alá vegyék, s azok beerdősítése iránt a városnak véleményt adjanak.

Az egyesület e felhívást örömmel teljesítendő a kiküldött tagok általt eszközölt helyi szemle alapján a beerdősítés iránt a következő véleményt adta:

A beerdősítendő erdőterületek talajminőségükhez képest három osztályba sorozhatók és pedig:

I-ső osztályhoz sorozandók az „állatkerti“ (Thiergarten) szántóföldek, vagyis irtványok, melyek eléggé mély rétegű és tevényes agyagos talajukkal, általában mészközet fölött, igen jó erdőtalajt képeznek, szántó föld gyanánt való tartamos használatra azonban alkalmatlanok.

II-ik osztályhoz tartoznak a „szépvölgyi“ (Schönthal) irtványföldek, melyek az előbbinél kevesebb tevényt bíró agyagos talajukkal mészközet fölött jó erdőtalajt képeznek; és III-ik osztályhoz sorozandók a Hármadomb vagy Mátyás hegyhez (Dreihotter oder Mathiasberg) és a Kukuk vagy Kecske-hegyhez tartozó soványabb hegyoldalak, melyek sekély rétegű homokos agyag talajukkal, mészközet fölött, közepszerű erdőtalajt képeznek, s helyen-

ként a meredekebb oldalakon kimosott, illetőleg fölfedett sziklaterületeket mutatnak.

A beerdősítésre választandó fanemek és beerdősítési rendszer.

Az I-ső osztályhoz sorozott területen a t. városi közönségnek előttünk ez alkalommal nem ismerhetett céljához és szükségéhez képest választandó üzemmódban tölgyerdő lenne nevelendő. A beerdősítés makkaival való ültetés által legcélszerűbben eke után lesz foganatosítandó, miután pedig a tölgy a talajt tudvalevőleg nem javítja, kívánatos, hogy ennek állandóbb jó erőben való tartása végett a tölgygyel egy negyedrészen, illetőleg minden 4-ik sorban, keverve erdei fenyő is ültetessék, mely fanem levélhullatása által a talajt teljes jóságában fenntartani s jövedelmes időközi használatot is adni képes.

A II-ik osztályhoz sorozott terület tölgyerdő nevelésére egyelőre nem alkalmas, miért is legalább az első fordá alatt talajjavító fanem nevelését kívánja s ezért e terület jelenlegi beerdősítésére a talajt tetemesen javító szurkos és erdei fenyő (*pinus austriaca* és *pinus sylvestris*) fanemeket ajánljuk.

Tekintve a terület fekvését és az ültetés biztosságát, valamint aránylagos olcsóságát is a beerdősítés csemeteültetés útján lenne eszközendő, mi célból szükséges, hogy a csemeték nevelésére mindenekelőtt a beerdősítendő területen vagy annak közelében a városi erdészeti személyzet által gondosan megválasztott helyen faiskola alapíttassék, melyből a nevelt csemeték 1—2 éves korukban lesznek kiültetendők.

Megjegyezzük itt, hogy az ajánlott fenyő fanemeknek a kérdésben forgó területen való sikeres tenyésztésére élő bizonyásgul szolgálnak a közelben lévő Trattner-háznál álló és korukra nézve 40—50 éveseknek jelezhető szurkos fenyőfák.

A III-ik osztályhoz csatolt terület haladéktalanul követelvéen a talajjavítást, ennél is ugyanazon fanemek, melyek a II-ik osztálynál ajánlottak, és ugyanazon rendszer hozatnak javaslatba, különösen figyelmébe ajánlván az annak idején működő szakegyéniségnek, miszerint a talaj sekély földrétegénél fogva főképen a szurkos fenyőt használja.

Az elszórtan található és a nagy erdőtesttel összefüggésben nem levő kisebb tisztásokon, különösen hol az agyag homokos, foganatosítandó az akácztenyésztés, még pedig ültetés útján, miután a vetés nem ajánlható azért, mert a csemeték az első években oly sűrűn és buján nőhetnének, hogy azok kiirtása tetemes költségbe kerülne.

Nem véljük feleslegesnek megemlíteni még azt, hogy a t. város által az erdőítésbe befektetendő költségeknek már közelebbi időben való megtérítésére is a nevelendő fenyőfaállabok a szakszerű áterdölés útján, valamint a kevésbé jelentékenynek látszó akáczosok is a belőlük nyerhető és a közvetlen szomszédságban lévő terjedelmes szőlőkben biztosan és jó áron értékesíthető szőlőkarokkal nem megvetendő jövedelmet helyeznek kilátásba.

A mi az évenként erdősítendő terület nagyságát illeti, ennek megjelölésébe nem bocsátkozhatunk, miután annak megállapítása az ertési tervezet körébe esik, ez pedig a t. város által választandó forda idejéhez, valamint a beerdősítési célra évenként engedélyezendő költségekhez

és a valószínűen megszerezhető munkaerőhöz képest leendő felállítandó.

Végül örömmel említjük meg, hogy a vizsgálat alá vett helyeket a fennebbiek szerint erdőművelésre egyáltalában alkalmasoknak és sokkal jobb minőségűeknek találtuk, mint ezt az évek hosszú során hallott jajkiáltások után találni remélhattük; de nem halgathatjuk el azt sem, hogy míg most biztos sikerrel eszközölhető az erdősités, néhány év múlva a föld fokozatos elsoványodása folytán nehezebbé s részben képtessé válhat; miért is igen célszerűnek ismerjük a t. város azon intézkedését, melylyel a fátlan hegyoldalak legeltetését utolsó időben eltiltván, ezzel a beerdősités egyik első- és alapkvánalmát teljesítette.

Budán, 1871.

A középerdő-üzem a községi és kisbirtok számára.

Irta Illés Nándor.

A községi erdők egy része már ki van tagosítva, egy része a közel jövőben ki fog tagosíttatni; de még nem vagyunk tisztában a fölött, miként kezeltesse ezen aránylag csekély terjedelmű tagok.

Nem célunk itt az administrationalis kezelésbe bocsátkozni, hanem a szakkezelést, vagyis az üzemet kívánjuk tárgyalni. Nem akarunk u. i. a fölött vitatkozni: kerületi erdészek állíttassanak-e föl a községi erdők kezelésére, vagy azok maguk kezeljék azokat házilag szakember által készített terv szerint, és miként végeztessenek

és számíttassanak föl az idevágó munkálatok, kiadások sat.; hanem azt akarjuk kimutatni, mely erdőalak (szálerdő, középerdő vagy sarjerdő) fog megfelelni e czélnak.

I.

Mielőtt ezen kérdés megoldásához fognánk, tisztába kell jönnünk a fölött: mely igényeket kell kielégíteni a községi erdőnek? Földöznie kell a község faszükségletét, a mely mindenekfölött tűzifából, apróbb szerszámfából és némi épületfából áll. Az évi hozam legnagyobb $0/0$ -át a tűzifa veszi igénybe, azután jő a szerszámfa és épületfa, melyeknek $0/0$ -a talán megközelíti a nagy átlagban egymást. Mely erdőalak, v. i., mely üzem mód fog ilyenmü igényeket leginkább kielégíteni.

A szálerdő, hosszú vágásforgásával nagyméretü fákat, a tűzifa $0/0$ és apróbb szerszámfa aránylag csekély; a pénzjövedelem holdanként nagy, de a jövedelmezhetőség rovására; miután a szálerdő bevételei és kiadásai a használat idejére kamatosítva, a tiszta jövedelmet igen kicsinek mutatják, összehasonlítva a sarjerdővel. Különösen jellemző azonban a szálerdőre, hogy tetemes nagyságu anyagkészletet, tehát egyszersmind tetemes területet föltételez, minélfogva kisebb gazdaságok számára nem való, mert csak kicsi területek jutnának évenként vágás alá.

Tegyük föl, valamely község erdőilletménye 180 hold, a fanem tölgy; termőhelyi jóság V. (a segédtablák szerint); vágásforgás 90 év.

A 90 éves forgásu szálerdő évi hozama lesz:

180 : 90 = 2 hold 55 normál ölével	= 110 n. öl,
holdanként vegyünk föl ehhez 30 $0/0$ áterdölési fát	33 " "
összesen .	143 n. öl.

A 30 éves forgású sarjerdő évi hozama, ha ezen erdőt a II. és III. termőhelyi osztály közé (lásd Segéd-táblák 163. lap) sorozzuk:

180 : 30 = 6 hold 21 normál ölével hol-	= 126 n. öl,
danként 20 ⁰ / ₀ áterdőlési fa	25 " "
összesen	151 n. öl.

Ugyanezen erdő középerdőként kezelve, a következő feltételek mellett:

A sarjang (alyfa) vágásforgása 30 év,
 " főfa " " 90 " olyformán,
 hogy a 60 éves korosztályból (II-ik osztály) is vágassék ki fa, vékonyabb épület és szerfa kedvéért, és az I. és II. osztály használata úgy arányljék egymáshoz, mint 6 : 4. A főfa beárnyalási viszonya 30⁰/₀.

Miután a használati arány 6 : 4, a tultartási arány lesz 6 : 10; vágás idején tehát:

6/16 része a 30 ⁰ / ₀ -nak = 37.5 ⁰ / ₀	90 éves fa,
10/16 " " " = 62.5 ⁰ / ₀	60 " "

melyből vágatik:

90 éves fa	37.5 ⁰ / ₀
60 " " 25.0 ⁰ / ₀	25.0 ⁰ / ₀

tultartatik a jövő vágás számára:

60 évi fa	37.5 ⁰ / ₀
	100.0 ⁰ / ₀

Az évi hozam tehát lesz, ha az erdőterület a szál-erdő V. és a sarjerdő II. és III. közti termőhelyi osztályának felel meg; a sarjang vágásforgása = 30 év, az évi vágástér tehát 6 hold.

A 90 éves erdő ad holdanként 55 n. ölet, 6 hold 330 n. ölet; ebből 30⁰/₀ = 99 n. öl.

A föbbebbiek szerint levágás alá esik
90 éves fa $37\cdot5\%$ . . . . . 37·13 n. öl.

A 60 éves fa ád holdanként 30 n.
ölet, 6 hold. (Mert a sarang vágásforgása
40 év lévén, az évi vágásterület 8 hold)
180 n. ölet, melyből 30% = 54 n. öl. A
föbbebbiek szerint levágás alá esik 60 éves
fa 25% . . . . . 13·50 n. öl.

A II. és III. termöhelyi jóság között álló sarjerdő
ád a föbbebbiek szeriut 151 normál ölet.

Miután azonban a terület 30% -át szálfá
foglalja el, a sarang (Schlagholz) számára
csak 70% marad; tehát $(151 \times 0\cdot70)$
= 105·7 n. öl. A főfa nevelés számára
uzonban ebből föl kell tartani a szük-
ségletet, 30-ot a 30 éves magonczokból
 $(12 \times 0\cdot30 = 3\cdot6)$, levonva $105\cdot7 - 3\cdot6 = 102\cdot01$ n. öl.
Az évi hozam tehát . 152·73 n. öl.

A III-ik korosztályból tultartandó fatömeg 0% -ot nem
számithatjuk a sarjerdő tömegéből, hanem ugy kell tekin-
tenünk azt, mintha szálerdő volna, mert szálfává csak
magról nevelt egyedeket hagyunk meg, melyeknek tömege
a 40 éves korban holdanként csak 16 normál öl.

A mint alább látni fogjuk, a sarangot legalább egy-
szer át kell erdőlni, minélfogva, mi föbbebb a sarjerdő
termését az áterdőlesi fatömeggel vettük át.

Egybeállitva az évi hozamokat:

a 90 éves tölgy szálerdő évi hozama	. 143 n. öl.
" 60 " " " " " "	. 90 " "
" 30 " sarjerdő " " " "	. 151 " "

a 30 „ éves forgásu középerdőé 90 és 80
 év főfával (II. termőhely) . . . . . 153 „ „

Legnagyobb évi hozamot ad tehát a középerdő, azután a sarjerdő, és végre a szálerdő.

Ezen számítás ellenkezni látszik azon tantétellel, melyet minden erdész ismer: a szálerdő aránylag a legnagyobb fatömeget szolgáltatja a vágási korban. Ide kell azonban még irnunk: holdanként. A holdankénti fakészlet a vágási korban legnagyobb a szálerdőben; de miután a sarjerdő holdját azon idő alatt többször lehet levágni, a növedék pedig korább éri el tetőpontját, természetes, hogy a hozamnak is nagyobbnak kell lenni.

Az igaz, hogy a számításunk alapját képező sarjerdő termési tábla elegyes erdőre vonatkozik, és a termőhelyek egyeztetése sem nyugszik szilárd alapon, de mi a helyreigazítást a természetből vett példa által csak megköszönni fogunk.

A fönnebbi tárgyalt esetben a 90 éves szálerdő évi vágásterülete azonban csak 2 hold, a mi erdőnek oly csekély, hogy szabadon mozogni rajta erdőgazdasággal igen bajos; föltéve azonban, hogy ily vágástér még nem lenne túl kicsi, kérdés: hány községnek jut 180 holdnyi erdő?

A magas vágásforgás az adott esetben a tölgyre nézve kedvezőbb, mert az átlagnövedék maximuma 180 évig tart, és tehát ily vágásforgás is az adott esetben még $(320 : 180 = 1.78 \times 122) = 217.6$ n. öl évi hozamot adna. Mig ellenben a 80 éves I. oszt. lucz 632, a 120 éves pedig 616 n. ölet terem, a vezetés tehát szembeötlő.

Különben a vágásforgás meghatározására nemcsak az évi hozam nagysága van befolyással, hanem a jövedelmező-

ség is; a melynek azonban községi erdőkben el kell esni, mert itt a cél nem nyereség, de a lakosok szükségleteinek lehető fődözése.

A fönnebbiekből mi a következőket véljük levezethetni:

1. A községi erdő szálerdőként kezelendő, ha azt a fanem (fenyő) föltételezi, és ezen esetben a lehető legnagyobb évi hozamra való tekintettel határozandó meg a vágásforgás; silány, sekély talajon hegységben a lucz és jegenyefenyő szálerdő, alvidéken a sarjerdő fognak célhoz vezetni.

2. Ha azt a viszonyok megengedik, kiváltképen közép-szerű talajon mindig a középerdőnek adandó előny, miután az a legnagyobb évi hozamot és legkülönbözőbb és értéke-sebb választékokat szolgáltatja épület-, szerszám- és szer-fában. Azonkívül középerdőben mindig nagyobb a makk-és gubacstermés, a mi részint a sertés legelő, részint a gubacs tetemes ára miatt igen is tekintetbe veendő. Mig ellenben a tölgyсарang héja cserre földolgozva, a mai viszonyok között jó pénzen adható el.

3. A tiszta sarjerdő nem ajánlható, kivévén a fönne-mlített esetet, mert az anyira fontos épület- és szer-számfa szükségletet fődözni nem képes.

II.

A középerdő azon üzemmódok közé tartozik, a melyek a tankönyvekben legszebben előadva, a természetben pedig csak igen kevésé elterjedve vannak. Igen sok szakember fölütvén a tankönyvet, a mint a számokat meglátja, keresztül lapoz rajta: sokan úgy félnek a számoktól, mint az ördög a szentelt víztől. Pedig az erdész, a ki nem számol, (előre calculál) kaptát és nem átlazót vegyen kezébe.

A középerdő elmélete igen szép, és nem oly komplikált, mint látszik, és a mi céljaink számára igen egyszerűsíthető.

A középerdő nem egyéb, mint a szálerdő és sarjerdő ugyanezen területen egymással keverve. Az állab egy részét felnöveljük szálfává, a más részét rövidebb időközökben levágatván, sarjerdőként kezeljük: a szálfát itt főfának, a sarjfat, a sarangot itt alyfának vagy serengnek vagy sarjanguknak nevezzük.

Természetes, hogy miután különböző magasságu fa van keverve egymással, a nagyobb, a magasabb nyomni fogja a kisebbet és alacsonyabbat. Ezen oknál fogva főfának csak gyengén árnyaló, alyfának, saranguknak pedig árnytűrő fanemek alkalmasak. Gyengén árnyaló fanemek: a nyir, kőris, szil, juhar, tölgy; árnytűrők: a bükk, gyertyán.

Főfának azontul oly fanemeket kell választani, a melyek kiváló szer- és épületfát szolgáltatnak; míg ellenben alyfának oly fanem választandó, a mely kitűnő sarjadási képességgel bír. E tekintetben a gyertyán tultesz a bükkön.

Nedves, vagy igen üde talajon a sarang közé igen előnyösen lehet bekeverni az égert, szárazon a rezgő nyárt előhasználat kedvéért.

Miután a főfa beárnyékolása a sarangot mindig nyomja, a sarang természete, a talaj minőségü és céljaink szerint a főfa mennyisége mindig bizonyos korlátozás alá esik. Meg kell u. i. határoznunk, a terület hányad részét foglalja a főfa. Községi erdők számára tökéletesen elég lesz, ha a területnek $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ -ét, vagyis 25—50%-át, tehát átlagosan 30%-át foglalja el a főfa. Vagy talán

némelyeknek érthetőbb lesz, ha azt mondjuk: ha a holdon 400 szál 80 éves tölgynek volna helye, akkor elég lesz 100-at, legföljebb 200-at, vagy átlag 120-at hagyni meg főfának.

E tekintetben különben nagy változatosság engedhető meg: ott a hol a talaj szálfanevelésre kedvezőbb, ott sűrűbben, vagy épen tisztán csoportokban, míg ellenben kedvezőtlenebb helyeken többé-kevésbé ritkán állhat a főfa. A csoportos állás azért jó, mert a tömött csoportokban a fák jobban kinyulnak és hosszabb s jobb épületfát szolgáltatnak. Jöhetnek elő esetek, a midőn a főfa uralgó, és 75%-át is elfoglalja a térnek, és a sarang csak alárendelt: ez esetben kiválólag épületfára irányul és nagyobb szerfára a gazdaság.

Ha egyszer a fölött tisztában vagyunk, mennyi tért foglalhat el és mily fanemekből fog állani a főfa, meg kell állapítani a sarjang vágásforgását. Erre nézve legcélszerűbb 30—40 évet választani, 20 évet csak akkor, ha csert is akarunk termelni. 30—40 év alatt a tölgy, bükk, gyertyán, kőris, juhar, szil sarang tetemes fává nő föl, és a mint azt a termési táblák mutatják, e korban legnagyobb az átlagos fatermés. A terület osztva a forgás éveinek számaival, adja az évi vágásterületet, vagyis azon tért, a melyeket évenként letarolhatunk.

Most gazdaságunkat következőleg rendezhetjük be:

Minden évben vágás alá kerül a kiszámított évi vágásterület, a melyet azouban nem tarolunk le tisztára, hanem annyi magról származott tölgyet, kőrist, szílt, juhart sat. hagyunk meg rajta, a mennyit a fönnebbieket szerint jónak látunk, pl. holdanként 120-at.

30—40 esztendő múlva ismét visszatér a vágás az első területre, a melyen ezen időben 30—40 éves sarang

és 60—80 éves szálfá áll. A saranggal ismét ugy bálnunk, mint fönnebb leirtuk, letarolván azt és a főfa számára 120 magoncztot hagyván meg. A főfa szintén fejsze alá kerül, de csak részben, pl. a felét levágjuk, a felét pedig meghagyjuk a jövő vágás számára.

És ismét 30—40 év mulva a sarangon kívül lesz kétféle főfánk: 60—80 éves (II. osztály) és 90—120 éves (I. osztály), mely utóbbit most teljesen levágjuk, mert ennél idősebb főfaosztályt meghagyni nem igen leend szükséges.

És most erdönk oly rendben van, hogy jövőben mindig tartamosan fogja szolgáltatni a kiszabott szükségletet.

A főfameghagyásánál (tultartásánál) ne kössük magunkat szigoruan számokhoz: a hol szép, egészséges, főfának való egyedek állanak rendelkezésünkre, ott hagyjunk meg belőlük többet; és ha egy hold kevesebb fát is ad főfából, helyreüti a hiányt a másik, a melyik többet fog adni. Főleg ügyelni kell azonban arra, hogy mindig legyen fiatal nemzedék a jövő főfakorosztályok számára. E célból vágáskor vetni és ültetni kell a hézagokra főfának való fanemeket, és miután azok a fő- és alyfa nyomását sínlik, áteredőléssel segitendők uralomra.

Minden 15—20 évben tehát a sarangot át kell erdőlni, kiszedegetvén minden elnyomott fát, és az uralgót is ott a hol azt a magoncztok fölnevelése megkívánja. Az ily közbeeső használat főleg kerítésre szükséges, rudakat és czölöpöket és nem megvetendő mennyiségű tüzfát fog szolgáltatni; a 7—10 évben eszközött megelőző áteredülés pedig kiváló fonóanyagot szolgáltat fonásra, a melyet azonban, habár kevesebbet a 15—20-ik évi áteredülés is ad.

Ha a terület, melyet a község illetményül kapott, eddig szálerdőkép kezeltetett volna, akkor a főfa korosztály fokozatot mindjárt az első vágás alkalmával is elő lehet állítani, meghagyván u. i. annyi fát a terén, a mennyi szükséges, föltéve, hogy az még növekvőképes és a vágás idejeig ki fogja állani.

Röviden összevonva az egészet: a középerdő alyfájának, serengjének vágásterei minden 30—40 évben (vagy más meghatározott, de a sarjerdő igényeinek megfelelő időközben) taroltatnak le, a midőn a főfa korosztályok, (melyeknek évszáma mindig sokszorososa a sarang vágásforgásának), meghatározott arányban (pl. fele-fele, tehát 1—1) esnek fejsze alá. A forgás közepén egyszer, vagy minden harmadában áterdölésekkel tisztítgatjuk az erdőt.

III.

A középerdő letarolásnál mindig előbb a sarang esik fejsze alá; a mit a főfa számára meghagyandó egyedek kijelölése előz meg. Ez alkalommal több példányt kell tartásra kijelölni, mert nem lehet előre tudni, mennyi fog önmagában meghajolni a hó vagy lombozat súlya alatt, és mennyit fog összezuzni a főfa, döntés alkalmával.

Ha a sarang le van vágva, a főfára kerül a sor; ebből is előbb ki kell jelölni a tultartandót, m. p. főlőslegben és csak azután fogni a döntéshez.

A döntés alkalmával megsérült és kitördelt egyedek tüstént levágnak, a többi főlősleg csak a jövő tavaszon, midőn már azon fák, melyek nem elég erősek, meghajlottak.

A tultartandó egyedek kijelölésénél, főleg az egészségre és növekedő képességre kell tekintettel lenni.

IV.

A fönnebbiekben megkísértettük barátokat szerezni a közép-erdő számára; mennyiben sikerült az, azt a jövő fogja megmutatni és a szives olvasó megbírálni; mi csak annyit kívánunk még hozzá tenni: hogy a leirt üzemmód nemcsak községi erdők, de minden csekélyebb terjedelmű kisbirtokossági erdő hasznosítására kiválólag alkalmas; és hogy a fönnebbi előnyökön kívül még a makk- és gubacs-termés is ily erdőkben nagyobb szokott lenni, mint a tiszta szálerdőben, ha az kellőleg zárt.

Hasonló módon kezelt tölgyeseket volt szerencsénk Württembergben látni, a hol a hohenheimi erdőben Nördlinger erdőtanácsos volt kalauzunk. Valóban meglepő volt a főfa erőteljes növése; a mely a térnek valami 0.75-át foglalta el. A sarang majdnem inkább talajvédül szolgált és égerből, bükkből, mogyoróból sat. sat. állott. A 8-ik évben az égert és a lágú fákat erdőlíki ki, 20-ikban letarolják az egészet, a midőn a főfából annyit és olyat szednek ki, a mennyire és milyenre szükségök vagyon. Az igaz, hogy a württembergi paraszt igen kiméletesen tud a fával bánni, még a legvékonyabb vesszőt is föltüzei, és a meggazdálkozott fát a község eladván, vele adóját segít fizetni, a mi községeinknek szintén nem egyikére ráférne.

Záradéku arra kérem szaktársaimat, kiknek az a szerencse jut a néppel érintkezhetni és annak erdejét berendezni; ne sajnálják ezen erdőalakkal megbarátkozni. Ha a csekély és csak látszólag nehéz számítgatásokat egyszer átdolgozták és teljesen megismerkedtek, ezen nálunk egészen félreismeret erdőalakkal: akkor jó lelkiismerettel fogják ajánlani és alkalmazni.

Vázlatok erdészetünk fejlődéséről *).

Irta Székely Mihály.

Erdőgazdászatumk, vagy röviden szólva erdészetünk fejlődésére s különösen a legujabb időben e téren történt jelentékenyebb mozgalmakra egy rövid visszapillantást szándékozván vetni, hogy a képnek, melyet körvonalozni megkísértek, mintegy háttére is legyen; érintenem kell röviden az általános erdőgazdászati keletkezésének történetét is.

Tekintélyes tudósok állítják, hogy volt idő, nevezetesen az emberi nem teremtése és nagyobb mérvű elterjedése előtt, midőn földünk egész felületét, vagy helyesebben annak a fatenyésztésre alkalmas minden részeit őserdők és rengetegek borították.

Ezen állítás helyessége ellen annál kevésbé lehet kifogásunk, minthogy nemesak Amerika vadon belseje s az újvilágrészszel egyidőben, valamint azelőtt és azután felfedezett némely szigetek, hanem napjainkban és közvelebb közelünkben, azaz világrészünken is minden oly hely, mely a fatenyésztésre különben alkalmas s a hol az alkotó természet minden emberi beavatkozástól menten és háborithatlanul működhetik, a föntebbi állítás igaz voltát kétségen kívül helyezi.

Az őserdők és rengetegek azonban az emberi nem szaporodásával és elterjedésével egyenlő arányban tüne-

*) Ezen közleményt a kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézet tanári kara által tartott és külön kiadásban is megjelent „Georgiai-Felolvasások“ második évfolyamából vesszük át.

deznak földünk színéről; a mi egyébiránt természetes is, minthogy csak azok kiirtásával vált lehetővé, hogy az erdők által évezredekken át addig elfoglalva tartott és mintegy folyton hizlalt legjobb és leggazdagabb termőhelyek a mezőgazdasági művelés számára meghódítottassanak s gabona és más nélkülözhetlen termények tenyésztésére felhasználtassanak. Innen van, hogy tulajdonképeni őserdők és rengetegek, illetőleg ezek maradványai, ma már csak ritkaságképen és csak is földünknek gabonatenyésztésre nem alkalmas, néptelenebb és hozzáférhetlenebb pontjain fordulnak elő.

A mint a népesség szaporodásával és az életszükségletek fokozódásával az erdőállomány mind szűkebb és szűkebb térre és nevezetesen mindinkább természetes határai közé: a hegyekre és más, u. n. feltétlen erdőtalajra szorítottatott, s a mint a fafogyasztás különböző iparágak keletkezésével és fejlődésével mind nagyobb és nagyobb mérvet öltött s az erdőt természetes határaiton belől is vandal kezekkel támadta meg, végre be kellett következnie azon időnek, midőn a természet nem volt képes többé nagymérvű fogyasztást önerejéből helyre-pótolni és ellensúlyozni.

Az erdőgazdászati keletkezése ezen időponttal esik össze, midőn nyívan az erdők korlátlan és okszerűtlen pazarlása folytán beállott s mind követelőbb színben nyilvánuló faszükség továbbra halaszthatlanná tette, hogy az erdőkre bizonyos ápoló gond fordítottassék s azok okszerű és a gazdaság céljainak, de egyszersmind folytonos fenmaradhatásuknak és tartamosan legjobb jövedelmezőségüknek megfelelő tervszerinti kezelésben és kihasználásban részesüljenek.

Az erdők ápolása és okszerű kezelése iránti gondoskodás vagyis erdőgazdászat ott, a hol az jelenleg fennáll, nem szülemlett mindenütt egy és ugyanazon időben; minek oka részint abban rejlik, mert az ezt előidéző fa szükség sem vált egy és ugyanazon időben mindenütt egyformán érezhetővé; részint pedig onnan magyarázható, mert míg az egyik állam, illetőleg nemzet előrelátóbb, éberebb s így a közlő szükség távoltartására el nem mulasztja idejekorán okszerű intézkedéseket tenni, addig a másik sorsával megelégedettebb, habár kevésbé van oka reá, s még életszükségletei tekintetében is a holnappal keveset, a holnapután pedig épen semmit sem törődik, s közönyös nyugalmból csak a már betoppant szükség szorongatásai, az erősebb rázkodtatások képesek felébreszteni és megindítani.

Habár a hajdankor népeinél is találunk u. n. fagazdászatot, nevezetesen a persák, görögök és rómaiak történelméből, gazdasági — és politikai irataikból világosan kitűnik, hogy ezen népek a fatenyésztésre kiváló gondot fordítottak, s a körül nem csekély erőfeszítésekkel járó mesterséges módokat is alkalmaztak; hogy a hajdankor eme népei egyáltalában minden fát különös kegyben, a templomberkeket és szent berkeket pedig épen vallásos tiszteletben tartották; habár tudjuk továbbá, hogy a rómaiaknál a fatenyésztés a mezei gazdaság minden ágával: a szőlő-, rét- és kertmivéléssel szoros kapcsolatban állott, annak ugyszólván elmaradhatlan támaszát képezte s épen ezért a fát réteken, mezőszéleken, mesgyéken, partokon, legelőken, útféleken, közhelyeken sat. nagy előszeretettel, sőt a becsületbeli kötelesség érzetével tenyésztették és ápták, mindazonáltal az, a mit ezen népeknél fagazdá-

szatnak nevezünk, lényegében és módozataiban a mi erdőgazdászatunktól feltűnően különbözik; s míg a régiek eme fagazdászata más szavakkal mezei kertészetnek volna nevezhető, addig a mai erdőgazdászat feladata: nagy és összefüggő területeknek, mint erdőknek, a gazdaságat céljaival és a helyi viszonyokkal összhangzó és oly okos szerű elvek szerinti kezelésében áll, hogy azok tartamosan a lehető legjobb jövedelmet szolgáltatassák. A mi erdőgazdászatunk keletkezése tehát nem is vihető vissza az említett időkre, hanem az körülbelül csak a múlt század első felére esik.

Németország és a német származású nemzetek voltak az elsők, kik az általunk értelmezett mai rendszeres erdőgazdászatot az említett időben megalapították; s hogy ezen másfél század alatt saját szülő-hazájában az erdészeti mennyire fejlődött s ma már a virágzásnak minő fokán áll, erre nézve legyen elég itten röviden megemlítenem, hogy a német tartományok összes területén jelenleg 4 erdészeti felsőbb tanintézetben adatként elő az erdészeti tudományok, s ezek alapelveit egyszersmind több erdészeti iskola és gazdasági tanintézet is terjeszti; továbbá, hogy az osztrák birodalmi erdész-egyleten kívül majd mindenik jelentékenyebb német tartományban ismét külön önálló vagy fiók erdészegyletek állanak fenn, melyek administratív tevékenységükön kívül tudományos és gyakorlati szempontból igen nevezetes és fontos vándorgyűléseket tartanak, évkönyveket s havi vagy negyedévi folyóiratokat adnak ki, mely utóbbiak száma, ide értve a magánvállalat útján fennállókat is, az említett tartományok területén jelenleg közel húszra megy. A német erdészeti irodalom minden irányban annyira gazdag és fejlett, hogy

csak a legközelebbi 15 év alatt megjelent idevágó fontosabb munkák száma a 200-at jóval meghaladja, mely a kor kivánalmainak megfelelő arányban folyton gyarapszik és emelkedik; továbbá erdészeti észleldék és kísérleti állomások állanak fenn; egy szóval e nemzet az okszerű erdőgazdászat emelésére és népszerűsítésére — ma is a legnagyobb szorgalmat és tevékenységet fejt ki, s hogy ezen fáradhatlan tevékenység a gyakorlat terén mily szép eredményeket mutat fel, erről mindenki meggyőződhetik, a kinek alkalmá nyílik, hogy a német tartományok rendszeres és példányszerűnek nevezhető erdőgazdászatát megsejmelhesse.

Meg kell még itt emlitenem, hogy közelebről Bécsben nagyszerű részvénytársulatok alakultak 12—20 millió forint alaptőkével és az osztrák-magyar birodalom nevezetesebb városaiban fiók ügynökségekkel, melyek feladata a birodalom még érintetlen rengetegeinek, nevezetesen Horvát-Szlavonországok, Galiczia és Bukovina erdőségeinek okszerű kiaknázása, és így egy újabb — egyelőre mérhetlen — jövedelmi forrás megnyitása.

Hazai erdészetünk is a virágzó német erdőgazdászatból fejlődött ki, vagy helyesebben onnan szivárgott át, részint a szomszédság jussán, részint pedig azon viszonyoknál fogva, melyek a két országot egymással évek hosszú során át szorosabb összeköttetésben tartották és tartják.

A dolog természetében fekszik, hogy az erdészetnek hazánkban történt meghonosodását élesen meg nem határozhatjuk, minthogy az egyszerre nem történt és nem is történhetett: e kérdésre tehát csak tágabb értelemben és azt felelhetjük, hogy az körülbelül a jelen század második negyedére esik.

Természetes, hogy az ekként átszivárgott erdészet magával hozta és igen soká megtartotta eredetének minden jellegeit, a mire nézve különben a viszonyok is alkalmasak voltak; s éppen oly természetes az is, hogy az idegen szellem és irány s az idegen formákhoz való merev ragaszkodás nagy mérvben hátráltatta a józan erdőgazdasági elvek meghonosodását és saját viszonyainkban gyökerező egészséges fejlődését.

Idegen szellem tartotta hatalmában az 50-es évek elején hazánkban keletkezett erdészeti egyesületet is, mely habár névleg magyar volt és tagjai sorában egynéhány jobb érzelmű hazánkfi is helyet foglalt, mindazonáltal ez utóbbiak tetterősebb faja sokkalta csekélyebb számban volt képviselve, sem hogy a kis töredék képes lett volna az egyület eredeti sodrából kihozni és annak kebelében a hazai szellemet és irányt a legnagyobb erőfeszítéssel is érvényre emelni. Innen van, hogy ezen egyület egy hosszú évtized alatt hazai erdészetünk önálló kifejtésére nézve vajmi keveset, a magyar erdészeti irodalom megalapítása ügyében pedig éppen semmit sem tett, sőt inkább annak némely elemei az egyület körén kívül később keletkezett magyar erdész-irodalmi mozgalmakat ellenséges szemekkel nézték s titokban bár, de szóval és tettel azon ellenzékhez tartoztak, mely ezen mozgalmakat már csirájokban szívesen elfojtotta volna.

Ezzel szemben a hazai szellemet és lelket egyedül az országos gazdasági egyesület akkor fennállott maroknyi erdészeti szakosztálya tartogatta fenn. E szakosztály kicsinysége és rövid fennállása dacára a tisztán hazai irányú országos gazdasági egyesület védőszárnyai alatt erdészetünk körül még más kiváló és fényes érdemeket is

szerzett, melyeket előadásom folytán alább alkalmam lesz érinteni.

Az idegen szellem lidércnyomása akkor vált legérezhetőbbé, midőn erdészetünk önerejéből szárnyat próbálgatott és először kísértette meg saját anya-nyelvén magáról életjelt adni.

Ezt legjobban tudja azon — számra nézve oly kevés — uttörő, kik a nyomás egész súlyát érezték, mert szellemileg és anyagilag egészen magukra voltak hagyatva s erőt csupán ügyük nemes tudatából és kiváló szeretetéből merithettek. Ez azonban elégséges volt arra, hogy őket hazafias törekvésükben önfeláldozó kitartásra buzdítsa s előre és előre segítse, míg végre annyi tért nyertek, a mennyi hazai erdészetünk önálló fejlesztésére első kiindulási pontul és alapul szolgálhatott.

A 60-as évekre esik az imént említett küzdelemnek azon szerencsés kimenetele, mely szerint az eddig méltán jövevénynek és idegennek tekintett erdészet honi keresztiséget nyert, és a magyar erdészeti irodalom megszületett.

1862-ben indult meg az „Erdészeti Lapok“ című havi folyóirat, oly kedvezőtlen viszonyok között és a közönség részéről oly gyér pártfogás mellett, hogy annak hosszas fennmaradására merészség lett volna egyelőre még csak gondolni is. A mily örvendetes előjele volt azonban e lap egy jobb jövőnek, ép oly lelkiismeretes felelt meg fontos feladatának: fáradhatlanul tördelte és egyengette azon utat, mely egyfelől erdészeti irodalmunk kifejtésére, másfelől pedig erdőgazdászati állapotaink beható megismerésére és gyökeres javítására volt vezetendő.

E közben ugyancsak az „Erd. Lapok“ buzgó és hazafias szerkesztői részéről intézkedések tétettek az

„Erdészeti magyar műszótár“ és „Segédtablák“ létesítésére nézve, melyek közül utóbbi 1864-ben, előbbi pedig 1868-ban meg is jelent; s hogy mindkét munka a magyar erdészeti irodalomban még csak kezdő szakközönségnek és az erdészet egyéb barátainak mily előnyére és segítségére szolgált és szolgál, ezt eléggé bizonyítja azon körülmény, hogy a segédtablák a múlt évben második kiadást értek, s — tudtunkkal a műszótár is rövid időn második kiadás alá kerül.

Az ezen mozgalmakat megelőző időkben, melyek — miként a fönnebbiekből látható, e téren is a visszavonások és meddő vajadások korszakát képezték, egyetlen egy mozzanatot sem találunk, mely alkalmas lenne arra, hogy azzal hazai erdőgazdászatusunk és erdészeti irodalmunk megalapítását kapcsolatba hozni, illetőleg ezek létezését komolyan indokolni képesek volnának.

Ennél fogva bár mennyire óhajtanánk is hazai erdészetünknek mentől hosszabb és gazdagabb történelmi mulat tulajdonítani: a kor, melyre erdészetünk önálló fejlődésének kezdete tehető, sokkalta közelebb áll hozzánk sem hogy ezen óhajtasunk teljesülhetne, mert ha őszinték akarunk lenni, ugy ezt csak 1861-re és 62-re, az az a többször említett mozgalmak keletkezésének idejére kell tennünk.

Ezután csakhamar az erdész-egylet kebelében is lényeges átalakulások történtek, melyeket részint az idő érlelt meg, részint pedig a közéletünkben ugyanakkor bekövetkezett politikai változások vontak magok után.

Az idők szellemének ellenállhatlan hatalma felszabadította és üdvös sikerre vezette azon hazafias nézete-

ket és törekvéseket, melyek a körülmények sulya alatt addig elnyomva és megbénítva voltak.

Az erdészegylet mindinkább levetkőzte addigi jellegeit és azon utra tért, melyen mint nemzetgazdaszatunk egyik főágának: az erdészetnek képviselője és előmozdítója — egyedül számíthatott biztos sikerre. Ez irányu törekvésével maga iránt mind élénkebb érdekeltséget és bizalmat keltett; minek folytán tagjai számát erdőbirtokos hazánkfiái mindinkább szaporították. Végre 1864-ben a magyar erdész irodalmi mozgalmak indítóí, illetőleg vezetői és az erdészeti egyesület között a kiengesztelődés percze bekövetkezett, s az „Erdészeti Lapok“ az országos magyar Erdőszegylet közlönyévé váltak.

Az eddig szétágazott erők és eszközök ekénti egyesülése reményt nyujtott arra hogy a cél, mely elvileg mindkét részről a magyar erdészeti felvirágoztatása volt, de mely körül az eszközök megválasztása és egyáltalában a felfogások addig oly éles ellentétben állottak, most már biztosabban elérhető lesz.

S ha a rövid idő eredményeit tekintjük: örömmel kell jeleznünk, miszerint ezek — az átmenet nehézségeivel szemben is — igazolják, hogy a föntebbi remény nem volt egészen jogosulatlan.

Hogy azonban az egyesített erők buzgó törekvése és az önzéstelen akarat készsége mellett is erdőgazdaszatunk mezején még igen sok tenni és javítani való van, s hogy egy általában ma még igen távol állunk azon állapottól, mely teljes megnyugtatásunkra szolgálhatna: ennek oka — miként alább látni fogjuk — az Erdészeti Egyesületnek és egyáltalában az erdészeti ügybarátainak hatáskörén kívül eső körülményekben rejlik.

1866-ben az „Egylet“ alapszabályai revisió alá vétettek, sőt ez időtájt az Egylet különben is belszerves és korszerű reorganisatió ment át.

Ugyancsak 1867-ben a selmeczi bányászati- és erdészeti akadémián az erdészet tannyelvül a magyar nyelv rendeltetett el; mire nézve az első impulsust még az orsz. gazdasági egyesület erdészeti szakosztálya adta volt meg.

E kicsiny de lelkes szakosztály belátván, miszerint erdészetünk jövőjének legfőbb biztosítéka abban rejlik, hogy testtel lélekkel magyar szakférfiakat neveljünk: e magasztos eszme valóítására anyagi áldozatot is hozott, midőn még 1858-ban nagyobb részt saját tagjai által összeadott fillérekből külön-külön 100 drb. aranyat tűzött ki egy erdészeti tudományos tankönyv és egy gyakorlati erdészeti kézikönyv megírására; a mi azonban — fájdalom! kívánt eredményre nem vezetett.

E szakosztály ezen kívül az erdők védelme és fenntartása, valamint az erdőtenyésztés és befásítások ügyében oly fáradhatatlan és ügybuzgó tevékenységet tanúsított, mely tagjai hazafias szellemmel párosult kiváló ügyszeretetének örökre fényes tanubizonysága leend.

Előadásom eddigi folyamán, különösen annak némely paszusaiból t. hallgatóim figyelmét bizonyára nem kerülte ki azon célzat, mely erdészetünk önálló kifejlődését magyar erdészeti irodalmunk felvirágzásától s egyáltalában az erdészet megmagyarosításától hajlandó függővé tenni, illetőleg hazai erdészetünk első uttörőinek ezen inteniót tulajdonítja.

A mennyiben ezen célzatnak csak egy kissé mére-
vebb felfogása könnyen a német nyelv vagy német nem-

zet iránti türelmetlenség gyanujába ejtethetne: magamnak s még inkább az ügynek tartozom vele itten felemlíteni, miszerint a tudomány kosmopolita jogosultságát egy perczig sem vonjuk és nem is vonhatjuk kétségbe; s hogy ez okból a német erdészeti tudományosság előtt, mint a mely e nemben a világon első rangu hatalom, tisztelettel hajolunk meg, sokkalta több okunk lévén azt inkább magunkhoz édesgetni, és mintegy áthasonítani, mint pedig megvetni vagy gyűlölni. Másfelől azonban midőn szellemi függetlenségre törekszünk s éppen ezért a tudománnyal együtt nem akarunk egyszersmind az idegen nyelvnek is kaput nyitni, — midőn készebbek vagyunk a kezdet minden nehézségeivel szembeszállva, nagy erőfeszítésekkel sőt áldozatokkal is a tudományt inkább saját nyelvünkre tanítgatni; egy szóval, midőn édes anyanyelvünket, melytől lételünk, fennmaradásunk függ, csekély tehetségünkhöz képest mi is kegyelettel ápolgatjuk és a fölött féltékenyen öröködünk: vajjon eme hazafiui legszentebb kötelességünk teljesítéséért megitélhet-e bennünket a világ, vajjon van-e okunk ezért saját magunk előtt pirulni? Ugy hiszem, hogy éppen ennek az ellenkezője volna oly megbocsáthatlan bűn, mely a keserű bűnhődés csiráját magában hordaná.

Erdőbirtokos hazánkiai és illetőleg nemzetünk eme kegyeletes érzületének kell tulajdonitnunk azon tapasztalati tényt, hogy az erdészeti egyesület addig, míg idegen irányt követett és idegen nyelven beszélt, daczára a jeles capacitásoknak, kikkel az egylet akkori vezérei között kétségkívül találkozunk, sehogy sem tudott boldogulni, és nem volt képes majdnem semmi haladást és tartós sikert felmutatni; s viszont ennek kell tulajdoni-

tanunk azon jelenséget is, hogy az erdészet megmagyarosításának hirtelensége és magyar erdészeti irodalmunk ébredése annak idejében úgy a sajtó, mint hazai közönségünk részéről őszinte örömmel és kedvesen fogadtatott.

Meg voltak tehát most már azon feltételek és tényezők, melyek a helyes erdőgazdászati elveknek viszonyainkhoz idomítására, fejlesztésére és terjesztésére egyenként és összesen hivatvák és alkalmasak voltak.

Erdészegyletünk korszerűen újra szervezve, buzgó hazánkfiai és legkitünőbb szakembereink vezetése alatt, erdőbirtokosaink lelkes támogatása mellett fennállott, illetőleg új életműködést kezdett, programjával tűzvén ki erdőgazdaságunk minden ágának és magyar erdészeti irodalmunknak minden hatalmában álló eszközökkel leendő hathatós előmozdítását és fejlesztését.

Az „Erdészeti Lapok“ mint most már az egylet organuma, bár az eddigihez hasonló és kedvezőnek távolról sem mondható anyagi viszonyok között, továbbra is hű maradt azon elvhez, melyet megindulása alkalmával magáénak vallott.

A selmeczi akademián az erdészeti tudományok magyar nyelven előadása dacára a kezdet nehézségeinek minden akadály nélkül, kitünő vezetés mellett és a lehető legjobb tanerőkkel kezdetett meg.

És ezzel országos erdészetünk a megalakulás és önszervezkedés azon fokára jutott, melyen — azt céljai felé törekvő működésében — ma is találjuk; s így tulajdonképpeni genesise ezel egyelőre befejezettnek tekinthető.

Az egylet, a lapok és az erdészeti akadémia hazafias buzgalommal és új erővel megkezdett működésén az

érdekelt közönség sokat ígérő reménynyel s biztató és lelkesítő érdeklődéssel csüngött.

Amde ezen intézményeknek — már természetüknél fogva — feadatuk nem lehetett más, és hatáskörük nem terjedhetett tovább, mint a korszerű erdőgazdászati elvek kifejtésére. Annak pedig, hogy ez elvek a gyakorlati életben érvényre jussanak, egyfelől a nép felvilágosodottságának hiánya állotta útját, másfelől pedig közjogi viszonyainkban és igazságszolgáltatásunkban rejlettek és rejlenek ma is oly fonákságok és hiányok, melyek e téren minden haladásnak szárnyát szegik s melyeken a legéletrevalóbb elv is hajótörést szenved és menthetlenül megfeneklik.

Az egyesület és lapok — miként fentebb már említém — legelső feladatukul tüzték ki, hogy erdészeti állapotainkat behatóan vizsgálgassák, a hiányokat és ezek valódi okait tüzetesen felderítsék, s egyszersmind kimutassák azon eszközöket és módokat, melyekkel a bajon segíteni lehetne és kellene. A főbb hiányok okaikkal együtt sokkalta közelebb fekvők és szembeötlőbbek voltak, semhogy azok felismerése valami nehézséggel járt volna.

Ilyen volt pl. az erdöket illető urbéri viszonyok rendezetten volta; mely egy magában is elégséges arra, hogy mindeu rendszeres és belterjes gazdálkodást teljesen és végkép lehetetlené tegyen.

Ilyen volt az erdők határtalan pusztítása, mely egyrészt a most említett viszonyokban gyökerezve, büntető eljárásunk késedelmei és mulasztásai folytán különösen egy idő óta megdöbbentő mérvet öltött, oly annyira, hogy ha a volt Helytartó-Tanácsnak és újabb időben a

Ministeriumnak ez ügyben a politikai hatóságokhoz intézett számos és nem egyszer szigorú hangon tartott rendeleteit és ezekkel szemben az erdőkárosítások még inkább növekvő óriási számát tekintjük: valóban nem tudjuk, hogy közigazgatási közegeink kitartását bámulják-e, vagy pedig minden további reményről lemondva, erdeink eme büntetlen és hova-tovább mind veszélyesebb pusztításának valaha megakadályozhatása fölött végkép kétségbe essünk.

Ilyen volt továbbá azon sajnós tapasztalati tény, hogy a községi kisebb magán- és közbirtokossági erdők szakszerű ellenőrködés hiányában különbség nélkül irtanak és pusztítottak.

Voltak és vannak még némely — részint közviszonyainkban gyökerező, részint pedig magántermészetű — visszasságok, melyek erdőgazdászatunk belterjes és systematicus fejlődését nagy mértékben akadályozzák.

Ilyen volt pl. az erdőkre nehezedő és néhol azok összes jövedelmét fölemésztő sőt fölülmuló adó.

Ilyen azon körülmény, hogy az erdők kezelése, intézési, számviteli és pénztári tekintetben a gazdaság többi ágától még sok helyen nincsen elkülönítve; a mi főleg azért állja útját az erdészeti öntudatos, szabad és korszerű fejlődésének, mert az erdészeti a legtöbb ilyen esetben csak a többi üzemágak függeléke gyanánt tekintetik.

Mindezen bajok sikeres orvoslására részint törvényhozási intézkedés volt szükséges, részint pedig az erdészegyletnek és egyáltalában az erdészeti értelmiségnek jutott hivatás-szerű feladatul, hogy ez irányban a tudomány és tapasztalat kétélű fegyverével, a feladat fontosságához

mért kitartással és erélyvel hasson. Lássuk röviden e két részről az ügyszeretet és tevékenység minő jeleit és eredményeit tudjuk felmutatni.

Az orsz. gazd. egyesület szakbizottsága az erdészeti törvényjavaslatot még 1866-ban elkészítette; mely az erdészegylettel egyetértésben eszközölt újabb megvitatások és rostálgatások után 1867. év végén az illetékes minister elé terjesztetett; a megalkotott és szentesített törvényt azonban — fájdalom! — még ma is nélkülözünk kell.

Valamely ország erdőségeinek fontossága két szempontból jön tekintetbe. Az erdők jelentősége ugyanis:

1-ör. Közvetett, a mennyiben azok az illető ország klimai és földtani viszonyaira módosító befolyással vannak.

2-ör. Közvetlen, a mennyiben mint jövedelmi források a köz- és magánvagyon tárgyát képezik.

Ennélfogva a törvénynek is, mely az erdők védelmére hozatik, az imént említett szempontok helyes felfogásán kell alapulnia.

Az erdőtörvény némely főbb elveinek elfogulatlan megállapíthatására előnyös befolyással voltak az ezt megelőző időkben felmerült vélemények, vitatkozások és eszmecserék.

Ilyen volt pl. az erdészeti egyesület által kifejtett és még 1864-ben a volt Helytartótanács elé terjesztett azon vélemény, mely szakavatott felfogással jelöli meg a határokat, meddig a községi erdők feletti államfelügyelet terjeszkedhetik.

Ilyen volt az erdők klimaticus viszonyainkra való befolyásának kérdése, melyet az „Erdészeti Lapok“ már

első megindulásuk alkalmával tüzetesen fejtegettek, néhány év előtt pedig ugy a napi lapokban, mint a m. t. akademiában élénk eszmecserekre adott alkalmat, s sokáig fenmaradó épp oly érdekes mint tanulságos nyomokat hagyott maga után.

A természettudományokból, statistikából, historiából, geográfiából, sőt a bibliából vett tekintélyesnél tekintélyesebb adatok és érvek állítottak egymás ellen; a mi a felfogások és nézetek tisztázására kétség kívül nagybecsű szolgálattal tett. Ugy látszik azonban, hogy az erdők klimai befolyása iránti nézetkülönbség még mindig fentartja magát, és a kérdés adandó alkalommal koronként felmerül, s különben békés jellegű erdészeti folyó irodalmunk felszínén egy-egy erősebb hullámot vet; miként ez az erdő-törv.-javaslatnak a „Hon“ hasábjain történt közzététele alkalmával most egy éve is előfordult.

Az erdő-törvényjavaslat az erdők kezelését és használatát a birtokos szabad tetszésére bizza, kivéven a védés feltétlen erdőtalajon álló erdőket, melyek irtását tiltja, és a letarolt területek halaszthatlan újraerdősítését a birtokos szoros kötelességévé teszi.

A községi erdőket az illető politikai hatóságok felügyelete alá helyezi.

Ezen felügyelet és illetőleg gyámkodás ugy tekintendő mint szükséges rossz; mert míg egyfelől a gazdaság fejlődésének és sikerdús működésének főfeltétele a szabadság, hol tehát a kormány beavatkozásának csupán arra kell szorítkoznia, hogy a gazdálkodást védje és a külső akadályokat elhárítsa; addig másfelől vannak esetek, midőn fontosabb közgazdászati tekintetek a kormánynak a gazdálkodásba való egyenes beavatkozását és szigorubb ellenőrködését mellőzhetlenné teszik.

Az erdőkárosítások gyors és szigorú elintézése a törv.-javaslat újabb megvitatása alkalmával a bíróságokra ruháztatott.

Erélyesen intézkedik továbbá a trvj. a kopár véderdőtalanj beerdősítéséről, s az ilyen új erdőket a körülmények szerint keletkezésüktől számítandó 15—60 évig adómentesekké teszi.

És végül megfelelő erdészeti közegek felállításáról, a tanügy korszerű szervezéséről és orsz. erd. statistika létesítéséről gondoskodik.

Egyszóval ezen erdő-törvényjavaslat a nemzetgazdaszat, jog- és erdészeti tudományok mai követelményeinek megfelelőleg, viszonyaink beható tanulmányozásával és a képzelhető árnyalatok lelkiismeretes megfigyelésével, oly szabatosan és kimerítően van szerkesztve, hogy annak törvénynyé avatását és életbeléptetését méltán várhatjuk és tekinthetjük úgy, mind erdészetünk korszerű felvirágzásának a jelen körülmények között legbiztosabb zálogát.

Az erdei haszonvételek megváltási ügye eredetileg szintén az erdő-törvényjavaslatban volt felvéve; későbbi tárgyalások alkalmával azonban innen kihagyatott, s miként látjuk most már „az urbéri jog- és birtokviszonyok rendezéséről“ szóló, múlt év végén szentesített és kihirdetett LIII. törv. cikkben foglaltatik.

Az erdei haszonvételek megváltása körül eddigelé első kiindulási pontul némely régebbi (1836., 1840. és 1848-ki) törvényeink, közelebbi zsinormértékül pedig az ezek kiegészítéseül hozott 1853. márt. 3-ki és 1857. május 17-ki urbéri nyiltparancsok kellett volna hogy szolgáljanak; miután azonban ezen nyiltparancsok a viszonyok minden lehető árnyalataira nézve határozott utasítást nem

tartalmaznak, s különben is azok némely §-ai a személyes felfogásnak és önkénynek igen tág tért engednek: az eddig megejtett urbéri tárgyalásoknál egyöntetű eljárást hiába keresnénk, sőt inkább a hány urbéri községben a megváltás ügye eddigelé tárgyalatott, a szakértők ugyanannyiféle — sokszor egymással homlokegyenest ellenkező — munkálataival, s az illető törvényhatóságok felfogásainak és ítéleteinek sem kevesebb számu variansaival találkozunk. Sőt eléfordult már az a curiosum is, hogy a jogosultak (volt urbéresek) az általuk élvezett haszonvételek és ezek fejében teljesített vizontszolgálatok mivoltát — szakértőjüktől nyert ferde információ folytán, saját érdekükkel épen ellenkező felfogással s természetesen a maguk módja szerint egyszermind tulzó töprenkedéssel vallották be; a mi a jelen volt commissionak nem kis mulatságára szolgált.

Az „Erdészeti Lapok“ (III. és IV. évfoly.) tüzetes utmutatásokat tartalmaznak a fajzási haszonvételek kihasítás utján való megváltásának főbb módozataira nézve. Szakavatott felfogással tárgyalják az eljárást, mely követendő:

1-ör akkor, ha a jogosultak számára a kihasítandó erdő föltétlen erdőtalajon áll, s mint ilyen tehát jövőre is erdőkép tartamos üzemben lesz kezelendő, de nem bir a szándékolt tartamos használatnak megfelelő szabályszerű, hanem ennél kisebb vagy nagyobb lábán álló fakészlettel u. n. anyagtokéivel, mely eset erdeink jelenlegi állapota mellett, ritka kivétellel, általánosnak mondható; és

2-ör előadják azon eljárási módot, mely akkor van helyén, ha a kihasítandó erdő gabonatalajon áll, a melyet tehát a jogosultak szabad tetszésük szerint kiirthatnak és más jövedelmezőbb mivélés alá vehetnek.

Az urbéri jog- és birtokviszonyok rendezéséről szóló, főntebb idézett törvczikk egyebek között határozott utasítást tartalmaz arra nézve is, hogy az erdei haszonvételek (faizás, legelő) szabályozásának „a törvény hatályba léptét követő egy év alatt“ mulhatlanul folyamatba kell vétetnie, ellenkező esetben ez, a késedelmező birtokos költségén, hivatalból rendeltetik el (48. §.)

Mi a szolgálmi kérdés megoldásának legerősebb garantiáját a törvény eme határozott utasításában véljük, s épen ezért ennek szigoru szemelőtt tartását és végrehajtását nem tudjuk eléggé hangsúlyozni, erős okunk lévén kételkedni abban, hogy azon földesuraink, kik a megváltási keresetet akár mulasztásból, akár pedig érdekből közel egy negyed század leforgása alatt meg nem indították: önszántukból egy második vagy talán harmadik negyed század alatt is megindítanak. Ezen kételyeink mellett pedig ily nagy fontosságú kérdés óhajtott megoldását az egyesek jó szándékára bizni semmi esetre sem tarthatnók tanácsosnak.

De midőn egyes esetekre a törvény szigoru alkalmazását kikerülhetlennek tartjuk, másfelől el kell ismernünk, hogy a törvény tiszteletben tartására e szigornál sokalta többet tesz, és egyáltalában erdőgazdászatusunk felvirágzását sokkalta hathatósabban elősegíti az, ha erdőbirtokosainkat saját előnyeikről meggyőzzük; a köznépet pedig az erdők általános és helyi fontosságairól felvilágosítjuk; annyival inkább, mert vannak dolgok, melyekre törvényt és erőhatalommal amugy sem lehet szorítani senkit, hanem e részt a jó és hasznos mivélése iránti fogékonyság és hajlam fölébresztésével érhetünk czélt.

Erdész-egyletünket és ennek közegeit e részt sem lehet mulasztással vádolni.

Az ország különböző pontjain évenként tartott közgyűléseken a helyi specialis kérdések mellett más általános jelentőségű és igen fontos erdőgazdászati kérdések is kerültek szőnyegre, s képezték minden oldalról beható, fontos és érdekes vitatkozások tárgyát.

Igy látjuk különösen az újabbkori gyűlések programjában felvéve és megvitatva az okszerű erdőmivelés és kezelés minden módozatait; a kopár oldalak, tisztások, vízmosások és futóhomok befásítását; az erdei használat és jövedelem emelésére szolgáló eszközöket és eljárásokat; továbbá vitatkozásokat az erdei legelő és tüzetes véleményt az erdei takarmány fölött. („Az erdő mint mentő a takarmány szükében“ Wesselytől 1864-ben;) ugy szintén az erdőkezelés és számvitel önállóvá-tételének hathatós indokolását (az 1868. évi debreczeni közgyűlésen Wagnertől;) a községi erdők kezelésére vonatkozó elveket; a hazai fakereskedés és kivitel emelésére szükséges intézkedéseket sat. sat.

Ugyancsak ezen közgyűlések határozatából kifolyólag az egyesület még ezelőtt négy évvel indokolt felterjesztést tett a ministeriumhoz a hazai erdők egységes műszaki vezetése tárgyában; a mire — mint erdőgazdászatusunk nagyobb mérvű öszhangzó kifejlődésének és korszerű felvirágzásának alapfeltételére — nézve reméljük, hogy annak idejében erdőtörvényünk clausuláját fogja képezni.

Az erdészeti szaktudomány előmozdítása tekintetéből az egylet 1870-ben 200 forint pályadíjt tűzött ki egy „Erdészeti kézikönyv“ megírására, minek megfelelő eredménye is volt; a pályanyertes munka kinyomatása azonban a bíráló bizottság által szükségesnek ismert némely

kibővitések és igazítások miatt — úgy látjuk — egy időre megakadt. (Szerzők: Illés Nándor és Fekete Lajos selmeczi tanárok).

Hasonló pályadíjt tűzött ki az egylet 1868-ban egy — egyenesen a nép számára irandó — „Erdészeti Kistükörre,“ minek azon örvendetes eredménye lett, hogy a beérkezett pályamunka a bíráló bizottság által a pályadíjra kitüntető dicsérettel találtatott érdemesnek. (Szerző Bedő Albert, az orsz. erdészeti egyesület titkára.) Reméljük, hogy mindkét munka rövid időn meg fog jelenni.

Az egylet kiadványában megjelent a múlt évben Illés Nándor „Erdőtenyésztéstana“; s miként egy 1870-ik évi választmányi ülés jegyzőkönyvéből értesülünk: jövőre további munkák kiadása is kilátásba van helyezve.

Az egyesület közelebről — gróf Festetics Pál nagylelkű adományozása folytán — 1000 hold homokterület birtokába jutott, melyen a homokkötést és beerdősítést a tudomány elvei szerint gyakorlatilag fogja létesíteni; ez által példát és utmutatást szándékozván adni hasonló vállalatokra. *)

Erdőgazdászatunk gyakorlati oldalát és illetőleg az eddig elért eredményeket tekintve: az örvendetes haladás kiválóbb jeleivel a kincstári erdőgazdászat terén találkozunk. Mire nézve eléggé jellemző az, hogy — az erdő-

*) Miután a helyszínén tartott szemle folytán a felajánlott homokterület nem volt oly minőségű és 1000 holdon alul is oly nagyságra kikerekíthető, mely az egyesület céljainak megfelelt volna, ennél fogva az ajánlat nem lett igénybe véve.

Szerk.

gazdaságnak más üzem-ágaktól történt függetlenné-tétele, szakszerű szervezések s nagyobb vállalati befektetések és értékesítések folytán — a m. pénzügyministerium kezén levő erdők tiszta jövedelme 1870-ben már az előbbi kormányzat alatt kimutatott átlag-jövedelem 5-szörössét jóval fölülmultha; a folyó 1872. évi költségvetés szerint pedig annak közel 11-szeresse van kilátásba helyezve.

Ugyancsak e téren egy pár nagyobb szabású közlekedési intézménnyel is találkozunk. Ilyen pl. a Lo Presti-féle erdei vaspálya, melyre a szabadalmat a kincstár Lo-Presti bárótól 50,000 forinton váltotta meg, s jelenleg már két erdőhivatali kerületben alkalmazva is van. És ilyen a bádeni és württembergi Feketeerdőben divatozó u. n. óriási tutajozás meghonosítása, mire nézve a kísérletek — tudunkkal — a kincstár némely erdőségeiben jelenleg vannak folyamatban.

Feladata mindkét intézménynek, hogy olyan erdők belterjes kihasználását is lehetővé tegye, melyek a szállítás legyőzhetlen nehézségei miatt eddig alig voltak megközelíthetők s ennek folytán vagy igen kevés, vagy épen semmi jövedelmet sem adtak. E nagyobbyszerű szállító intézmények előnyös alkalmazhatóságához ennél fogva kiváló fontosságot kell kötnünk; nem vagyunk azonban még oly helyzetben, hogy az eredményről megbízható adatokat közölhetnénk.

Természetes, hogy az ilyen, nagyobb tőkebefektetést igénylő intézményeket csak is a terjedelmes és összefüggő erdőségek birtokában levő kincstár, vagy pedig szomszédos birtoku nagyobb és tehetősebb magán erdőtulajdonosokból alakuló társulatok képesek létesíteni.

Végül, hogy a Királyhágón inneni (erdélyi) állapotokra is reflectáljunk: ez uttal meg kell jegyeznünk legalább annyit, hogy az itteni erdei rendőrség és egyáltalában erdészeti állapotok legalább is 50⁰/₀-tel minden tekintetben gyöngébb lábon állanak, mint a magyarországiak.

Összefoglalva most már mindazon jelenségeket, melyek erdészeti állapotaink kifejezésére szolgálnak; úgy találjuk, hogy a kincstári uradalmak erdőgazdászati rendszeres és örvendetes fejlődése ma már nagyobb arányokban nyilatkozik; ellenben a községi és magánerdőgazdászati terén a javulásnak ma még csak gyér jelei mutatkoznak, de mégis valami, a mit ha a multtal egybevetünk: erdészetünket általában véve is a haladás útján találjuk. S úgy vagyunk meggyőződve, hogy a teljes kifejlődés és felvirágzás alapja legnagyobb részt a közelebbi évtized intézményeiben, főleg pedig megalkotandó erdő-törvényünkben már meg van vetve. Bizalommal reméljük tehát, hogy ha ezen alap kellő szilárdságot és állandóságot nyer, nem lesz távol az idő, midőn országos erdőgazdászati öszhangzó és életerős tovább-fejlődésben nagyobb mérveket ölt és oly fokot ér el, melyben — mint anyagi és ezzel együtt szellemi jólétünk egyik hathatós tényezője — magasztos hivatásának minden tekintetben becsülettel megfelel.

Eszrevételek a kisbirtokosok erdőgazdászatairól.

Jelen sorainkkal a kisbirtokosok erdőgazdászatairól kívánunk szólni s nézetünk nyilvánítása által tájékoztat adni arra, hogy mily irányban kell a kisbirtokosnak erdőgazdászataát illetőleg eljárni.

Tagadhatlan, hogy minden magángazdászati fölve: a birtokos saját előnyének és érdekeinek emelése. Ezen csodálkoznunk nem is lehet, mert az ember természetében rejlik azon vágy, mindenből, mi tulajdonát és egyáltalán jövedelmi forrását képezi, a lehetőleg legnagyobb hasznot nyerni. A magánbirtokos is tehát (értem itt leginkább a kisbirtokost) a legtöbb esetben csak addig használja erdőbirtokát erdőképen, míg az mint ilyen neki a lehetőleg legnagyobb jövedelmet nyújtja, mihelyt azonban ez megszűnik, honi tapasztalásaink szerint iparkodik erdőbirtokait, a mennyiben csak teheti, másnemű, t. i. mező- vagy szőlőgazdászati művelés alá venni s így magának nagyobb jövedelmet biztosítani.

Az erdőgazdászati sajátságos és a birtokosra nem mindig előnyös viszonyainak tulajdonítható, hogy a kisbirtokos ott, hol más gazdaszatiot üzhet, az erdőgazdászatiot többnyire azon mértékre szorítja le, mely főleg csak házi és gazdaszati faszükségleteinek fedezéséig terjed, vagy pedig más gazdaszattal cseréli fel, miután tudjuk, hogy az erdőgazdászati gyakran tetemes kamatlemondás árán szervezhető, és sokszor igen hosszú ideig tartó kamatfelhalmozás által valósítható; és sok esetben csak magasabb fordá által nyerhető épület és szerszámfa termesztését

czélzó üzem mellett, nyujthat oly jövedelmet, mely ugyan az erdőgazdászati terén szépnek nevezhető, de összehasonlítva mező- vagy más művelési gazdasággal, nagy értékű tőkénének igen kis százaléku kamatját adja. Természetes tehát, hogy a kisbirtokos főczélja oda irányul, hogy ezen tőkének értékesebb részét, a fát, pénzzé változtassa át és másik részét a talajt, oly művelés alá vegye, mely neki előnyösebbnek mutatkozik. Ezen gazdasági rendszert majdnem kivétel nélkül észlelhetjük hazánk kisbirtokosainál; a faállomány eladatik, a föld kiirtva kapa, kasza vagy eke alá vétetik, vagy ha éppen földművelésre nem alkalmas, akkor birka- és kecskenyájak legelőjeképen tartatik fenn, s még ezen utóbbi használatot is előnyösebbnek véli a birtokos, mint ugyanazon talajnak erdőképen való kezelését, mert a létezett faállomány után bevett készpénz — ha ugyan gyümölcsözve helyezhető el — tisztességes kamatot biztosít s e mellett a legelőre a nyáj örön kívül nem kell külön őrt tartani.

A kisbirtokosnak ezen eljárását a feltételes talaju erdőterületek használatánál, még lehet érteni, de valóban nem értem, illetőleg okszerűnek nem tartom mostani gazdaságunk rendszerét a föltétlen erdőterületeknél, — legyen ez akár talaj minőségénél, akár fekvésénél fogva föltétlen erdőtalajnak ösmerve. Mihelyest ugyanis valamely birtok vagy birtokrész föltétlen erdőtalaj, akkor más módon való művelése, az állam által korlátozandó és reméljük is, hogy régen várt erdőtörvényünk tüzetesebben elrendeli, miszerint az ilyen föltétlen erdőterület mindig mint erdő rendesen is kezeltessék, és ha az netalán hibás kezelés vagy elemi csapások által elpusztulna, újra beerdősítessék. Ezzel összeegyezőleg a magánbirtokosnak el kellene is-

merni azt, miszerint saját érdeke tanácsolja leginkább erdejének rendes kezelését, hogy egyrészt a körülményekhez mért lehetőleg legnagyobb tartamos jövedelmet nyerjen belőle, és másrészt hogy megkimélje magát vagy örökösait a rendetlen kezelés által bekövetkezendő, kötelezett újra erdősítés tetemes költségeitől.

Figyelemmel kísértem több rendbeli kisbirtokosnak erdőgazdászataát, de sehol sem találtam okszerű kezelést; s a mily tulságos gondot fordítanak a fakészlet felhasználására, oly keveset adnak a felujtás vagy az utónövedék biztosítására; sőt mihelyt a fa levágva s elhordva van, azonnal nyájaik legeltetése alá bocsátják és tönkre juttatják az erdőt még ott is, hol a természet maga gondoskodnék az utónövekvésről. Oly helyeken, hol a vágás előtt a kellő zárlat még létezett, a talaj még jó minőségű és a levágott fák tőkái sarjképesek, nő ugyan erdőhöz hasonló cseprentés, hanem bizony ennek értéke és hozama alig leend arányban a fizetendő adóhoz, annál kevésbbé fog pedig érdemleges tiszta jövedelmet nyújtani; egy újabb forda leteltével azonban, a talaj mindinkább kitevé a nap sugarai és a szelek befolyásának, elveszti televényes részeit, a fatökék lassan kihalnak, és bekövetkezik az erdő azon állapota, mely ha előbb nem is, de később a törvény által erdőpusztításnak ösmertetik el, minek megtörténtével a tönkre tett terek újbóli beerdősítésére a birtokos hatóságilag fog szoríttatni.

Sajnos, hogy ezen állapot kisbirtokosainknál, vagyis főleg azon erdőtulajdonosoknál, kiknek erdőterülete nagy átlagban véve 5000 holdat nem halad, igen sok helyt már eléretett, vagy egynéhány év mulva el lesz érve, minek főtényezőjét azon ok képezi, hogy a birtokosok nem mél-

tatják erdejüket kellő figyelemre; legtöbbnyire mezei gazdaságunk eszközéül tekintik azt, és ekkor félreösmerve saját érdekeiket, oly módon használják az erdőt, mely rövid ideig ugyan tetemesen lendít a mezőgazdaságon, de később nem leendő képes jövedelmével annak jelenlegi képzeleti jövedelmét szaporítani. Távolról se akarom egyébiránt azt mondani, hogy a magánbirtokos erdőtermékeit vagy talaját ne használja mezőgazdaságának emelésére, avagy kiegészítésére, mert hisz ezen tant felállítani, annyit tenne, mint a legtöbb esetben a kisbirtokos érdekei ellen véteni, hanem okszerűen gyakoroltassék ezen használat azon határok között, melyeket maga a természet előnkbe szab, és a birtok lételének alapfeltételei mulhatlanul megkivánnak. Okszerűtlen kezelésnek nevezhetni azt, ha gazdasági célokból megfosztják a korosabb erdőket a televényt képező haraszttól, és minden kimélet mellőzésével a fiatal vagy a vágás alá jövő állabokat birkanyájakkal s mindennemű marhával legeltetik, s így az eredetileg erdőnek hivatott birtokrészt lassanként a meglévő fa elvételeivel vagy lepusztításával erővel cserjéssé változtatják. „Jobb lesz az erdőlegelőnek“ mondja sok birtokos „és a törvénynek majd megfelelünk, ha helyenként egy-egy fát felmutathatunk!“ De nem addig ám! mert minél önállóbb és tekintélyesebb tért viv ki magának erdészetünk, annál gondosabban fogják kísérni a szakemberek a működési körükkel szomszédos erdőgazdaságok állapotát, különösen oly esetekben, hol a birtokosoknak sikerülne a törvény e részbeni követelését kijátszani, vagy szakképzett tisztviselőjét a mezei gazdaság pillanatnyi előnyéért rossz kezelésre szorítani.

Való, hogy az állam főfelügyelete vagy — mint sokan nevezni szeretik — gyámnokoskodása oly behatásu

nem lehet, miszerint a birtokost még a gazdálkodási üzemmód választásában is megszorítsa, mert az állam felügyeletének főindokát a közérdekeknek tekintetbevétele képezvén, ezt csak annyira terjesztheti, hogy a feltétlen erdőtalajon álló erdőségek fenntartassanak; az üzemmód választása pedig csak akkor nem bizható korlátlanul a birtokos saját választására, ha az egy bizonyos üzemmód által az erdőségekkel szomszédos helyiségek, avagy más termőföldek bizonyos más üzemmód követése által elhárítható veszélyeknek kitétetnének. Ily módon tehát már akkor kellene az állam illetékes közegeinek közbe lépni, midőn valamely erdőnek pusztítására az első lépések megtétettek, mi jelenleg meg nem történhetik azért, mert az állam, kellő törvény és végrehajtó közegek hiányában nem gyakorolhatja az országos erdőgazdászat fölött azon felügyeletet, mely a bajt kezdeténél észreveszi. Hiszen még magában a földmívelési ministerium kebelében sincsenek erdészek alkalmazva, holott erdeink közigazgatási felügyelete s az erdők köréből felmerülő összes közigazgatási teendők legfőbb foku elintézése, s ebből eredőleg szakvélemények felett való határozatok is, ezen ministerium által intézendők.

Mint már fennebb is említém, a kisbirtokos önérdekének előmozdítása kívánja leginkább, hogy az ily feltétlen erdőterületet czélszerűen kezelje; sajnos azonban, hogy még azon esetekben is, hol a kisbirtokos ezen észszerű kezelés szükségét átlátja, annak valóztatását nem eszközli, miután a helyi viszonyok helytelen felfogásán alapult üzemmód szerint számítva a kiadásokat és várható jövedelmet, előnyösebbnek véli az erdőt rendezetlen állapotában meghagyni, és az esetleges, tehát okszerű közreműködés nélkül bekövetkező jövedelmekkel megelégedni. —

Láttam, hogy kisbirtokosok erdejüket — oly helyeken, hol a tüzelőfának értéke csekély, más tüzelők helybehozatala könnyű, igen alacsony, csak tüzelőfa termesztését czélzó fordában kezelték, és az ily esetben tanácsos magasabb fordájú szálerdőüzemről hallani sem akartak; és viszont ellenkezőleg ott is, hol a tüzelőfa helyenként igen magas értékkel bír, a tulajdonos erdejét szálerdőképén kezeli, a nélkül, hogy erdőgazdasági viszonyai ezt kívánák, s így természetesen az alacsonyabb forda mellett nyerhető nagyobb kamatot nem élvezi; s a t. Az ily esetek elhárítása végett tehát a kisbirtokos leghelyesebben cselekszik, ha erdőbirtokát egy szakember által felmérési, és felbecsülteti, viszonyai által követelt igényeit, avagy szükségleteit annak alaposan előadja, hogy az számára azután a felmérés és becslés, a helyi és égalji viszonyok alapján, egy lehetőleg egyszerűsített gazdasági üzemtervet kidolgozván, a vágatási és mivelési tervet olykép állapítsa meg, miszerint azt a birtokos maga is költséges szakemberek közbefolyása nélkül szintén könnyűséggel és öntudatosan követhesse.

Mit tévő legyen a kisbirtokos azonban oly viszonyok között, hol erdőbirtoka oly csekély kiterjedésű, vagy egyáltalán oly fekvésű, hogy annak őrzési és kezelési költségei a jövedelem által nem fedeztetnek? — Ily esetben törekednie kell a legközelebb eső birtokosokkal egyesülni, és ugynevezett „közirtokosságot“ vagy erdőtársulatot létrehozni, melynél minden birtokos saját birtokrészletének jövedelmi arányához képest járul a kiadások fedezéséhez, és saját birtokrészletének nemcsak mennyiségéhez, hanem minőségéhez képest is részesítettik a jövedelem osztalékában. Való, hogy az ily közirtokossági gazdaszatok oly arányban, milyenben czélszerű szervezés mellett üdvös ha-

tásuak, czélszerűtlen szervezés mellett hátrányosak is lehetnek, de, hogy ez utóbbi esetek lehetőségig megakadályoztassanak, az államnak kell gondoskodni arról, hogy az ily „közbirtokosságok“ szervezése és gazdasági rendszereinek ellenőrzése iránt az erdészeti törvényben külön szabványok vétessenek fel, mert ezen módon kezelt erdőségek gazdálkodásánál nem elegendő a birtokosok által alkotott egyesületi szabályok megtartása, hanem szükséges, hogy ezen szabályok legelső rendben közgazdasági, azután szak szempontból és az egyes birtokosok magánérdekeiknek megóvása tekintetéből is a törvény által bizonyos kötelek betartására szorítottassanak. És ez lenne egy lényeges hiány, melyet az erdőtörvény javaslatában találok, és melyet, igénytelen nézetem szerint még pótolva helyrehozni kellene. Talán nem lesz fölösleges végül megemlíteni, hogy több külföldön a kérdéses erdőközirtokossági vagy erdőtársulati viszony törvényszerűleg már is rendezve van.

H.

A magyar birodalom államerdőségeinek 1872. évi kötségvetése.

Az összes állami erdőterület nagysága 3,605.622 cat. holdra terjed.

Folyószám		Magyar- ország	Horvát- Szlavon- ország	összesen	1871-re megállá- pított kötség- vetés*)
		f o r i n t			
Bevétel.					
1	Rendes bevételek	9,247.612	934.942	10,182.454	5,256.206
2	Rendkívüli bevételek	212.557	6.361	218.918	.
	melyből azonban levonván az államjavak eladása czi- méhez átvzetett	171.705	6.361	178.066	.
	Marad rendkívüli bevétel	40.852	.	40.852	.
	Összes bevétel	9,288.364	934.942	10,223.306	5,256.206
Kiadás.					
1	Rendes kiadások	6,562.346	604.563	7,166.909	5,247.244
2	Rendkívüli kiadások :				
	Beruházások	1,000.000	.	1,000.000	1,898.400
	Egyéb rendkívüli kiadások	91.921	56.053	147.974	.
	Összesen	1,091.921	56.053	1,147.974	1,898.400
	Összes kiadás	7,654.267	660.616	8,314.883	7,145.644
	Bevételi többlet	1,634.097	274.326	1,908.423	.
	Kiadási többlet	.	.	.	1,889.438

*) Az 1871. évi költségvetésben az 1,349.167 cat. holdnyi területtel bíró magyar- és horvát határőrvidéki erdők nem voltak bennfoglalva, míg az 1872. évi költségvetés ezen erdőkre is kiterjed.

S z e r k.

A faárak jegyeztetése.

T. Olvasóink ismerik azon nyílt levelet, melyet a faárak hivatalos jegyeztetése és ennek az erdőbirtokosok tájékoztatására való tudomásra hozatala ügyében jelen „Évkönyvünk“-ben közlünk. Az Országos Erdészeti egyesület 1871-iki közgyűlése e nyílt levél tartalmát osztván, a földmivelési ministeriumot megkérte, hogy az abban ajánlt árjegyeztetést rendelje el. A földmivelési ministerium mint a „Pester Lloyd“ idei november 21-ki számában olvasuk véleményadásra a pesti kereskedelmi- és iparkamarát is felhívta, és az oda nyilatkozott, hogy a nagykereskedést, illetőleg az árak jegyzése a hatóságok vagy más nyilvános közegek által hasznos lehet. Az ország főbb fapiacszai gyanánt megemlítetnek a kamara határozatában, Komárom, Kövesd és a hársfa számára Szatmár, Arad, Vukovár, Pécs, Eszék, Mitrovicz, Brod és Sziszek.

E piaci megjelölés és a hársfa előtérbe állítása valóban oly feltűnő, miszerint el nem tudjuk képzelni, hogy lehetett azt eként kimondani; tartózkodunk azonban további megjegyzéstől addig, míg végére járhatunk annak, hogy a „Pester Lloyd“ tudósítása mennyiben közölte hiven a pesti kamara megállapodását. Hiszen a megjelölteken kívül vannak nekünk még más fontos fapiacszaink is, és a kisebb jelentőséggel bíró hársfán kívül, más ennél nagyobb kereskedelmi értékkel bíró fáink is!

Hát még a „Pesti-piac“ Szeged, Szolnok és Arad mit vétett? Vagy talán e helyeken csupán szatócsok és font-számra árulnak fát?

Az ügy fontosságából következőleg, bizalommal hisszük egyébiránt, hogy ez árjegyeztetés nem csak Komáromra, Kövesdre, és a hársfa megnevezett piacaira fog kiterjedni, hanem a földmivelési ministerium aként fog intézkedni, hogy az valamennyi nagyobb fapiacson és a birodalom határain kívül az illető ügynökségeknél is pontosan foganatosítsák.

Kivonat az 1871. évi LIII. törvényczikkből.

E törvényczikk az 1848-ik évi törvények által megszüntetett urbéri kapcsolatból fenmaradt jog- és birtokviszonyok rendezését szabályozza, s mi itt olvasóink érdekében szükségesnek ismerjük annak az erdei szolgálmatk megváltását tárgyazó 23—34. §-ait adandó almatkkor leendő használat végett a következőkben közölni:

Erdei haszonvételek.

23. §. Urbéri rendezés alá nem esnek, hanem a volt urbéresék tulajdonát képezik azon erdők vagy erdőrészek:

a) a melyek már az urbérben vagy az azt pótló „regulativum instrumentum“-ban mint saját községi, vagy házhoz osztott erdők fordulnak elő;

b) a melyek akár az urbér vagy az azt pótló „regulativum instrumentum“ behozatala előtt, akár azután, örök szerződés vagy végérvényes ítélet utján a községnek kizárólagos haszonvételeül adattak át.

A mennyiben ilyen erdőkben vagy erdőrészekben egyedül csak a volt földesur tisztjei vagy cselédei részére volt fenntartva erdei vagy legeltetési haszonvétel: az a volt urbéresék tulajdoni jogát nem csonkitja, hanem a fenntartott faizási vagy legeltetési haszonvételeknek megfelelő erdőrész a volt földesurnak kiadandó.

24. §. A mennyiben a 23. §-ban érintett erdő vagy erdőrész a községbeli volt urbéresék csak egy részének volt kizárólagos használatában és a többi urbéresék a faizást a vizontszolgáltatások mellett volt földesuruknak

egy más erdejében gyakorolták: ezek erdőilletménye az alábbi szakaszok értelmében külön adandó ki.

25. §. A hol a volt jobbágyok 1848. évi január 1-ig a faizás törvényes élvezetében voltak, a helyett számukra azon erdőből, melyben a faizást törvényesen gyakorolták, egy azon haszonvételnek megfelelő rész leszen kihasítandó.

Mind a volt jobbágyokat ezen kihasított erdőrészen, mind a volt földesurat a fennmaradó téren teljes tulajdonjog, és mindegyik felett a számára kihasított erdőrészen, az erdőrendszabályok megtartása mellett, minden erdei haszonvételek illeti.

Ezen rendelkezés az egyes volt jobbágyok vagy az egész községek számára már kihasított erdőkre nézve is szabályul szolgál.

26. §. Ha a már befejezett erdőszabályozásnál a volt urbéreseknél jutott erdőben a volt földesuraság részére vagy a volt földesurnak fennmaradt erdőben a volt urbéresek számára egyes erdei szolgáltatások s illetőleg haszonvételek tartattak fenn, ezek a jelen törvény 89 — 95. §§-ai szerint megváltandók.

27. §. A volt jobbágyok számára kihasítandó erdőtér mennyisége és helye, ha az iránt egyezkedés nem jönne létre, birói ítélet által határozatik meg.

A bíróságok e végre kötelesek mindenekelőtt a volt jobbágyokat az 1836. VI. t.-cz. 4. §. értelmében törvényesen illető faizási és makkoltatási haszonvételeknek, valamint az 1836. VII. t.-cz. 8. §. értelmében a volt földesurnak járó viszonyszolgáltatásoknak miségét és mennyiségét kinyomozni; továbbá szakértők előleges meghallgatása után megállapítani: vajjon minden egyes telek után aránylag mennyi erdőtér felel meg holdszám szerint, a helyi viszo-

nyokra, különösen az erdő minőségére s termő képességére való tekintettel azon urbéri faizási haszonvételeknek, melyeknek gyakorlatára eddig a volt urbéresek jogosítva voltak, és a melyek ezentul erdőtér kihasítása által lesznek fedezendőek.

Nyolcz, volt urbéri zsellér számára az erdőből egy egész telek után járó illetőség hasítandó ki.

28. §. A telki illetmény megállapításánál azon szabály tartandó szem előtt, hogy az erdei törvényes viszonzolgáltatások beszámítása mellett az erdőből rendszerint egy egész telekre két holdnál csekélyebb s nyolcz holdnál nagyobb tér, holdját 1200 négyszög öllel számítva, nem szabathatik; és csak ott, hol a helyviszonyokhoz képezen mérték mellett az eddigi törvényes haszonvétel nem kerül ki: lehet kivételkép nagyobb területet megállapítani, de a 29-ik §. kivételével, semmi esetben sem tizenkét holdon fölül, holdját 1200 □ öllel számítva.

Az illetmény két holdnál csekélyebb mértékre csak ott szállíthatatik le, hol a volt jobbágy által 1848. január 1-ig élvezett haszonvétel oly csekély volt, hogy annak folytatására két holdnyi erdőtér sem kívántatik.

Továbbá ügyelni kell arra, hogy a volt jobbágyok számára oly minőségű erdőrész hasítassék ki, mely a faizás rendes gyakorolhatására alkalmas.

A jelen törvény 22-ik §-ában érintett községekben az erdőilletmény képzeleti telkek után szabandó ki, mely képzeleti telkek alakításánál a szomszéd-községek telki állományainak mérve szolgál zsinórmértékül.

29. §. A hol a volt jobbágyok a volt földesur erdejében urbéri czimen a rendes faizási haszonvételeken fölül fakereskedést, szénégetést vagy más kivételes haszonvéte-

leket is gyakoroltak: urbéri eljárás útján eszközrendő becsü alapján határozandó meg azon erdőtér mennyisége, a mely jövöre az 1848. évig élvezett haszonvételeknek megfelel, mely azonban egy egész telek után 16 holdat meg nem haladhat.

Oly községekben pedig, a hol a volt földesur semmi- nemü más birtokkal nem birt s erdejében a haszonvételt a volt jobbágyok kizárólagosan gyakorolták, habár a volt urbéresek az erdő kizárólagos használatára nézve a szakadatlan gyakorlaton kívül egyéb jogalapot nem is képesek felmutatni, az erdei illetmény a 27-ik §-ban kijelölt helyi körülményeknek tekintetbe vételével urbéri eljárás útján 22 holdig emelhető fel.

30. §. Ha a volt urbéresek a volt földesurnak valamely idegen határbeli erdejében gyakorolták a faizást, illetményük azon erdőtől hasítandó ki.

31. §. A hol az erdőilletmények kihasítása megtörténik, vallás-különbség nélkül a lelkészek számára egy egész telki, a tanítók számára féltelki erdőilletmény hasítandó ki, a mennyiben vagy gyakorlatnál, vagy egyesség-nél, vagy elvégre külső birtokuknak egy, s illetőleg féltelki állományt meghaladó terjedelménél fogva nagyobb illetményre nem jogosítvák.

32. §. Az ezen határozatok folytán a volt urbéresek számára kihasítandó erdőtér mint ezeknek közös erdeje kezelendő, s a gazdálkodás az ily erdőkre nézve fennálló, vagy ezután kibocsátandó szabályok szerint a közigazgatási hatóságok felügyelete alatt gyakorlandó.

A lelkészek és iskolatanítók számára kihasítandó erdőilletmények is, a mennyiben ez iránt a volt földesurral más egyezmény nem jött létre, mindig a községi

erdővel foglalandók össze, s ezen esetben az illetménynek megfelelő famennyiséget a község tartozik kiszolgáltatni.

33. §. Addig, míg az erdei haszonvételek jelen törvény szerint rendeztetnek: az eddigi törvényes határozatok ugy ezen haszonvételek tekintetében, mint az ezekért járó vizsonzolgálatokra nézve, erejükben fennmaradnak.

Egyleti előterjesztés a földmívelési ministeriumhoz az erdőtörvény ügyében *)

Nagyméltóságú földmívelési Ministerium!

Az országos erdészeti egyesület idei vándorközgyűlését Erdélyben tartván meg, a több napon át eszközölt és nagy erdőterületekre kiható erdei szemlék alkalmával ujabban is mély fájdalommal győződött meg arról, hogy különösen a magánbirtokosok kezén lévő erdőségek a közhatóságok erdőrendőri felügyeletének felette hiányos volta és az erdőkárosítások veszélyes terjedése miatt naponként feltűnő mértékben pusztulnak, s hogy e bajon segíteni csak megfelelő erdőtörvény alkalmazása által lehet.

Az erdőtörvényjavaslat a földmívelési ministeriumnál már öt év óta készen állván, egyesületünk folyton azon reményben élt, hogy annak törvénynyé alkotása nem fog soká késni, s bár Ő Felségének a királynak a jelen országgyűlést megnyitó trónbeszédében szintén kifejezést nyert az erdők ügyének előmozdítása, s ebből következően bizalommal várhatjuk az erdőtörvényjavaslatnak a képviselőház

*) Hasonló előterjesztés egyidejűleg a m. kir. ministerelnök urhoz is intéztetett.

elé való mielőbbi terjesztését, még is idei közgyűlésünk megbizásából szomoru kötelességünknek ismerjük Nagyméltóságodat ujabban és ismételve, mély tisztelettel megkérni, miszerint tekintettel erdészeti állapotainkra, az erdőtörvény mielőbbi megalkotását eszközölni méltóztatnék.

Az Országos erdészeti egyesület közgyűlése nevében és megbizásából.

Budán, 1872.

Erdészeti államvizsgák.

Az 1872. évi felsőbbrendű és az erdőgazdaság önálló vezetésére képesítő erdészeti államvizsga Pesten október-hó 7. és következő napjain tartatott meg. A vizsgáló bizottmány elnöke Scholz Rézső m. kir. jószágigazgató, vizsgáló biztosok pedig Bedő Albert m. kir. főerdőmester és Kallina Károly m. kir. főerdész voltak.

A vizsgálatra bocsátott 12 jelölt közül a vizsgát „képesített“ osztályzattal megállotta 3, nem képesítettnek találtatott 7, és a vizsga letételére meg nem jelent 2.

A mint látható a vizsgálat eredménye, ez idő szerint igen szomoru, reméljük azonban, hogy fiatal erdészeink a jelen eredményen okulva, jövőre több készült-séggel ülnek a zöld asztal mellé, s a tanultak, látottak és tapasztaltakról alaposabb tudomást szerezvén, a vizsgálati kérdésekre nem sejtelemszerű, de alapos és a tárgy lényegének helyes ismeretét tanusító indokolt feleleteket adnak.

A műszaki segédszemélyzet számára alsóbbrendű vizsgálatok tartattak: Pozsonyban, Kassán, Kolozsvárt, Temesvárt és Kaposvárt.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai 1871—72-ben.

I. Alapító tagok.

Készpénzben alapítók:

	Alapító tőke. Forint
A lmásy Pál földbirtokos, I. Pest	200
A ndrássy Manóné grófnő, I. Pest	100
A sztalos Albert erdőmester, I. Slovinka	100
Á rvaí közbirtokossági uradalom	200
B atthyány Fülöp herceg, I. Bécs	200
B atthyány Ferencz gróf, I. Gyimótfalva	100
B aiersdorf Adolf fakereskedő, I. Bécs	500
B ezsán János báró földbirtokos, I. Győr	100
B ikkal Nándor m. k. erdőmester, I. Hradek	100
B ozó Pál földbirtokos, I. Szirák	300
B othó Imre főerdőmester, I. N.-Kanizsa	100
C s. k. sz. államvasut-társulat, I. Bécs	200
C oburg Koháry Ágoston herceg, I. Pest	500
C zegeled város	100
D ebreczen sz. k. város	200
D iósgyőri m. k. államjavak igazgatósága	200
D ivald Adolf m. k. osztálytanácsos, I. Buda	100
E sztergomi érseki káptalan	100
É rkövy Adolf országgyűlési képviselő, I. Pécska	100
F iume sz. k. kikötő-város	100
G ötz Károly fakereskedő, I. Bécs	100
G ötz Fülöp fakereskedő, I. Bécs	100

	Alapított tőke. Forint
H alácsy Kálmán erdész, l. Temes-Ságh	100
H aynald Lajos kalocsai érsek	100
H ermann Imre erdőmester, l. Rónya	100
H radeki m. k. államjavak igazgatósága	100
J ankovich Gyula gróf földbirtokos, l. Daruvár	500
J ózsef es. k. főherceg	300
K assai közgyűlés	100
K olozsvári m. k. bányai igazgatóság	100
K ugler József m. k. erdőmester, l. Arad	100
L eveleki Molnár Ágoston földbirtokos, l. Levelek	100
L ippai m. k. államjavak igazgatósága	100
L o-Presti Lajos báró, l. Pest	100
M armaros-szigeti m. k. bányai igazgatóság	300
N agyvárad i. sz. káptalan	100
N agybányai m. k. bányai igazgatóság	100
N ógrádmegye gazdasági egyesülete	100
N ógrádmegyei hölgyek alapítványa	342
Ó -budai m. k. államjavak igazgatósága	100
P annonhegyi főapátság	100
P esti ifjak alapítványa	500
P esti első takarékpénztár	100
P écskai m. k. államjavak igazgatósága	100
R anolder János veszprémi püspök	200
R ezucek Antal zirczi apát, l. Zircz	100
S zathmármegye gazdasági egyesülete	100
S cherffel Róbert m. k. főerdész, l. Lugos	100
S cherthoss Arthur gróf földbirtokos l. Vucskómező	100
S chönborn Ervin gróf, l. Munkács	300
S chrittwieser József m. k. gépészmérnök, l. Buda	100
S elmeczi m. k. főbányagrófi hivatal	400

	Alapított tőke. Forint
Simon Vincze prépost, I. Csorna	100
Sina Simon báró, I. Pest	500
Sóváry m. k. sóbánya igazgatóság	100
Szaniszló Ferencz nagyváradai püspök	200
Szathmár-Némethi város	100
Száybely Norbert m. k. erdész, I. Valemare	100
Szentiványi család rónyai uradalma	200
Szomolnoky m. k. bányai igazgatóság	100
Thieriot Albert es. k. erdőtanácsos, I. Triest	100
Tisza Kálmán földbirtokos, I. Geszt	100
Temesvári m. k. államjavak igazgatósága	100
Unghvári m. k. államjavak igazgatósága	100
Weszprémi káptalan	100
Vodianer Albert báró, I. Pest	100
Wenckheim Károly gróf, I. Gerla	100
Zalka János püspök, I. Győr	100
Zalamegye gazdasági egyesülete	100
Zichy Domokos gróf, I. Lugos	100
Zombori m. k. államjavak igazgatósága	100
Zuszyk Mihály m. k. erdőgyakornok, I. Liptó-Hradek	100

Magyar urbéri és földhitelintézeti kötvényekben alapítók.

Bánffy Albert báró földbirtokos, I. Kolozsvár	100
Bedő Albert egyesületi titkár, I. Buda	100
Divald József m. k. számtanácsos, I. Buda	100
Forgách Kálmán gróf földbirtokos I. Kokova	100
Ghyczy Emil földbirtokos, I. Buda	100
Hudoba Gusztáv m. k. bányapénztárnok, I. N.-Bánya	100
Kalocsai érseki káptalan	100
Keglevich Béla gróf, I. Pest	250
Kremser János m. k. erdőmester, I. Rékás	100
Podhrágyi Popper Lipót földbirtokos, I. Bécs	300

	Alapított tőke. Forint
Stanislaw Simon m. k. erdész, l. Temesvár	100
Scholtz Rező m. k. erdőtanácsos, l. Besztercebánya	100
Teleky Domokos gróf id., földbirtokos, l. Kolozsvár	100
Wessely János erdő-inspector, l. Torna	100

Magánkötvényekben alapítók:

	Tartozott. frt	Fizetett. frt
A czél Péter földbirtokos, l. Arad	25	25
A czél Lajos báró földbirtokos, l. Pest	10	—
Al másy Edmund földbirtokos, l. Terenye	40	—
Al másy Edmundné Gyürky Lilla, l. Terenye	20	—
And rássy György gróf, l. Bécs	5	—
And rássy Aladár gróf, l. Pest	20	—
And rássy Manóné grófnő, l. Pest	60	—
And rássy Gyula gróf, l. Bécs	10	—
A ugusz Antal báró földbirtokos, l. Buda	10	—
A kantisz Rezső közalap. erdész, l. Znyováraalja	5	5
A schenbrier Ágoston m. k. erdész, l. Hradek	5	5
Sz. -udvarhelyi Ág o t h a Alajos m. k. számtiszt, Buda	5	—
B alás Vincze m. k. főerdész, l. Budakesz	10	10
B alás Pál m. k. számvivő, l. Visegrád	15	15
B atthyány Elemér gróf, l. Pest	20	—
B atthyány Ödön gróf földbirtokos, l. Rohoncz	5	—
B atthyány Géza gróf földbirtokos, l. Dáka	20	—
B atthyány Lajos gróf özvegye, l. Dáka	10	10
B ánhidy Béla földbirtokos, l. Arad	5	5
B arcsay Ábrahám földbirtokos, l. V.-Hunyad	5	5
B arta Frigyes segéderdész, l. Csácza	10	10
B eniczky Gyula földbirtokos, l. Terbeléd	5	—
B eniczky Ödön földbirtokos, l. Czinkota	5	—
B eust Ödön báró, l. Gyöngyös	10	10
B esztercebánya sz. k. város	20	—
B ornémisza János báró, l. Kolozsvár	5	5

	Tartozott. frt	Fizetett. frt
Bóhm Ferencz főerdész, l. Less	5	5
Blaschek Frigyes főerdőmester, l. N.-Károly	5	—
Borszék y Soma m. k. ministeri fogalmazó, l. Pest	5	5
Brenner Ágoston gróf, l. Bécs	5	5
Brussek Henrik főerdész, l. Meleghegy	—	—
Buda sz. k. főváros	10	—
C ampione Károly m. k. főbányaigazg., l. Soóvártt	5	5
Chotek Rezső gróf, l. Korompa	5	5
Csekonits János gróf, l. Zombolya	20	15
Cultusministerium	10	10
Czizer Károly m. k. erdőgyakornok, l. Rahó	10	10
D egenfeld Imre gróf, l. Pest	20	—
Deés-város közönsége	5	—
Denk Adolf m. k. erdőmester, l. Vissó	5	5
Dettrich Flórián m. k. ügyész, l. Rózsahegy	10	10
Diner Mór fakereskedő, l. Hradek	5	—
E gri főkáptalan, l. Eger	10	—
Elez Károly gróf földbirtokos, l. Vukovár	10	10
Erdődy Ferencz gróf földbirtokos, l. Jánosháza	5	5
Erdődy István gróf földbirtokos, l. Pest	50	—
Eibl Gusztáv főerdész, l. Vajdahunyad	5	5
Ernusz t Kelemen, l. Szombathely	10	10
F estetich György gróf, l. Bécs	100	—
Festetich Pál gróf, l. Pest	20	—
Fliegel Nándor m. k. erdész, l. Zalathna	10	—
Frankner Antal földbirtokos, l. Nyitra	5	5
Forberger János m. k. erdőrendező, l. Lippa	10	10
Fuchs Szilárd m. k. erdőmester, l. Görgény	10	10
Fülepp Lajos m. k. erdész, l. M.-Radna	5	5
Fűzy Dénes m. k. erdőmester, l. V.-Hunyad	5	5
G arlathy Kálmán m. k. főerdész, l. Rékás	10	10
Girsik János kir. tanácsos, l. Nagybánya	5	5
Girtl Ádám főerdész, l. Sz.-Lőrincz	10	10

	Tartozott. ft	Fizetett. ft
Giller János urad. főerdőmester, l. Környe	10	10
Geisinger József m. k. erdész, l. Palánka	5	5
Ghyczy Ignác földbirtokos, l. Pest	5	5
Ghyczy Kálmán földbirtokos, l. Pest	5	—
Gombossy János m. k. bányaigazgató, l. Diósgyőr	5	5
Görgei Géza kir. tanácsos, l. Lőcse	5	5
Gyürky Ábrahám gróf földbirtokos, l. K.-Terenye	25	—
Gyürky Ábrahámné sz. Orczy Sarolta bárónő, l. K.-Terenye	25	—
Hajós József kir. tanácsos, l. Pest	5	5
Haske Emil főerdész, l. Kassa	10	10
Hirsch István m. k. ministeri fogalmazó, l. Buda	—	—
Hideghéthy Antal földbirtokos, l. Pest	10	10
Hoffmann Antal m. k. erdőmester, l. Buziás	10	10
Hoffmann Sámuel fakereskedő, l. Hradek	10	10
Hoffmann Sándor m. k. erdőmester, l. Buda	5	5
Huszly Károly kispópost, l. Debreczen	5	5
Horváth Imre m. k. erdész, l. Dorgos	10	5
Inkey József földbirtokos, l. Iharos-Berény	10	10
Ivánka Imre orsz. képviselő, l. Pest	5	—
Illés Nándor erdőacademiai tanár, l. Selmeez	5	5
Joász Alajos m. k. erdész, l. Diósgyőr	5	5
Kassa sz. k. város	40	20
Karácsonyi Guidó gróf, l. Buda	15	—
Kárász Imre földbirtokos, l. Szeghalom	5	5
Kádár István alapítv. erdőmester, l. Pilis-Maróth	15	—
Kecskemét sz. k. város	10	—
Kelemen Albert földbirtokos, l. Szerep	20	20
Kelemen Sándor földbirtokos, l. Szerep	20	—
Kende Kanut földbirtokos, l. Pest	5	—
Kenessey Kálmán m. k. osztálytanácsos, l. Pest	5	—
Kigerl János m. k. számtiszt, l. Buda	5	5
Kolozsvár sz. kir. város	10	—
Kohn Nátán fakereskedő, l. Hradek	5	—

	Tartozott. frt	Fizetett. frt
Kolba Sámuel fakereskedő, l. Hradek	5	—
Kovács Sándor földbirtokos, l. Losonez	5	5
Krivoss András fakereskedő, l. Hradek	10	10
Kugler Lajos m. k. erdész, l. Sistarovecz	5	5
Kuchinka Ferencz földbirtokos, l. Czinobánya	10	—
Kaczvinszky Victor prépost, l. Jászó	10	10
Konecz Imre m. k. főerdész, l. V.-Hunyad	—	—
Kosztka Vilmos m. k. aknatiszt, l. Soóvár	10	10
Kreybig László m. k. ellenőr, l. Bustyaháza	10	10
Klipunovszky Károly m. k. jószágigazgató, l. Kolozsvár	5	5
Kalmár Tivadar erd. titkár, l. Soóvár	10	10
Kallina Károly m. k. főerdész, l. Gödöllő	5	5
Lang Gábor m. k. erdész, l. Kozora	5	5
Laszly István földbirtokos, l. Losonez	5	5
Lázár Jakab m. k. erdőmester, l. Fogaras	5	5
Lehoczky János fakereskedő, l. Hradek	20	15
Lipthay Béla báró földbirtokos, l. Pest	5	—
Lónyay Gábor földbirtokos, l. Pest	10	10
Laitner Elek m. k. erdész, l. N.-Bánya	10	10
Laczkó Elek m. k. számtiszt, l. Kőrmöczbánya	5	5
Lőese sz. k. város	10	—
Legány Géza m. k. erdész, l. Geletnek	10	5
Majthényi László báró földbirtokos, l. Pest	10	—
Maltsek Gusztáv m. k. jószágigazgató, l. Kula	5	5
Marczibányi Antal földbirtokos, l. Pest	5	5
Markos György m. k. jószágigazgató, l. Unghvár	5	5
Maros-Vásárhely sz. k. város	15	—
Mátray Mihály földbirtokos, l. Maczonka	10	—
Mednyánszky Dénes báró földbirtokos, l. Selmech	5	5
Mikó Béla m. k. kohó-vegyész, l. N.-Bánya	5	5
Mikó Péter fakereskedő, l. L.-Sz.-Miklós	10	—
Marschan József m. k. erd. titkár, l. Besztercze- bánya	5	5

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Máday Izidor m. k. minist. titkár, l. Pest	10	—
Major Pál m. k. min. tanácsos	10	—
Miesky Zsigmond földbirtokos, l. Alesuth	5	5
Molcsány Gábor m. k. erdész, l. Nagybánya	5	5
Mikó Antal fakereskedő, l. Hradek	10	10
Nagy György földbirtokos, l. Ér-Mihályfalva	10	10
Nachtnebel Ferencz m. k. erdőmester, l. Lippa	5	5
Nádasdy Lipót gróf, l. Pest	5	—
Német Sámuel ügyvéd, l. Pest	5	—
P api Balogh Péter nyug. gazd. int. igazgató, l. Debreczen	20	—
Pálffy Antal herczeg, l. Malaczka	20	—
Pálffy József gróf, l. Pozsony	10	10
Pálffy István gróf, l. Pozsony	5	5
Pálffy János gróf, l. Pozsony	15	15
Pálffy Móricz gróf altábornagy, l. Szomolány	5	5
Pécs szab. kir. város	75	—
Pest szab. kir. város	12	—
Pf. Pfeiffer József földbirtokos, l. Bécs	—	—
Piller Gedeon földbirtokos, l. Peklén	15	15
Plech József városi erdész, l. Tepla	5	5
Prély István ügyvéd, l. Pest	5	—
Prindl András m. k. erdőmester, l. Visegrád	5	5
Prugberger József m. k. bányaigazg., l. M.-Sziget	10	10
Pirkner Ernő m. k. erdész	5	5
Pellion Lajos m. k. erdőgyakornok, l. Görgény	10	10
R anolder János püspök, l. Veszprém	5	5
Repeczky Ferencz földbirtokos, l. Kis-Terenye	5	5
Récsey Pap Albert főerdész, l. Kolozsvár	5	5
Reichl Adolf fakereskedő, l. Hradek	10	10
Rimamurányvölgyi vasműtársulat	20	15
Rosenthal Jakab földbirtokos, l. Losonc	25	—
Ruttner Antal m. k. főerdész, l. Ungvár	5	5

	Tartozott. frt	Fizetett. frt
Rudnyánszky Pál m. k. erdész, l. Lyutta	5	5
Rényi György m. k. honvédkapitány, l. Tata	5	5
Roller Adolf faraktárgondnok, l. Buda	5	5
Sáropataki közbirtokosság	20	—
Schiffel Károly m. k. erdész, l. Diósgyőr	5	5
Stern Jakab fakereskedő, l. Hradec	10	10
Scheint Adolf m. k. erdőmester, l. Unghvár	5	5
Szakoleza sz. k. város	10	—
Szapáry Imre gróf, l. Pest	10	—
Solez Gyula m. k. erd. tanár, l. Selmecz	5	5
Schusselka Gusztáv üveggyáros, l. Diósgyőr	10	10
Scherffel Samu m. k. főerdőtanácsos, l. Buda	5	5
Spéry Lipót m. k. erdőmester, l. Bustyaháza	5	5
Szászvárosszék t. közönsége	10	10
Széchenyi Gyula gróf, l. Bécs	5	5
Székely Mihály m. k. erd. tanár, l. Kolozsvár	—	—
Szenttornyai Schossberger Henrik, l. Pest	—	—
Szilárdy Ödön földbirtokos, l. Kis-Terenye	5	5
Szmrecsányi Náthán m. k. irodavezető, l. Hradec	5	—
Szombathelyi káptalan	5	5
Szontágh Tivadar földbirtokos, l. Dolány	10	10
Szőcs Károly m. k. erdész, l. Zalatna	5	5
Szunyogh Albert földbirtokos, l. K.-Marja	5	5
Tisza László földbirtokos, l. Torda	5	5
Tisza Lajos földbirtokos, l. Pest	10	10
Temesvár sz. k. város	10	—
Terboes Bertalan m. k. erdész, l. Vajda-Hunyad	10	10
Török Sándor orsz. képviselő, l. Pest	20	—
Treis János erdőbíró, l. Sályi	5	—
Tomesányi Gyula m. k. erdész, l. Gödöllő	5	5
Újvidék sz. kir. város	10	—
Uray Bódog m. k. közalapítványi erdész, l. Pécs- várad	—	—

	Tartozott. ft	Fizetett. ft
V adászfy Jenő m. k. erdész, l. Lőcse	10	10
V árion Géza igazg. titkár, l. M.-Szigeth	—	—
V ertány Lajos m. k. erdőgyakornok, l. Buda	5	—
V eszprém sz. kir. város	5	—
V ersecz sz. k. város közönsége	20	—
W agner Károly m. k. főerdőtanácsos, l. Buda	10	10
W eisz Ferencz m. k. erdőgyakornok, l. Pest	—	—
W enckheim Béla báró, l. Bécs	10	—
W enckheim László báró, l. Kőrös-Ladány	5	5
Z arka Miklós m. k. titkár	10	—
Z ay Albert gróf, l. Bán	10	10
Z ichy Nep. János gróf, l. Lengyeltóti	10	—
Z ilah város közönsége	5	5
Z uszký Károly közjegyző, l. Liptó	15	15
Z uszký Mihály m. k. erdőgyakornok, l. Hradek	—	—

II. Évdijas tagok.

A driányi Arnold m. k. pénztárnok, l. M.-Sziget	10	10
A lberthy Károly, l. Kiskemence	5	—
A ladits István igazg. titkár, l. Temesvár	5	5
A sboth Károly igazg. titkár, l. Lippa	5	5
A schenbrier Ágoston m. k. erdész, l. Szvarin	5	—
A lberthy Gusztáv m. k. erdész, l. Vichodna	5	5
A lman András m. k. erdőmester, l. Besztercebánya	5	—
A ue József ellenőr, l. Verőcze	5	5
A driányi Antal m. k. erdész, l. Teplieska	5	5
A rcz Károly m. k. erdész, l. Szászsebes	5	5
B oboth Ede erdész, l. Vág-Sellye	5	5
B alás Emil m. k. erdész, l. Besztercebánya	5	5
B atthány, l. Pápa	—	10
B eauregard Lajos főerdész, l. Polonka	5	5
B esztercebánya sz. k. város	5	5
B runner Károly erdész, l. N.-Károly	5	5
B alzár Venczel erdőmester, l. Sz.-Márton	8	—

	Tartozott frt.	Fizetett. frt
Bükhely Antal főerdész, l. Nádasd	5	5
Bartha Béla kir. tábl. ülnök, l. Pest	10	—
Id. Bothó János erdőmester, l. Sajó-Sz.-Péter	10	10
Baranyai Pál, l. Pest	10	5
Belházy Emil m. k. főerdész, l. Diósgyőr	10	—
Beke Gyula bányaigazgató, l. Tata	5	5
Borsiczky Károly raktárgondnok, l. Bustyaháza	5	5
Buday János m. k. bányatanácsos, l. Szomolnok	5	—
Bretz Sándor erdőmester, l. Dobsina	5	5
Bothó János erdőmester, l. Bród	5	—
Berger Károly főerdész, l. Vámosfalva	10	10
Bun János ügyvéd, l. Baja	20	—
Bauholz Károly bányagondnok, l. V.-Hunyad	10	10
Barlay Sándor m. k. erdész, l. Stubna	10	10
Bradt Károly erdész, l. Kassa	10	—
Babics József főerdész, l. Nagy-Megyer	5	5
Braun Károly m. k. erdész, l. Faina	5	—
Benyovszky Lajos földbirtokos, l. Somorja	5	5
Brenner Miklós m. k. ministeri fogalmazó, l. Buda	15	—
Brandl József főerdész, l. Bellatince	5	5
Brusek Henrik főerdész, l. N.-Kőcze	5	—
Büttner József raktárgondnok, l. Hradek	5	5
Biellek István, m. k. erdész, l. Bród	—	—
Belassi Khun Henrik gróf, l. Vinkovcze	5	5
Bernáth Dezső min. titkár, l. Pest	10	10
Balázs Árpád gazd. tanár, l. Keszthely	5	5
Csaszgóczy Mihály m. k. erdőmester, l. Rahó	5	5
Csiky Sándor orsz. képviselő, l. Eger	15	—
Cornides Dániel erdész, l. Lőcse	10	10
Campione Ferencz m. k. erdész, l. V.-Hunyad	5	—
Collinassy Flóris m. k. számvevő, l. Hradek	5	5
Cservenka József erdész, l. Szöllős	5	—
Cseh Lajos m. k. bányatanácsos, l. Kolozsvár	5	5
Csehmann Ferencz erdész, l. Gada	10	—
Csákányi Ágoston m. k. tisztartó, l. Arad	5	5

	Tartozott. frt	Fizetett. frt
Csánk István erdész, I. Telye	5	5
Csánk László erdész, I. Ságvár	5	5
Czobor Adolf m. k. számvivő, I. Zsarnócza	5	—
Danhelovszky Adolf erdőmester, I. Miholjác	5	5
Draschdiánszky János m. k. erdész, I. Tóthvárad	5	5
Dittrich Lajos m. k. erdőmester, I. Gödöllő	5	5
Dipold Imre m. k. erdész, I. Lippa	5	5
Denk Adolf m. k. erdőmester, I. Vissó	5	—
Degenfeld Pál gróf, I. Erdőszada	10	10
Draskóczy Gyula földbirtokos, I. Cseklész	10	10
Demián Elek erdész, I. Turdossin	5	5
Deitl Ignác nyug. erdőmester, I. Kassa	10	10
Déván Károly orvostudor, I. Pozsony	5	—
Déván Róbert m. k. erdész, I. Apatin	5	5
Driesz Frigyes erdőmester, I. Pécs	5	5
Dvorzsák Antal erdész, I. Beremend	9	—
Ehrenhelms János főerdész, I. Ráczeke	6	6
Eleőd Józsa ügyvéd, I. Pest	10	10
Ellsler Róbert ellenőr, I. Kis-Márton	5	5
Eszterházy Pál herceg, I. Léka	10	10
Eckel Vincze erdész, I. Árvaváralja	5	—
Eck Ferencz m. k. erdőmester, I. Pécska	5	5
Eckert József főerdész, I. Varasdin	10	10
Eggenhofer Sebestyén bérlő, I. Zseliz	5	5
Ehrenhelms Ágoston m. kir. erdőgyakornok, I. Temesvár	5	—
Fürster Péter erdőmester, I. Vukovár	5	5
Fiedler László nyug. erdőmester, I. Teschen	5	5
Funk József m. k. erdész, I. Oszada	5	5
Fleischer János m. k. erdész, I. Rohnicz	5	5
Fejér Lajos m. k. erdész, I. Mosnicza	10	10
Festetich Elek gróf, I. Kőszegh	5	5
Fendt Antal erdőfelügyelő, I. Szeged	5	5
Felsenfest Ferencz m. k. erdész, I. Bakabánya	10	5

	Tartozott. Fizetett.	
	frt	frt
Farkas Pál erdőmester, l. Göllnicz	5	5
Fikker Albert m. k. főerdész, l. Görgény	5	5
Fuchs Frigyes erdőmester, l. Lőcse	5	5
Faller Károly m. k. erdőmester, l. Fuccine	5	5
Fekete Lajos erd. tanár, l. Selmezbánya	5	5
Fenczel József fővadász, l. Poprád	5	5
Frits Albert m. k. erdész, l. Paulis	15	15
Fréch József erdőmester, l. Morován	5	—
Frank Pál m. k. erdész, l. Lippa	5	5
Füstös Kálmán m. k. erdész, l. Visk	5	5
Fugérth Károly számvivő, l. Tolna	5	5
Forgách Gyula gróf, l. Kokova	5	5
Frícz Lipót m. k. erdőrendező, l. Besztercebánya	5	5
Gartner Antal m. k. erdész, l. Sz.-Anna	5	5
Greiner Lajos erdőtanácsos, l. Zolsva	5	5
Göttmann Ferencz főerdész, l. Nagy-Atád	5	5
Gömöry Simon, l. Homonna	5	5
Girtl Ádám főerdész, l. Bakonya	—	—
Gervay Nándor ügyvéd, l. Pozsony	5	5
Gogel Konrád főerdész, l. Iharos-Berény	5	5
Glanz József es. k. erdész, l. Mihova	13	—
Győröeskey Mihály földbirtokos, l. Mándok	5	5
Göllner Antal m. k. főerdész, l. Fogaras	—	—
Guha Károly m. k. erdész, l. Görgény	5	5
Gubodi Sándor orsz. képviselő, l. N.-Körös	15	—
Géczy Lajos m. k. számvivő, l. Sóvár	5	5
Gaál Sándor m. k. számtartó, l. M.-Szigeth	5	5
Grund Hugo erdőbecslő, l. Vinkoveze	10	—
Galló József m. k. erdész, l. Szt.-András	5	5
Griesbach Károly erdész, l. Rákó	10	—
Grummich Adolf m. k. erdész, l. Benyus	5	5
Graf Károly m. k. erdész, l. Leukusest	5	—
Griesbach Ede főerdész, l. Aranyas-Maroth	10	10
Gruber Károly m. k. erdőgyakornok, l. Hradek	5	5
Grünwald Felix fővadász, l. Viljevo	5	—

	Tartozott. frt.	Fizetett. frt.
Gräszmann János főerdész, I. Pilis-Csaba	5	5
Gánovszki Gusztáv m. k. erdész, I. Dombó	5	5
Geiszler József főerdész, I. Bocskó	5	5
Glevitzky Sándor városi képviselő, I. Kassa	10	10
H orváth József m. k. tiszttartó, I. Denta	5	5
Harczer Antal m. k. főerdész, I. Rohó	5	5
Harczer Imre m. k. erdőmester, I. Bocskó	21	5
Halliarszky Samu erdész, I. Szilágy-Somlyó	5	5
Hampel Ferencz erdész, I. Buggancz	5	—
Herfourt László erdész, I. Meczenséf	5	5
Hauszner József m. k. pénztárnok, I. Lugos	5	—
Hangel Nándor erdész, I. Bács	5	5
Hoffmann Károly m. k. ellenőr, Arad	5	5
Helm Ervin főerdész, I. Murány	5	—
Herman Kálmán urad. erdész, I. Losoncz	5	5
Henszler Lipót számadó, I. Kaptalaufalu	15	—
Hórváth Imre m. k. erdész, I. Lippa	5	5
Herczog Károly erdőmester, I. Dombóvár	10	—
Hollosy Frigyes erdőmester, I. Enying	5	5
Harsányi Gábor foldbirtokos, I. Debreczen	5	5
Horváth Antal szőlész, I. Sárengrad	5	—
Horváth Lajos m. k. erdész, I. Facset	—	5
Horváth Ágoston erdész, I. Okemenze	15	—
Höller Engelbert apát, I. Szt.-Márton	5	5
Herczog Adolf m. k. számtartó, I. Besztercebánya	5	5
Huber Mihály urad. igazgató, I. Toros	20	—
Heuffel János gazd. tanácsos, I. Pápa	5	5
Herger János m. k. főerdész, I. Buda	5	—
Hidassy Vincze erdőmester, I. Dobsina	10	10
Halmay Ágoston m. k. erdőmester, I. Sóóvár	9	9
Horn József erdész, I. Rékás	5	5
Hoffmann Antal főerdész, I. Stómfá	5	5
Hirsch István min. fogalmazó, I. Buda	5	5
Hirsch Béla főerdész, I. Arad	5	5
Hirsbach Károly m. k. titkár, I. Pécska	5	5

	Tartozott. frt	Fizetett. frt
Hubert S., l. Temesvár	10	5
Halbsch Lajos erdész, l. Lócse	10	10
Horecsny Károly erdőgyakornok, l. Sághe	10	10
Herbster János erdőmester, l. Sopron	5	5
Huber Béla m. k. főerdész, l. Valkó	5	5
Haberczettel Károly m. k. erdész, l. Issaszeg	10	10
Hoffmann Antal erdész, l. Zsebely	14	5
Herczog Adolf erdész, l. Kassa	5	5
Halácsy Kálmán főerdész, l. Sághe	5	5
Imre László urad. igazgató, l. Monok	5	—
Illés Jakab erdész, l. Nássod	5	5
Janik Rudolf honvédőrnagy, l. Lócse	5	5
Jarinay Vilmos m. k. erdész, l. Lugos	5	5
Ihrig Eberhárd erdőmester, l. Gödre	5	5
Ihrig Vilmos főerdész, l. Battaszék	5	5
Jánossy Dénes számvivő, l. Unghvár	5	5
Jánszky Imre m. k. erdész, l. Gyorok	5	5
Jámbrich János m. k. erdész, l. Kiszető	5	5
Járos János m. k. erdőgyakornok, l. Hradek	5	—
Jurkovicz Ede erd. számvivő, l. Gránicz	9	—
Kalich Vincze m. k. erdész, l. Selmece	9	—
Kohányi Mór k. ügyész, l. Lippa	5	5
Krassenicz Imre okl. erdész, l. Aranyos-Maróth	10	10
Koncz Imre m. k. főerdész, l. Vajda-Hunyad	5	5
Kucsera Ferencz m. k. erdész, l. Mácsa	5	5
Kalkant Jakab főerdész, l. Érd	5	5
Kossányi Robert m. k. erdőmester, l. Hradek	5	5
Köch Ede erdőmester, l. N.-Selyk	5	5
Kováts József erdész, l. Miethne	5	—
Kováts Ignác erdész, l. Námesztó	5	5
Karván Antal erdész, l. Szelec	5	—
Kutrovác Károly erdész, l. Tamási	5	5
Karl Lipót m. k. erdész, l. Starnóceza	5	5
Károlyi Ede gróf, l. Pest	5	—

	Tartozott. frt	Fizetett. frt
Koppé Mór főerdész, l. Zircz	5	5
Klika Mátyás főerdész, l. Lista	5	—
Kasztner Nándor m. k. erdőmester, l. Kőrmöczbánya	5	5
Kajaba Lajos erdész, l. Betlér	5	5
Kvapil Romedius erdőmester, l. Kaposvár	5	5
Kodolányi Antal gazd. int. igazg., l. Kolosvár	5	5
Kegel Ede erdész, l. Hertnek	5	—
Kabina János erdőmester, l. Jászó	5	—
Kania Frigyes pálgármester, l. Soprony	5	5
Kozinszky Ferencz erdész, l. Kanizsa	5	5
Kostyál György m. k. erdész, l. Sistarovecz	5	5
Kellner Gusztáv erdész, l. Csermő	5	5
Königsegg Gusztáv gróf, l. Pruska	5	5
König N., l. N.-Kanizsa	5	5
Kellner Valer m. k. erdőmester, l. Királymező	10	10
Koppitlanszki József fővadász, l. Nemes-Vid	4	4
Kolbenhayer József erdőmester, l. R.-Brezó	13	13
Kubinyi Ágoston kir. tanácsos, l. Pest	15	—
Krautil János főerdész, l. Kapuvár	5	5
Kreiser János m. k. erdész, l. Hradek	5	5
Krivácsy Elek m. k. főerdész, l. Zombor	5	5
Kolonics Miksa gróf, l. Nagy-Lévárd	5	5
Krajcsik János orvostudor, l. Békás	20	—
Kiss Ferencz tisztartó, l. Soborsin	5	5
Kloczkó Ignác erdőmester, l. Buda	15	15
Korossy Károly m. k. erdész, l. Magyar-Cséke	10	10
Kalvár Bálint erdész, l. Pruska	5	5
Klein Ödön m. k. erdész, l. Óviz	5	5
Koreny Gyula erdész, l. Putnok	5	5
Krug József főerdész, l. Szt.-Miklós	5	—
Kraus Ferencz erdész, l. Szilágy-Cseh	10	—
Laszner Gusztáv k. erdész, l. F.-Bánya	5	5
Lázár Farkas megyei mérnök, l. Déva	10	—
Luzsénszky Károly báró, l. Osgyán	5	5
Liszt Alajos főerdész, l. Berzencze	5	—

	Tartozott. Fizetett.	
	frt	frt
Linszky Antal erdőmester, l. Czokonya	5	5
Lönhart Frigyes m. k. erdész, l. Fogaras	5	5
Latinák Márton vasgyár tulajdonos, l. Szilvás	5	5
Ledniczky Alajos, l. Mándok	5	—
Leithner Antal báró, l. Pest	5	5
Lehoczky Gedeon földbirtokos, l. Lipese	5	5
Lindl Alfréd m. k. erdőtiszt, l. Lippa	24	—
Linhárd Vincze erdész, l. Homonna	5	5
Leschák Károly főerdész, l. Hedervár	5	5
Lechner Gábor m. k. főerdész, l. Strimbuly	5	5
Lengyel Károly, l. Kaposvár	5	5
Luczenbacher Pál fakereskedő, l. Szobb	5	5
Lóosz József városi főjegyző, l. Kassa	5	5
Lukáts Károly főerdész, l. Vámosfalva	5	5
Linczboth János fakereskedő, l. Pozsony	5	5
Löchlein Christián főerdész, l. Devescer	5	5
Lux Vilmos k. raktártiszt, l. Hradek	5	5
Lánczy Gyula m. k. erdész, l. Marm.-Szigeth	5	5
Landshut, Venczesl. erdész, l. Szilvás	18	5
Majthényi József báró, l. Zombor	5	5
Makay Ágoston nyug. vasmű igazg., l. Arad	12	10
Magerle Ede m. k. erdész, l. Oszada	5	5
Markus Lajos földbirtokos, l. Sz.-K.-Szabadja	15	—
Migazzy Vilmos gróf, l. A.-Maróth	5	5
Marczelly Gusztáv m. k. raktár gondnok, l. Bustyaháza	5	—
Mihálffy István erdőinspector, l. Retság	5	5
Marsovszky Mór földbirtokos, l. Predmér	5	5
Möller Frigyes, l. Boglad	5	—
Molnár Péter, l. Mándok	5	5
Mucics István m. k. erdőgyakornok, l. Rékás	10	5
Mangesins Mihály m. k. főerdész, l. Kolozsvár	5	5
Mjazovszky Károly m. k. erdész, l. Dombó	5	5
Miháلكovics Károly m. k. erdőmester, l. Szomolnok	5	5

	Tartozott. fét	Flzetett. fét
Marich Zsigmond, l. Varasdin	5	5
Makucz Rezső m. k. erdész, l. Visk	5	5
Mandelik Daniel m. k. erdőmester, l. Diósgyőr	10	10
Mayer Károly m. k. számtiszt, l. Buda	5	5
Makonyi Samuel, l. Dobrona	9	9
Mazanetz János erdőmester, l. Mindszent	9	5
Mázon Imre gazdatiszt, l. Palota	5	5
Misselbacher Nándor m. k. erdész, l. Fogaras	5	5
Morocz István a m. gazd. egy. titkára, l. Pest	5	—
Murgács János erdőfelügyelő, l. Brusztura	5	—
Müller Sándor erd. számvivő, l. N.-Bánya	10	—
Nachtnebel Ferencz m. k. erdész, l. Apátfalva	5	5
Nehrer Mátyás fakereskedő, l. Rosnyó	5	5
Novák József erdész, l. Vörösvár	5	5
Nikl Zsigmond erd. tanár, l. Schneezbánya	5	5
Nikel Adolf erdőmester, l. Mező-Kövesd	5	5
Nagy Pál földbirtokos, l. Csepregh	5	5
Neumann Antal inspector, l. Szt.-Endre	17	17
Neogrády Ignác főerdész, l. Straczena	5	—
Öszterlam Ármin m. k. erdőrendező, l. Nagybánya	5	5
Olgyay Zsigmond orsz. képviselő, l. Pest	15	—
Ollberg Frigyes lovag kőhónagy, l. Zalathna	5	5
Orbán György urad. igazg., l. Palota	5	—
Otter Albert számvivő, l. Rékás	5	5
Obermeyer Jenő erdész, l. Rába-Hidvég	5	5
Opluschtil Heribert erdész, l. Alsó-Diós	5	—
Ölberg Antal lovag m. k. erdőmester, l. V.-Hunyad	10	10
Ovecska Antal főerdész, l. Palota	5	—
Ovári- es bellyei főhercegi uradalmak	105	105
Palisch Károly erdőinspector, l. Kaposvár	5	5
Polak Hermil m. k. erdész, l. Bruckenau	10	10
Petrus Márton erdőmester, l. Belényes	10	10
Postel János m. k. erdész, l. Sóóvár	5	5

	Tartozott. Fizetett.	
	frt.	frt.
Prodanovits János m. k. erdész, l. Diósgyőr	5	5
Pilassy András erdészjelölt, l. Kassa	5	5
Pietz Ewald m. k. erdész, l. Vichodna	5	5
Pokorny Jakab fővadász, l. Szt.-János	5	5
Piacsek Ferencz erdész, l. Barád	5	5
Petertil István erdőtiszt, l. Lendva	5	5
Pensl Antal m. k. erdész, l. Lugos	5	5
Peschán Károly erdész, l. Borossebes	5	5
Pálffy Lipót gróf, l. Stomfa	5	—
Petzrik Antal segéderdész, l. Kisjenő	5	5
Pokorny János erdőmester l. Malaczka	10	10
Pöschl József m. k. erdőmester l. M.-Sziget	5	5
Peller Ferencz m. k. főerdész l. Besztercebánya	5	5
Pap Lajos orsz. képviselő l. Pest	5	5
Peschko József főerdész l. Pöstyén	5	—
Pálffy Rudolf gróf l. Pozsony	5	5
Pintér Károly erdőmester, l. Hosszu-Pályi	5	—
Podhrádszky András főerdész, l. Vereskő	10	5
Piatka Ágoston m. k. erdész, l. Lippa	5	—
Paulinyi János m. k. raktártiszt, l. Ungvár	5	5
Pohl Venczel erdőtiszt, l. Petris	10	—
Pukács Antal m. k. erdész, l. Ungvár	5	5
Pokorny Antal m. k. erdész, l. Ungvár	10	—
Pischl Pál m. k. erdész l. Zalatna	5	5
Prinster Károly erdőmester l. Léka	9	—
Pulvermacher Gusztáv számvivő, l. Diósgyőr	10	10
Pausinger János erdőbecslő, l. Kolozsvár	9	—
Prusinszky Károly számvivő, l. Bustyaháza	5	5
Pfliegel Rudolf erdész, l. Teplá	5	—
Pospisch Antal segéderdész l. Illava	5	5
Prodanovits Ignác erdőmester l. Buziás	5	—
Reákossy József erdész, l. Abrudbánya	5	5
Ráth János m. k. főerdész l. V.-Hunyad	5	5
Rappensberger Márton m. k. erdész, l. Kapnik	5	5
Rözinszky János főerdész, l. Lippa	5	5

	Tartozott. frt	Fizetett. frt
Riedl Eugen főerdész, l. Keszthely	17	5
Ribiczey Nándor m. k. erdész, l. Szántova	10	5
Rombauer Emil nyug. erdőtanácsos, l. Pest	5	—
Ringler Károly m. k. erdész, l. Besztercebánya	5	5
Reinfuss Felix erdész, l. Torna	10	—
Rónay Ferencz m. k. bányatanácsos, l. Selmech	5	5
Roxer Vilmos erdőmester, l. Dolha	9	9
Rumerskirch Arthur báró, l. Miháli	5	5
Reichard Sándor főerdész, l. Iván	5	5
Ruder János erdész, l. Várostitód	12	5
Roskoványi Boldizsár urad. igazg., l. Tornóc	10	10
Rutska Tivadar m. k. főerdész, l. Buda	10	10
Samarjai Mihály reáitanodai igazgató l. Pozsouy	5	5
Scherthoss Arthur gróf, l. Zágráb	5	5
Solyomy Lipót főerdész, l. Komárom	10	5
Strasser Gusztáv városi képviselő, l. Kassa	5	5
Sesták Venczel főerdész, l. Losoncz	10	5
Szokmáry Samu főbányatanácsos, l. N.-Bánya	5	5
Szojka Gyula számvivő, l. Szomolnok	10	5
Schuster Ferencz erdőmester, l. Iharos-Berény	5	—
Szmik Ignác bányahiv. főnök F.-Bánya	5	5
Sirulsky Ferencz erdőmester, l. Szathmár	5	5
Skvor Ignác m. k. erdész, l. N.-Maros	5	5
Schillinger Adolf m. k. ellenőr, l. V.-Hunyad	5	5
Schmidt Ferencz fővadász, l. Sümeg	5	5
Starzikorsky Ferencz erdész, l. Miklós	5	—
Szontágh Géza m. k. erdőgyakornok, l. Lippa	5	5
Svób Sándor m. k. erdész, l. Berzova	9	5
Szentiványi Ferencz urad. igazg., l. Losoncz	5	5
Szajbely Norbert erdész, l. Valeamare	5	—
Sporzon Pál gazd. tanint. igazg., l. Keszthely	5	5
Sárnpék József irod. igazg., l. Veszprém	10	10
Simonfi Kálmán főkapitány, l. Debreczen	5	—
Schnobel János erdőmester, l. N.-Szalatna	10	10
Strobel Nándor főerdész, l. Varsány	9	9

	Tartozott. frt	Fizetett. frt
Szopko Sándor erdész, I. Dolha	5	—
Spindler Károly m. k. erdész, I. Déva	5	5
Szumrák Frigyes gyárbirtokos, I. Pest	10	—
Szilniczky Jakab m. k. bányatiszt, I. Selmező	5	5
Szentkirályi Albert földbirtokos, I. Pest	5	—
Stein Lajos urad. igazg., I. Pakrácz	5	5
Strobel János főerdész, I. N.-Vásosy	5	5
Skicsák István főerdész, I. Namesztó	5	5
Szójka Mihály tisztartó, I. Homonna	5	5
Stark György alerdész, I. N.-Megyer	5	5
Stand Bálint igazg. titkár, I. N.-Bánya	5	5
Sporzon Gyula tisztartó, I. Settus	5	5
Stengel Dániel erdőmester, I. Szászváros	5	5
Skála János főerdész, I. Vaskoh	10	10
Skokán István m. k. erdész, I. Diósgyőr	17	5
Schönwiesner Gyula m. k. erdész, I. Herlein	5	5
Simonek János ellenőr, I. Privigye	5	5
Stolcz József m. k. erdész, I. Facset	5	5
Szoller Ignác erdőmester, I. Diószeg	5	5
Schmidt Adolf erdész, I. Eger	5	5
Schemmel Sámuel erd. titkár, I. Kolozsvár	5	5
Schmiding Károly főerdész, I. Püschdorf	5	5
Schweinitzer Ignác raktárgondnok, I. Arad	5	5
Szabadhegyi Sándor, I. Apathin	5	5
Schreder Norbert erdőmester, I. Vácson	5	5
Simenszky Kálmán erdőrendező, I. Buda	5	5
Szaybely József m. k. erdőmester, I. Zsamócza	5	5
Salix Gyula m. k. erdőgyakornok, I. Breznóbánya	5	5
Seenger Lajos m. k. erdész, I. Besztercebánya	5	5
Shuster Mihály m. k. főerdész, I. Fogaras	10	10
Szontagh Gusztáv m. k. erdész, I. Körösmező	5	5
Simonfi Károly, I. Acsád	5	—
Szimonisz Frigyes m. k. erdész, I. Rónaszék	5	5
Shertl József jegyző, I. Gnézda	34	5
Schmidt Ferdinánd udvarbíró, I. Mindszent	5	5

	Tartozott. frt	Fizetett. frt
Syllaba Ernő erdész, I. Vágújhely	10	5
Scultéty Náthán m. k. erdőmester, I. Zombor	5	5
Storch Vendel erdész, I. Árva-Váralja	5	5
Steyrer József erdőmester, I. Horgospatak	5	5
Szabó Adold m. k. erdészeti fogalmazó, I. Beszter- czebánya	5	5
Solcz Károly erdész, I. Torna	5	5
Schrétter Károly m. k. főerdész, I. Körösmező	5	5
Szónyey István erdész, I. Göllnicz	5	5
Schuster József erdőmester, I. Nagybánya	5	5
Seyfried Károly m. k. erdész, I. Zsarnócza	5	5
Schobel Károly m. k. erdész, I. V.-Hunyad	10	10
Sárkány Miklós apát, I. Zirc	5	5
Tannenberg Imre m. k. főerdész, I. Zsarnócza	5	—
Tagányi Gábor raktártiszt, I. Lubochna	5	5
Taferner Ferencz főerdész, I. Aranyos-Maróth	10	10
Trattner Károly erdész, I. Czegléd	5	5
Telleyesniczky Nándor, m. k. erdőgyakornok, I. Soóvár	10	—
Török Pál városi erdőmester, I. Debreczen	5	5
Tomory János erdőmester, I. Irlesz	5	5
Tobiás Mihály, I. Dubnicz	5	—
Tomesányi Gusztáv főerdész, I. Röödi	10	5
Tindly József főerdész, I. Balassa-Gyarmat	5	5
Tóthy Szabó Sándor erdész, I. Vissó	5	—
Tallher Károly főerdész, I. Velence	5	5
Török Elek erdész, I. Dorogháza	9	—
Truxa Antal főerdész, I. Hradek	5	—
Teschler Vincze m. k. raktártiszt, I. Pécska	5	5
Trnovszky Károly erdész, I. nunnenberg	5	5
Teutschl Mihály m. k. erdész, I. Rahó	10	—
Teszler János erdész, I. Gránitz	5	5
Teutsch Antal m. k. erdőgyakornok, I. Breznóbánya	10	5
Teszelszki János titoknok, I. Pruska	5	5
Trnovszky Márk k. erdőgyakornok, I. Hradek	5	—

	Tartozott. frt	Fizetett. frt
Ujsághy Zsigmond m. k. erdész, l. Huszt	5	5
Ujházy Dénes erdőmester, l. Zsadány	9	9
Wachtel Lipót erdész, l. Vág-Berzencze	5	—
Vanke Sandor erdész, l. Nyerges-Ujfalu	5	—
Veszter Sándor m. k. erdész, l. Oláhlápos	5	5
Weisz János földbirtokos, l. Dunapentele	10	5
Vrabecz Ferencz erdőmester, l. Csanád	5	5
Wieser Alajos m. k. erdész, l. Nagy-Bánya	5	5
Wenkheim Rudolf gróf, l. Kőrös-Ladány	10	5
Walterskirchen Ernő báró, l. Hainburg	5	5
Wesselényi József báró, l. Buda	5	—
Wessely Károly főerdész, l. Dömös	5	5
Weiss Ferencz m. k. erdőgyakornok, l. Buda	5	5
Wetsey József báró, l. Ujlak	5	5
Varsillek Vilmos erdész, l. Német-Lád	5	5
Vanke Venczel erdőmester l. Kiskér	5	5
Vrágássy Ignác, l. N.-Tapoleza	5	5
Vondrák Ferencz m. k. erdőrendező, l. M.-Szigeth	5	—
Vollbrecht Nándor m. k. főerdész, l. Denta	5	5
Voziáb József erdész, l. Szintye	5	—
Vallner Gusztáv erdőfelügyelő, l. Losonc	10	5
Waldstein János gróf, l. Bécs	10	—
Wettstein Elek tisztartó, l. T.-Sz.-András	5	5
Wilhelm György törv. ülnök, l. Déva	10	—
Wild János erdész, l. Pluste	5	5
Weiskopf Alajos főerdész, l. Szakál	5	5
Wolf Antal erdész, l. Godöllő	5	5
Vokrzál Vilmos főerdész, l. Zám	5	5
Zajicsék Ignác körerdész, l. Luvesina	3	—
Zarboch Ede m. k. erdész, l. Stjavnieska	5	—
Zachar József főerdész, l. Edelény	5	5
Zivuska József erdész l. Debreczen	5	5
Zatlukal Vincze m. k. raktártiszt, l. Ughvár	5	5
Zahn Z. G. üvegyáros, Losonc	5	5

	Tartozott. frt	Fizetett. frt
Zsidovits Mihály erdőinspector, I. Kis-Márton	5	—
Zsarnai János erdész, I. Göllnicz	10	10
Zeidler János erdész, I. Szendrő	18	5
Zednik József m. k. erdész, F.-Turesek	5	5
Zuskin Ferencz erdőgyakornok, I. Hradek	5	—

Társulatok és testületek.

Bazin sz. kir. város, Bazin	10	10
Breznóbánya hányaváros	10	10
Czepléd város	10	6
Eperjes sz. k. város	5	5
Göllnicz bányaváros	10	10
Gyöngyösi gazd. egyesület Gyöngyösön	10	10
Jolsva bányaváros	10	10
Igló szepességi város	10	10
Iglói bányapolgárság	10	10
Kézsmárk sz. k. város	10	10
Kassa sz. k. város	128	64
Meczenzéf bányaváros	10	10
Mühlbach község	5	5
Modor sz. k. város	10	10
Szathmármegyei gazdasági egyesület	15	15
Szászsebes város	10	10
Nyitrai gazd. Egyesület	17	10
Pozsonyi gazd. Egyesület	15	15
N.-Rőcze sz. k. város	10	10
R.-Szombat városa	10	10
Soprony sz. k. város	5	5
Szt.-György városa (Pozsony-Szt.-György)	10	10
Székes-Fehérvári gazdasági Egyesület	15	15
Selmech főbányaváros	10	5
Wagendrüssel bányaváros	10	10

III. Tiszteletbeli tagok.

- a) Hazaiak: **Andrássy György** gróf.
Hajós József kir. tanácsos.
Koburg Kóhary Ágoston herceg.
Korizmiés László, az orsz. gazd. egy. alelnöke.
Lónyai Gábor " " " " elnöke.
Sina Simon báró.
Szatmáry Károly közgazdasági író.
- b) Külföldi: **Weber Henrik** erdészeti író.

Az egyesület igazgató-választmánya.

Elnök: Keglevich Béla gróf, lakhelye: Pest.

Alelnökök: I. Tisza Lajos m. k. közmunka- és közlekedési
minister l. Pest.

II. Wagner Károly, m. k. főerdőtanácsos, l. Buda.

Választmányi tagok:

Aczél Péter, földbirtokos l. Arad.

Bikkal Nándor, m. k. erdőtanácsos l. M.-Sziget.

Degenfeld Imre gróf l. Pest.

Divald Adolf, ministeri tanácsos l. Buda.

Divald József, m. kir. bányatanácsos l. Buda.

Eleőd Józsa ügyvéd l. Pest.

Ghyczy Emil földbirtokos l. Buda.

Gervay Nándor ügyvéd, l. Pozsony.

Giller János, főerdőmester l. Környe.

Haskó Emil, városi főerdész l. Kassa.

Hoffmann Sándor vállálapítványi erdőmester l. Buda.

Kádár István, vállálapítványi erdőmester l. Pilis-Maróth.

Klipunovský Károly m. k. jószágigazgató l. Kolozsvár.

Lónyay Gábor, az orsz. gazd. egyesület elnöke l. Pest.

Luczenbacher Pál, fakereskedő l. Pest vagy Szobba.

Major Pál, ministeri tanácsos l. Pest.

Máday Izidor, ministeri titkár l. Pest.

Pálffy János gróf, főispán l. Pozsony.

Prindl András, m. k. erdőmester l. Visegrád.

Prugberger József, ministeri tanácsos l. M.-Szigeth.

Scherffel Samu, m. k. főerdőtanács l. Buda.

Scholtz Rezső, m. k. jószágigazgató l. Besztercebánya.

Tisza László, földbirtokos l. M.-Csán (Erdély).

Egyesületi titoknok:

Bedő Albert, l. Budavár, fortuna-utca 129 sz. II. emelet.

